ಟಿ.ಜಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್

<u>ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ</u> <u>ನಡೆದ ಸಂಗತಿ</u> (3 ಪು)

ಕೈಕೊಡದ ಬಿಲ್‌ಮ್ಯಾನ್

ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಬೇಸಗೆಯ ಬೇಗೆ ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಒಂದು ವಾರ ರಜೆ ಪಡೆದು ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದ್ದೆ. ನನ್ನೂರು ಮಡಿಕೇರಿ. ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ಲೆಂಡನ್ನು ಯೂರೋಪಿನ ಮಡಿಕೇರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆಮ್ಮೆ ತಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನೂರಿದು ಬೃಹತ್ತಾದ ~~ಊರು~~ ಶೀತಾಗಾರ (ರೆಫ್ರಿಜರೇಟರ್). ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವಿನ ಬೋಗುಣಿ ಈ ಪುಟ್ಟ ಪಟ್ಟಣ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಡೋ ಕಾಡು, ಹಸಿರೋ ಹಸಿರು. ವಿರಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಸರ್ವಗ್ರಾಹಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗದೇವಿ ಇಲ್ಲಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಮೈಚೆಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸುಖ ಸವಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದರ ಕುಸುಗ್ಗಾದ ಜನರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ತಾನೇ ತುರ್ತತನ ಬಂದೀತು!

ನಾನು ಅಜ್ಜಿ ಸಾಕಿದ ಮಗು — ಅಜ್ಜಿಯ ಸುಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆ; ತಾಯಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಬೆಳೆಸಿದ ಕೂಸು — ತವರಿನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ್ದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ~~ನಾನು~~ ಹಿರಿಯ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಅಜ್ಜಿ ತಾಯಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಇವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಕಂದ, ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿ, ಮಹಾಪುರುಷ. ತವರಿನ ಈ ನಲುಮೆ ನನಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣವೊಂದು ಯುಗವಾಗಿ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ~~ಇಲ್ಲಿ~~ ಇಲ್ಲಿ? ಯುಗವೊಂದು ಕ್ಷಣವಾಗಿ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೇ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯ ವಾರ. ಅದೇ ಮಳೆಗಾಲದ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳವು. ಹಿಂಗಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಅಸಾಧಾರಣ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈಗ ಸೆಕೆ, ಚಳಿಗೆ ಸುಯ್ಯೊಂದು ತಿಂಗಳು. ಈಗ ನಿರಂತ, ಒಡನೆ ಗಿಡಮರಗಳ ಹಸಿರೆಲೆಗಳ ಚಾಮರ ಬೀಸಿನ ಸರ ಸರ ಸದ್ದು. ಈಗ ಆಗಸ ನಿಚ್ಚಳ, ಆಗೊ ಬಂದೇ ಬಂತು ಮೋಡಗಳ ಆನೆಹಿಂಡು. ಆದರೆ ಹುಯ್ಯಲಿಲ್ಲ ಮಳೆರಾಯ. ಕೈಕೊಟ್ಟು ನಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಸಿ ಹಸಿ, ಮಳೆ ಮೂರಿ. ಮತ್ತೆ ಸೆಕೆ, ಗಾಳಿ ಅಲಿತ ಸ್ಥಗಿತ.

ಯಾರವರಿಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತು ಮಳೆರಾಯನ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಂಚನೆಗಳ ಹಿಕಮತ್ತು. ಕಡಲಿನಿಂದ ಮೇಲೇರಿದ ಅವನು ಕೇರು ಮಲೆಗಳ ಈ ನಾಡನ್ನು ಹೊಗುವುದೇನು ಸಾಧಾರಣ ಸಾಹಸವೇ! ಮೇಲೇರಿದವನು ಇಳೆಗಿಳಿಯದೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾನು! ನೆಲದ ನೀರಡಿಕೆಯನ್ನು ಗಿಡಮರಗಳ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಕೆರೆತೊರೆಗಳ ಆಸೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸದಿರುವನೇ! ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ — ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಸಂಜೆಯಿಂದ ಸಂಜೆಗೆ — ಬಾನಂಗಳದಲ್ಲಿ ರಂಗೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೋಲ್ಮಿಂಚಿನ ಸುರುಸುರು ಬತ್ತಿಯ ಬೆಳಕುಗಳು ವಿಚಿತ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಗುಡುಗಿನ ನಿನಾದ ದಿಗ್ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾನು ತಂಗಿದ್ದುದು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲೇ ನಾನು ಬೆಳೆದವ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು, ಅಜ್ಜಿ, ಕೆಲಸದವರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಂದಿ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಗತಿಸಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿದ್ದುವು. ಅವರ ಹಿರಿ ಮಗ ನಾರಾಯಣ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡರ ಹುಡುಗ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಭಾಗಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ರಾಜಮಾರ್ಗದ ಬದಿಯ ಅಪ್ಪಂಗಳ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಇತ್ತು. ದೂರ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರುಗಳು. ನಾರಾಯಣ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಮುಂಜಾನೆ ಹೊರಟು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಗಲಿಡೀ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಸಂಜೆ ಕೊನೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದುದು ವಾಡಿಕೆ.

② ಅಂದು ಶುಕ್ರವಾರ. ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೆ. ಹಳ್ಳಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಮಡಿಕೇರಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಕೊಂಡು ಮರಳುವ ವಾರದ ರಜಾ ದಿನ. ಇತ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಅತಿಥಿಯಾದ ನಾನು ಬೇರೆ ಇದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾರಾಯಣ ~~ಆ ಮುಂಜಾನೆ ಅಪ್ಪುಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗ ಅಂದು ಪ್ರಾಣ ಸಹಜಾರ~~ ನೀಡುವಂತೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಹೂಬಿಸಿಲು, ~~ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾಡು~~ ಸ್ವಚ್ಛಾಕಾಶ, ಗಾಳಿಯೇ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿ ಬಾನಾಯಿತೇ ಎನ್ನುವಂಥ ನೋಟ.

ಕೃಷಿ ರಂಗ ಯುದ್ಧರಂಗದಂತೆ. ನಿರಂತರ ಜಾಗರೂಕತೆಯೇ ಎರಡೂ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸಿನ ಗುಟ್ಟು. ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಅಪ್ಪುಕಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಜರೂರು ಕೆಲಸ ಒದಗಿ ಬಂತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಬೇಗನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ. ಆ ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಸ್ಸೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

"ಹೊತ್ತು ಕಂತುವ ಮೊದಲೇ ಬಂದುಬಿಡು" ಅಜ್ಜಿಯ ಉವಾಚ.

"ಹೋಗದಿದ್ದರೇನು ಮಹಾ ಹಾರಿ ಹೋಗೋದು? ನಾಳೆ ಹೋದರಾಯ್ತು" ತಾಯಿಯ ಕಾಳಜಿ ನುಡಿ.

"ಮಳೆರಾಯನ ಮೋಡ್ ನಂಬಬಾರದು" ನನ್ನ ಅನುಭವೋಕ್ತಿ.

"ಕೊನೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಒಟ್ಟಿಗೇ ಊಟ ಮಾಡೋಣ" ನಾರಾಯಣನ ಸಮಜಾಯಿಷಿ.

ಸರಿ, ಅತ್ತ ಅವನು ನಡೆದು ಹೋದ, ಇತ್ತ ನಾನು ನಿದ್ರೆ ಹೋದೆ.

ಗಡಿಯಾರದ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಐದು ಗಂಟೆ. ಆದರೆ ಸುತ್ತಲೂ ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದ ಮೋಡಗಳ ದಪ್ಪ ಮುಸುಕು ಆಗಲೇ ಮಡಿಕೇರಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಂಗವಸು ತೊಡಿಸಿತ್ತು. ನಾನು ಎದ್ದೆ. ಮಳೆಯೂ ಸಾಧು ಸುತ್ತ ಇನ್ನೂ ಆರಂಭವಾಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೋಲ್ಮಿಂಚಿನ ಆರತಿ, ಗುಡುಗಿನ ನಗಾರಿ, ಕಪ್ಪೆಚಿಟ್ಟೆಗಳ ಮಂತ್ರಘೋಷ, ಗಿಡಮರಗಳ ನರ್ತನ, ಹೊಸ ಮಣ್ಣಿನ ಹಿತಕರ ಪರಿಮಳ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವೇ. ಆದರೆ ನಾರಾಯಣ ಅಪ್ಪುಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರುವನಲ್ಲ, ಬೇಗನೆ ಮರಳಲಿ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಳದಲ್ಲಿ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳ ಹೊಡೆತ ಜೋರಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಅವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಳೆಯ ಜೋರು ಹನಿಗಳ ತೀವ್ರ ಕುಟ್ಟುವಿಕೆಯೂ ನೀಡಿತು. ಕೇವಲ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಚರಂಡಿ ತೋಡುಗಳು ತುಂಬಿ ಉಕ್ಕಿದುವು. ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಸವೇ ಬಿರಿದೊಡೆದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದಿತ್ತು.

ಗಡಿಯಾರದ ಲೋಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆಂದೋಲಿಸಿತು. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೌದೆ ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಯ ಮುಂದೆಯೇ ಕಾಯಿ ಬಾಳೆ ಕಳ್ತು ಸುಟ್ಟ ಹಲಸಿನ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕಟುಂ ಕುರುಂ ಎನ್ನಿಸುತ್ತ, ಕೊಡಗಿನ ಘಮಘಮಿಸುವ ಸುಂಡು ಕಾಫಿಯನ್ನು ತೆಳು ಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತ ಪರನಿಂದೆ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಶ್ಲಾಘನೆ ಎರಡೂ ಅಪ್ಪಟ ದಾಯಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ, ಕಾಲ ಸವೆದು ಹೋಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆ ಎಂಟಾದರೂ ಕೊನೆಯ ಬಸ್ ಮಡಿಕೇರಿ ನಿಲ್ದಾಣ ತಲುಪಿ ಒಂದು ಗಂಟೆಯೇ ಸಂದು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ನಾರಾಯಣ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಂತೆ ಕಾತರತೆಯಾಗಿ ಭಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿತು.

"ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮರ ಬಿದ್ದು ಬಸ್ ಸಂಚಾರ ಬಂದ್ ಆಗಿರಬಹುದು."

"ಸೇತುವೆ ಕುಸಿದು ಬಸ್ ಆ ಕಡೆ ನಿಂತು ಹೋಗಿರಬಹುದು."

"ಬಸ್ಸು ಓಡಿಯೇ ಇರಬಾರದು."

"ಬಂದೇ ಬರುವೆನೆಂದ. ಮಹಾ ಹಠಮಾರಿ. ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಹೊರಟಿರಬಹುದು."

(3) “ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೂ ಮನೆ ಉಂಟಲ್ವ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರು ಇದ್ದಾರೆ. ತಡವಾದ್ದರಿಂದ ಅಥವಾ ಬಸ್ ತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿರಬಹುದು.”

“ಹಾಗೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾದರೆ ಬಂದೇ ಬಂದಾರು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?”

ಅಪ್ಪ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಮುಂದಿನ ಯೋಚನೆಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಕಳವಳ ವ್ಯಾಕುಲವಾಯಿತು. ಮಳೆಗಾಳಿಗಳು ಗಯಾರ್ ಮಣಿ ಇನ್ನು ರಭಸದಿಂದ ಪ್ರತಾಪ ಪ್ರದರ್ಶಿಸತೊಡಗಿದುವು. ರಾಕ್ಷಸ ಶಕ್ತಿಗಳ ಹಾಗೆ. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಅವಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು, ಧಿಮಾಕು.

ಅಪ್ಪ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಇನ್ನು ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ!

ಸಮಾಧಾನಿಯಾದ ನಾನಂದು ಎಲ್ಲರ ಆಪದ್ಬಾಂಧವ - ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಭಾರ - ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರ ಹಳೆ ಕಾರ್ ಮನೆಯ ಗೇಟಿನಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾರಾಯಣ ಅದನ್ನು ಮಡಿಕೇರಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಿಸಿದ್ದ, ನಾನದರಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ್ದೆ. “ಈಗ ನಾನು ಆ ಕಾರನ್ನು ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪ ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದೆ.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನವರ ಆಗಿನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಆ ಸೂಚನೆ ಅಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಯಿತಾದರೂ ಬೇರೆ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆ ಕಾಡಿತು. ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಅತಿ ಶೀಘ್ರವೂ ವಾದವಿವಾದದ ಬಳಿಕ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮತ್ತು ನಾನು ಇಬ್ಬರೂ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂಬ ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು.

ಕತ್ತಲೆಯ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಹುದುಗಿದ್ದ ಗ್ಯಾರೇಜನ್ನು ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿ ಅಂತೆ. ಚಾಲಕನ ಆಸನದ ಕಡೆಗಿದ್ದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ತೆರೆದೆ. ಅದು ಕಿರ್ರೆಕ್ಕೆ ಎಂದು ಅರಚಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿಂತಾಗ ಪಾತಾಳದಾಳದಿಂದ ಕುಂಭಕರ್ಣ ನಿದ್ರೆ ತಪ್ಪಿತೇ ಎಂಬ ಭಾವಗಳು ಮೂಡಿದುವು. ಒಳಹೊಕ್ಕೆ. ಕುಳಿತೆ. ಬಾಗಿಲಿಕ್ಕಿದೆ. ಸ್ವಿಚ್ ಕೀಲಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ತೂತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದೆ. ತಿರುಗಿಸಿದೆ. ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಮಿನುಗಲಿಲ್ಲ. ~~ಸ್ಟಾರ್ಟನ್ನ~~ ಕೀಸ್ಟರ್ ಆಮೇಲೆ ~~ಬಂಡಿಯನ್ನು~~ ಎತ್ತ ಗಿಯರನ್ನು ತಟಸ್ಥ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಸ್ಟಾರ್ಟರನ್ನು ಎಳೆದೆ. ಚೋಕ್ ಹೆಚ್ಚಿ ಉಹೂಂ. ಜೀವ ಸ್ಪಂದನವಿಲ್ಲ. ಸ್ಪಂದನ ಸ್ಮೃತಿಯೂ ನಾಸ್ತಿ. ಬ್ಯಾಟರಿ ಡೌನ್. ನನ್ನದೂ ಹಾಗೆ.

ಮನೆ ಮುಂದಿನ ಇಳಿಜಾರನ್ನು ಕೊಪ್ಪದಿಂದ ಉತ್ಥಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಈಗ ಅದು ರಸ್ತೆಯ ತಿರುಗಾಟದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಲಾರಿ ಮಾಯ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಳೆಯ ಬಿಸಿಲೆ ಹನಿಗಳು ಎರಚಿ ಬಿಡದೆ ಬಿಡದೆ ಅಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬಾರ್ನ್ ಲೈಟಿನಿಂದ ಬೆಳಕು ಬೀರಿ ಕಾರಿನ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಗಿಸಿದೆ. ಇದೇನು ಕಾರೋ? ಗತಯುಗದ ಭವ್ಯ ಸ್ಮಾರಕವೋ! ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಚಲಿಸಬಲ್ಲ ವಾಹನವೋ! ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷವೋ! ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರ ಅತಿಥಿಯೋ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕಾರ್ ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು ನನಗೆ. ಹಳೆ ಕುಮಾರನು, ಜಂಗುಹಿಡಿದ ಈ ಜಂತುವನ್ನು ನಾನು ಬಾಗು ಮಾಡಬಲ್ಲೆನೇ!

ಆದರೆ ನಾರಾಯಣ ಇಲ್ಲ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಇಲ್ಲ, ನಡುವೆ ನಾನು. ನಾನು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು.

ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡೋಣ ಒಂದು ಕೈ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಸ್ಟಾರ್ಟರ್ ಮಾಡಿ

④ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಕಾರನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ತಳ್ಳಿ ಅದು ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗಿಯರನ್ನು ಬಿಗಾಯಿಸಿ ಎಂಜಿನನ್ನು ಚಾಲೂ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯ ~~...~~ ವಿಧಾನವಿದು. ನನ್ನ ಈ ಸಾಹಸ ಮತ್ತೆ ಫಲ ನೀಡಿತು. ಡುರ್ ಡುರ್ ಡುರ್ ರ್ ಬುರ್ ಎಂಬ ಕರ್ಕಶ ನಂದಕರ ಹೃದಯ ಮಧುರ ನಿನಾದದೊಡನೆ ಕಾರ್ ಜೀವ ಪಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಭಲೇ ಬಲ್‌ಮ್ಯಾನ, ಯೂ ಆರ್ ಎ ಮ್ಯಾನ್! (ಅಥವಾ ನಾನೋ!)

ದೀಪಗಳ ಸ್ವಿಚ್ ಹಾಕಿದೆ. ಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗಲಿಲ್ಲ. ಎಂಜಿನ್ನಿನ ನಾದವೇನೋ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಬೆಳಕಿಲ್ಲದೆ ಆ ರಾತ್ರಿ, ಮಳೆಗಾಡಿ ಭೇದಿಸುತ್ತ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದ ಸರ್ಪಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾರನ್ನು ಓಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ! ಇನ್ನು ಒಂದು ತೊಂದರೆ ಕಾದಿತ್ತು. ಚಾಲಕನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಆಮಂದ ಕನ್ನಡಿ ಚೌಕಟ್ಟು - ಗಾಳಿತೆರೆ (ವಿಂಡ್‌ಸ್ಕ್ರೀನ್) - ಇದೆಯಷ್ಟೆ. ಅದರ ಹೊರ ಮೈಮೇಲೆ ಚಾಮರ ಬೀಸಿ ನೀರೊರೆಸುವ ವೈಪರುಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ರಸ್ತೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.. ಹಾಗಾದರೆ ಕಾರನ್ನು ಓಡಿಸುವುದೆಂತು!

ನಾರಾಯಣ ಅಲ್ಲ, ಚಕ್ರವೂ ಇಲ್ಲ, ನಡುವೆ ನಾನು. ನಾವು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು.

ಪ್ರಾಚೀನ ~~ಯುಗದ~~ ಕಾಲದ ~~...~~ ~~ಕ್ರಾಂತಿ~~ ಯಂತ್ರೋದ್ಭವದ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಬಲ್‌ಮ್ಯಾನನ ಗಾಳಿತೆರೆಯ ತಿರುಪನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತಿರುಗಿಸಿದೆ.. ಗಾಳಿತೆರೆ ಹೊರತೆರೆದುಕೊಂಡು ಬಾನೆತ್ತಿಗೆ ಸಮಾಂತರವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ. ನನಗೂ ಹಾದಿಗೂ ನಡುವಿನ ಅಡಚಣೆ ಇಲ್ಲವಾದಂತಾಯಿತು, ನಿಜ. ಆದರೆ ~~ನಾ~~ಈಗ ಮಳೆಯ ನೀರ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ, ಅದೂ ಕಾರ್ ಚಲಿಸುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡಿತಕ್ಕೆ, ನಾನು ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಳೆಯಿಂದನವನಾದ ನಾನು ಈ ಹೊಡೆತ ಬಡಿತಗಳಿಗೆ ಅಂಜುವ ಮಗ ಅಲ್ಲ. ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಂಗಳದ ವರೆಗಿನ ಹಾದಿ ಕಂಡರೆ ತಾನೇ ಹೋಗುವುದು. ಎಕ್ಸ್‌ರೇ ನೇತ್ರಗಳಿರಬಾರದಿತ್ತೇ ನನಗೆ?

ಆ ಹಾದಿಯೋ ಒಂದೊಂದು ತಿರುವು ಮುರುವು, ಏರು ಇಳಿವು, ಬರೆ ಕೊರೆ ಎಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಕಂಠಪಾಠ, ಅಲ್ಲಲ್ಲ, ಪಾದಪಾಠ. ಹಾದಿ ಬದಿಯ ಗಿಡಗಂಟಿ, ಪೊದೆ ಕುರುಚಲು, ಬರೆ ಕೊರಕಲು ಎಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮೀಯ ಒಡನಾಡಿ ~~...~~ಗಳು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರನ್ನು ಕಾದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ~~ಈ~~ ಆಯದ ಗುರಿಯೆಡೆಗೆ ~~...~~ ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯುವೆನೆಂಬ ಧೈರ್ಯ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಿನ ಚಕ್ರಗಳು ಪಾದಗಳಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಕಾರನ್ನು ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿಸುವುದೇ!

ನಾರಾಯಣ ಅಲ್ಲ, ಚಕ್ರವೂ ಇಲ್ಲ, ನಡುವೆ ನಾನು. ನಾವು ಹೋಗಲೇಬೇಕು.

ಚಕ್ರಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ "ನೀವು ಮುಂದಿನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಎಡಗಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಮಳೆನೀರಿನಿಂದ ತೋಯದಂತೆ ಕಂಬಳಿ ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳಿ. ಎಡಕೈಯಲ್ಲಿ ಟಾರ್ಚ್ ಹಿಡಿದು ಅದರ ಬೆಳಕನ್ನು ಹಾದಿಯ ಎಡ ಅಂಚು ಸರಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಬೀರುತ್ತಿರಿ. ಆ ಬೆಳಕಿನ ಮೇಲೆ ನಾನು ಕಾರ್ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೋಗೋಣ."

ಕುಮುದಬಾಲ ಕುಂಚಪ್ರಯೋಗ ಇವರ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ಬಂದಿಯಾಯಿತು.

ಕಾರನ್ನು ಒಂದನೆಯ ಗಿಯರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಎಂಜಿನ್ ನಾದ ಮಂದವಾದಂತೆ ಎರಡನೆಯ ಗಿಯರಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳು ಹುಳುಸುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಇಕ್ಕೆಲಗಳಿಗೂ ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ಎರಡೆರಡು ತಿರುಗಾಸುಗಳನ್ನು ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ದಾಟುತ್ತ ಕಾರ್ ಸಾಗಿತು.

(5) ಈಗ ಬಲು ಕಡಿದಾದ ಚಢಾವು ಬರಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ಗಿಯರಿಗೆ ಆ ತಾಕತ್ತು ಬಾರದಿರದು ಅನಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಜೊತೆಗೆ ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಡು ಚಢಾವಿನಲ್ಲಿ ವೇಗ ತಗ್ಗಿದರೆ ಗಿಯರನ್ನು ಎರಡನೆಯದಕ್ಕೆ ~~ಇಳಿಸುವ ಎದೆ~~ ಇಳಿಸಬೇಕಾಗುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ನನಗೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ — ಹೊಸ ನೀರು, ಹೊಸ ಕಾರು, ಬಲು ಕುಶಾಲು! — ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಊರ ಬಳಿಯ ಬಗೆ ಕೇರಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿ ಮಡಿಕೇರಿಯ ಗಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಂಕದಕಟ್ಟೆ ತಲುಪಿದೆವು. ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಪಂಪಿನಿಂದ ಕಾರಿಗೆ ಅಮೃತ ಉಣಿಸಿದೆ.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾವು ಐದು ಕಿಲೋಮೀಟರುಗಳಷ್ಟು ದೂರ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದ ನಡುವೆ, ಬೆಟ್ಟದ ~~ಮೈಯನ್ನು~~ ತಪ್ಪಲನ್ನು ಕೊರೆದು ಮಾಡಿದ್ದ ಬಳಸು ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ, ಸುತ್ತುತ್ತ ಬಳಸುತ್ತ, ಇಳಿಯುತ್ತ ತೆವಳಬೇಕು.

ಮೊದಲನೆಯ ಗಿಯರ್ ಬಿಸಿ ಇನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನೇನು ಕಡಿಮೆ? ನಾನೂ ಗಿಯರ್ ಬದಲಿಸಿ ಅಷ್ಟು ಕಳೆದ ದಾರಿಗೆ, ಗಾಢನ ತೀರದ ಬಾಯಿಗೆ, ಅಜ್ಞಾತ ಭವಿಷ್ಯದ ಕಾಡಿಕ್ಕೆ, ಕಾರನ್ನು ಹುಗ್ಗಿಸಿದೆ.

ಕಾರಿನ ಬಂಗಳು ಸಮರ್ಥಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೆಯ (ಟಾಪ್) ಗಿಯರ್ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರ್ಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯ ಗಿಯರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆ? ಅದರಲ್ಲಿ, ಲಾಂಕ. ಎಂದರೆ ಗಿಯರಿನ ಶಕ್ತಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇಲ್ಲದೆ ತಟಸ್ಥ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಜಾರಿ ಬೀಳುವ ಭಯ. ಆಗ ಎಂಜಿನ್ ಬಾಯಿ ಇದ್ದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಹೋದೀತು. ಎರಡನೆಯ ಗಿಯರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡೋಣವೇ! ಗತಿ ಅತಿ ಮಂದ. ಎಂಜಿನ್ ತುಂಬ ಕಾದು ಒಡೆದೇ ಹೋದೀತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಮೂರನೆಯ ಗಿಯರೇ ಶರಣು. ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಅಮುಕಿ ಬಲಗಡೆ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಚಕ್ರ (ಸ್ಟಿಯರಿಂಗ್ ವ್ಹೀಲ್) ತಿರುಗಿಸುವ ಕರ್ಮವಾದೆ.

ಕಾರ್ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹರಿಯಿತು, ಅಲ್ಲ, ರಸ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಳೆಹನಿಗಳು ಬಡಿದು ಏನೂ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವು. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಣುವ ನೋಟವೇ ಬೇರೆ. ಇತ್ತ ಕಾರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರ ಹೊನಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಂಡು ಕಾಡಿನ ಚೆಲುವು ಮಾಯಾಲೋಕವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ, ದಾರಿ ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಭಯಗೊಂಡೆ. ಬಲಗಡೆಗೆ ಬರೆ, ಎಡಗಡೆಗೆ ದರೆ, ಎದುರಿಗೆ! ಮೇಲೆ ಹಿಮಗಳ ದಟ್ಟ ತೆರೆ. ಕಾಡಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಳಕಿನ ಮಬ್ಬು ಜೊತೆಗೆ. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಗಭೀರ ಶೂನ್ಯ.

ಚಕ್ಕ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಚಕ್ರ ಉರುಳಿದಾಗ ಪುಟ್ಟ ಹೊಂಡದ ನೀರು ಅದು ಹಾರಿದಾಗ ಶಬ್ದ, ಕಾರಿಯನ್ನು ಅದು ಅದ್ದಿದಾಗ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಚಕ್ರ ಅಲುಗುತ್ತಿತ್ತು, ನನ್ನ ಗುಂಡಿಗೆ ಬಡಿತ ತಾರಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತಿತ್ತು, ಎಂಜಿನ್ ನಾದ ಮಂದ್ರಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುವುದುಂಟೇ? ರಸ್ತೆಯ ಎಡ ಅಂಚೊಂದೇ ನನ್ನ ಧ್ರುವ ನಕ್ಷತ್ರ. ಅದರ ಎಡ ಅಂಚೇ ನೀರ ಕಡೆಗೆ ನೀರಾಗಿ ~~[illegible]~~ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಏನೆ ಮುಗ್ಧೆ ಹಾಡ ಬಿಟ್ಟು ಸುತ್ತ ನನಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಳಿಯ ಅರ್ಜುನನ ಬೆನ್ನ ಎದೆಗೆ ಕೆಚ್ಚು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಾದ್ದರಲ್ಲಿ, ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದ, ನಮ್ಮ ವಾಹನ ಕೇರೆ ಹಾವಿನಂತೆ ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿಯೇ ತೆವಳಬೇಕಿತ್ತು.

ಐದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ಇಳಿಜಾರು ಹಾದಿ ಮುಗಿಯಿತು. ಹಾಗೆ ಅದು ಮೂರ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ. ಬದಿದ್ದರೆ ಅದೇ ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿಯ

(೬) ತ್ತಿತ್ತು. ಮೋಡ ಸೀಳುವ ಯಾವುದೂ ಕಾಣಿಸಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಣಿಸಿದ್ದರೆ ಅವೇ
ನಮ್ಮ ಕಾರನ್ನ ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ಉರುಳಿಸುವಂತೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಈಗ ಬಂದದ್ದೆ ನಿಜವಾದ ಸಂಕಷ್ಟಕಾಲ. ನನ್ನೊಳಗಿನ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುವ, ಎಂದೂ ಬದಲಾಗದಿರುವ ಹಾದಿಯೊಂದು ಸಣ್ಣ ಮೇಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಎಂಥ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುದನ್ನ ಅನುಭವಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಬಾಗಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆದು ಗುಂಡು ಬೀಳುವ ಅನುಭವ ನಿಮಗಿದೆಯೇ? ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಚಿತ್ರವನ್ನ ನಾವೀಗ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದೆಂಥ ಚಿತ್ರವು! ~~ದೃಶ್ಯ~~ ನರುಹ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ~~ನಡೆಸುತ್ತ~~ ನಡೆಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನೇರ ನೆತ್ತಿಗೆ ನೆಗೆದು ಬಲಕ್ಕೆ ಬಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಒತ್ತಿಗೆ ತಿರುಗಿ ದಿಢೀರನೆ ಇಳಿಯಲು ತೊಡಗುವ ಕಾಲನ ಕೆಲಸ ನೋಡು. ಇದರ ನಡುಭಾಗವನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಗಿಯರಿನಲ್ಲಿ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು ನಿಜ. ಆದರೆ ಗಿಯರ್ ಬದಲಿಸಲು ಮದ್ದು! ಚಿತ್ರವು ನಡುವಾಗ ಬಲಗೈ ಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಒತ್ತಡ ಜಾಸ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡು ಕೈಗಳೂ ಅದರ ಮೇಲಿರುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಗಿಯರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದಲ್ಲ! ಆದರೆ ಹಾದುಹೋಗುವ ಎಂಜಿನ್ ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಒಡೆದು ಹೋಗಬಹುದಾದ ಅಪಾಯದೊಂದಿಗೆ ನೆಗೆದಾಗ. ಸರಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗಿಯರ್ ಸರಿಸು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಹಿಡಿದು, ಮೂರನೆಯ ಗಿಯರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಲುಪುತ್ತಿದೆ.

ಬಂದೆವು. ಮತ್ತೆ ಹಾದಿಯನ್ನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಬಂದೆವು. ಎಂಜಿನ್ನಿನ ನಾದ ತಾರಕ್ಕೇರಿದಂತೆ ಕಾಲಿನ ಗುಹಾಂತರದಿಂದ ಅದರ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಭೀಕರವಾಗಿ ಅನುರಣಿಸಿದಂತೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದೆವು. ಬಲಗಡೆಯ ಬರೆಗೆ ಉಜ್ಜದೆ ಎಡಗಡೆಯ ಕೊರಕಲಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಬಂದೆವು. ಈಗ ಬಂದ ಬಾಗು ಕೊನೆಯ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಅಡಿಗಳ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮುಹೂರ್ತ.

ಮೂರನೆಯ ಗಿಯರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯಬಹುದೇ! ಇಲ್ಲ. ಎಂಜಿನ್ ಗುಡುಗುಡುತ್ತಿದೆ "ನಾನಿನ್ನು ಎಳೆಯಲಾರೆ." ಅದರ ಮೊರೆಯನ್ನ ಆಲಿಸಿ "ಹೋಗಲಿಬಿಡು ಹೋಗು" ಎಂದು ಎಳೆಸಲೆ? ಅದು ನಡು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡುಂ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಂತು ಹೋದರೆ! ಒಡನೆ ಗಿಯರ್ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಡೆದು ಹೋಯಿತು. ಆಘಾತದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ದಡದಡನೆ ಧಾವಿಸಿತು ದುರ್ಬಲ ಬಂಡಿಗಳು ಈ ಅನುಭವವನ್ನ ಕಡೆಯಬಾರದು. "ಸ್ಟುಪಿಡ್ ಮಹಾರಾಯ! ನೀನು ~~ನುಗ್ಗು~~ ~~ಮುಗ್ಗುಮುಕ್ಕು~~ ದೂರದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕಿ ಹೋಗಿ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳೇ ಸಂದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನ ಈ ~~ಕಾಡು~~ ಕಾಡಿನ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಿ ಗೋಳುಹುಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನ ಇನ್ನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ!" ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಾಪ ಹಾಕಿದೆ. ⌐

⌐ ಯೋಚನೆಗೆ ಈಗ ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯೆ, ಕ್ರಿಯೆ, ಕ್ರಿಯೆ. ಕಾರ್ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಬಂದುದನ್ನ ಉತ್ತರಿಸಲೇಬೇಕು. ಜಯ ಲಭಿಸಲೇಬೇಕು.

ಕ್ಲಚ್ ಒತ್ತಿದೆ. ಗಿಯರನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ತಟಸ್ಥ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಳೆದೆ. ಕ್ಲಚ್ ಬಿಟ್ಟೆ. ಆಕ್ಸಿಲರೇಟರ್ ಒತ್ತಿದೆ. ಎಂಜಿನ್ ಜೀವಗೊಂಡಿತು. ಆಕ್ಸಿಲರೇಟರ್ ಬಿಟ್ಟೆ. ಕ್ಲಚ್ ಒತ್ತಿದೆ. ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಗಿಯರನ್ನ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ತಳ್ಳಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕ್ಲಚನ್ನ

(7) ನಡುಬಗ್ಗಿಸುತ್ತ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ತಡಕಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳು
ನಡೆಯುವಾಗಲೂ ಶ್ರೀಕಂಠನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅಳಿದಿತ್ತು. ಆ ಕ್ಷಣ
ನಾನೇ ಗಾಯಕ, ನಾನೇ ಕ್ಲಬ್, ನಾನೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆಲ್ಲ, ನಾನೇ
ಎಲ್ಲವೂ! ಅಹಂ ಕ್ರತುರಹಂ ಯಜ್ಞಃ. ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ಇಂದಿ
ನಂದನವಾಯಿತು. ದೇವರ ಗತಿ. (ಅಂದರೆ ಶತನಾಸ್ತಿಕನಾದ ನಾನು
ದೇವರ ಗತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ.) ಬಲಗಡೆ
ಹಿಂದೆ ಬರೆದ ಬರಹ ಸಲ್ಲ, ಎಡಗಡೆಗೆ ನಾಗ ದರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು
ನಾಟ್ಯ ನಲಿ ಆಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಎಂದು ಬಗೆದು ಚಾತ್ರಿ ಚಕ್ರವನ್ನು
ಬಲಗಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದೆ. ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಕೈಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಹಸ್ತಗಳಿವ ನಡೆತು
ಎಂಬ ಎರಡನೆಯ ಗಾಯನ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಶ್ರೋತೃ ~~ನಾದ~~
ಗಳನ್ನು ಸಮೇತ ಎಳೆಯತೊಡಗಿತು. "ನಿರೋಧಗಾರ್ಗದರ್ಶಿ"
ನಾನು ಆ ಕ್ಷಣ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಹಗುರಾದೆ, ಎಂಟನಂತೆ ಚುರುಕಾದೆ,
ಮಳೆ ಹನಿಯಂತೆ ಮುಕ್ತನಾದೆ. ಚಿಕ್ಕವನ ಕೆನೆ ಮಳಲನ್ನು ಶಾ
ಯಾರನ್ನೂ ~~ಕಾಣ~~ ಎತ್ತಿ V-ತಿರುಗಾಸಿನ್ನು ರಗ್ಗಿನ ಕೈಲಿ
ನರ್ತಕಿಯಂತೆ ಬಳುಕಿ ತಿರುಗಿ ಮುಂದಿನ ಇಳಿಜಾರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ
ಓಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು.
ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಎಂಜಿನ್ನನ್ನು
ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕೈ ~~ಕಾಲು~~ ಮುಸುಡು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು
ನಿಡು ಉಸಿರು ಎಳೆದುಕೊಂಡೆ. "ಹೋಗಿನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ" ಎಂದ
ಹಾರ್ಮೋನಿಯಗೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಎಸೆದಿದೆ.
ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎಂದರೆ ಈಗ ತೇಲಿ ಬಳ್ಳಿ ಪೂರ್ತಿ ಬಂದ ಆಗಿತ್ತು. ಕಾಡಿನ
ಹಿಮ್ಮೇಳಗಳು ಕಂಟೆ ರಿಂಬೆ ಎಲೆ ಹೂವುಗಳು ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ
ನೀರು ತೊಟ್ಟು ತೊಟ್ಟಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಬಾಜಿನ ವೇಗವೂ,
(ಈಗ ಅದು ಅತಿ ಪ್ರಖರವಾಗಿತ್ತು) ಆ ನೀರ ಹನಿಗಳು ಚಂಡೆಕಡಿ
ಗಳಂತೆ ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮೋಡಗಳ ಎಡೆಯಿಂದ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು
ಮಂದವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಗಿಡಮರಗಳ ಎಲೆ ಅಹರುಗಳ ಒಳಗಿ ಮಾರ್ಗ
ಸೋಲಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ ತಳು ಅಂಚಿನ ಹಾದಿ ಹರಡಿಯುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.
ಕೇವಲ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಇಂದಿ ಕಾಡಿನ ಏಕಾಂಗಿ ಭೀಕರತೆಯಿಂದ ಭೀತ
ನಾಗಿದ್ದೆ. ಈಗಾದರೋ ಅದರ ರುದ್ರರಮಣೀಯತೆಯಿಂದ ಉಲ್ಲಸಿತನಾಗಿ
ದ್ದೇನೆ.
ಅದರೆ ನಾಳೆಯೇ?
ಕಾಲು ದಾಟಾಯಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಪ್ಪರ್ ಶಿರಡಿ ಶಿರಾಡಿ, ಎರಡುಂಗಡಿಗಳು
ಹಂಪಾಯ, ಇನ್ನೇನು ಎದುರಾಗಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ರಾಜಮಾರ್ಗ
ಬಿಟ್ಟು ಎಡಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೆಸರು ದಾರಿ ಸೇರಿ ನಿರ್ಜನ
ತುಂಬಿರುವ ಹಳ್ಳಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು
ಅಲ್ಲಿ ಕಾರು ಒಯ್ಯಲಾರೆ! ಬಾರು ಹೋಗದು! ಹಾಗೆ ಎಣಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿ
ದ್ದಂತೆಯೇ ಅಪ್ಪರ್ ಶಿರಡಿ ಶಿರಾಡಿ ಬಂದೇ ಬಂತು. ಆತನಕ,
ಮುಂದಾಲು ಒಂದಾವರೆ ತಾಸು, ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮಿಡಿದಿದ್ದ ಎಂಜಿನ್
ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಇಳಿಜಾರು
ಇದ್ದುದರಿಂದ ಒತ್ತು ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ, ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಆಗದೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು ಕೊಟ್ಟ, ~~ಕ್ಲಚ್~~ ಕ್ಲಚ್ ಕೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆ.

ಆದರೆ ಎಂಜಿನ್ನಿಗೆ ಜೀವ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಿನಿಂದ ಇಳಿದೆ. ನನಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಎಡೆ, ಮುಂದಿ ಕಿಲೋಗಳು ಇವೆ ಎಂಬುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ಅವು ನೋಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕಾರಿನ ಬಾನೆಟ್ ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಅದು ಕಾದ ಕರಗಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿತ್ತು. ಮಳೆಯ ನಿರಂತರ ಅಭಿಷೇಕವೂ ಅದರ ಕಾವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಉಳಿದಿದ್ದ ದೂರ ಕೇವಲ ಅರ್ಧ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಮಾತ್ರ. ನಡೆದೇ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿನ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ~~ಸ್ವಾಮಿ~~ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಸರಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ! ಆ ಯೋಚನೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ನಾಯಿಗಳು ಬೊಗಳಿದುವು. ಕೋಳಿಗಳು ಕೊಕ್ಕೊಕ್ಕೋ ಕೂಗಿ ರಂಪ ಎಬ್ಬಿಸಿದುವು. ಹಂದಿಗಳು ಗುರುಗುಟ್ಟುತ್ತ, ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು ಓಡಿದುವು. ಕಾಲ್ನಡೆಗಳು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಘೀಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಮಲೆತುವು. ಒಕ್ಕಲಿನ ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರು ಲಾಂದ್ರ ಹಿಡಿದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಬೆಚ್ಚಿ ಅಬ್ಬರಿಸಿದರು. ಬಹುಶಃ ಕಳ್ಳರು ಹಂದಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಲಪಟಾಯಿಸಲು ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಊಹೆ.

ಒಕ್ಕಮ್ಮ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು ನಾವು ಯಾರೆಂದು.

"ಓ ಅಮ್ಮ ನೀವಾ? ಏನು ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ. ಮನೇಲೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರಾ?"

"ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ...."

ಕರುಳಿನ ಮಿಡಿತ ನಿಂತಿದ್ದವೇ. ಯಾರನ್ನೆಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೋ? ಸಿಗಿಯು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದೋ! ಒಕ್ಕಲಿನವರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

"ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ! ಬಂಗ್ಲೆಯೊಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ!"

ಜಿ ಟಿ ನಾರಾಯಣರಾವ್
"ಅತ್ರಿ" ಎಂಟನೆಯ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ
ಸರಸ್ವತೀಪುರಂ
ಮೈಸೂರು 570009
16-9-1978

~~E~~ Show the proof to the GTN

LOGARITHMS

INVENTION

"Seeing there is nothing (right well-beloved students of Mathematics) that is so troublesome to mathematical practice, nor doth more molest and hinder calculators, than the multiplications, divisions, square and cubical extractions of great numbers, which besides the tedious expense of time are for the most part subject to many slippery errors, I began therefore to consider in my mind by what certain and ready art I might remove those hindrances."

John Napier, 1590-1617, the Scottish mathematical wizard and inventor of <u>logarithms</u> has spelt out in the above paragraph the motivation for the invention. He coined the word <u>logarithm</u> by combining the two Greek words <u>logos</u> and <u>arithmos</u> meaning 'ratio-number.'

Consider the simplification of

$$43712598 \times 327601, \quad 13745961 \div 3778, \quad \sqrt[3]{697579}.$$

Surely you will stretch your hand for the logarithmic tables (or in recent years for the pocket calculator). Napier had no such facility. The tedious 'right royal method' (by which incompetent teachers keep under subjugation intransigent imps) was the only royal road to solution.

Napier's inventive genius would not accept the status quo. He considered each number as a separate living being with a special message for him. It was the year 1594. Napier began ~~[illegible]~~ examining the geometry of moving particles which led him to the study of the geometric progression 1, 2, 4, 8, 16, 32, ... In a GP the ratio of a pair of consecutive terms is the same constant called the common ratio. He arranged the terms as under:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	....
1	2	4	8	16	32	64	128	256	512	1024	...

He noticed that 2 multiplied by itself once (I) gave

2, twice (II) gave 4, thrice (III) gave 8 and so on. Here then is a relationship between the roman numbers I, II, III, etc in ~~AP~~ arithmetic progression (in an AP the difference between a pair of consecutive terms is the same constant called the common difference) and the ~~...~~ terms of the GP they represented. In modern parlance it simply means

2 raised to the power of I is 2 or $2^1 = 2$

2 raised to the power of II is 4 or $2^2 = 4$

2 raised to the power of III is 8 or $2^3 = 8$, etc.

However the concept of the exponent was not explicit at Napier's time. He further observed that the product of any two terms is a term of the GP:

$$\underset{\text{III}}{8} \times \underset{\text{VII}}{128} = \underset{\text{X}}{1024}.$$

This is as it should be. Because

$$2^3 \times 2^7 = 2^{3+7} = 2^{10}.$$

It simply meant that multiplication could be resolved into addition. ~~The~~ Two deductions — namely, division could be resolved into subtraction, and extraction of the root could be resolved into multiplication by the root — easily followed. Of course in all these simplifications one had to take the logarithms of the involved numbers.

The whole problem boiled down to this: if logarithms of numbers are available for immediate reference, as in a ready reckoner, multiplication, division and extraction of root became child's play. The calculation of logarithms of numbers involved tremendous concentration and tedious simplification. Napier completed the process by 1614.

Henry Briggs, 1561-1630, was a contemporary English mathematician of repute. ~~On seeing Napierian logarithms~~ He was greatly impressed by the charm and elegance of the Napierian logarithms and he went all the way to Scotland to meet Napier. The Napier-Briggs association is one of the happiest

in the history of science. Napierian logarithms had been calculated with the constant e as the base.

$$e = 1 + \frac{1}{1!} + \frac{1}{2!} + \frac{1}{3!} + \frac{1}{4!} + \cdots\cdots \infty = 2.7182818284\ldots$$

It lies between 2 and 3. Briggs ~~simplified~~ suggested a more practicable device which would be useful in routine arithmetical calculations. He selected the number 10 as base and calculated the tables for numbers 1 to 20,000 and from 90,000 to 100000 (to fourteen places!)

Logarithms with base e are called Napierian or natural logarithms and those with base 10 are called common logarithms.

A Swiss watchmaker Jost Burgi (1552-1633) a contemporary of Napier and Briggs had independently arrived at these simplification tools via the algebraic route.

~~Alfred Hooper has rightly said~~ Inaugurating ~~In an~~ the international congress of mathematicians held at Edinburgh in 1914 to commemorate the 300th anniversary of the publication of the Napierian Tables, Lord Moulton said "The invention of logarithms came to the world as a bolt from the blue. No previous work had led up to it; nothing had foreshadowed it or heralded its arrival. It stands isolated, breaking in upon human thought abruptly, without borrowing from the work of other intellects or following known lines of mathematical thought. It reminds one of those islands in the ocean which rise suddenly from great depths and which stand solitary, with deep water close around all their shores."

INDEX LAWS

1. $a \times a \times a \times \cdots\cdots$ to m factors $= a^m$

Here a is the base, m is the index or exponent.

If m and n are positive integers

$a^m \times a^n = (a \times a \times \cdots\cdots$ to m factors$) \times (a \times a \times \cdots\cdots$ to n factors$) = a \times a \times \cdots\cdots$ to $(m+n)$ factors

$= a^{m+n}$

Let us recall to our memory the index laws. For all real values of the indices and ~~positive~~ nonzero values of the bases we have

1 $\quad a^m a^n = a^{m+n}$

2 $\quad a^m \div a^n = a^{m-n}$ if $m > n$

$\quad = \dfrac{1}{a^{n-m}}$ if $n > m$

3 $\quad (a^m)^n = a^{mn}$

4 $\quad (ab)^m = a^m b^m$

$a^0 = 1$

$a^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{a^m}$

$a^{-m} = \dfrac{1}{a^m}$

Examples. 1 If $xyz = 1$ show that

$$(1+x+y^{-1})^{-1} + (1+y+z^{-1})^{-1} + (1+z+x^{-1})^{-1} = 1$$

$$LHS = \frac{1}{1+x+\frac{1}{y}} + \frac{1}{1+y+\frac{1}{z}} + \frac{1}{1+z+\frac{1}{x}}$$

$$= \frac{y}{1+y+xy} + \frac{1}{1+y+xy} + \frac{1}{1+\frac{1}{xy}+\frac{1}{x}}$$

$$= \frac{y}{1+y+xy} + \frac{1}{1+y+xy} + \frac{xy}{1+y+xy}$$

$$= \frac{1+y+xy}{1+y+xy} = 1 = RHS$$

2 Show that $\displaystyle\sum_1 \frac{1}{1+x^{a-b}+x^{a-c}} = 1$

$$LHS = \sum \frac{1}{1+\frac{x^a}{x^b}+\frac{x^a}{x^c}} = \sum_1 \frac{x^{b+c}}{x^{b+c}+x^{a+c}+x^{a+b}} = 1 = RHS$$

3 If $a^x = bc$, $b^y = ca$, $c^z = ab$ show that $xyz = x+y+z+2$.

$$a^x = bc$$

$$\therefore a^{xyz} = b^{yz} c^{yz} = (ca)^z (ab)^y$$

$$= c^z a^z a^y b^y = a^{y+z}\, ca\, ab$$

$$= a^{2+y+z} \cdot bc = a^{2+y+z} \cdot a^x$$

$$= a^{2+x+y+z}$$

$\therefore$ ~~$xyz =$~~

$$a^x = bc$$

$$a^{xyz} = (bc)^{yz} = (b^y)^z (c^z)^y = (ca)^z (ab)^y$$

$$= a^{y+z}\, b^y c^z = a^{y+z}\, ca\, ab$$

$$= a^{y+z+2}\, bc = a^{y+z+2}\, a^x$$

$$= a^{x+y+z+2}$$

$$\therefore xyz = x+y+z+2$$

LOGARITHMS

The logarithm of a number to a base is the index to which the base is to be raised to give the number. For example if three quantities a, b, c are connected by the relation $a^b = c$ then b is the logarithm of c to base a. It is written $\log_a c = b$. Here the base a can be any number other than 0 and 1. This is because by raising 0 ~~to any power and similarly by raising~~ or 1 to any power we cannot get a new number. In Napierian or natural logarithms e is the base and in common logarithms it is 10.

For example $5^4 = 625$ becomes $\log_5 625 = 4$, and $7^4 = 2401$ becomes $\log_4 2401 = 4$.

~~Consider $\log_a 1$. This is the same as 'to find the ... Let it be equal to 'n.' Then $a^n = 1$. But we know~~ .

1 The logarithm of 1 to any base is 0. That is $\log_a 1 = 0$. Because any number raised to the power of 0 is always 1.

2 The logarithm of any number (except 0 and 1) to itself as base is 1. ~~Because~~ That is $\log_a a = 1$. Because any number raised to the power of 1 is always the same number.

3 The logarithm of the product of two ~~numb~~ quantities is the sum of the logarithms of the quantities.

To prove $\log_b (ac) = \log_b a + \log_b c$

~~Let $\log_b (ac) = l$, $\log_b a = m$, $\log_b c = p$~~

~~To prove b^l =~~

~~Then $b^l = ac$, $b^m = a$, $b^n = c$~~

~~$\therefore b^l = ac = b^m b^n = b^{m+n}$~~

Let $\log_b (ac) = l$, $\log_b a = m$, $\log_b c = n$

To prove $l = m+n$

Now by definition ~~of~~ $b^l = ac$, $b^m = a$, $b^n = c$

$\therefore b^l = ac = b^m b^n = b^{m+n}$

$\therefore l = m+n$

* Generalising we have

$\log_b (acdef\ldots) = \log_b a + \log_b c + \log_b d + \log_b e + \log_b f + \ldots$

4 The logarithm of a fraction is the logarithm of the numerator minus the logarithm of the denominator

To prove $\log_b\left(\frac{a}{c}\right) = \log_b a - \log_b c$

Let $\log_b\left(\frac{a}{c}\right) = l$, $\log_b a = m$, $\log_b c = n$

To prove $l = m-n$

Now by definition $b^l = \frac{a}{c}$, $b^m = a$, $b^n = c$

$\therefore b^l = \frac{a}{c} = \frac{b^m}{b^n} = b^{m-n}$

$\therefore l = m-n$

Generalising we have

$\log_b\left(\frac{acd\ldots}{pqr\ldots}\right) = \log_b (acd\ldots) - \log_b (pqr\ldots)$

$= (\log_b a + \log_b c + \log_b d + \ldots) - (\log_b p + \log_b q + \log_b r + \ldots)$

$= \log_b a + \log_b c + \log_b d + \ldots - \log_b p - \log_b q - \log_b r - \ldots$

5 The logarithm of ~~the power of~~ a number with a power is the index of the power multiplied by the logarithm of the number.

To prove $\log_b a^c = c \log_b a$

Let $\log_b a^c = l$, $\log_b a = m$

To prove $l = cm$

Now by definition $b^l = a^c$, $b^m = a$

$\therefore b^l = a^c = (b^m)^c = b^{mc}$

$\therefore l = cm$

Generalising we have

$\log_b (a^c d^e f^g) = \log_b a^c + \log_b d^e + \log_b f^g$

$= c \log_b a + e \log_b d + g \log_b f$

$$a^x = bc$$

$$a^{xyz} = (bc)^{yz} = (b^y)^z (c^z)^y = (ca)^z (ab)^y$$

$$= a^{y+z} \; b^y \; c^z$$

$$= a^{y+z} \; ca \; ab$$

$$= a^{y+z+2} \; bc \; = a^{y+z+2} \; a^x$$

$$= a^{x+y+z+2}$$

$$\therefore xyz = x + y + z + 2$$

LOGARITHMS

⊗ If three quantities a, b, c are ~~so related~~ connected by the relation $a^b = c$ then b is ~~defined to~~ as the logarithm of c to base a. It is written

$$\log_a c = b$$

a can be any number other than 0 and 1. In Napierian or natural logarithms it is e and in common logarithms it is 10.

~~Exam~~

The logarithm of a number to a base is the index to which the base is to be raised to give the number. That is to say ⊗

Examples

6 Change of base $\log_b a = \dfrac{\log_e a}{\log_e b}$

Let $\log_b a = l$, $\log_c a = m$, $\log_c b = n$

To prove $l = \dfrac{m}{n}$

Now by definition $b^l = a$, $c^m = a$, $c^n = b$

$$b^l = a = c^m = (b^{\frac{1}{n}})^m = b^{\frac{m}{n}}$$

$\therefore l = \dfrac{m}{n}$

Note: The base is generally not written unless it is specifically required.

Examples. 1 Prove that $\log \dfrac{a^2}{bc} + \log \dfrac{b^2}{ca} + \log \dfrac{c^2}{ab} = 0$

$$LHS = \log\left(\frac{a^2}{bc}\cdot\frac{b^2}{ca}\cdot\frac{c^2}{ab}\right) = \log\left(\frac{a^2b^2c^2}{a^2b^2c^2}\right) = \log 1 = 0$$

2 Prove that $\log_b c \log_c a \log_a b = 1$

Let $\log_b c = l$, $\log_c a = m$, $\log_a b = n$

To prove $lmn = 1$

$b^l = c$, $c^m = a$, $a^n = b$

$(b^l)^{mn} = c^{mn} = (c^m)^n = a^n = b$

$\therefore b^{lmn} = b^1$

$\therefore lmn = 1$

3 Prove that $\dfrac{1}{\log_a x} + \dfrac{1}{\log_b x} + \dfrac{1}{\log_c x} = 0$ if $abc = 1$

Let $\log_a x = l$, $\log_b x = m$, $\log_c x = n$

To prove $\dfrac{1}{l} + \dfrac{1}{m} + \dfrac{1}{n} = 0$ if $abc = 1$

$a^l = x$, $b^m = x$, $c^n = x$

$\therefore a = x^{\frac{1}{l}}$, $b = x^{\frac{1}{m}}$, $c = x^{\frac{1}{n}}$

$\therefore abc = x^{\frac{1}{l}} \cdot x^{\frac{1}{m}} \cdot x^{\frac{1}{n}} = x^{\frac{1}{l}+\frac{1}{m}+\frac{1}{n}} = 1$ since $abc = 1$

$\therefore \dfrac{1}{l} + \dfrac{1}{m} + \dfrac{1}{n} = 0$

(8)

4 Show that $a^{1/\log_x a} = x$

It can be proved that $\log_a x \log_x a = 1$

$\therefore \log_a x = \frac{1}{\log_x a}$

$\therefore a^{1/\log_x a} = x$

5 Simplify $\left[\log\frac{27}{14} + \log\frac{35}{24} - \log\frac{15}{16}\right] \div \left[\log\frac{130}{77} - \log\frac{55}{91}\right.$

$\left. + 2\log\frac{11}{13} + \log \quad \right]$

Given expression $= \log\frac{27}{14}$

4 Show that $a^{1/\log_x a} = x$

It can be proved that $\log_a x \log_x a = 1$

$\therefore \log_a x = 1/\log_x a$

$\therefore a^{1/\log_x a} = x$

5 Simplify $\left[\log \frac{27}{14} + \log \frac{35}{24} - \log \frac{15}{16}\right] \div \left[2 \log \frac{11}{13} - \log \frac{55}{91} + \log \frac{130}{77} + \log \quad\right]$

Given expression $= \log\left(\frac{27}{14} \cdot \frac{35}{24} \cdot \frac{16}{15}\right) \div \log\left(\frac{11}{13} \cdot \frac{11}{13} \cdot \frac{91}{55} \cdot \frac{130}{77} \cdot \frac{3}{2}\right)$

$= (\log 3) \div (\log 3) = 1$

6 Show that $\frac{1}{\log_{c+b} a} + \frac{1}{\log_{c-b} a} = 2$ if $a^2 + b^2 = c^2$

$$\log_{c-b} a = \frac{\log_{c+b} a}{\log_{c+b}(c-b)}$$

$$\therefore \frac{1}{\log_{c+b} a} + \frac{1}{\log_{c-b} a} = \frac{1}{\log_{c+b} a} + \frac{\log_{c+b}(c-b)}{\log_{c+b} a}$$

$$= \frac{1}{\log_{c+b} a}\left[\log_{c+b}(c+b) + \log_{c+b}(c-b)\right]$$

$$= \frac{1}{\log_{c+b} a} \cdot \log_{c+b}(c^2 - b^2) = \frac{\log_{c+b} a^2}{\log_{c+b} a} = 2$$

7 If $\log_{10} 2 = 0.301$ and $\log_{10} 3 = 0.4771$ find the logarithm of 12 to the base 40.

$\log_{40} 12 = \log_{10} 12 \div \log_{10} 40$

$= (\log_{10} 3 + 2\log_{10} 2) \div (\log_{10} 10 + 2\log_{10} 2)$

$= \sout{0.301 +} = (0.4771 + 2 \times 0.301) \div (1 + 2 \times 0.301)$

$= 1.0791/1.602 = \sout{1.0791}\ \frac{1199}{178}$

COMMON LOGARITHMS

Common logarithms are the logarithms of positive numbers to base 10. The following results are obvious:

$\log_{10} 1 = 0$, $\log_{10} 10 = 1$, $\log_{10} 100 = 2$, $\log_{10} 1000 = 3$, etc

$\log_{10} 0.1 = -1$, $\log_{10} 0.01 = -2$, $\log_{10} 0.001 = -3$, $\log_{10} 0.0001 = -4$, etc

Hence it is clear that the logarithms of numbers N in the range $1 \leq N < 10$ lie between 0 and 1, those in the range $10 \leq N < 100$ lie between 1 and 2, those in the range $100 \leq N < 1000$ lie between 2 and 3, etc; ~~To be sure~~ ~~$\log N = A + B$ where~~ Similarly the logarithms of to numbers N in the range ~~$0 > N >$~~ $1 > N \geqslant 0.1$ lie between 0 and −1, those in the range $0.1 > N \geqslant 0.01$ lie between −1 and −2, those in the range $0.01 > N \geqslant 0.001$ lie between −2 and −3, etc. Therefore in general

$$\log_{10} N = I + D$$

where N is the given number, I an integer positive or negative (0 included) and D a positive decimal. For example

$$\log_{10} 7.5 = 0 + \text{a decimal}$$
$$\log_{10} 37.64 = 1 + \text{a decimal}$$
$$\log_{10} 0.317 = -1 + \text{a decimal}$$
$$\log 0.0145 = -2 + \text{a decimal}$$

etc

I is called the <u>characteristic</u> and D the <u>mantissa</u> of the logarithm.

The characteristic is an integer (positive or negative, 0 included). It is 1 less than the number of ~~integ~~ digits in the integral part of N when $N \geqslant 1$, and it is 1 less than the number of zeros immediately after the decimal point when ~~N~~ $1 < N < 0$. For example

$$\log_{10} 3654.917 = 3 + \text{a decimal}$$
$$\log_{10} 0.000407 = -4 + \text{a decimal}$$
$$\log_{10} 0.0000109 = -5 + \text{a decimal}$$

It may be noted that whereas the characteristic may take any integral value (0 included) the mantissa will always remain a positive fraction (decimal).

The logarithmic tables as originally calculated by Briggs and later perfected by generations of mathematicians give the mantissa portion of the logarithm of a given number. For example $\log_{10} 37.41$. The characteristic is 1. The mantissa is calculated by posing the question "if 10 to the power of 1+a decimal equals 37.41 what is the value of the decimal." A reference to the page 'LOGARITHMS' in the Tables gives 0.573 as its value. Therefore $\log_{10} 37.41 = 1+0.573 = 1.573$. Again, consider $\log_{10} 0.003932$. The characteristic is −3. The mantissa as given by the Tables is 0.5946. Therefore $\log_{10} 0.003932 = -3 + 0.5946 = \bar{3}.5946$. The bar above 3 indicates that the minus sign is applicable only to the integral (characteristic) part.

Examples. 1 Simplify $\log 63.01 + \log 7.145 - \log 0.03124 + \log 0.1245$

$$
\begin{array}{lrl}
 & \log 63.01 = & 1.7994 \\
+ & \log 0.1245 = & \bar{1}.0951 \\
 & & 0.8945 \\
- & & \bar{1}.3486 \\
 & & 1.5459
\end{array}
\qquad
\begin{array}{lrl}
* & \log 7.145 = & 0.8538 \\
+ & \log 0.03124 = & \bar{2}.4948 \\
 & & \bar{1}.3486
\end{array}
$$

2 Simplify $\log_{10}\left[\dfrac{0.3147^2 \times 13.53^4}{261.3^3 \times 474.1^{1/3}}\right]$

Given expression $= 2\log 0.3147 + 4\log 13.53 - 3\log 261.3 - \frac{1}{3}\log 474.1$

$$
\begin{array}{lrll}
* & 2\log 0.3147 = 2 \times \bar{1}.4979 = & \bar{2}.9958 & + \\
 & 4\log 13.53 = 4 \times 1.1313 = & 4.5252 & \\
 & & 3.5210 & \\
 & 3\log 261.3 = 3 \times 2.4171 = & 7.2513 & + \\
 & \frac{1}{3}\log 474.1 = \frac{1}{3} \times 2.6759 = & 0.8920 & \\
 & & 8.1433 &
\end{array}
$$

$\therefore$ Given expression $= \begin{array}{r} 7\cdot 2513 \\ 8\cdot 1433 \\ \hline \bar{1}\cdot 1080 \end{array}$ −

ANTILOGARITHMS

When $a^b = c$ we have $\log_a c = b$. We say b is the logarithm of c to base a. It is obtained by operating $[\log_a]$ on the equation $a^b = c$:

$$a^b = c$$
$$\log_a a^b = \log_a c$$
$$\therefore b = \log_a c$$

The reverse operation is called antilogarithm. Symbolically $[\text{antilog}_a] \times [\log_a] = 1$. Thus

$$b = \log_a c$$
$$\text{antilog}_a b = \text{antilog}_a \log_a c$$
$$= c$$

Therefore c is the antilogarithm of b to base a.

We can now formulate the rules of antilogarithm as follows:

Keep the mantissa portion of the number positive. Write a bar ~~over~~ above the characteristic when the number is negative. Ex. $-2\cdot 0156 = -3 + 0\cdot 9844 = \bar{3}\cdot 9844$

Refer to the antilogarithm page in the Tables and read the value corresponding to the mantissa. Ex. ~~for~~ in $\bar{3}\cdot 9844$ we consider only $0\cdot 9844$ and read the corresponding value 9645.

The fixation of the decimal point is ~~to be~~ then decided by the characteristic. Ex. since $\bar{3}$ is the characteristic in $\bar{3}\cdot 9844$ there should be two zeros immediately after the decimal point, i.e., $0\cdot 009645$.

$$\therefore \text{antilog}\ \bar{3}\cdot 9844 = 0\cdot 009645$$

Examples: antilog $3\cdot 6015 = 3995$

antilog $2\cdot 714 = 517\cdot 6$

antilog $1\cdot 3156 = 20\cdot 68$

antilog $0\cdot 9167 = 8\cdot 254$

antilog $\bar{1}\cdot 3101 = 0\cdot 2042$

antilog $\bar{2}\cdot 6371 = .\ 0\cdot 04336$

∴ Given expression =

$$\begin{array}{r} 7.2513 \\ \underline{8.1433} \\ \bar{1}.1080 \end{array} \quad -$$

ANTILOGARITHMS

When $a^b = c$ we have ~~log~~ $\log_a c = b$. We say b is the logarithm of c to base a. The reverse operation to

IN PRACTICE

1 Evaluate $2.48 \times 0.027\sqrt{\dfrac{345.2}{0.0764 \times 0.068}}$

Let the given expression be equal to x.

Then $\log x = \log 2.48 + \log 0.027 + \frac{1}{2}\left[\log 345.2 - \log 0.0764 - \log 0.068\right]$

$$= \begin{array}{r} 0.3945 \\ \bar{2}.4314 \\ \hline \bar{2}.8259 \end{array} + \frac{1}{2}\left[2.5381 - \begin{array}{r} \bar{2}.8831 \\ \bar{2}.8325 \\ \hline \bar{3}.7156 \end{array} * \right]$$

$= \bar{2}.8259 + \frac{1}{2} \times 4.8225$

$= \bar{2}.8259 + 2.4113 = 1.2372$

$\therefore\ x$ = ~~2.4113~~ antilog 1.2372

= 17.27

2 Evaluate $\dfrac{(79.35)^{\frac{2}{3}} + (1.931)^{\frac{1}{4}}}{(53.1)^{7/2}\sqrt{0.00761}}$

Let $(79.35)^{\frac{2}{3}} = x$, $(1.931)^{1/4} = y$

$\log x = \frac{2}{3} \log 79.35 = \frac{2}{3} \times 1.8996 = 1.2664$

$\therefore\ x = \text{antilog } 1.2664 = 18.47$

$\log y = \frac{1}{4} \log 1.931 = \frac{1}{4} \times 0.2858 = 0.07145$

$\therefore\ y = \text{antilog } 0.07145 =$ ~~5.188~~ 1.179

$\therefore$ Given expression $= \dfrac{18.47 + 1.179}{(53.1)^{7/2}\sqrt{0.00761}}$

$$= \frac{19.649}{(53.1)^{7/2}\sqrt{0.00761}} = z \text{ say}$$

$\log z = \log 19.649 - \frac{7}{2} \log 53.1 - \frac{1}{2} \log 0.00761$

$= 1.2934 - \frac{7}{2} \times 1.7251 - \frac{1}{2} \times \bar{3}.8814$

$= 1.2934 - 6.03785 - \frac{1}{2}(-4 + 1.8814)$

$= 1.2934 - 6.03785 - \bar{2}.9407$

$= \bar{4}.3149$ (correct ~~4~~ to 4 places of decimal)

$\therefore\ z = \text{antilog } \bar{4}.3149 = 0.0002065$

Note that ~~log (A+B) cannot be further simplified~~ expressions of the type $x^y + z^u$ cannot be simplified by the application of logarithm.

$\therefore$ Given expression $= \begin{array}{r} 7 \cdot 2513 \\ 8 \cdot 1433 \\ \hline \bar{1} \cdot 1080 \end{array}$

ANTILOGARITHMS

When $a^b = c$ we have $\log_a c = b$. We say b is the logarithm of c to base a. If we reverse the operation ~~we have~~ and ~~indi~~ indicate the operator as [antilog_a] we have $\text{antilog}_a (\log_a c) = \text{antilog}_a b$

[antilog_a] and [$\log_a$] 'cancel' each other leaving c alone in the left hand side.

$$\therefore \text{antilog}_a b = c$$

Therefore c is called the antilogarithm of b to base a.

~~The~~ Since antilogarithm is the reverse of logarithm we can formulate the rools for antilogarithm as follows:

~~$\log_{10}$~~ Keep the decimal portion (mantissa) of the number positive. ~~and~~ write a bar above ~~on~~ the integral portion (characteristic) when it is negative. Ex. $-2.0156 = \bar{3}.9844$

Refer to the antilogarithm page in the Tables and ~~evaluate the number dec~~ man write down the value corresponding to the mantissa portion. Ex. for 0.9844 it is 9645.

The fixation of the decimal point is to be determined appropriately by the number in the characteristic. Ex. since in the above example we have $\bar{3}$ there should be two zeros after the decimal point, i.e, 0.009645.

Hence $\text{antilog } \bar{3}.9844 = 0.009645$

Examples. ~~Evaluate (i) antilog 3 3.6015~~,

~~(ii)~~ antilog 3.6015 = 3995

antilog 2.714 = 517.6

antilog 1.3156 = 20.68

antilog 0.9167 = ~~8~~ 8.254

antilog $\bar{1}$.3101 = 0.2042

antilog $\bar{2}$.6371 = 0.04336

3 A given amount is invested at a certain rate of compound interest. It gets doubled in p years and trebled in q years. Prove that $q = p \log_2 3$.

If the given amount is P, rate of interest is $r\%$ per annum and the number of years is n then the amount at the end of n years is

$$A = P\left(1 + \frac{r}{100}\right)^n$$

In the present problem $A = 2P$ when $n = p$ and $A = 3P$ when $n = q$.

$$\therefore \quad 2P = P\left(1 + \frac{r}{100}\right)^p$$

$$3P = P\left(1 + \frac{r}{100}\right)^q$$

$$\therefore \quad p \log_2\left(1 + \frac{r}{100}\right) = \log_2 2 = 1$$

$$q \log_2\left(1 + \frac{r}{100}\right) = \log_2 3$$

$$\therefore \quad \frac{p}{q} = \frac{1}{\log_2 3} \quad \text{or} \quad q = p \log_2 3$$

4 Solve the equation ~~$2 \cdot 27^x - 5 \cdot 9^x + 3^{x+1} - 3^x$~~

$$3^{2x} - 3^{x+1} = 4$$

$$(3^x)^2 - 3(3^x) - 4 = 0$$

Put $3^x = y$

$$y^2 - 3y - 4 = 0$$

$$(y-4)(y+1) = 0$$

$$y = 4, -1$$

$$3^x = 4, -1$$

$$x \log 3 = \log 4, \quad \log(-1)$$

$$\therefore x = \frac{\log 4}{\log 3} = \frac{0.6021}{0.4771} = \frac{6021}{4771}$$

$$\log x = \log 6021 - \log 4771 = 3.7797 - 3.6786$$

$$= 0.1011$$

$$x = 1.262$$

Note that $\log(-1)$ is not admissible

COMMON LOGARITHMS

Common logarithms are the logarithms of positive numbers ~~kalculat~~ to base 10. The following results are obvious:

$\log_{10} 1 = 0$, $\log_{10} 10 = 1$, $\log_{10} 100 = 2$, $\log_{10} 1000 = 3$, etc

It is therefore clear that the logarithms of numbers between ~~logarithms~~ 1 and 10 lie between 0 and 1, those of numbers between 10 and 100 lie between 1 and 2, those of numbers between 100 and 1000 lie between 2 and 3, and so on. Therefore in general

$$\log_{10} N = A + B$$

where N is the given number, A a positive integer (including 0) and B a decimal. ~~when~~ A ~~is a number~~ is 1 less than the number of digits in the integral part of N. For example

$\log_{10} 7.5 = 0 +$ a decimal

$\log_{10} 29.14 = 1 +$ a decimal

$\log_{10} 376.571 = 2 +$ a decimal

etc

A is called the <u>characteristic</u> and B the <u>mantissa</u> of the

(If possible Block of the original Mathematician.

New work Glossary.

~~Some~~ Few questions relating to the booklet.

CONCLUSION :

With the advent of calculators the practical applications of logarithms have receded to the background. But, the genius of Napier which gave the theoretical model opened out new vistas for the development of mathematics. ~~mathematical innovation~~ Calculators and computers are products of this new culture. ~~development.~~ Thus Napier relives in todays' gadgets. However for those who are curious enough to know the working of logarithms even today Napierian system offers a fascinating adventure.

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(11.) ಒಡನೆಯೇ ಲಕ್ವ ಬಡಿಯಿತು. ತಂಬಾಕು ಕೊಳವೆ ಕೈಜಾರಿ ಕೆಳಬಿತ್ತು. 'ನಾನು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ'ಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ. ಆಯ್ಲರನ ಜೀವನಯಾತ್ರೆ ಗಣನಸಂಯಂತ್ರವೂ ಆ ಕ್ಷಣ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿದ್ದುವು."

ಜಿಟಿನಾರಾಯಣರಾವ್
22-10-1987

ದೂರವಾಣಿ 25159
ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್
ಅತ್ರಿ ಎಂಟನೆಯ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ
ಕುವೆಂಪುನಗರ
ಮೈಸೂರು 570023

ಕೆ. ಮುರಳೀಧರರಾವ್
2674/3 Krishna Vihar
Adi Pampa Road
V V Mohalla
Mysore 570002
Phone 26108

ವೇಣುವಾದನಪಟು ಬಿ. ಎನ್. ಸುರೇಶ್

ಕಲೆಯೇ ಬದುಕಿನ ಉಸಿರಾಗಿರುವ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಗೃಹಪರಿಸರ ಅದರ ಕಲಾಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಊಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭ ಕೂಡಿಬಂದಾಗ ಮಗು ಹೇಳಿ ಹರಿದು ಬಾನ ಬಿತ್ತರಕ್ಕೆ ಆ ಪರಂಪರೆಯು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಚಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತಗಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಗೀತಗಾರರಾಗಿಯೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಆಗಲು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ-ಪರಂಪರೆ ನಡುವಿನ ಈ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಹಜ ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ—ಪರಿಸರವೇ ಇಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯು ಅನುಸ್ಯೂತ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ಒದಗಿಸಿದಂತೆ ~~ಅನ್ಯಥಾ ಸಂಸ್ಥಿತಿ~~ ಅನ್ಯತಂತೆ.

ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿ ಇದರ ವಿಪರ್ಯಯವೂ ಕ್ರಿಯೆ ಸಂಭವಿಸುವುದುಂಟು. ಪರಂಪರೆಯೇ ಇಲ್ಲ ತನಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಪರಿಸರ ಅಥವಾ ~~ಇನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ~~ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲದವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗಲ್ಭ ಕಲಾಶ್ರೀಮಂತನ ಜನನ. ನಿಸರ್ಗದ ಈ ವಿರಳ ಆಕಸ್ಮಿಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೇಣುವಾದನಪಟುವೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾಮರಾಗಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀಲಕಂಠನ್ ಸುರೇಶ್ (1946).

ಬೆಂಗಳೂರು ನಿವಾಸಿ ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಬಿ. ನೀಲಕಂಠನ್ (19 -83) ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲ ಗೃಹಸ್ಥರಂತೆ ಸಂಗೀತಾಸಕ್ತರು, ಅಷ್ಟೇ. ಟೆನ್ನಿಸ್ ಪ್ರಿಯ ಹವ್ಯಾಸ. ತಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲಿ ಇವರು ಭವಿಷ್ಯದ ಒಬ್ಬ ಎಂಜಿನಿಯರನನ್ನೋ ಆಟಗಾರನನ್ನೋ ಕ್ರೀಡಾಪಟುವನ್ನೋ ಕನಸು ಕಂಡದ್ದು ಸಹಜ. ಇದೇನೂ ಪೂರ್ತಿ ಹುಸಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ~~ಇದೇನೂ ಪೂರ್ತಿ ಹುಸಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ~~. ಏಕೆಂದರೆ ಸುರೇಶ್ ಕೂಡ ತಂದೆಯಂತೆ ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ — ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ~~ಇವರು~~ ಸೀನಿಯರ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರ್, ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಎಂದರೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ. ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಇವರು ಫ್ಲೂಟ್ ಸುರೇಶ್ ಎಂದೇ ಸುಪರಿಚಿತರು. ಪರಂಪರೆ ಇವರ ಮೂಲಕ ನವನವಗಳನ್ನು ವಿರಳ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಕೊಳಲಿನ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿದೆ. ಇವರ ವೇಣುವಾದನದ ನಾದಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಲಯಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದ ಅಮೆರಿಕದ ರಸಿಕರು ಇವರನ್ನು a poet of the flute ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

* * * *

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಒಂದು ಭವ್ಯ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯ ಮೋಹಕ ನಾದಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಇಲಿಗಳಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರಸಿಕರು ವೇಣುವಾದಕ ಟಿ. ಆರ್. ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ಕೊಳಲಿನ ದೈವಿಕ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ ಸಂಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಭಾರೀ ಜನಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬ ನುಸುಳಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಅವರ ಹರೆಯದ ಆಗಿನ ಸುರೇಶ್. ಆ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೇಗಿತ್ತು? ಅವನ ಕಥನವು ಅವನದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ

ಸೂಟಿಗಲ್ಲು ತಿರುಗತಿತ್ತೋ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಮ್ಯಾಗ
ಸೂಟಿ ಯಾಕಂದು ತಲೆ ತಿತ್ತೋ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಮ್ಯಾಗ
ಸುಂಬಿ ಯಾಕಂದು ಹಾರತಿತ್ತೋ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಮ್ಯಾಗ
ತಾವರ್‍ಯಾಂದು ಬಾಯ್ಬಿಡತಿತ್ತೋ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಮ್ಯಾಗ

"ಕೊಳ್ಳಿಯ ನನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮ" ಎಂಬುದು ಹುಡುಗನ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರ. ಮಗನ ಅಸಾಧಾರಣ ಆಸಕ್ತಿ ಗಮನಿಸಿದ ತಂದೆ, ಇವನನ್ನು ಎಂ. ಎನ್. ಹೊನ್ನಾಪುರ ಮಠದ ಯಾವರಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು. ಸಣ್ಣದ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀತು. ಆದರೆ ಹುಡುಗನ ದಾರಿ ಹಿಂಗಿಲ್ಲ. ಇವನ ಹಠಕ್ಕೆ ಮಣಿದ ತಂದೆ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಮಹಾಲಿಂಗಯ್ಯ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು.

ಎಳ್ಳು ವರ್ಷದ ಪೋರ ಬರಿ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೈಗೆ ಎತ್ತಿದ — ಕೊಳಲನಾದದ ಹೊಳೆಯಿತು! ಇವನು ಅನ್ನ ಕಲಿತ, ಬಾಲ್ಯತ್ತೇ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಯ್ಯ ಒಡನೆ ಗುರುತಿಸಿದರು: ಸೂಟಿಗಲ್ಲು ಸೂಟಿಯನ್ನು, ಸುಂಬಿ ತಾವರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ.

ಇವನಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅವಶ್ಯಕ, ಮೇಲುಮಾದನ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾರ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸುವುದೇ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ ಎಂದರು ಮಹಾಲಿಂಗಯ್ಯ. ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಅಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಸುರತ ಮೇಲು ಶಿಷ್ಯರ ಬಿ. ಶಿವಾನಂದಯ್ಯ ನವರ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಯಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಾಯನ ಸಮಾಜ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತೆಂದರೆ ಅತಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಪ್ರತಿಭಾ ಗಳಿಸಿದನೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಎಳೆಯ ಬಾಲಕ ಸುರೇಶ್ ಗಾಯನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (1956) ನೀಡಿ ಕಲಾ ಇಷ್ಟಂದು ಉತ್ತಮ ಹೆಸರನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು. ಅದು ಸುರೇಶ್ ಅವರ ಕಲಾಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿರುವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ತನಕ ಅವರು ಗಳಿಸಿರುವ ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿ ಎತ್ತರ ಏರುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಸಂದರ್ಶನವೊಂದರಲ್ಲಿ "ಮಹಾಲಿಂಗಂ ಶೈಲಿಯ ಸಮರ್ಥ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಯಾರು?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ "ಸುರೇಶ್ ಒಬ್ಬರೇ ಇದ್ದಾರೆ!"

ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ಸುರೇಶ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ~~ಎಂದೂ ಮಹಾಲಿಂಗಂ~~ ~~[illegible]~~ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲ. ಇನ್ನು ~~[illegible]~~ ಮಹಾಲಿಂಗಂರ ಸಾರ ಶೈಲಿಗೆ ಯಾರೂ ಆ ಮಾಧುರ್ಯ ಗಾನ, ಆ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸ ಮತ್ತು ಆ ಏಕತಾನ ತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಸಿಲ್ಲ.

ಸುರೇಶ್ ಅವರ ~~ಸಂಗೀತದ~~ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ

②

ಮೂಡಿಗಲ್ಲು ತಿರುಗತಿತ್ತೇ ಕೊಳಲ್ಯಾಗ
ನಾಡಿಬಳಿಂದು ತಲೆತಿತ್ತೇ ಕೊಳಲ್ವಾಗ
ಕುಂಬಬಳಿಂದು ಹಾಡುತಿತ್ತೇ ಕೊಳಲ್ಯಾಗ
ತಾವರ್‍ಯಿಂದು ಬಾಯ್ಬಿಡುತಿತ್ತೇ ಕೊಳಲ್ವಾಗ

“ಕೊಳಲು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು.” ಇದು ಬಾಲಕನ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರ.

ಮಗನ ಅಸಾಧಾರಣ ಆಸಕ್ತಿ ಗಮನಿಸಿದ ತಂದೆ ಇವನನ್ನು ಎಂ.ಎಸ್. ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರಲ್ಲಿ ಕೊಳಲು ಕಲಿಯಲು ಕಳಿಸಿದರು. ~~[illegible]~~ ಹುಡುಗನ ದಾಹ ಹಿಂಗಲಿಲ್ಲ. ಇವನ ಹಠಕ್ಕೆ ಮಣಿದ ತಂದೆ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ~~ತ~~ಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು.

ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಶ್ರೋತೃ ಬಂದರ ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಕರಗಿಸಿದ — ಕೊಳಲ ನಾದದ ಹಿರಿಮೆಯಿಂದ! ಇವನಿಬ್ಬರು ಅಂದು ಕಲಾವಿದ, ನೈಜ ಬಾಲಪ್ರತಿಭೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗತಿಯನ್ನು ಅವರು ಒಡನೆ ~~ಮಹಾಲಿಂಗಮ್~~ ಗುರುತಿಸಿದರು: ಮೂಡಿಗಲ್ಲು ಮೂಡಿಯನ್ನು, ಕುಂಬ ತಾವರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ.

ಇವನಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅನಾವಶ್ಯಕ, ವೇಣುವಾದನ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ನೇರ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದೇ ನಿಜ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದೂ, ~~ಮಹಾಲಿಂಗಮ್~~ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಹ ವೇಣು ಶಿಕ್ಷಕ ಬಿ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರ ಜೊತೆ ~~[illegible]~~ 2 ವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಾಯನ ಸಮಾಜ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಗೀತ ವೇದಿಕೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನಾವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತೆಂದರೆ ಅತ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಶ್ರೇಣಿ ಗಳಿಸಿದನೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಹತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಎಳೆಯ ಬಾಲಕ ಸುರೇಶ್ ಗಾಯನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಚೇರಿ ನೀಡಿದಾಗ (1956) ರಸಿಕರು ಅಲ್ಲಿಂದು ಉಜ್ವಲ ತಾರೆಯ ಉದಯ~~ವನ್ನು~~ ಗುರುತಿಸಿದರು. ಅದು ಸುರೇಶ್ ಅವರ ಕಲಾಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶುಭದಿನ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ತನಕ ಅವರು ಗಳಿಸಿರುವ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಏರಿರುವ ಎತ್ತರ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಹ. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ “ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಶೈಲಿಯ ಸಮರ್ಥ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಯಾರು?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ಏಕೈಕ ಉತ್ತರ “ಸುರೇಶ್ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರು!”

ಇಲ್ಲಿಯು ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸುರೇಶ್ ಎಂದೂ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅವರ ನಾನಾ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಆ ಮಾಧುರ್ಯ, ಆ ಗತ್ತು, ಆ ಕಲ್ಪನಾವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ಆ ವಿನೂತನ ತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

[illegible]

* * * * *

ಈ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳು ಸುರೇಶ್ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ~~ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆಳವನ್ನು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತವೆ~~ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

⊛ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ಪ್ರಭಾವದ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸತೊಂದು ಗುಣ ಕಾಣ ಬರುತ್ತದೆ: ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಚ್ಚಾರಣೆ. ಅಂದರೆ ನೀವು ನುಡಿಸುವ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಾತ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅರ್ಥಗ್ರಹಿಸಿ

ವೇಣುವಾದನಪಟು ಬಿ. ಎನ್. ಸುರೇಶ್

ಕಲೆಯೇ ಬದುಕಿನ ಉಸಿರಾಗಿರುವ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಗೃಹ ಪರಿಸರ ಅದರ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಊಡಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭ ಕೂಡಿಬಂದಾಗ ಮಗು ಕೊರಳ ಹರಿದು ಬಾನ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಆ ಪರಂಪರೆಯು [illegible] ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತಗಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಗೀತಗಾರರಾಗಿಯೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಅರಳುವಲ್ಲಿ ~~ಪರಿಸರ-ಪರಂಪರೆ ನಡುವಿನ ಈ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.~~

ಮಗನ ಆಸಕ್ತಿ ಗಮನಿಸಿದ ತಂದೆ ~~[illegible] ಎಂ. ಎಸ್.~~ ~~[illegible]~~ ಇವನಿಗೆ ಕೊಳಲು ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಎಂ. ಎಸ್. [illegible] ಸೇರಿಸಿದರು. [illegible] ಪಾಠ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಇವನ [illegible] ತಂದೆ [illegible] ([illegible]) [illegible]

[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] — [illegible]! ಇವನು [illegible]. [illegible], [illegible] " ಇವನಿಗೆ ~~[illegible]~~

(3)

~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ — ~~[illegible]~~ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ 'ಮುರಳೀ ಗಾನ+' ಕೃತಿಯ ರಹಸ್ಯವೇನು?

(3)

ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ 'ಮುರಳೀಗಾನ+' ಕೃತಿಯ ರಹಸ್ಯವೇನು?

ಮುರಳೀಗಾನ ರಂಗಪ್ರವೇಶ [illegible] ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ [illegible] ಕೃತಿ [illegible]! [illegible] ೭೧-೭೧. [illegible] ಅವರು [illegible] ರಚನೆಯಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ [illegible] [illegible]. ಅವರ ಕೃತಿಯ [illegible] ಸಂಬಂಧ [illegible] ಇವರ [illegible] ಇನ್ನು [illegible]

③

ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ 'ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ +' ಶೈಲಿಯ ರಹಸ್ಯವೇನು?

ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ರಂಗಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಕೊಳಲಿನ ಶೈಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು: ಗಮಕರಹಿತ, ಒಣ ಒಣ. ನಾದವಾಗಲಿ ಭಾವವಾಗಲಿ ತುಂಬಿಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೂ ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆಂದು ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೇ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ನಾದಪ್ರವಾಹಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಏರ್ಪಡದೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅದರ ರಾಗ ಮಾತ್ರ ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು, ಅಷ್ಟೆ. ಇನ್ನು ನುಡಿಸಿಕೆ ತಂತ್ರವೇ ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರ: ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಉಸಿರು ತುಂಬಿ ಕೊಳವೆ ಊದಿದಂತೆ ಬುಸು ಬುಸು ಎಂದು ಊದುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳ ಜೊತೆ ತಸ್ ಪುಸ್ ಎನ್ನುವ ಅಸಂಗೀತ ಶಬ್ದಗಳೂ ಬೆರೆತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ರಂಧ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸರಿಸಿ ಒತ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಬಡಿದು ಗಮಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸವೆಸಗುವತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವೇನೂ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಏನು ಸಾಧಿಸಿದರು?

ಇಂಥ ಗಾರು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದು ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು: ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ, ಬೆರಳಾಡಿಸಿಕೆ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ತುತ್ತಕಾರ ತಂತ್ರ ಈ ಮೂರನ್ನು ಕೊಳಲು ನುಡಿಸಿಕೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ರಸಿಕರೆದುರು ತೆರೆದಿಟ್ಟರು.

⊛ ಏನು ಹಾಗೆಂದರೆ?

ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ: ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಸಂಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಊದಿದಾಗ ಭಾವತೀವ್ರತೆ ಅಧಿಕ, ನಾದವೂ ಚೇತೋಹಾರಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಯಿಯೂ ಆಂದೋಳನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಬೆರಳಾಡಿಸಿಕೆ ತಂತ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಜೀವವಿರುವುದು ಗಮಕಗಳಲ್ಲಿ. ಎಂದೇ ಇದನ್ನು ಗಮಕಾಧಾರಿತ ನಾದಪ್ರವಾಹ ಎನ್ನುವುದುಂಟು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ನೀ ಬಾರಯ್ಯ ವೈಕುಂಠಪತಿ' ಎನ್ನುವ ಭೈರವಿ ರಾಗದ ಕೃತಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುವಾಗ 'ನೀ', 'ಬಾ' ಮುಂತಾದ ಜೀವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಮಕಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾವ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೊಳಲಿನ ರಂಧ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ತುತ್ತಕಾರ ತಂತ್ರ: ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಲು ಉಸಿರು ಊದುವಾಗ ಅನುಸರಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಮವಿದು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒತ್ತು ಬರಬೇಕಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾದಕ ಇದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಈ ಮೂರೂ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ವೇಣುವಾದನವನ್ನು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎತ್ತರಿಸಿದರು.

⊛ ನಿಮ್ಮ ವಿವರಣೆ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದ ಪಲ್ಲಡಮ್ ಸಂಜೀವರಾಯರ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಮಕಾಲೀನರ ಶೈಲಿ ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ನಾವು ಮೆಚ್ಚುವುದು ಮತ್ತು ಮೆಚ್ಚಿ ಹುಚ್ಚಾಗುವುದು ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ: ~~ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಧ್ವನಿ.~~ (1) ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ತೆರನಾದ ದೈವಿಕ ಉನ್ಮಾದಕ್ಕಾಗಿ; (2) ಅದರ ಮಾಧುರ್ಯ, ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕಾಗಿ. ಈಗ, ನಿಮ್ಮ

④

ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ (2)ನೆಯದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಮೈದಳೆದಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿಂದಾ ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಿಮ್ಮದು ರಾಗ ಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ~~ಈ ಕಾರಣದಿಂದ~~ ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ~~[illegible]~~ ಪ್ರೇರಣೆ, ನಿಮ್ಮದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಣೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಾದನ ನನಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನೀವು ನಿಲ್ಲದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ !

ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ/ ಅದೂ impressionable age ನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ.

⊛ ಅವರ ಶಿಷ್ಯತ್ವ? ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆ

ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನವರಾಗಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವಿ. ಶಿವ ರಾಮಯ್ಯನವರು ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ~~[illegible]~~ ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ

ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ (2)ನೆಯದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಮೈದಳೆದಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿಂದಾ ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಿಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ, ನಿಮ್ಮದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಣೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಾದನ ನನಗೆ ಅಧಿಕಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನೀವು ನಿಲ್ಲದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ!

ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ಅದೂ impressionable age ನಲ್ಲಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ. ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರು ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ~~ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಈ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ~~ ಅದೇ ವೇಳೆ ಅಲತ್ತೂರು ಸಹೋದರರ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮರುಳಾಗಿದ್ದೆ.

~~ಅದು~~ ~~ಅವರದು ಶುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ~~ - [illegible] ರಾಗಾಲಾಪನೆ, ಕೃತಿವಿಸ್ತಾರ, ~~[illegible]~~ ಕಲ್ಪನಾಸ್ವರಪ್ರಯೋಗ ~~[illegible]~~ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಅವರದು ಶುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ. ~~ಮಹಾಲಿಂಗಮ್~~ ತಂತ್ರ

⊛ ~~ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ನಾನು~~ ಮ

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅಲತ್ತೂರು ಸಹೋದರರ ಶೈಲಿ [illegible] ಮಧುರ ಸಂಯೋಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ! ~~[illegible]~~

ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಂತಹ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದಿರುವುದು [illegible].

ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಮೈದಳೆದಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿರುವುದು ಸಂಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ, ನಮ್ಮದು ಭಾವಕ್ಕೆ ಆಸರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಾದನ ನಮಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ!

ನನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ — ಆ ಶೈಲಿಯ impact ಅಷ್ಟು powerful. ಶ್ರೀ ರಾಮಯ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ techniqueಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮ್ ಕಚೇರಿ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯುಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ಅದೇ ವೇಳೆ ನಾನು ಆಲತ್ತೂರ್ ಸಹೋದರರ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದೆ — ಅವರ ಭವ್ಯತೆಗಾಗಿ fullnessಗಾಗಿ.

⊛ ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಶೈಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಆಲತ್ತೂರ್ ಭವ್ಯತೆ ಇವುಗಳ ಮಧುರ ಸಂಯುಕ್ತ!

ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ದೈವಿಕ ಉನ್ಮಾದವಾಗಲಿ ದಿವ್ಯ ನಿಲುಕ್ಕಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಶಿಸ್ತು ಒಪ್ಪ ಓರಣ ಇವೆ. ಅಂದರೆ ಕಚೇರಿಗೆ ನಾವು ರಾಗ ಕೃತಿ ತಾಳ ಆಯುವಲ್ಲಿ ಖಚಿತ ಯೋಜನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣಪಾಠವನ್ನು ನಾವು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯಂತೆಯೇ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ನುಡಿಸುತ್ತೇವೆ, ಕೇವಲ ರಾಗದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಶೈಲಿ ತುಸು ಭಾರ ಅಥವಾ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಎನ್ನಿಸಬಾರದೇ? ಎಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂಧಮುಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭೆ ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಬಂಧಬದ್ಧನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಮಸುಳುತ್ತದೆ.

ಕಲಾವಿದ ಕಚೇರಿ ಸಂಗೀತ ನುಡಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಒಂದು ತರನಾದ ಬಂಧಬದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ: ಪ್ರಚಲಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರಸಿಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮಿತಿಗಳ ಒಳಗೂ ಆತ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಛಾಪು ಒತ್ತುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಆತನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಮಾಪದಂಡ.

⊛ ಹಾಗಾದರೆ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಏನು?

ರಾಗಾಲಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃತಿ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಗಮಕಗಳು; ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣಪಾಠವನ್ನು ನುಡಿಸುವುದು — ರಸಿಕರು ಅದನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಭಾವಶಃ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ; ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಾಗ್ಗೇಯಕೃತಿಗಳಿಗೆ ರಾಗಸಂಯೋಜಿಸಿ ಹೊಸ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣ ತಾಳವೈವಿಧ್ಯ ಬೇರಾವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗಣಿತಗಾನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಇಟ್ಟ ರಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹೋನ್ನತ ರೂಪವಿತ್ತವರು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರು ಒದಗಿಸಿದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮನೋಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

④

ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ (2)ನೆಯದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಮೈದಳೆದಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಾದನ ನಮಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿಲ್ಲದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ!

ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ಅದೂ impressionable ageನಲ್ಲಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮ್ ಕಚೇರಿ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯುಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು. ಅದೇ ವೇಳೆ ನಾನು ಆಲತ್ತೂರ್ ಸಹೋದರರ ಮಾರುಹೋದದ್ದು — ಅವರ fullnessಗಾಗಿ. ರಾಗಾಲಾಪನೆ, ಕೃತಿವಿಸ್ತಾರ, ಕಲ್ಪನಾಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರ ಎಂಬಂತವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪ — ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರ ಸಂಗೀತದಂತೆ.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಆಲತ್ತೂರ್ ಯೋಜನೆ ಇವುಗಳ ಮಧುರ ಸಂಯುಕ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ!

ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ~~ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕು~~ [ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣ ತಾಳವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗಣಿತಗಳನ್ನು ತಂದು ಇಟ್ಟ ರಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹೋನ್ನತ ರೂಪ ಇತ್ತವರು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಆ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಬಳಸಿದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಾನು ನನ್ನ ಮನೋಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನಬಹುದು.]

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್‌ರವರ ದೈವಿಕ ಉನ್ಮಾದವಾಗಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಶಿಸ್ತು ಒಪ್ಪ ಓರಣ ಇವೆ. ಅಂದರೆ ಕಚೇರಿ ನಿಮ್ಮ ರಾಗ ಕೃತಿ ತಾಳ ಆಯದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು ನೀವು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯಂತೆಯೇ ಬಿಡಿಸಿಬಿಡಿಸಿ ನುಡಿಸುತ್ತೀರಿ, ಕೇವಲ ರಾಗದ ಧಾಟಿಯನ್ನು ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾರ ಅಥವಾ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಎನ್ನಿಸಲಾರದೇ? ಎಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂಧಮುಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಬಂಧಬದ್ಧನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಲಾವಿದ ಕಚೇರಿ ಸಂಗೀತ ನುಡಿಸಲು ಎಷ್ಟೊಂದುಗಳ ಒಂದು ತರನಾದ ಬಂಧಬದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ: ಪ್ರಚಲಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರಸಿಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದವು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಒಳಗೆ ~~ಕಲಾವಿದ~~ ತನ್ನ ಛಾಪನ್ನು ಹೇಗೆ ಒತ್ತುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ~~ಮಾನದಂಡ~~ ಸೂಚಿ.

⊛ ಹಾಗಾದರೆ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಸಾಧಿಸದೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೀವೇನು ಸಾಧಿಸಿದಿರಿ?

(5)

⊛ ನೀವು ಕೃತಿ ನುಡಿಸುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರುವುದು? ರಾಗದ ಸ್ವರಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ! ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಾರರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ! ರಸಿಕರ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯೇ! ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣವೇ! ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯೇ! ಸಾಹಿತ್ಯಾತೀತ ಚಿರಂತನ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವೇ!

ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯಿಂದ ವೇದಿಕೆ ಏರುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಸ್ವರಸಂಚಾರ, ~~ಸಾಹಿತ್ಯ~~ ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಲಯದ ಹದ ಅಭ್ಯಾಸವಶವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿರುತ್ತದೆ.

⊛ ಸುಂದರ ವಾಹನವಾಗಲಿರುವ ಕೃತಿ ಯಾವುದೆಂತೆ! ಲಯ-ತಾಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು?

ಭಾವದ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಆಲಾಪನೆಯ ಆಕಾರಗಳು, ಕೃತಿಯ ಪದಗುಚ್ಛಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾಸ್ವರ ಮಾಲಿಕೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಒಂದೊಂದು ಘಟಕದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಾಗುವ ಆಲಂಬವಾಗಿದೆ ಲಯ. ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ರಾಗಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದಿತಾಳ, ರೂಪಕತಾಳ ಮುಂತಾದವು ಈ ನಡೆಯ ಲಕ್ಷಣಸೂಚಕಗಳು. ಇನ್ನು ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಳು. ಇವು ಪಕ್ಕವಾಗಿದ್ದು ಹದವರಿತು ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಸೊಗಸು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಮ್ಮ ಲಹರಿ (mood) ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಕಚೇರಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ್ಯ ~~ನನ್ನ~~ [illegible] ಕೊಳಲು. ಬಿದಿರಂತೆಗೆ ತೂತು ಕೊರೆದು ಗಾಳಿ ಊದಿ ಬೆರಳು ಆಡಿಸಿ ಇಂಗಿತಪಟ್ಟು ಹಾಡಿಸುವ ವಿದ್ಯೆ ಇದು. ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಎಟುಕದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ ಗತ್ತು ಗಮಕಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರ ಎಲ್ಲ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಶರೀರ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರದು. ಇಂಥ ಲಕ್ಷ್ಯವಾದ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮೈತಿಳಿಯದ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ [illegible]

ಆತನೇ ತನ್ನ ಕಲಾವಿದ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ
ಆತನ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆ, ನಿರಂತರ [illegible] ಕಲಾವಿದನ
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ಆತನೇ ತನ್ನ ಕಲಾವಿದ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ
ಆತನ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆ ನಿರಂತರ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(*)

(6)

ನಾನು ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಅಲ್ಲ. ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರ ಮಾತ್ರ. ಮೂಲತಃ ನಾನು ಕಲಾವಿದ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಕಲಾವಿದ ಎಂದೂ ಪಾಪಿಷ್ಟ ಮಾನವನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅಂತರಂಗ ವಿಜ್ಞಾನದೊಳಗಿನ ಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಗತಿ ವಿಜ್ಞಾನದೊಳಗಿನ ಸಮಾಲಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಸದಾ ಉಚ್ಚ ಚಿಂತನೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದು ಸ್ವತಿಳಿ ಚಿಲುಮೆಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜನ ಅವನನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರು ಹುಚ್ಚನೆನ್ನಬಹುದು. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ನಿಂದನೆಗೊಳಗಾದ ಕಲಾವಿದರು ಹಲವರು. ಅವನಿಗೆ ಕಲಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಆನಂದ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಸಿಗದ ಇಲ್ಲದ ಅನುಭವ.

⊛ ತರುಣ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಶವೇನು?

ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಮಾಧ್ಯಮ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅದೇ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದುವ ಸಮರ್ಥ ಗುರುವಿನ ಜೊತೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸತತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆರಂಭದ ಹಾದಿ ತುಂಬಾ ಕಠಿಣ ಆದರೂ ಛಲ ಬಿಡಬಾರದು. ಹಾಗಾದ ಹಂತ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಅರಿವು ವಿಸ್ತಾರ ಆಗುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಹೊಸ ಹೊಳಹುಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಇಂದು ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಲೆಯು ಬೆಳೆದಿರುವ ವೇಗವನ್ನು ಕಂಡರೆ — ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಲಾಗದಂಥ ಇಲ್ಲದ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗದ ಅಲ್ಲ — ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿ ಬೆಳೆ ಕಲ್ಪನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಅನುಕರಣೆಯು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅದರ ಬಳಿಕ ಸ್ವಂತ ಶೈಲಿ ರೂಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಯಾರದೇ carbon copy ಆಗದ ಕಲಾವಿದ — ಮೂಲ ಕಲಾವಿದ ಎಂಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಲು — ಎಂದೂ ಅಪಜಯದಿಂದ. ಕಲಾರಂಗ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಪಜಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಬಿಡಬಾರದು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮುಗಿಯಿತು

ನನ್ನನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ನನ್ನ ಕಲಾಜೀವನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ... ಇತ್ಯಾದಿ

ಎಂಥ ಕೊಳಲು?

ದಪ್ಪ ತೊಗಟೆ ಇರುವ ಬಲಿತ ಬಿದಿರಿನಿಂದ [illegible] ಕೃತಿಯು ಕೊಳಲನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ರಭಸದಿಂದ ಊದಿದಾಗ ಒಳಗಿನ ವಾಯು ಕಂಪಿಸಿ ತೊಗಟೆ ಅನುರಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊಳಲಿನ ನಾದ ಮಾಧುರ್ಯ [illegible] ಇದೆ. ರಸಿಕರಲ್ಲಿ ಇದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ತೀವ್ರ ರಸೋತ್ಪಾದನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಮಂದ್ರ ಸ್ಥಾಯಿಯು ಕೊಳಲನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಊದಿದರೆ ಆ ನಾದನದ ಪರಿಣಾಮ ತೀರ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

~~ಕೊಳಲಿನ ಹಿರಿಮೆ~~

~~ಮಹಾಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಸ್ಥಾನ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ. ಇದರಲ್ಲಿ~~

~~ಕೊಳಲು ಮತ್ತು ಬಾನ್ಸುರಿ~~

ಬಾನ್ಸುರಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಲು

ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ನುಡಿಸುವ ಬಾನ್ಸುರಿ, ನಮ್ಮ ಕೊಳಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವಾಗ, ಇನ್ನು ವಿಶಾಲದ ಅಂತರ [illegible]. ಅದರ ಶ್ರುತಿ ಮಂದ್ರ. ನುಡಿಸಿಕೆ ತಂತ್ರ ತೀರ ಸಾಧಾರಣ. ~~[illegible]~~ ಬಾನ್ಸುರಿ ವಾದನ ಕೊಳಲು [illegible] ರಸೋತ್ಪಾದನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಮಹಾಭಾರತ' [illegible] [illegible] ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಮಹಾಭಾರತದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೊಳಲಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ [illegible]. ಇನ್ನು [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible].

ಕೊಳಲಿಗೆಂಥ ರಚನೆ ಬೇಕು?

ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ನುಡಿಸುವುದು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. [illegible] ಕೃತಿಯೊಂದು ವಾದ್ಯದ [illegible] [illegible] [illegible] ಸಂಗೀತದ [illegible]. ಇದು [illegible] ~~[illegible]~~ ವಾದ್ಯ [illegible] ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳನ್ನು [illegible] ನುಡಿಸುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ [illegible]. ಉದಾಹರಣೆಗೆ '[illegible]' ([illegible]) [illegible] '[illegible]' ([illegible]) [illegible] [illegible] ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳು. ಇವನ್ನು ಕೊಳಲಿನ ನಾದವನ್ನು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ಎಂಥ ಕೊಳಲು?

ದಪ್ಪ ತೂಗತೆ ಇರುವ ಬಲಿತ ಬಿದಿರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಐದು ಮನೆ ಶ್ರುತಿಯ ಕೊಳಲನ್ನು ರಚಿಸಿದೆನು. ಇದನ್ನು ~~ಪೂರ್ಣವಾಗಿ~~ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗ

ಬಾನ್ಸುರಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಲು

ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಬಾನ್ಸುರಿ, ನಮ್ಮ ಕೊಳಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, ಇನ್ನೂ ವಿಕಾಸದ ಆರಂಭ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಎರಡು ಶ್ರುತಿ ಮಂದ್ರ. ನಾದದ ತಂತ್ರ, ತಾರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಾನ್ಸುರಿ ನಾದ ಹಿತಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ರಚನೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಾಂತಂಗಳು ಬಂದ ಹೊರತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸದು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಮಹಾಂತಂಗಳು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೊಳಲಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಲು ನಾನೀಗ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಕೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು.

ಕೊಳಲಿಗೊಂದು ರಚನೆ ಬೇಕು!

~~ದೇವರನ್ನು ಕಂಡ, ಅಂಥವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದರು ಶ್ರುತಿಗಳ~~

ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದೇವರನ್ನು ಕಂಡ, ಅಂಥವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ, ಶ್ರುತಿಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವುದು ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾದ್ಯ~~ಕ್ಕೆ~~ ~~ನನ್ನ~~ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಧರ್ಮಸಾರ ಮಾರ್ಗ ಸಂಗೀತದ ಅನುಭವ. ಇದು ಹೀಗೆ ಆದ ವಾದ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಂದಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೇಕು. ವಿದ್ವತ್ ನುಡಿಸುವಾಗ ~~ಅದು~~ ಅದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ~~ನಾನು ಕೇಳಿದ~~ ಗಮನಿಸುತ್ತೇನೆ: ರಾಗವನ್ನು ಕೇಳುವ ಆಸಕ್ತರನ್ನು ಕಾಣುವರು. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನುಡಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದು. ಅದರ ಅರ್ಥ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ art appreciation

Date

G. T. Narayana Rao
EDITOR : Science SEE AND LEARN
IBH Prakashana

Abhree
Eighth Cross
Saraswathipuram
MYSORE 570 009

MUSIC REVIEW

UNINSPIRING & MECHANICAL

With first-rate accompanists in violinist Lalgudi Jayaraman and mridangist Vellore Ramabhadran, and a house full of admiring rasikas Maharajapuram Santanam's vocal concert here on Jan 6 did not rise above pedestrian level except in Sankarabharana Enduku peddala and Todi alapana. The fullness of the Santanam impact was totally missing.

The takeoff in the Bhairavi Viriboni varnam was both offsruti and offcolour. Hamsadhwani Vandenisamaham did not warm up. The Durbar yochana set to an unaccustomed slow pace did not help either. The next piece Bindumalini Govardhana Giridhara brought down the already low level to that of light-classical concert at an odd place and time. The same mistake was repeated a little later ~~just prior~~ when he sang Govinda ninna namave chanda just before Todi raga tana pallavi. The pace of the concert was monotonously uniform which added to the ennui.

When senior artistes with first-rate classical background like Santanam fail to elevate the classical content of a Karnataka music concert "where shall we salt it?" Or do they take the gentle mysore rasikas for a ride? Sri Nadabrahma Sangeetha Sabha had sponsored the concert.

GTN

ಪ್ರಕಲ್ಪ ವಿಜ್ಞಾನಮಂತಿಗೆ ಶ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವಂತಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂವೇದನ ೭೮೮ ೭೪ನನ್ನು ಅಯ್ದು ಕುರು ಅತಿ ಕಠಿಣ. ಅದರೆ ೭ರ ಮನುಷ್ಯನ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ

ತನಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವುದೆಂದು ಹಾರೈಸುವ, ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೇಡು ಆಗುವುದೆಂದು ಭಯದ ಹೆದರಿಕೆ: ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಿಧಿಯ ಒಳಗೆ ೭ರ ಉಪದೇಶ ಉಪಯೋಗ. ಈ [illegible] ತಿಳಿಯದ [illegible], ಅದು ಎಲ್ಲ ಭಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಇದು ಈ ತನ ಲತಿ ತನಗಿಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧದ, ಅದು ಎಲ್ಲ ಭಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಬರದ ೨೫ ಮಾತು.

ಮತ್ತು ಅಸಲ್ಯ. ಈ ತ ಮತ್ತ [illegible] ಗಿತ ಅನಾತಿತ [illegible]. ಬಂಧನವಾಗಿದ್ದು.

ಸ್ವಂತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂವೇದನೆ ೩೮೮ ೭೪ನನ್ನು ಪ್ರಕಲ್ಪ ವಿಜ್ಞಾನಮಂತಿಗೆ ಶ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಯ್ದು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅತಿ ಕಠಿಣ. ಅದರೆ ಈ ಸಂವೇದನೆ ಮನುಷ್ಯನ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯಿಂದ ತಿಳಿದ ಬರುತ್ತದೆ. ಈತ (ಮನುಷ್ಯ) ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವುದೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾನೆ, ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೇಡಾಗುವುದೆಂದು ಹೆದರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಪರಿಧಿಯ ಒಳಗೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ೭ರ ಉಪದೇಶ ಉಪಯೋಗವಿದೆ. ಬದಲ ಲತಿ ತನಗಿಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧದ, ಅದು ಎಲ್ಲ ಭಯಗಳಿಗೆ

[illegible]

ಕಲೆಯೇ ಬದುಕಿನ ಉಸಿರಾಗಿರುವ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಗೃಹಪರಿಸರ ಅದರ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಊಡಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭ ಕೂಡಿಬಂದಾಗ ಮಗು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಆ ಪರಂಪರೆಯು ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತಗಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಗೀತಗಾರರಾಗಿಯೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪರಿಸರ-ಪರಂಪರೆ ನಡುವಿನ ಈ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಹಜ ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯು ಅನುಸ್ಯೂತ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದೋ ಎನ್ನುವಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ.

ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿ ಇದರ ವಿಪರ್ಯಯವೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಭವಿಸುವುದುಂಟು: ಪರಂಪರೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೋ ಎನ್ನುವಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಅಂದರೆ ವೃತ್ತಿ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲದವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗಲ್ಭ ಕಲಾಶ್ರೀಮಂತನ ಜನನ. ವಿರಳವಾದ ಈ ವರ್ಗ ಆಕಸ್ಮಿಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೀಣಾವಾದನಪಟುವೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾಮರಾಗಿರುವ ~~[illegible]~~ ನಾರಾಯಣನ್ (ಎಸ್.) ಸುರೇಶ್.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರು ಇರುವವರ, ಅಂತೆಯೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವವರ, ಗಾಯನ ಆಲಿಸುವಾಗ ಮತ್ತು ಆಲಿಸಿ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಯುವ ಗುಣವನು! ಮಧುರ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ...

* ಈ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳು ಸುರೇಶ್ ಅವರ
* ವೃತ್ತಿಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತವೆ.
* ~~ಇಂಥ ಬರಹ ನಂ~~

ಇಂಥ ... ಮುಖಾಮುಖಿ ... ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು

(5)

* ನಿಮ್ಮ ಕೃತಿ ಮಾಡುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ರಾಗದ ಸ್ವರಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ತಾಳ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ? ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ? ರಸಿಕರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಣುವವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯ ಒತ್ತಟ್ಟಿನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯ ತಲೆ ಬರಂತಿನ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವವೇ?

ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಬ್ದಗತಿ ಪದಗಳು ಸಂಗೀತದ ಭಾವನಾ ಕಾಲ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಬ್ದಗತಿ ಪದಗಳು ಸಂಗೀತದ ಭಾವನಾ ಕಾಲ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿತ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಒಂದು ಮಾತಿನ ವಿಚಾರವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಿಗಣನೆಯ ನಾನು ರಾಗದ ಸ್ವರಸಾಹಿತ್ಯ ~~ಮತ್ತು~~ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರ್ಥ ಭಾವವನ್ನು ~~ತಾಳ~~ ~~ಸ್ವರ~~ ಬದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ, ಅವಕಾಶದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ~~ಕಂ~~ ನೀಡಿರುತ್ತೇನೆ.

* ಸಂತ ಕವಿಗಳ ವಾಣಿ ~~ಕೇಳು~~ ನಶ್ವರವಾದ!

~~ವಾಗ್ಗೇ~~ ಹಾಡು. ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಯ ಗುಣ. ~~ಕವಿತಾ~~ ಲಕ್ಷಣ ರಚನೆ ಕೃತಿ ಮಾಡುವ ~~ಸ್ವರ~~ ಸ್ವರಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ~~ಕೃತಿ~~ ಅವರು ರಾಗದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅದರ ಭಾವಗಳನ್ನು ಅಂತ ಇರುವ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಸ್ಥಿರ!

(5)

⊛ ನಿಮ್ಮ ಕೃತಿ ಮುಗಿಸುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ! ಆಗಿನ
ಸ್ವರಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಕೃತಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಂತ್ರಗಳತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ? ಪಕ್ಕವಾದ್ಯ
ಗಾಯಕರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ! ರಸಿಕರ ಮೇಲಿನ ದೃಷ್ಟಿಯೇ! ಸಾಹಿತ್ಯದತ್ತ ಹೆಚ್ಚು
ಕಣ್ಣವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾವದತ್ತ ಸ್ಥಾಯಿಯೇ! ಸಾಹಿತ್ಯ ತಿಳಿಸುವ ಚಿತ್ರಣದ
ದೃಶ್ಯದತ್ತ ಒಲವೇ?

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದ ಸಂಗೀತ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವರಸಂಚಾರ,
ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಲಯದ ಕಡೆ ಇವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

⊛ ನಾಂತ ಮಾರ್ಗ ಸಂಚಾರ ಕೃಷ್ಣ ಕವಂತೆ! ಹಾಡು ಹಾಗೆ ಲಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೇಶ
ಭಾವದ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳು, ಕೃತಿಯ ಪದಗುಚ್ಛಗಳು,
ಮತ್ತು ಕವ್ಯ ಸ್ವರದ ನಡೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಇಂಥಂಥ ಘಟಕದ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ
ಶಾಸನ ಕಂಪ್ಯಾಸಗಳ ಲಯ. ಶಾಸ್ತ್ರ ಚಳಕದ ಜಾಗ ಅನುಸರಿಸಿ
ಕೃತಿಯ ವಿನ್ಯಾಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಲವು, ಅನೇಕ ಸಂಗೀತ
ಈ ನಡೆಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಕಲ್ಪನೆಗಳು. [illegible]
~~ಹಲವು ನಡೆಗಳು ಪ್ರಕಟ ಆದ ಬಳಿಕ~~. ~~ನಮ್ಮ ಕೆಲವು~~ ~~ಸಾಧನೆ~~ [illegible] ತೆರೆಯ,
~~ಗಾಯಕರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿ ಮಾಡು~~ ~~220~~ 2200 ಕೃತಿ
ಶಿವರಂಜನಿ ರಾಗ ಚರಣ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~20[illegible]~~ 2000 ರಾಗಗಳ
ಹೆಸರಿನ ~~[illegible]~~ ಸ್ವರಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಗಾಯನ ರೀತಿಯ, ರಾಗಲಕ್ಷಣ ಸಹ
ಹಿಂದಿನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಲವು 50 ಕ್ಕೂ

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೂಲ: ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನ್‌ಸ್ಟೈನ್

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ: ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್

ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಟೈಮ್ಸ್ ಮ್ಯಾಗಝೀನಿಗಾಗಿ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನ್‌ಸ್ಟೈನ್ 1930ರಲ್ಲಿ Religion and Science ಎನ್ನುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖನದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವಿದು.

ಐನ್‌ಸ್ಟೈನರ (1879-1955) ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕಾಂಶಗಳು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ: ಯುಗಪ್ರವರ್ತಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸ್ ಮತ್ತು ನ್ಯೂಟನ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಸಂಗಮ, ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ರಟೀಸ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಸಂಗಮ. ಎಂದೇ ಇವರು ವಿಶ್ವದ ನಿಗೂಢತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಹೇಗೋ ಸಮಾಜದ ಪ್ರೀತಿಯ ಕರೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಹಾಗೆ ಅದೇ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ತಾವು ದರ್ಶಿಸಿದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸರಳ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಅವರ ಬರೆಹಗಳೆಲ್ಲವೂ deceptively simple - ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಾವಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಇಳಿದಾಗ ಅನುವಾದಕನ ಮೂಲವನ್ನೇ ~~ಅಲುಗಾಡಿಸು~~ ಕಲಕಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಸಕ್ತ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಲೇಖನದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಡಕತನವನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಲೇಖನದ ಹೆಸರು ಕುರಿತು, ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಚಕರ ಉಪಯೋಗಾರ್ಥ, ಈ ಮುಂದಿನ ವಿವರಣೆ ಬರೆದಿದೆ.

ನಿಸರ್ಗವ್ಯಾಪಾರಗಳ ರಹಸ್ಯ ಭೇದಿಸಲಾಗದ ಆದಿಮಾನವ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಯಪಟ್ಟ. ಭಯನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ರಕ್ಷಕ, ಅವರ ಸನ್ನಿಹಿತ ಪಶ್ಯ ಶಕ್ಯ ಅಭೌತ ಪ್ರಾಣ, ದೇವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಭಯಾಧಾರಿತ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಉಗಮವಿದು. ಈ ದೇವರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಪುರೋಹಿತವರ್ಗ ಹುಟ್ಟಿತು. ಸಮಾಜ ಬೆಳೆದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಿದಂತೆ ~~ಅವರ~~ ವ್ಯಕ್ತಿ-ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿ-ಸಮಾಜ ಅಂತರ್ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು ~~ಮತ್ತು~~ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ~~ಹೀಗೆ~~ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ನೀತಿಯು ಬೆಳೆದು ಬೇಕಾಯಿತು ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ನೀತಿಯು ಆದರ ಯಾವುದೋ ಮೂಲವೇ? ಅದು ಸ್ವರ್ಗದವರೇ ನೈತಿಕ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆ.

ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ರೂಪ ಒಂದು: ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವದ ಆರೋಪಣೆಯಾದುದು. ದೇವರೆಂದರೆ ~~ಅತಿ~~ ಅತಿ ಮಾನವ ಅಥವಾ ಮಹಾಮಾನವ ಎಂಬುದು ಅಂತರ್ಗತ ಕಲ್ಪನೆ. ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದು ಈ ರೀತಿ.

ವಿಶ್ವದ ಭವ್ಯತೆಯ ಮಹಾ ನಿಯಮಗಳ ದೇವರನ್ನು ಅರಿ

ಯುವುದು ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆಯ, ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸಮಂಜಸ

ವಿಶ್ವ ... ಅರಿತು ಆನಂದ ಒಂದು

(3)

ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ 'ಮಹಾಲಿಂಗರಂಗ+' ಕೃತಿಯು
ರಚಿಸ್ಯವೆನು.

ಮಹಾಲಿಂಗರಂಗ ರಂಗಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಕೆಳಗಿನ ಕೃತಿ ಹೆಚ್ಚು [illegible] ರಚಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು, ~~[illegible]~~ ನಾದವಾಗಲಿ ಭಾವವಾಗಲಿ [illegible] [illegible] ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳ [illegible] [illegible] ಕೃತಿಯು [illegible] ನಾದವಾದ [illegible] [illegible] [illegible] ಮುಖ್ಯವಾಗ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳ [illegible]. [illegible] ಕೃತಿಯು [illegible] ನಾದವಾದ [illegible] [illegible] [illegible] ಕೃತಿಯು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible].

ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ 'ಮಹಾಲಿಂಗರಂಗ+' ಕೃತಿಯು
ರಚಿಸ್ಯವೆನು!

ಮಹಾಲಿಂಗರಂಗ ರಂಗಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಕೆಳಗಿನ ಕೃತಿ ಹೆಚ್ಚು [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]; [illegible] ನಾದವಾಗಲಿ ಭಾವವಾಗಲಿ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳ [illegible] [illegible] ಕೃತಿಯು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible].

⊛ ನಿಮ್ಮ ಕೃತಿ ನುಡಿಸುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ರಾಗದ ಸ್ವರಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ತಾಳವಿನ್ಯಾಸದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ? ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಾರರ ಕಡೆಗೆ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ? ರಸಿಕರ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯೇ? ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗುವಿರೇ? ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುವಿರೇ? ಸಾಹಿತ್ಯಾತೀತ ಚಿಂತನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇರುವಿರೇ?

ಪರಿಣತ ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ~~[illegible]~~ ಸ್ವರಸಂಚಾರ, ತಾಳವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಲಯದ ಕಡೆ ಗಮನ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

⊛ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರರ ಕೈಚಳಕದಂತೆ! ಇಂದಿನ ಲಯ, ತಾಳ ಪ್ರಜ್ಞಾನವೇನು!

~~ಭಾವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಾವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ [illegible]~~ [illegible] [illegible], ಕೃತಿ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ ಭಾವದ, [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

⊛ [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible], [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible].

⊛ [illegible]!

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

(5) ⊛ ನಿಮ್ಮ

(4)

ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ (2)ನೆಯದು ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲೊಂದು ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ! ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕ್ಲೇವರ್, ನಮ್ಮದು ಭಾವಕ್ಕೆ ಅಪೀಲ್. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಾದನ ನಮಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹಾಗು ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನಲ್ಲಿದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ ಏನೋ!

ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ಅದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಯಾಗಿಲ್ಲ, ನಾಟಕೀಯ ಆಗಿದೆ — ~~ಅದು~~ ಶೈಲಿ ಅಂಥ powerful impact create ಮಾಡಿದೆ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ techniqueಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮ್ ಕಚೇರಿ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯುಕ್ತವಾಗದ ಶಿವ ನೀಡಿದರು. ಅದೇ ವೇಳೆ ನಾನು ಅಮೀರ್ ಖಾನರ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗಿದ್ದೆ — ಅದರ ಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ, fullnessಗಾಗಿ.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ಪೂರ್ಣತೆ ಇವುಗಳ ಮಧುರ ಸಂಯುಕ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ?

ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಾಗಲಿ ದಿವ್ಯ ನಿರ್ದೇಶನವಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧ ಕ್ರಮ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಕಚೇರಿ ನಿಮ್ಮ ರಾಗ ಕೃತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಖಚಿತ ಯೋಜನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣ ಪಾಠವನ್ನು ನೀವು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯಂತೆಯೇ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ನುಡಿಸುತ್ತೀರಿ, ಕೇವಲ ರಾಗದ ಧಾಟಿಯನ್ನು ನಾದದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ ತುಸು ಭಾರ ಅಥವಾ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಎನ್ನಿಸಲಾರದೇ? ಎಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂಧಮುಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಬಂಧಬದ್ಧನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಮುದುಡುತ್ತದೆ.

ಕಲಾವಿದ ಕಚೇರಿ ನುಡಿಸುವಾಗ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲಾಗದ ಒಂದು ತೆರನಾದ ಬಂಧ ಬದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ: ಪ್ರಚಲಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರಸಿಕರ ಅಭಿರುಚಿಯಂತಾದವುಗಳಿಂದ: ಈ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಮಿತಿಗಳ ಒಳಗೇ [ಹೊರಗೆ ಅತಿ] ತನ್ನ ಛಾಪು ಒತ್ತುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಆತನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಮಾನದಂಡ.

⊛ ಹಾಗಾದರೆ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಸಾಧಿಸದೇ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನೀವೇನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೀರಿ!

ರಾಗಾಲಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃತಿವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಮಕಗಳು. ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣ ಪಾಠವನ್ನು ನುಡಿಸುವುದು — ರಸಿಕರು ಅದನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಭಾವಶಃ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣ ತಾಳವೈವಿಧ್ಯ ಬೇರಾವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಥಮೆಟಿಕ ಗಣಿತ ಗಣನೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಇತರ ರಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹೋನ್ನತ ಸ್ಥಾನ

ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ~~ಒಂದು~~ ಅವರು ಬೋಧಿಸಿದ ಶೈಲಿಯ ಮೇಲೆ ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಗಾನಶೈಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆನೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

④

ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ (2)ನೆಯದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಮೈದಳೆದಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿಂದು ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ, ನಮ್ಮದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪುಗೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಾದನ ನಮಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿಲ್ಲದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹೋವನೋ!

ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ಅದೂ impressionable ageನಲ್ಲಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರು ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮ್ ಕಛೇರಿ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಅದೇ ವೇಳೆ ಆಲತ್ತೂರ್ ಸಹೋದರರ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ನಾನು ಮಾರು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ರಾಗಾಲಾಪನೆ, ಸ್ವರವಿಸ್ತಾರ, ಕಲ್ಪನಾಸ್ವರ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅವರದು ಶಿಲ್ಪಗಾರ ಸಂಗೀತ — ಧ್ಯಾನಮಗ್ನ ಶಿಲ್ಪಿಯವರ ಸಂಗೀತದಂತೆ.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಆಲತ್ತೂರ್ ಬಾಣಿ ಇವುಗಳ ಮಧುರ ಸಂಯೋಗ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ?

ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ದೈವಿಕ ಉನ್ಮಾದವಾಗಲಿ ದಿವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಶಿಸ್ತು ಎದ್ದು ಕಾಣುವೆ. ಅಂದರೆ ಕಛೇರಿಗೆ ನಾವು ರಾಗ ಸ್ವರ ತಾಳ ಆಯಾಮಗಳ ಯೋಜನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ವರಯುಕ್ತ ರಾಗಾಲಾಪನವನ್ನು ನಾವು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯಂತೆಯೇ ಬೆಳೆಸಿ ಬೆಳೆಸಿ ನುಡಿಸುತ್ತೇವೆ, ಕೇವಲ ರಾಗದ ಧಾತುವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ ತುಸು ಭಾರ ಅಥವಾ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಎನ್ನಿಸಲಾರದೇ? ಎಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂಧಮುಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಆತ ಬಂಧಬದ್ಧನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಅದು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಲಾವಿದ ಕಛೇರಿ ಸಂಗೀತ ಹಾಡಲು ಸಿದ್ಧನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಂಧ ವಿಧಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ. ಪ್ರಚಲಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ವಾದ್ಯಗಾರರು ನುಡಿಸುವುದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆಂದು ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೇ. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಅಥವಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ: ಆಯಾ ವಾದ್ಯದ ಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಗರಚನೆಗಳಿವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಗ ನಾವು ಕೆಲವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ರಸಿಕರು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೃತಿಯ ಪಾಠವೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಂಧ ಹೇರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕಛೇರಿಯ pattern ಇನ್ನೊಂದು ಬಂಧ ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ~~[illegible]~~ ಆಲಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಳವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ಆದರೆ ಲಯಬದ್ಧನಾಗಿ ವಿಹರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಇಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಾವಿದ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಸೃಜನಶೀಲರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸುವುದು ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

(5) ⊛ ನೀವು ಕೃತಿ ನುಡಿಸುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರುವುದು? ರಾಗದ ಸ್ವರಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಕೃತಿಯ ಧ್ವನಿಯಂತ್ರದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ? ಪಕ್ಕ ವಾದ್ಯಗಾರರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ? ರಸಿಕರ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯೇ? ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರಗಳ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯೇ? ಸಾಹಿತ್ಯಾತೀತ ಚಿಂತನ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವೇ?

ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ನಡತೆ ವೇದಿಕೆ ಏರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಸ್ವರಸಂಚಾರ, ಧ್ವನಿಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಲಯದ ಕಡೆ ಏಕಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಿರುತ್ತವೆ.

⊛ ನುಡಿತ ವಾದನಶೈಲಿಕನ ಕೃತಿಕದಂತೆ! ಅಂದರೆ ಲಯ-ಶ್ರುತಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು?

ಭಾವದ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಆಲೋಚನೆಯ ಆಕಾರಗಳು, ಕೃತಿಯ ಪದಗುಚ್ಛಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಸ್ವರಮಾಲೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಒಂದೊಂದು ಘಟಕದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಗುವ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣವೇ ಲಯ. ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತಾರಣೆ ತಾಳದ ಆವರ್ತನ ಲಗ್ಗೆ ರಾಗಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು, ರಸಿಕರು ಮುಂತಾದವರು ಈ ನಡೆಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಳು. ಅವು ಪಕ್ಕವಾಗಿದ್ದು ಹದವರಿತು ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಪಾತ್ರ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹಲವು ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಕಾರರ ಔಚಿತ್ಯ ಮೀರಿ ಭಾವವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲೂ ಧ್ವನಿಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ (volume control) ಏರುವಾದಕನ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಮಾಯ: ಸಂಯಮ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅಭಾವ ~~[illegible]~~ ಬಳಸಲು ~~[illegible]~~ ಬಂದಿದೆ. ತಿಳಿಯಲಾರದ ಇದು. ಕೃಪಾಸಾಗರ ಬಳಸಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಶಾಲ. ಇದೆಲ್ಲ ನನ್ನ ~~mood (ಮೂಡು) ಕೆಡಿ~~ ಮೂಡು (mood) ಕೆಡಿಸುತ್ತವೆ. ~~ಇದರ~~ ಕೆಟ್ಟಿಂದವರನ್ನು. ಬದಲ ತಿಳಿಸಿ ತಂತು ಸೇರಿಸು ಶ್ರುತಿ ಬಳಸಿ ಲಯ ಅಡಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ತರುವುದು.

(4)

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ (2)ನೆಯದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿಂದು ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಿಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಕ, ನಿಮ್ಮದು ಭಾವಕ್ಕೆ ಅಪೀಲು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಾದನ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನೀವು ನಿಲ್ಲದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ!

ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ಅದೂ impressionable ageನಲ್ಲಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ — a powerful impact. ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾರಂಗದ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮ್ ಕರ್ಣಾಟಕ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯುಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು. ಅದೇ ವೇಳೆ ನಾನು ಅಲತ್ತೂರ್ ಸಹೋದರರ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದೆ — ಅವರ fullnessಗಾಗಿ

(5) ⊛ ನೀವು ಕೃತಿ ನುಡಿಸುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರುವುದು?

ಬುಸ್ ಬುಸ್ ಎಂದು ಊದುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳ ಜೊತೆ ತುಸ್ ಪುಸ್ ಎನ್ನುವ ಅಸಂಗೀತ ಸದ್ದುಗಳೂ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ರಂಧ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸರಿಸಿ ಒತ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಬಿಡದು ಗಮಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸವೆಸಗುವತ್ತ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವೇನೂ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಂ ಏನು ಸಾಧಿಸಿದರು?

ಇಂಥ ಗಾನ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದು ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದರು: ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ, ಬೆರಳಾಡಿಸಿಕೆ ತಂತ್ರ, ಮತ್ತು ತುತ್ತುಕಾರ ತಂತ್ರ ಈ ಮೂರನ್ನು ಕೊಳಲು ನುಡಿಸಿಕೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ನವಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ರಸಿಕರೆದುರು ತೆರೆದಿಟ್ಟರು.

⊛ ಏನು ಹಾಗೆಂದರೆ?

ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ: ದಪ್ಪ ತೊಗಟೆ ಇರುವ ಬಲಿತ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮನೆ ಶ್ರುತಿಯ ಕೊಳಲನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಸಂಯಮ ಸಹಿತವಾಗಿ ಫೂ ಫೂ ಎಂದು ಊದಬೇಕು. ಆಗ ಕೊಳಲಿನ ಒಳಗಿನ ವಾಯು ಕಂಪಿಸಿ ತೊಗಟೆ ಅನುರಣಿಸಿ ತೀವ್ರಭಾವಪೂರಿತ ಮಧುರನಾದ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಾತ್ರದೊಡನೆ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಉಸಿರಿನ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಈ ನಾದದ ಸ್ಥಾಯಿಯನ್ನು ಸಂಚಾರವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಸಿಸಬಹುದು. ~~[illegible]~~ ಮಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇದರ ನಾದ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದು ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ತಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಂದ್ರಸ್ಥಾಯಿಯ ಕೊಳಲನ್ನು ~~[illegible]~~ ಊದಿದರೆ ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ಕೇಳುತ್ತದೆ.

ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲದೆ ನುಡಿಸುವ ಕೊಳಲು ಬಿತ್ತರಿಸುವುದು ಸಂಗೀತವನ್ನಲ್ಲ, ಬರೀ ಗಾಳಿಯನ್ನು. ರಸಿಕರಿಂದ ಅಥವಾ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬರೂ ~~[illegible]~~ ಸ್ತುತಿ ಪತ್ರಿಯನ್ನು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರ — [illegible] ಅವರು [illegible] [illegible] ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ [illegible], ~~[illegible]~~ ಈ ಸಂದರ್ಭ ಶ್ರುತಿ ಪತ್ರಿಯು ಏನು ~~[illegible]~~ ಎಂಬ ಹಾದಿ [illegible]

⊛ ನೀವು ಕೃತಿ ನುಡಿಸುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರುವುದು? ರಾಗದ ಸ್ವರ ಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಕೃತಿಯ ತಾಳನಿಯಂತ್ರಣದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ? ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಾರರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ? ರಸಿಕರ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯೇ? ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರಗತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮ್ಯವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯಾತೀತ ಚಿರಂತನ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವೇ!

ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಸ್ವರಸಂಚಾರ, ತಾಳನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಲಯದ ಹಿಡಿತ ಅಭ್ಯಾಸಿತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ.

⊛ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನೆ ಬಾಲಕನ ಕೈಚಳಕದಂತೆ! ಅಂದರೆ ಲಯ-ತಾಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ!

ಭಾವದ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಆಲಾಪನೆಯ ಆಕಾರಗಳು, ಕೃತಿಯ ಪದಗುಚ್ಛಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾಸ್ವರಮಾಲೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಒಂದೊಂದು ಘಟಕದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಗುವ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣವೇ ಲಯ. ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ರಾಗಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆವರ್ತ, ಅಕ್ಷರಕಾಲ ಮುಂತಾದವು ಈ ನಡೆಯ ಲಕ್ಷಣ ಸೂಚಕಗಳು. ಇನ್ನು ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಳು. ಇವು ಪಕ್ಷವಾಗಿದ್ದು ಹದವರಿತು ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಚೆಂದ. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ mood ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿ ಕಚೇರಿ ~~ಹಾಳಾಗು~~ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕೊಳಲು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಾದ್ಯ. ಸರಳತೆಯಲ್ಲೂ ಗಂಭೀರತೆಯಲ್ಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಾಗುವ ಇನ್ನೊಂದು ವಾದ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರ ತಂಬೂರಿಗೆ ಶ್ರುತಿ ಕೊಡದೆ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಅಂತ ಇಂಗಿತಲಕ್ಷಣ ಹೊಂದುವ ರೀತಿ ಇದು. ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಎಲ್ಲ ಗತ್ತು ಸ್ವರತ್ವಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರ ಎಲ್ಲ ಮಿಡಿತ ಬಳುಕುಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಕಂಠ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರದು. ಇಂಥ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯ ನಮ್ಮ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ~~ನಮಗೆ ತನ್ಮಯತೆ ಬರುವಾಗ~~ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ~~ಅದೊಂದು~~ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಸ್ಥಿತಿ. ~~ಆಗ ಇದನ್ನು~~ ~~ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸು~~ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಪ್ರಪಂಚ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಮರೆತು ~~ನಮಗೆ ನಮ್ಮ~~ ನಮ್ಮ ಒಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗುವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ

⊛ ಆಲಾಪನೆಗೆ ಮನ ಕಲ್ಪನಾ ಕಲೆಯತೆ!

ಹೌದು. ಇನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತ್ತು. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ~~ಸಾಹಿ~~ ~~ರಾಗ-ಲಯ-ತಾಳ~~ ರಾಗ-ತಾಳಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ನುಡಿಸುವ ~~ನಮ್ಮ~~ ~~ತನ್ಮಯತೆ~~ ನಾ.

[illegible] ~~ನಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳು~~ ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವ ಕಲ್ಪ ಕೃತಿಗಳು ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನ [illegible]

[illegible] ಆಲಾಪನೆ [illegible]

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅರ್ಥ [illegible] — ಇದು [illegible], ~~[illegible]~~ — [illegible]

ಗಾಯಕನಿಗೆ ಇದು ಬೇಕು — [illegible] ~~[illegible]~~

ಸಾಹಿತ್ಯ ನಡೆಗೆ [illegible] [illegible]

[illegible]

⊛ [illegible]

④

ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ (2)ನೆಯದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಿಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಕ, ನಿಮ್ಮದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಣೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಾದನ ನಮಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನೀವು ನಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ!

ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ಅದೂ impressionable ageನಲ್ಲಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ. ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರು ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಂರವರ ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೃದಂಗ ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮ್ ನನಗೆ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಆಲತ್ತೂರ್ ಸಹೋದರರ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ನಾನು ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದೆ. ರಾಗಾಲಾಪನೆ, ಕೃತಿವಿಸ್ತಾರ, ಕಲ್ಪನಾಸ್ವರ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಇಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ.

(*) ಮಹಾಲಿಂಗಂರವರ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಆಲತ್ತೂರ್ ಯೋಜನೆ ಇವುಗಳ ಮಧುರ ಸಂಯೋಗ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ!

ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುನ್ನಡೆದಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

(*) ಮಹಾಲಿಂಗಂರವರ ದೈವಿಕ ಉನ್ಮಾದವಾಗಲಿ ದಿವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಶಿಸ್ತು, ಒಪ್ಪ, ಓರಣ ಇವೆ. ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ~~[illegible]~~ ನೀವು ಕಚೇರಿಗೆ ರಾಗ-ಕೃತಿ-[illegible] ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಯ ಸ್ವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೀವು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಬಹಳ ಬಹಳ ನಿಖರವಾಗಿ [illegible]. ಅದರ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ [illegible] ಅಥವಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ [illegible]! ನನ್ನ ~~[illegible]~~ [illegible]

[illegible] ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿ [illegible] ಆಗಿರುವ ಹಾಗೆ [illegible], ಎಲ್ಲ [illegible] ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಕಳೆದ ಕಚೇರಿ ಸಂಗೀತ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ನನ್ನ [illegible] [illegible] ಕೃತಿಗಳ [illegible]

~~[illegible]~~ ಪ್ರ[illegible] ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ [illegible] [illegible]

[illegible] ~~[illegible]~~ ಈ

ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ (2)ನೆಯದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ [illegible], ನಮ್ಮದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ [illegible]. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಾದನ ನಮಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೂ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ [illegible] ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ!

ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ಅದೂ impressionable ageನಲ್ಲಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಮೃದಂಗವಾದನ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮ್ ಕಚೇರಿ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯುಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು. ಅದೇ ವೇಳೆ ಅಲ್ಲಾರಖಾ ಸಾಹೇಬರ ~~[illegible]~~ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ನಾನು ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದೆ. ರಾಗಾಲಾಪನೆ, ಸ್ವರವಿಸ್ತಾರ, ಕಲ್ಪನಾಸ್ವರ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಇಂತಹದರಲ್ಲಿ ಅವರದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಂಗೀತ — [illegible] ಸಂಗೀತದಂತೆ.

(*) ಮೃದಂಗವಾದನ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಾರಖಾರವರ ಶೈಲಿ [illegible] ಮಧುರ ಸಂಯುಕ್ತ ನಮ್ಮ ಶೈಲಿ?

ಆದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ [illegible] ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]. ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ಇದನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ [illegible] ಸಾಕಷ್ಟು [illegible]. ಇದನ್ನು [illegible] [illegible] [illegible]

ಇದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ [illegible]

(6)

ನಾನು ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಅಲ್ಲ. ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರ ಮಾತ್ರ. ಮೂಲತಃ ನಾನು ಕಲಾವಿದ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ ಎಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅಂತರಾಳ ವಿಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಸಮಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಗತಿ ಪಾರಲೌಕಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಜೊತೆ ಸಮ್ಮಿಲನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ~~[illegible]~~ ಅವನು ಸದಾ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಚಿಂತನೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಖಾಂತರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದಾಗಿ ಅತಿಶಯಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಜನ ಅವನನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗುವುದು ಖರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜನರ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಂತೆ ಕಲಾವಿದ ವರ್ತಿಸಲಾರ. ಅವನಿಗೆ ಕಲಾವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಪರಮಾನಂದ, ಮತ್ತು ದೈವತ್ವ ಸಿಗಲು ಸಾಧ್ಯ [illegible].

(*) ಸರಿಯಾ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಕಾರವಿರಲಿ!

ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅದರ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗಳಿಸುವ ಜೊತೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೇವಲ ಕಲಿಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಬೇರೆಯವರ ಕಲೆಯಿಂದ — [illegible] ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಕಲೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲ — ತಾವೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಯಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ~~[illegible]~~ ಅವುಗಳ ಗುಣವನ್ನೂ ~~[illegible]~~ [illegible] ಅನುಕರಿಸಿದರೆ [illegible]. ಅದರ [illegible] ಸ್ವಂತ ~~[illegible]~~ [illegible] ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಇದರ ~~[illegible]~~ carbon copy ಆಗಬಾರದು stagnation

(ಅಲ್ಲದೆ continuous technique) [illegible] Vikas [illegible]

develop imagination by listening to [illegible].

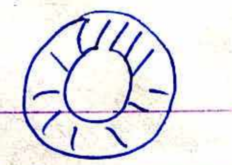
2 yrs [illegible]

(TNT [illegible])

Art appreciation

upto Varna — with anybody good teacher

later — with an excellent teacher

ಎಂಥ ಕೊಳಲು?

~~ದಪ್ಪವಾದ ಬಲತ ಬದಿ~~

ಬಲತ ಬದಿಇನ ಮತ್ತು ದಪ್ಪ ವ್ಯ

~~ಬಲ~~

ದಪ್ಪ ಕವಚವಿರುವ ಬಲತ ಬದಿಇಂದ ಕೊಳಲನ್ನ
ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ವಿಶೇಷ ಉದ್ದವಿರಬಾರದು. ~~ಅದ~~ ಅದರ
ಕ್ರುತಿ 5ನೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಇರಬೇಕು.
ದಪ್ಪ ತೊಗಟೆ ಇರುವ ಬಲತ ಬದಿಇಂದ ಕ್ರುತಿ
5ನೆಯ ~~ಮನೆ~~ಮನೆಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ
ಕೊಳಲನ್ನ ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉದ್ದವಾಗ
ಬಾರದು. ಉಪಯೋಗದಿಂದ ಅದನ್ನ ಊದಿದಾಗ
ಗಾಳಿ ವಾಯು ~~[illegible]~~ ಕಂಪಿಸಿ
~~[illegible]~~ ತೊಗಟೆಯನ್ನ ಅನುಸರಿಸುವ
ಕೊಳಲ ನಾದ ಸ್ವರವು
ದಪ್ಪ ತೊಗಟೆಯ ಬಲತ ಬದಿಇಂದ ~~ಕ್ರುತಿ~~ ಐದನೆಯ ಮನೆ~~ಗೆ~~ ಕ್ರುತಿಯ
~~ಹೊಂದುವ~~ ಕೊಳಲನ್ನ
ದಪ್ಪ ತೊಗಟೆಯ ಬಲತ ಬದಿಇಂದ ಐದನೆಯ ಮನೆ ಕ್ರುತಿ
ಇರುವ ಕೊಳಲನ್ನ ರಚಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನ ಉಪಯೋಗದಿಂದ
ಊದಿದಾಗ ಗಾಳಿ ವಾಯು ಕಂಪಿಸಿ ತೊಗಟೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ.
ಕೊಳಲ ನಾದ ಸ್ವರವು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಅದು. ಇದನ್ನ
~~ಊದಿ ಸಮ್ಯಕ್ಕಾಗಿ [illegible]~~ ಊದಿ
~~ರಸಿಕರ [illegible] ರಸಿಕ್ಯರನೆ [illegible]~~
ಊರ್ಧ್ವ ನಮಃ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಸಮ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ಊದಿ ರಸಿಕರು ತನ್ನ ರಸಿಕ್ಯರನೆ ನಾಯಕ
ಇಂಗ್ಲರ ಮುಂದ್ರ ಸ್ವಾಯು ~~[illegible]~~ ಕಲ್ಪ
ಸ್ವಭಾವಾಗಿ ಊದಿ ನಡೆಸಿದರೆ ~~[illegible]~~
ಆ ವಾದನದ ವರಗಳು ಕ್ಷಣಿಕ ಆಗಲು

ದಪ್ಪ ತೊಗಟೆಯ ಬಲತ ಬದಿಇಂದ ಐದನೆಯ ಮನೆ ಕ್ರುತಿ ಇರುವ
ಕೊಳಲನ್ನ ರಚಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನ ಉಪಯೋಗದಿಂದ ಊದಿದಾಗ ಗಾಳಿವಾಯು
ಕಂಪಿಸಿ ತೊಗಟೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ~~ಅದು~~ ಕೊಳಲನಾದ ಸ್ವರವು
ಯೆಂದರೆ ಇದು. ರಸಿಕರು ಅದು ತನ್ನ ಮತ್ತು ವರಗಳಿಗಾಗಿ
ರಸಿಕ್ಯರನೆಗೆ ಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲರ ಮುಂದ್ರ ಸ್ವಾಯು
ಕೊಳಲನ್ನ ಸ್ವಭಾವಾಗಿ ಊದಿದರೆ ಆ ವಾದನದ ವರಗಳು
ನರ ಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ 'ಪರಂಪರೆ', 'ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಮತ್ತು 'ಶೈಲಿ' ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮಾತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ತನಕ ಬೆಳೆದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾರುವ ಪರಂಪರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಪರಂಪರೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೀತಿನೀತಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ (ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ) ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ. (ಒಂದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲೂ) ಕಲಾವಿದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬಿಂಬಿಸುವ ಶೈಲಿ. ~~[illegible]~~ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಘರಾನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಾನಿ ಅಥವಾ ವಾಣಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಾಡುವ ~~ಶೈಲಿ ಶೈ~~ ವಿಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ವಾದನಶೈಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಧುನಿಕ ರೂಪದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ~~ಶೈಲಿ~~ ತಿಳಿದು ಬರಬಹುದು.

1924ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಟಿ. ಆರ್. ಮಹಾಲಿಂಗಂ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಾದಕರು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳಲು ನುಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕಸಂಗೀತಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಶೈಲಿ ಪ್ರವರ್ತನವಾಗಿ ಸುಮಾರು ~~1960~~ 1970ರ ವರೆಗೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತರು. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಣತರಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ನಾದವೈಖರಿ ಇರುವ ಇವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಶೈಲಿಯು ಅನೇಕರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆ ಇವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. 'ಮಾಲಿ ಶೈಲಿ' (~~[illegible]~~) ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದ ಶೈಲಿ ಇವರದ್ದು.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಲುವಾದನ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ

ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಕೊಳಲುವಾದನ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಬಂದಿದೆ: ಪರಿಚಯವಿರುವವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಹೆಸರು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಲುವಾದಕರು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ.

ವೇಣುವಾದನಪಟು ಬಿ. ಎನ್. ಸುರೇಶ್

ಕಲೆಯೇ ಬದುಕಿನ ಉಸಿರಾಗಿರುವ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಗೃಹಪರಿಸರ ಅದರ ಕಲಾಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಒದಗಿಸಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿಬಂದಾಗ ಮಗು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಬಾನಬಿತ್ತರಕ್ಕೆ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಹರಿಕಾರನಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತಗಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಗೀತಗಾರರಾಗಿಯೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಅರಳುವಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ-ಪರಂಪರೆ ನಡುವಿನ ಈ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಹಜ ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರವೇ ಇಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಸ್ಯೂತ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂಥ ಸ್ಥಿತಿ.

ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿ ಇದರ ವಿಪರ್ಯಯ ಕ್ರಿಯೆ ಸಂಭವಿಸುವುದುಂಟು: ಪರಂಪರೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಪರಿಸರವನ್ನು, ಅಥವಾ ಇನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೋ ಎನ್ನುವಂಥ ಸ್ಥಿತಿ. ಅಂದರೆ ವೃತ್ತಿಕಲಾವಿದರಲ್ಲದವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗಲ್ಭ ಕಲಾಶ್ರೀಮಂತನ ಜನನ. ನಿಸರ್ಗದ ಈ ವಿರಳ ಆಕಸ್ಮಿಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೇಣುವಾದನಪಟುವೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾಮರಾಗಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀಲಕಂಠನ್ ಸುರೇಶ್ (1946).

ಬೆಂಗಳೂರುನಿವಾಸಿ ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಬಿ. ನೀಲಕಂಠನ್ (19 -83) ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಎಲ್ಲ ಗೃಹಸ್ಥರಂತೆ ಸಂಗೀತಾಸಕ್ತರು ಮಾತ್ರ. ಟೆನ್ನಿಸ್ ಇವರ ಪ್ರಿಯ ಹವ್ಯಾಸ. ತಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲಿ ಇವರು ಭವಿಷ್ಯದ ಒಬ್ಬ ಎಂಜಿನಿಯರನನ್ನೋ ಆಟ್ಟಿತಗಾರನನ್ನೋ ಕನಸು ಕಂಡದ್ದು ಸಹಜ. ಇದೇನೂ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹುಸಿ ಆಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸುರೇಶ್ ಕೂಡ ತಂದೆಯಂತೆ ಎಂಜಿನಿಯರ್ – ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೀನಿಯರ್ ಎಂಜಿನಿಯರ್. ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಇವರು ಕೊಳಲು ಸುರೇಶ್ ಎಂದೇ ಪರಿಚಿತರು. ಪರಂಪರೆ ಇವರ ಮೂಲಕ ನವನವೀನವಾಗಿ ವಿರಳ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರ ವೇಣುವಾದನಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದ ಅಮೆರಿಕದ ರಸಿಕರು a poet of the flute ಎಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದರು.

ಆರು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕ ಸುರೇಶ್ ಹೇಗೆ ಕೊಳಲಿನ ಕರೆಯಿಂದ ಸಮ್ಮೋಹಿತನಾದ ಎಂಬುದೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಸಂಗತಿ.

~~ವೇಣುವಾದನದಲ್ಲಿ ಟಿ. ಆರ್. ಮಹಾಲಿಂಗಂ (1924)~~ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ ~~ಮಾಧುರ್ಯಸಮ್ರಾಟನಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳವು. (ಕೊಳಲಿಗೆ ಹೊಸ~~ ~~ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಳಹನ್ನು~~ ಪರಂಪರೆಯ (tradition) ~~ಹಾದಿಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸಿದರು~~

ಇದನ್ನು ಹೇಳುವ ಮೊದಲು 'ಪರಂಪರೆ' ಮತ್ತು 'ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮಾತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ತನಕ ಬೆಳೆದು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾರಕ್ಕೆ ಪರಂಪರೆ ಎಂದು

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುರುಗಳಿಂದ ಬಂದ ರೀತಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದು ಹೆಸರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ; (ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂ...) ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅಂದರೆ ... ಸಂಗೀತ

ವೇಣುವಾದನಪಟು ಬಿ. ಎನ್. ಸುರೇಶ್

(3(ಅ))

ಸಂದರ್ಶನ ಲೇಖನ

ಸಂದರ್ಶಕ: ಟಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಒಂದು ಭವ್ಯ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವ ಜರಗುತ್ತದೆ. ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯ ಮೋಹಕ ನಾದಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಇಲಿಯಂತೆ ನಗರದ ಶ್ರೋತೃಗಳು ವೇಣುಮಾಂತ್ರಿಕ ಟಿ. ಆರ್. ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ಕೊಳಲಿನ ದೈವಿಕ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ ಸಂಮೋಹಿತರಾಗಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಭಾರಿ ಜನಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಆರರ ಹರೆಯದ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀಲಕಂಠನ್ ಸುರೇಶ್ (1946). ಅದೊಂದು ವಿದ್ಯುದ್ವಿಶ್ವ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ

ಸೂಜಿಗಲ್ಲು ತಿರುಗಿತ್ತೇ ಕೊಳಲ ಧ್ವನಿಗೆ
ಸುಳಿಗಾಳಿಯೊಂದು ನಿಲಿತ್ತೇ ಕೊಳಲ ದನಿಗೆ
ಕುಂಬಳಿಯೊಂದು ಹಾಡಿತ್ತೇ ಕೊಳಲ ಧ್ವನಿಗೆ

ತಾವರ್ಯೊಂದು ಬಾಯ್ಬಿಡತಿತ್ತೇ ಕೊಳಲ ದನಿಗೆ

"ಕೊಳಲು ನನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮ." ಇದು ಅವನ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರ. ಮಗನ ಅಸಾಧಾರಣ ಆಸಕ್ತಿ ಗಮನಿಸಿದ ತಂದೆ ನೀಲಕಂಠನ್ (1915-83; ಇವರು ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಎಂಜಿನಿಯರ್) ಇವನನ್ನು ಎಂ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿಯವರಲ್ಲಿಗೆ

ಆಗ ತ್ರಿಪುರದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಯಾವುವೂ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸುವಾದಾ
ಭಕ್ತರಾಗುವುದೇ ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ.

⊛ ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಭಾವಭಕ್ತಿಯು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತ, ಕಂಡಂತೆ!

ಹೌದು. ಇನ್ನು ನಾಟಕ್ಕ. ಇದನ್ನು ರಾಗ-ತಾಳಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುವ ~~ನಾಟ್ಯ~~ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದವು. ಅಲ್ಲದೆ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ [illegible] ಅಪಾಯ. ಹಾಗಾಗಿ ವಾಕ್ಯ ಕಾಲಾವಧಿ ನಾಟಕ್ಯದ ಅರ್ಥ [illegible] ಮುಖ್ಯ [illegible]. ಗಾಯಕ ರಿಗೆ ಇದು ಅವಶ್ಯಕ. ನಾಟಕ್ಯದ ನಡಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾರ ಹಾಡುತ್ತ [illegible] ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] ಮುಕ್ತ ಭಾವವನ್ನು ಪದಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ.

⊛ ನಿಮ್ಮ ಮೇಳದ ವೃತ್ತಿಪರ ಸಂಯೋಜನೆ: ಕಲಾವಿದ, [illegible] ವೃತ್ತಿ ರಂಗಭೂಮಿಯವ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ~~[illegible]~~ ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೀರಿ.

ನಾನು ವೃತ್ತಿ ರಂಗಭೂಮಿಯವ ಅಲ್ಲ. ರಂಗಭೂಮಿಯ [illegible] [illegible] ಮಾತ್ರ.

ಮೂಲತಃ ನಾನು ಕಲಾವಿದ. ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ [illegible] ಇವ್ವ ಕಲಾವಿದ ಎಂದೂ [illegible] ಮಾನವನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ ಕಲಾವಿದನ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ಇವ್ವ [illegible]

~~[illegible]~~ ಕೊಳಲು ಕಲಿಯಲು ಕಳಿಸಿದರು. ಹುಡುಗನ ದಾಹ ಹಿಂಗಲಿಲ್ಲ. ಇವನ ಹಠಕ್ಕೆ ಮಣಿದ ತಂದೆ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು.

ಏಳು ವರ್ಷದ ಪೋರ ಅವರೆದುರು ಬಿದಿರ ಕೊಳವೆಯನ್ನು ತುಟಿಗೆ ಒತ್ತಿದ — ಕೊಳಲನೂದಿದ ಗೋವಿಂದ! ಇವನೊಬ್ಬ ಆಜನ್ಮ ಕಲಾವಿದ, ನೈಜ ಬಾಲಪ್ರತಿಭೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವರು ಒಡನೆ ಗುರುತಿಸಿದರು: ಸೂಜಿಗಲ್ಲು ಸೂಜಿಯನ್ನು ತುಂಬ ತಾವರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ.

ಇವನಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅನಾವಶ್ಯಕ, ವೇಣುವಾದನತಂತ್ರಕ್ಕೆ ನೇರಪ್ರವೇಶ ಗೊಳಿಸುವುದೇ ನಿಜ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ಆಪ್ತಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ವೇಣುಶಿಕ್ಷಕ ಬಿ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರ ಜೊತೆ ಇವನು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.

* * * * *

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಾಯನಸಮಾಜ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಗೀತ ವೇದಿಕೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನಾವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತೆಂದರೆ ಆತ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಗಳಿಸಿದನೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಹತ್ತು ವರ್ಷಪ್ರಾಯದ ಬಾಲಕ ಸುರೇಶ್ ಗಾಯನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಚೇರಿ ನೀಡಿದಾಗ (1956) ರಸಿಕರು ಅಲ್ಲೊಂದು ಉಜ್ವಲ ತಾರೆಯ ಉದಯ ಗುರುತಿಸಿದರು. ಅದು ಸುರೇಶ್ ಅವರ ಕಲಾಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪರ್ವದಿನ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ತನಕ ಅವರು ಗಳಿಸಿರುವ ದೂರ ಮತ್ತು ಏರಿರುವ ಎತ್ತರ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಿವೆ. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ "ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಶೈಲಿಯ ಸಮರ್ಥ ಉತ್ತರಾ

ವೇಣುವಾದನಪಟು ಬಿ. ಎನ್. ಸುರೇಶ್

ಕಲೆಯೇ ಬದುಕಿನ ಉಸಿರಾಗಿರುವ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಗೃಹಪರಿಸರ ಅದರ ಕಲಾಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಜೀವಸತ್ತ್ವ ಉಣಿಸಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭ ಕೂಡಿಬಂದಾಗ ಮಗು ಕೋಶ ಹರಿದು ಬಾನಚಿತ್ತರಕ್ಕೆ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಹರಿಕಾರನಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತಗಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಗೀತಗಾರರಾಗಿಯೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಅರಳುವಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ-ಪರಂಪರೆ ನಡುವಿನ ಈ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಹಜ ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ — ಪರಿಸರವೇ ಇಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಸ್ಯೂತ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ.

ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿ ಇದರ ವಿಪರ್ಯಯ ಕ್ರಿಯೆ ಸಂಭವಿಸುವುದುಂಟು. ಪರಂಪರೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಪರಿಸರ ಅಥವಾ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ: ವೃತ್ತಿಕಲಾವಿದರಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಗಲ್ಭ ಕಲಾಶ್ರೀಮಂತನ ಜನನ. ನಿಸರ್ಗದ ಈ ವಿರಳ ಆಕಸ್ಮಿಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೇಣುವಾದನಪಟುವೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾಮರಾಗಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀಲಕಂಠನ್ ಸುರೇಶ್ (1946).

ಬೆಂಗಳೂರುನಿವಾಸಿ ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ನೀಲಕಂಠನ್ (19 -83) ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಎಲ್ಲ ಗೃಹಸ್ಥರಂತೆ ಸಂಗೀತಾಸಕ್ತರು, ಅಷ್ಟೇ; ತಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲಿ ಇವರು ಭವಿಷ್ಯದ ಒಬ್ಬ ಎಂಜಿನಿಯರನನ್ನೋ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನೋ ಕನಸು ಕಂಡದ್ದು ಸಹಜ. ಇದೇನೂ ಪೂರ್ತಿ ಹುಸಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸುರೇಶ್ ಕೂಡ ತಂದೆಯಂತೆ ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ — ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೀನಿಯರ್

④ ~~"ನೀನು ಯಾರು?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ಏಕೈಕ ಉತ್ತರ "ಸುರೇಶ್ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರು?"~~

ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸುರೇಶ್ ಎಂದೂ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಶಕ್ಯರಲ್ಲ. ಇನ್ನ ~~ವರ~~ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್‌ರವರ ವಾಣಿ ಶಕ್ತಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಆ ಮಾಧುರ್ಯ, ಗಾತ್ರ, ಕಲ್ಪನಾ ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ವಿನೂತನ ತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ."

* * * * * * *

ಈ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳು ಸುರೇಶ್ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

⊛ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ~~ರವರ~~ ಪ್ರಭಾವದ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ತೋರದು ಗುಣ ಕೂಡ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ: ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಚ್ಚಾರಣೆ. ಅಂದರೆ ನೀವು ನುಡಿಸಲು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಿಳಿದಿರುವಾತ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯದೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅರ್ಥಗ್ರಹಿಸಿ ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ 'ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ +' ಶೈಲಿಯ ರಹಸ್ಯವೇನು?

ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ರಂಗಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಶೈಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು: ಗಮಕರಹಿತ, ಬಿಗಿ ಬಿಗಿ. ಕೊಳಲ ನಾದವಾಗಲಿ ಭಾವವಾಗಲಿ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೂ ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆಂದು ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೇ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ನಾದಪ್ರವಾಹಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಏರ್ಪಡದೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅದರ ರಾಗ ಮಾತ್ರ ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು, ಅಷ್ಟೆ. ಇನ್ನು ವಾದನ ತಂತ್ರವೋ ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರ: ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಉಸಿರು ತುಂಬಿ ಕೊಳವೆ ಊದಿದಂತೆ

~~ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್~~ ಎಂಜಿನಿಯರ್, ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಇವರು ಫ್ಲೂಟ್ ಸುರೇಶ್ ಎಂದೇ ಪರಿಚಿತರು. ಪರಂಪರೆ ಇವರ ಮೂಲಕ ನವನವೀನಗಳನ್ನು ವಿರಳ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಕೊಳಲಿನ ಅಂತಸ್ಸತ್ವ ಬಿತ್ತರಿಸಿದೆ. ಇವರ ವೇಣು~~[illegible]~~ವಿನ ನಾದ ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದ 'ರಂಕರ್ವೆ ಭಕ್ಲೆ' ಇವರನ್ನು a poet of the flute ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

*   *   *   *   *   *

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಒಂದು ಭವ್ಯ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬೊಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿ ಜೋಗಿಯ ಮೋಹಕ ನಾದಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಇಲಿಯಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರಸಿಕರು ವೇಣು ಮಾಂತ್ರಿಕ ಟಿ. ಆರ್. ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ಕೊಳಲಿನ ದೈವಿಕ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ ಸಂಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಭೂರಿ ಜನಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಆರರ ಹರೆಯದ ಅಣುಗ ಸುರೇಶ್. ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರ ಮಾತಲ್ಲ

ಸುಳಿಗಳು ತಿರುಗತ್ತೇ ಹೊಳೆಯ್ಯಾಗ
ಸುಳಿಯೊಂದು ತೇಲತ್ತೇ ಹೊಳೆಯಾಗ

ತುಂಬಿಯೊಂದು ಹಾಡತ್ತೇ ಹೊಳೆಯ್ಯಾಗ
ತಾವರ್ಯೊಂದು ಬಾಯ್ಬಿಡತ್ತೇ ಹೊಳೆಯಾಗ

“ಕೊಳಲು ನನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮ.” ಇದು ಅಣುಗನ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರ. ಮಗನ ಅಸಾಧಾರಣ ಆಸಕ್ತಿ ಗಮನಿಸಿದ ತಂದೆ ಇವನನ್ನು ಎಂ.ಎಸ್.

~~[illegible]~~

(3)

ಪಿರಂತರೆ ಇವರ ಮೂಲಕ ನವಸ್ವನಗಳನ್ನು ಎರಡು ಧಾತುಗಳನ್ನು ಅಪ್ರಾಪರ್ ಕೈಬಯಲನ್ನು ಬತ್ತಲಿಸಿ ಕೊಳಲಿನ ಅಂತಸ್ಸತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಲಿಸಿದೆ. ಇವರ ಕೊಳಲಿನ ನಾದಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದ 'ಶಂಕರ್ ವಿಕ್ಕಿ' ಇವರನ್ನು a poet of the flute ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ "ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಕೈಬಯಲು ನಿಮ್ಮೆದೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಯಾರು?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ಏಕೈಕ ಉತ್ತರ "ಮರಳಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರು?"

ವೇಣುವಾದನಪಟು ಬಿ. ಎನ್. ಸುರೇಶ್

ಸಂದರ್ಶನ ಲೇಖನ

ಸಂದರ್ಶಕ: ಟಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಒಂದು ಭವ್ಯ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿ ಜೋಗಿಯ ಮೋಹಕ ನಾದಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಎಳೆಯರಂತೆ ನಗರದ ರಸಿಕರು ವೇಣುಮಾಂತ್ರಿಕ ಟಿ. ಆರ್. ಮಹಾಲಿಂಗಮ್‌ರವರ ಕೊಳಲಿನ ಧ್ವನಿಕ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ ಸಂಮೋಹಿತರಾಗಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಬಾರಿ ಜನಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಆರು ಹರೆಯದ ಸುರೇಶ್ (1946) ಎಂಬುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿಶುವೇಕ. ಅಂಬೆಗಾಲಿಕ್ಕುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ

ಹೀಗೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿತ್ತು ಹೊಳ್ಳವಾಗ

ಒಪ್ಪುವ ಸಂಗೀತರಚನೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬರಬೇಕು. ಹಲವು ನುಡಿಸುವಾಗ ಇವನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ: ರಾಗವನ್ನು ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ನುಡಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದು. ಆದರೆ ಇದೇ ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನು ಹಾಗೆ ಸಂಗೀತರಚನೆಗಳಿಂದ ಆ — ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯರಹಿತ ರಚನೆಗಳಿಂದ, ಸಾಹಿತ್ಯಸಹಿತ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲ — ಕೇಳಲು ಕಾಲವಿನ್ನೂ ಪಕ್ವವಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ರಸಿಕರಿಗೆ art appreciation courseನ್ನು ನೀಡಿ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು programmeಗೆ ಯಾರೂ ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ programmeಗೆ ಜನ ಬರುವುದೂ ಇಲ್ಲ!"

ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ

"ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ನುಡಿಸುವ ಕಲಾವಿದ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಸಂಗೀತವನ್ನಲ್ಲ, ಅದರ ಕಳೇಬರವನ್ನು. ರಸಿಕರಿಂದ ಅಥವಾ ಪರಿಸರದಿಂದ ಅವನು ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ ನಿಜ — ಮೂಲತಃ ಅವನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಅದು ಉದ್ಭವಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ. ಆಗ ಈ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೇರಕಗಳಾಗಬಲ್ಲವು, ಅಷ್ಟೆ. ಅಂತರಂಗ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಅವನು ಯಾವ ಹಾದಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನ ಖಾಸಗಿ ವಿಚಾರ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಾದಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರಬಹುದು, ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಇವರು ನೋಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅವನ ಕಲೆ ಹೊರಗೆಡಹುವ ಒಂದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು, ಅವನು ಹೇಗೆ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ, ಅವನ ಅಭ್ಯಾಸಗಳೇನು ಎಂಬ ಅನ್ಯಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲ."

~~ಇಂತು~~

ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್
ಅತ್ರಿ
ಎಂಟನೆಯ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ
ಸರಸ್ವತೀಪುರ
ಮೈಸೂರು 570009
ದೂರವಾಣಿ 25759

ಬಿ. ಎಸ್. ಸುರೇಶ್
ಬಳಗಿರಿ
18(1) ಎಂಟನೆಯ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ
ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ
ಬೆಂಗಳೂರು 560003
ದೂರವಾಣಿ 60397

8 ಜನವರಿ 1985

ಬುಸು ಬುಸು ಎಂದು ಊದುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳ ಜೊತೆ ತನಪ್ಪನೆ ಎಷ್ಟೋ ಅಸಂಗತ ಶಬ್ದಗಳೂ ಬೆರೆತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ರಂಧ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸರಿಸಿ ಅಲುಗಿಸಿ ಇಲ್ಲವೇ ತಟ್ಟಿ ಗಮಕಗಳಲ್ಲಿ ಹುಮ್ಮಸ್ಸನ್ನುಂಟುಮಾಡುವತ್ತ ಹುಟ್ಟಿನ ಗಮನವೇನೂ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

⊛ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಏನು ಸಾಧಿಸಿದರು!

ಇಂಥ ಗಾಳಿ ನಳದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದು ಹಿರಿಯ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದರು: ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ, ಬೆರಳಾಡಿಸಿಕೆ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ತುತ್ತುಕಾರ ತಂತ್ರ ಈ ಮೂರನ್ನು ಕೊಳಲು ವಾದನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿ ನವಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ರಸಿಕರೆದುರು ತೆರೆದಿಟ್ಟರು.

⊛ ಏನು ಹಾಗೆಂದರೆ?

~~ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ: ದಪ್ಪ ತುಟಿ ಮತ್ತು ಅಳತೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಬಿದಿರು~~

ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ: ದಪ್ಪ ತುಟಿಯು ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ನಾಳ ವ್ಯಾಸದ ~~ಅಳತೆ ಇರುವ~~ ಬಿದಿರು ಬೊಂಬಿನಿಂದ ಕೊಳಲು ರಚಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಹಿತವಾಗಿ ಫೂ ಫೂ ಎಂದು ಊದಬೇಕು. ಆಗ ಕೊಳಲಿನ ಒಳಗಿನ ವಾಯು ಕಂಪಿಸಿ ತೂಗತ್ತೆ. ಅನುರಣಿಸಿ ಗಾಢ ಭಾವಪೂರಿತ ಮಧುರನಾದ ಗಾತ್ರನಿಹಿತವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಉಸಿರಿನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಈ ನಾದದ ಸ್ಥಾಯಿಯನ್ನು, ಸಂಚಾರವನ್ನು ಸರಾಗವಾಗಿಯೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ಮಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇದು ಬಲಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಗಂಭೀರ, ತಾರದಲ್ಲಿ ಸುಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಮಧುರ

(8) (5)

ಬುಸು ಬುಸು ಎಂದು ಊದುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳ ಜೊತೆ ತನ್ನದೇ ಎನ್ನುವ ಅಸಂಗತ ಸದ್ದುಗಳು ಬೆರೆತಿರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ರಂಧ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸರಿಸಿ ಅದುಮಿ ಇಲ್ಲವೇ ತಟ್ಟಿ ಗಮಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸವೆಸಗುವತ್ತ ಕೊಳಲಿನ ಗಮನವೇನೂ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

* ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಏನು ಸಾಧಿಸಿದರು?

ಇಂಥ ಗಾಢ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದು ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದರು: ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ, ಬೆರಳಾಡಿಸಿಕೆ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ತುತ್ತುಕಾರ ತಂತ್ರ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಕೊಳಲು ನುಡಿಸಿಕೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ನವಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ವಿಶಾಲ ಹರವನ್ನೇ ರಸಿಕರೆದುರು ತೆರೆದಿಟ್ಟರು.

ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಅಂದರೆ ಪರಿಷ್ಕೃತಿಯ

* ಏನು ಹಾಗೆಂದರೆ?

ಊದುವಿಕೆ ತಂತ್ರ: ದಪ್ಪ ತೊಗಟೆಯ ದೊಡ್ಡ ನಾಳವ್ಯಾಸದ ಬಲಿತ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಕೊಳಲನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ~~ಇದನ್ನು~~ ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಸಂಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಫ್ಫೂ ಫ್ಫೂ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಊದಬೇಕು. ಆಗ ಕೊಳಲಿನ ಒಳಗಿನ ವಾಯು ಕಂಪಿಸಿ ತೊಗಟೆ ಅನುರಣಿಸಿ ಗಾಢ ಭಾವಪೂರಿತ ಮಧುರನಾದ ಗತ್ಯಂತರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಉಸಿರಿನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಈ ನಾದದ ಸ್ಥಾಯಿಯನ್ನು ಸಂಚಾರವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ಇದು ಮಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಗಂಭೀರ, ತಾರದಲ್ಲಿ ಸುಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಅತಿಮಧುರ. ಇಂಥ ಕೊಳಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಾಧ್ಯಮದ ಸರ್ವಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ಬೆರಳಾಡಿಸಿಕೆ ತಂತ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಜೀವವಿರುವುದು ಗಮಕಗಳಲ್ಲಿ. ಎಂದೇ ಇದನ್ನು ಗಮಕಾಧಾರಿತ ನಾದಪ್ರಕಾರ ಎನ್ನುವುದುಂಟು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಓಡಿ ಬಾರಯ್ಯ ವೈಕುಂಠಪತಿ' ಎನ್ನುವ ಭೈರವಿ ರಾಗದ ಕೃತಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುವಾಗ 'ಓ', 'ಬಾ' ಮುಂತಾದ ಜೀವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಮಕಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ತೂಗಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾವ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಕೊಳಲಿನ ರಂಧ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಬೆರಳಿನ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಕಂಪನವನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ನಾದದ ಗತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಬಲ್ಲವು.

ತುತ್ತುಕಾರ ತಂತ್ರ: ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಲು ಉಸಿರು ಊದುವಾಗ ಅನುಸರಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಮವಿದು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒತ್ತು ಬರಬೇಕಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಾದಕ ಇದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಈ ಮೂರೂ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ವೇಣುವಾದನವನ್ನು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಎತ್ತರಿಸಿದರು.

* ನಿಮ್ಮ ವಿವರಣೆ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದ ಪಲ್ಲಡಮ್ ಸಂಜೀವರಾಯರು ಹಾಗೂ ಇವರ ಸಮಕಾಲೀನರ ಶೈಲಿ ~~ನನಗೆ ಕೇಳಿ ಗೊತ್ತು~~ ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಹಾಗಲ್ಲ, ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ~~[illegible]~~ ಶಿಷ್ಯರಾದವರು ಹೇಗೆ ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ? ಅವರ ಶೈಲಿಯ ~~[illegible]~~ ದುರ್ಬಲ ಅಂಶವಾದ ವಿಚ್ಛಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು (breaks) ~~[illegible]~~ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ! ~~[illegible]~~ ಆ ಮಾಧುರ್ಯದ ತುಣುಕು ಕೂಡ ಇವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿಲ್ಲ — ಎಳೆಗಳ ಗೋಜಲಿನಲ್ಲಿ ಕಸೂತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು

64 ಕಾರಣವನ್ನ ನೋಡಿ!

~~ಮಹಾನತೆಯಂಥವನ್ನ ಪಾಡು~~! ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ. ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ಕೃತಿ ಯನ್ನು ನಾವು ಮೆಚ್ಚುವುದು ಮತ್ತು ಮೆಚ್ಚಿ ಹುಚ್ಚಾಗುವುದು ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ: ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ತೆರನಾದ ದೈವಿಕ ಉನ್ಮಾದ ಕ್ಕಾಗಿ; ಅದರ ಮಾಧುರ್ಯ, ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕಾಗಿ. ಈಗ, ನಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಮೈದಳೆದಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲೊಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇದೆ: ಅವರದು ಲಯಪ್ರಧಾನ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ನಮ್ಮದು ರಾಗಪ್ರಧಾನ ಲಯವಿಸ್ತಾರ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ, ನಮ್ಮದು ಭಾವಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಣೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಾದನ ನಮಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿಲ್ಲದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ!

ನನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ತರುಣಾವಸ್ಥೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಶೈಲಿಯ impact ಅಷ್ಟು powerful – ಮುಂಗಾರಿನ ಗುಡುಗಿನಂತೆಯೇ ಆಗಿ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ techniqueಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮ್ ಕಚೇರಿ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮರ್ಥ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ಅದೇ ವೇಳೆ ನಾನು ಆಲತ್ತೂರ್ ಸಹೋದರರ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದೆ — ಅದರ ಭವ್ಯತೆಗಾಗಿ fullnessಗಾಗಿ.

⊗ ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಆಲತ್ತೂರ್ ಭವ್ಯತೆ ಇವುಗಳ ಮಧುರ ಸಂಯುಕ್ತ?

ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

⊗ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರ ದೈವಿಕ ಉನ್ಮಾದವಾಗಲಿ ದಿವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಶಿಸ್ತು ಒಪ್ಪ ಓರಣ ಇವೆ. ಅಂದರೆ ಕಚೇರಿಗೆ ನೀವು ರಾಗ ಕೃತಿ ತಾಳ ಆಯುವಲ್ಲಿ ಖಚಿತ ಯೋಜನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣ ಪಾಠವನ್ನು ನೀವು ~~ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿ~~ (ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ) ಯಂತೆಯೇ ಬಡಿಸಿ ಬಡಿಸಿ ನುಡಿಸುತ್ತೀರಿ, ಕೇವಲ ರಾಗದ ಧಾಟಿಯನ್ನು ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿ ತುಸು ಭಾರ ಅಥವಾ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಎನ್ನಿಸ ಲಾರದೇ? ಎಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂಧಮುಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮೆರೆಯು ತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಬಂಧಬದ್ಧನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಮಸುಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಭಾವಿಧ ಕಚೇರಿ ಸಂಗೀತ ನುಡಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಒಂದು ~~ತೆರನಾದ~~ (ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ಬಂಧಬದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ: ಸ್ವಗತ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರಸಿಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದವು ಗಳಿಂದ. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಮಿತಿಗಳ ಒಳಗೂ ಆತ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಛಾಪು ಒತ್ತು ತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಆತನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಮಾನದಂಡ.

⊗ ಹಾಗಾದರೆ ಮಹಾಲಿಂಗಮ್ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಏನು!

ರಾಗಾಲಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃತಿವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಗಮಕಗಳು; ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣಪಾಠವನ್ನು ನುಡಿಸುವುದು – ರಸಿಕರು ಅದನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಭಾವಶಃ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ; ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ದಾಸಕೃತಿಗಳಿಗೆ ರಾಗಸಂಯೋಜ ನೆಯಿತ್ತು ಹೊಸ ಧಾಟಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿ ಯಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಪರಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣ ತಾಳವೈವಿಧ್ಯ ಬೇರಾವುದರ ಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ನೂತ ನ ಗಣಿತಗಾನಗಳನ್ನು ತಂದು ಇದಕ್ಕೆ ರಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೆರುಗನ್ನು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾವಿದ: ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಕಲಾವಿದ ಎಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನಂತಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅಂತರಂಗ ವಿಶ್ವಗಾನದೊಡನೆ ಸದಾ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಗತಿ ವಿಶ್ವಗತಿಯೊಡನೆ ಸಮಲಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಸದಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಚಿಂತನೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಕೃತಿಯ ಚೆಲುವಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ ಜನ ಅವನನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರು ಹತಾಶರಾಗುವುದು ಖಚಿತ. ಏಕೆಂದರೆ ಜನರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಕಲಾವಿದ ವರ್ತಿಸಲಾರ. ಅವನಿಗೆ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದೇ ಪರಮಗಮ್ಯ, ಉಳಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಗೌಣ ಇಲ್ಲವೇ ಅನುಷಂಗಿಕ.

⊛ ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಶವೇನು?

ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಮಾಧ್ಯಮ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅದೇ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವ ಸಮರ್ಥ ಗುರುವಿನ ಜೊತೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರಂಭದ ಪಾಠ ಅತಿಮುಖ್ಯ. ಹಾಗಾದ ಹಂತ ತಲುಪಿದ ಬಳಿಕ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಒಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ: ಕೊಳಲು ಕಲಿಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ವೇಣುವಾದಕರಿಂದಲೇ — ಗಾಯಕರಿಂದಾಗಲಿ ಪಿಟೀಲುಗಾರರಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ವೈಣಿಕರಿಂದ ಅಲ್ಲ — ಶಿಕ್ಷಣಪಡೆಯಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗೀತ ಕೇಳಿ ಕಲ್ಪನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸದಭಿರುಚಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುವನ್ನೂ ಇತರರನ್ನೂ ಅನುಕರಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ ರೆಕ್ಕೆ ಬಲಿತಂತೆ ಸ್ವಂತ ಶೈಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಸ್ತಾರಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಬೇಕು. ಯಾರದೇ carbon copy ಆಗುವ ಕಲಾವಿದ — ಮೂಲ ಕಲಾವಿದ ಎಂಥ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೂ — ಎಂದಿಗೂ ಬೆಳೆಯಲಾರ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಮಿತ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಇವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಬಾನ್ಸುರಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಲು

“ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ನುಡಿಸುವ ಬಾನ್ಸುರಿ, ನಮ್ಮ ಕೊಳಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವಾಗ, ಇನ್ನೂ ವಿಕಾಸದ ಆರಂಭ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರ ಶ್ರುತಿ ಮಂದ್ರ ವಾದನತಂತ್ರ ತೀರ ಸಾಧಾರಣ. ಬಾನ್ಸುರಿವಾದ ಹಿತಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಏಕತಾನತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೃದಂಗವೂ ಅವತರಿಸಿದ ಹೊಸತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸುಧಾರಿಸದು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಮೃದಂಗವು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೊಳಲಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಲು ನಾನೀಗ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಎರಡು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು.”

ಕೊಳಲಿಗೆಂಥ ರಚನೆ ಬೇಕು!

“ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ವಾದ್ಯಗಳೂ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತ, ಅಲ್ಲದೂ ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನವಾದ, ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವುದು ಇಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾದ್ಯಸಂಗೀತವೂ ಅದರದರ ಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಮಾನುಷಕಂಠಸಂಗೀತದ (~~Vocal music~~) ಅಪೂರ್ಣ ಅನುಕರಣೆ. ಇದು ಹೊರತು ಆಯಾ ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ

ಚಿತ್ರವೀಣೆ ಮೃದಂಗಮ್. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರು ಒದಗಿಸಿದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮನೋಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

⊛ ನೀವು ಕೃತಿ ನುಡಿಸುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರುವುದು? ರಾಗದ ಸ್ವರಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಕೃತಿಯ ತಾಳನಿಯಂತ್ರಣದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ? ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಳವರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ? ರಸಿಕರ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯೋ? ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣವೇ? ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯೋ? ಸಾಹಿತ್ಯಾತೀತ ಚಿರಂತನ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವೇ?

ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ ಸಹಿತ ವೇದಿಕೆ ಏರುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಸ್ವರಸಂಚಾರ, ತಾಳನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಲಯದ ಹದ ಅಪ್ರಯತ್ನಿತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿರುತ್ತವೆ.

⊛ ನುರಿತ ವಾಹನಚಾಲಕನ ಕೈಚಳಕದಂತೆ! ಲಯ-ತಾಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು!

ಭಾವದ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಆಲಾಪನೆಯ ಆಕಾರಗಳು, ಕೃತಿಯ ಪದಗುಚ್ಛಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಸ್ವರಮಾಲೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಒಂದೊಂದು ಘಟಕದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಾಗುವ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣವೇ ಲಯ. ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ತಾಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ನಿಗದಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದಿತಾಳ, ರೂಪಕತಾಳ ಮುಂತಾದವು ಈ ನಡೆಯ ಲಕ್ಷಣಸೂಚಕಗಳು. ಇನ್ನು ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಗಳು. ಇವು ಪಕ್ವವಾಗಿದ್ದು ಹದವರಿತು ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಸೊಗಸು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಮ್ಮ ಲಹರಿ (mood) ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿ ಕಚೇರಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಕೊಳಲು. ಬಿದಿರ ಅಂಡಿಗೆ ತೂತು ಕೊರೆದು ಗಾಳಿಯ ಬೆರಳು ಆಡಿಸಿ ಇಂಗಡಲನ್ನೇ ಹರಿಸುವ ಪರಿ ಇದು. ಸಾಹಿತ್ಯೋಚ್ಚಾರಣೆ ಹೊರತಾಗಿ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ ಗತ್ತು ಗೈರತ್ತುಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಪುನರುತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದ್ದರ ಎಲ್ಲ ವಯಸು ಬಳುಕುಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಶಾರೀರ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರದು. ಇಂಥ ಬಲಿಷ್ಠ ವಾದ್ಯವನ್ನು ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಸ್ಥಿತಿ ಏರುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಪ್ರಪಂಚ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಯಾವುವೂ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸುನಾದಾಭಿಸಾರವೊಂದೇ ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ.

⊛ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಭಾಸಪಕ್ಷಿಯ ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಕಂಡಂತೆ!

ಹೌದು. ಇನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಇವನ್ನು ರಾಗ-ತಾಳಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಲು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳೂ ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನವಾದವು. ಅಲ್ಲದೇ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಅಸಾಧ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ವಾದ್ಯಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದದ್ದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಗಾಯಕನಿಗೆ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಡೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೊಳಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಉಬ್ಬುವಿಕೆಯ ಮಾರ್ಮಿಕ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತ ಬೆರಳುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಭಾವವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ.

⊛ ನೀವು ಮೂರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಸಂಯೋಜನ: ಕಲಾವಿದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವ, ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್. ಈ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೀರಿ?

ನಾನು ವೃತ್ತಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಅಲ್ಲ, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರ ಮಾತ್ರ. ಬಿಇಬಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ನನ್ನನ್ನು ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕಲಾಜೀವನದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಮುಟಃ

3ಅ

ಲೇಖನ ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್
ಚಿತ್ರ: ಕೆ. ಮುರಳೀಧರರಾವ್

ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕದ ವಿಚಿತ್ರ ನೃತ್ಯ — ಸೌರವ್ಯೂಹ

ಇರಸ್ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭ

ಇನ್‌ಫ್ರಾರೆಡ್ ಅಸ್ಟ್ರಾನಾಮಿಕಲ್ ಸ್ಯಾಟೆಲೈಟ್ ಎಂಬ ಪದಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪ ಇರಸ್. ಅತಿರಕ್ತ ಖಗೋಳವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉಪಗ್ರಹ ಎಂದರ್ಥ. ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಿಂದ ಬರುವ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಆಕಾಶದ ಅತಿರಕ್ತ ಪಟ ತಯಾರಿಸುವುದು ಉದ್ದೇಶ.

ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವೆಂದರೇನು?

ಯಾವುದೇ ನಕ್ಷತ್ರದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ. ಇದು ರೇಡಿಯೊ ಅಲೆಗಳು, ಶಾಖ, ಬೆಳಕು, ಎಕ್ಸ್‌ಕಿರಣಗಳು, ಗ್ಯಾಮಕಿರಣಗಳು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಒಟ್ಟು ಹೆಸರು ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತವಿಕಿರಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂವೇದನಶೀಲವಾಗಿವೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಾವು ~~ಕುರುಡರು~~ ಅಂಧರು. ಎಂದೇ ಬೆಳಕು ದೃಗ್ಗೋಚರ ವಿಕಿರಣ, ಉಳಿದವು ದೃಗಗೋಚರ ವಿಕಿರಣ. ಈ ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನಾದರೂ ಗ್ರಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಪಕರಣಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪ್ರಸಾರಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಬರಿಗಿವಿಯ ಶ್ರೋತೃ ಕೇಳಲಾರ, ಆದರೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶ್ರುತಿಗೊಳಿಸಿದ ರೇಡಿಯೊ ಉಪಕರಣದ ನೆರವಿನಿಂದ ಕೇಳಬಲ್ಲ.

ಬಿಳಿಬೆಳಕು ಕೆಂಪಿನಿಂದ ನೇರಿಳೆ ವರೆಗಿನ ಏಳು ಬಣ್ಣಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ. ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಅಲೆಯುದ್ದ ದೀರ್ಘತಮ, ನೇರಿಳೆ ಬಣ್ಣದ್ದು ಹ್ರಸ್ವತಮ. ಕೆಂಪಿನ ಆಚೆಗೆ ಇದ್ದು ಇದರ ಅಲೆಯುದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿ ಅಲೆಯುದ್ದವಿರುವ ದೃಗಗೋಚರ ವಿಕಿರಣಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಅತಿರಕ್ತವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದನ್ನು ಕಾಣಲಾರೆವು. ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಪಕರಣಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ~~ಇದನ್ನು~~ ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲೆವು.

ವಿಶ್ವದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ — ನೀಹಾರಿಕೆ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹ, ಕ್ಷುದ್ರಗ್ರಹ, ಧೂಮಕೇತು, ರಜೋಮೇಘ ಇತ್ಯಾದಿ — ಅವರವರ ಉಷ್ಣತಾನುಸಾರ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ತೆರದಲ್ಲಿಯೇ ಚಲಿಸುವ ಇವಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ವಾಯುಮಂಡಲ ಮಾತ್ರ ಅಪ್ರವೇಶ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ, ನೆಲದಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ವಿಶ್ವದ ಅತಿರಕ್ತ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬಹುತೇಕ ಕುರುಡರೇ. ವಾಯುಮಂಡಲಾತೀತ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತ ಉಪಕರಣಸಹಿತ ಹೋಗುವುದೊಂದೇ ಇವನ್ನು 'ಕಾಣಲು' ಇರುವ ಹಾದಿ.

ಇರಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನೇ. 1983 ಜನವರಿ 26ರಂದು ಇದನ್ನು ಉಡಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು 900 ಕಿಮೀ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಭೂಧ್ರುವೀಯ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೂಡಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಂವೇದನಶೀಲ ಅತಿರಕ್ತಗ್ರಾಹಕ ಉಪಕರಣ ಆಕಾಶದ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಅತಿರಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಲೇಖನ: ಜಿ.ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್
ಚಿತ್ರ: ಕೆ. ಮುರಲೀಧರರಾವ್

ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕದ ವಿಚಿತ್ರ ವೃತ್ತ — ಸೌರವ್ಯೂಹ

ಇರಸ್ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ

ಇನ್‌ಫ್ರಾರೆಡ್ ಅಸ್ಟ್ರನಾಮಿಕಲ್ ಸ್ಯಾಟೆಲೈಟ್ ಎಂಬ ಪದಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪ ಇರಸ್. ಅತಿರಕ್ತ ಖಗೋಳವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉಪಗ್ರಹ ಎಂದರ್ಥ. ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಿಂದ ಬರುವ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಆಕಾಶದ ಅತಿರಕ್ತ ಪಟ ತಯಾರಿಸುವುದು ಉದ್ದೇಶ.

ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವೆಂದರೇನು?

ಯಾವುದೇ ನಕ್ಷತ್ರದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ. ಇದು ರೇಡಿಯೋ ಅಲೆಗಳು, ಶಾಖ, ಬೆಳಕು, ಎಕ್ಸ್‌ಕಿರಣಗಳು, ಗ್ಯಾಮಕಿರಣಗಳು ಮುಂತಾದ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಒಟ್ಟು ಹೆಸರು ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತ ವಿಕಿರಣ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂವೇದನಶೀಲವಾಗಿವೆ. ಎಂದರೆ ಇದು ~~ಇತರ~~ ದೃಗ್ಗೋಚರ ವಿಕಿರಣ. ಉಳಿದವು ~~ಬಗೆಗಳು~~ ದೃಗಗೋಚರ ವಿಕಿರಣ. ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಾವು ಕುರುಡರು. [illegible] ಸಾಲುತ್ತವೆ. ಈ [illegible] ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನಾದರೂ ಗ್ರಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು ವಿಶೇಷ ಉಪಕರಣಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಉ

ಇರಾಸಿನಿಂದ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿ ಖಗೋಳವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಎದುರು ನೂತನ ಯುಗಪ್ರವರ್ತಕ ದೃಶ್ಯವೊಂದನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದೆ: ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೌರವ್ಯೂಹ ಏಕೈಕ ಅಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಸೌರವ್ಯೂಹಸದೃಶ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿರುವುದು 1984 ಮಾರ್ಚ್ ತನಕ ದಾಖಲೆ ಆಗಿದೆ. ವೀಣಾ ಪುಂಜದಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಜಿತ್ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಮೀನಪುಂಜದಲ್ಲಿರುವ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಈ ನವಸೂರ್ಯರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಂದ ಇವುಗಳ ದೂರ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 27 ಮತ್ತು 23 ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಷಗಳು. (ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ 300,000 ಕಿಮೀ ವೇಗದಿಂದ ನೇರ ಧಾವಿಸುವ ಬೆಳಕು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಗಳಿಸುವ ದೂರ 1 ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಷ.) ಬರಿಗಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಉಜ್ಜ್ವಲತೆಯ ಮಾನಕದಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 5ನೆಯ ಮತ್ತು 1ನೆಯ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. (1ನೆಯ ಸ್ಥಾನ ಉಚ್ಚ ಕಕ್ಷೆ.)

ಅಭಿಜಿತ್ತಿನಿಂದ 80 ಖಮಾ ಅಂತರದೊಳಗೆ ಮೃತಕಾಯಗಳು — ನಕ್ಷತ್ರವಲ್ಲದ ಕಾಯಗಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ — ಅದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ 1983 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. (ಸೂರ್ಯ-ಭೂಮಿ ಸರಾಸರಿ ಅಂತರ 1 ~~ಖಮಾ~~ ಖಗೋಳಮಾನ; ಇದರ ಬೆಲೆ 149,600,000 ಕಿಮೀ.) ಮೀನಾಕ್ಷಿಗೆ ಮೃತಕಾಯಗಳ ವಲಯವಿರುವುದು 1984 ಮಾರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ~~ಈ ಮೃತಕಾಯಗಳು~~ ಇವು ಆದಿಮ ಗ್ರಹವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ~~[illegible]~~ ಊಹೆ.

ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರ ಗ್ರಹಪರಿವೇಷ್ಟಿತವಾಗಿ ~~ರುವುದು ಸಾಧ್ಯ~~ ರಬಹುದು? ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿರುವ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯೊಂದರಲ್ಲೇ 20,000 ಕೋಟಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿವೆ. ಇನ್ನು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆಕಾಶಗಂಗೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ಚಿದಂಬರ ಅಜ್ಞಾತ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಗ್ರಹಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಮೂರ್ಖತೆ ಕೂಡ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೊದಲಿಗೆ 9000 ನಕ್ಷತ್ರಾಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದರು. ಈ ಯಾದಿಯನ್ನು ಕೇವಲ 50ಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿ ಈ ಗಟ್ಟಿಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮತಪಾಸಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಆದವು, ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅಭಿಜಿತ್ ಮತ್ತು ಮೀನಾಕ್ಷಿ.

ಸೌರವ್ಯೂಹವೆಂದರೇನು?

ಸೂರ್ಯ ನಮ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರ. ನಮಗೆ ಬೆಳಕು ಶಾಖ ಮುಂತಾದ ವಿಕಿರಣಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರದಾನಿಸುವ ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆ. ಇದರ ಸುತ್ತ ಬುಧನಿಂದ ತೊಡಗಿ ಪ್ಲೂಟೋವರೆಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಗ್ರಹಗಳು ತಮ್ಮ ಉಪಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಬಳೆ ಪರಿವಾರಗಳ ಸಹಿತ ಸುಮಾರು ವೃತ್ತ ಕಕ್ಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೇಗಗಳಿಂದ ನಿತ್ಯಸಂಚಾರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಕುಜ ಮತ್ತು ಗುರು ಕಕ್ಷೆಗಳ ನಡುವೆ ಕ್ಷುದ್ರಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರವಾಹ ಕೂಡ ಈ ಮನೆವಾರ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದೆ. ಬಾನಪಟದಲ್ಲಿ ಹಠಾತ್ತನೆ ಕರ್ಪೂರಾರತಿ ಬೆಳಗಿ ಬೆಂಕಿಗೆರೆ ಗೀಚಿ ಅದೃಶ್ಯರಾಗುವ ಯಾವ ಉಲ್ಕೆಗಳು ಬಾನಂಗಳವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಶುಚಿಗೊಳಿಸುವ

(3)

ಕಾಲರಾಯ ಆಗ ಈಗ ನಿಯೋಜಿಸುವ ಕಶಬಂಗೆಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಮೈದೋರುವ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ರವಿರಾಜನಿಗೆ ನಜರೊಪ್ಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಇದರ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೌರವ್ಯೂಹವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಹೋಪಗ್ರಹಗಳ ಸಮಗ್ರರಾಶಿ ಸೌರರಾಶಿಯ ಶೇಕಡಾ 0.15ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ. ಎಂದರೆ ಬಲಕೇಂದ್ರ ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಕಾಯಗಳು ಪರಿಭ್ರಮಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಹಗಳ ಚಲನನಿಯಮಗಳನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸಿ ಖಗೋಳವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ಸುಭದ್ರ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ ಯೊಹಾನ್ ಕೆಪ್ಲರ್ (1571-1630) ಭಗವಂತ ಪ್ರಚಂಡ ಗಣಿತ ಧೀಮಂತ, ಆತನ ಮಹೋನ್ನತ ಸೃಷ್ಟಿ ಈ ಸೌರವ್ಯೂಹ, ಇದೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಗಣಿತರಚನೆ, ಇದರ ಶೋಧನೆ ತನ್ನ ಬಾಳಗೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಂಬಿ ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದ ಅವಧಿಯನ್ನು, 1586-1600, ಈ ಹುಚ್ಚು ಕುದುರೆ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ವ್ಯರ್ಥ ಕಳೆದುಕೊಂಡ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀಕ ಪ್ರಮಾಣಸನೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮುಂದುವರಿಸಿ ನಿಜವಾದ ಗಣಿತನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದ (1605-19). ಕೆಪ್ಲರನ ನಿಯಮಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಇವು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಗ್ರಹದ ಕಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಕ್ಷಾವೇಗವನ್ನು ಪರಿಭ್ರಮಣಾವಧಿಯನ್ನು ಖಚಿತ ಗಣಿತ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ನಿಯಮಗಳ ತಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಕಾರಣ ಶೋಧಿಸಿದವ ಐಸಾಕ್ ನ್ಯೂಟನ್ (1642-1727). ಈತ ಆವಿಷ್ಕರಿಸಿದ ವಿಶ್ವಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣನಿಯಮ ಸಮಸ್ತ ಕಾಯಗಳನ್ನು ನೇಯ್ದು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಅಗೋಚರ ಆದರೂ ಅತಿ ವಾಸ್ತವ ಗುರುತ್ವ ಬಲದ ಪರಿಮಾಣ ಅಳೆಯುವ ಗಣಿತಸೂತ್ರ ನೀಡಿತು (1665-66). ಟೈಟಿಯಸ್ ಎಂಬಾತ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಗ್ರಹಗಳ ಸರಾಸರಿ ದೂರಗಳನ್ನು ಖಗೋಳಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದು (ಬುಧ 0.387, ಶುಕ್ರ 0.723, ಭೂಮಿ 1, ಕುಜ 1.523, ಗುರು 5.202, ಶನಿ 9.554) ಈ ಸಂಖ್ಯಾಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಗಣಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ (1766). ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವ ಯೊಹಾನ್ ಬೋಡ್ (1747-1826). ಟೈಟಿಯಸ್-ಬೋಡ್ ಸೂತ್ರವೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಸೂರ್ಯನಿಂದ 2.8 ಖಮಾ ದೂರದಲ್ಲಿ — ಅಂದರೆ ಕುಜ ಮತ್ತು ಗುರು ಕಕ್ಷೆಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಶಾಲ ತೆರಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಹವಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇದರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಶೋಧನೆ ಆ ತನಕ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ~~ತನಕ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ~~. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆ 2.8ಕ್ಕೆ ಬೋಡನ ತೆರಪು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು. ~~ಈ ತೆರಪು~~ ಇದನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಬಲ್ಲ 6ನೆಯ ~~ಗ್ರಹ~~ ಗ್ರಹದ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಭರದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಗ್ಯುಸೆಪ್ಪೆ ಪಿಯಾಟ್ಸಿ (1746-1826) ಎಂಬಾತ 1.1.1801ರಂದು

ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ನೂತನ ಕ್ಷುದ್ರಕಾಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ. ಇದರ ಕಕ್ಷೆ ಬೋಡನ ತೆರಪಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಾಗ, ಮತ್ತು ತರುವಾಯದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷುದ್ರಕಾಯಗಳು ದಂಡಿ ಪತ್ತೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲದರ ಕಕ್ಷೆಗಳೂ ಅದೇ ತೆರಪಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗ ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಗಣಿತರಹಸ್ಯ ಕೈವಶವಾಯಿತೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಉತ್ಸಾಹಿತರಾದರು.

ಯಾದೃಚ್ಛಿಕತೆ ಅಥವಾ ಕ್ರಮರಾಹಿತ್ಯವೇ ವಿಶ್ವದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನಿಯಮ ಎಂಬುದು ಇಂದಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಆದರೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸೌರವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆ ಇರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ: ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಹಗಳೂ ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ಒಂದೇ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಸುಮಾರಾಗಿ ವರ್ತುಲೀಯ ಕಕ್ಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಣಿತಸೂತ್ರ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ದೂರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಿಸುತ್ತವೆ; ಗಾತ್ರದಲ್ಲೂ ಭಾರದಲ್ಲೂ ಹಿರಿದಾದ ಗುರು ಶನಿ ಮುಂತಾದ ದೈತ್ಯಗ್ರಹಗಳು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದು ಸಾಂದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಬುಧ ಶುಕ್ರ ಭೂಮಿ ಕುಜ ಎಂಬ ~~ಅಲ್ಪಗ್ರಹ~~ ಕುಬ್ಜಗ್ರಹಗಳು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿವೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಸೌರವ್ಯೂಹಕ್ಕೆ ಈ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆ ಒದಗಿದ್ದರ ಹಿಂದಿರುವ ಪ್ರೇರಕ ಬಲಗಳು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಯೋಗಾಯೋಗವೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾವಿಸರು. ಆ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿವೇಶದ ~~ಸತ್ಯ~~ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಅವರೆದುರು ನಿಂತ ಮುಂದಿನ ಸವಾಲು.

ದ್ವೈತವು ಸರಿಯಾ ಅದ್ವೈತವು ಸರಿಯಾ?

ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಉಗಮ ಕುರಿತು ಮಂಡಿಸಲಾದ ವಿವಿಧ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಅದ್ವೈತವಾದ ಮತ್ತು ದ್ವೈತವಾದ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬಹುದು.

ಅದ್ವೈತವಾದದ ಪ್ರಕಾರ ಆದಿಮ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬೃಹದ್ಗಾತ್ರದ ನೀಹಾರಿಕೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದು ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಅತಿ ರಭಸವಾಗಿ ಆವರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನೀಹಾರಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಗುರಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ವಿವಿಧ ಅಂತರಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಚಕ್ರಗಳಾದುವು — ಶನಿಯ ಬಳೆಗಳಂತೆ. ಇವು ಘನೀಭವಿಸಿ ಆಯಾ ದೂರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳು ಮೈದಳೆದುವು. ಅದ್ವೈತವಾದದ ಪ್ರವರ್ತಕರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದವ ಪಿಯರಿ ಸೈಮನ್ ಲಾಪ್ಲಾಸ್ (1749-1827). ಮಂಡನೆ ಇಸವಿ 1796. ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಇದು ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಶತಮಾನ ಸಂದಂತೆ ಹೊಸ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಅದ್ವೈತವಾದದ ಅಸಮರ್ಪಕತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆಗ ಬಂದದ್ದೇ ದ್ವೈತವಾದ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಆಕಾಶದ ಅಸೀಮ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ದಟ್ಟಣೆ ಸಮ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಂಚಿಹೋಗಿಲ್ಲ. ದಟ್ಟಣೆಗಿಂತ ವಿರಳವಾಯು ಕಡಿಮೆ. ಆರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಅಂಟಾರ್ಕ್‌ಟಿಕ್ ಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಹಿಮಗಲ್ಲನ್ನು ತೇಲಬಿಟ್ಟು ಅವು [illegible] ಅಲೆಯುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಹಲವು ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳಾದಾಗ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ ಇದೆಯೋ ಆಕಾಶಸಾಗರದಲ್ಲಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರನೌಕೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಅಘಟಿತ ಘಟನೆ ಕೂಡ

ಲೇಖನ ಟಿ.ಆರ್. ನಾರಾಯಣರಾವ್
ಚಿತ್ರ: ಕೆ. ಮುರಳೀಧರರಾವ್

ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕದ ವಿಚಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ — [illegible]

ಇರಾಸ್ ಬಂದ ನಂತರ

ಇನ್‌ಫ್ರಾರೆಡ್ ಅಸ್ಟ್ರಾನಮಿಕಲ್ ಸ್ಯಾಟೆಲೈಟ್ ಎಂಬ ಪದಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪ ಇರಾಸ್. ಅವರಕ್ತ ಖಗೋಳವಿಜ್ಞಾನಕ ಉಪಗ್ರಹ ಎಂದರ್ಥ. ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಿಂದ ಬರುವ ಅವರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಆಕಾಶದ ಅವರಕ್ತ ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸುವುದು ಉದ್ದೇಶ.

ಅವರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವೆಂದರೇನು?

ಯಾವುದೇ ನಕ್ಷತ್ರದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ. ಇದು ರೇಡಿಯೋ ಅಲೆಗಳು, ಶಾಖ, ಬೆಳಕು, ಅತಿನೇರಳೆ ಕಿರಣಗಳು, ಗಾಮಾ ಕಿರಣಗಳು ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಒಟ್ಟು ಹೆಸರು ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತ ವಿಕಿರಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂವೇದನಾಶೀಲವಾಗಿವೆ. ಉಳಿದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಾವು ಕುರುಡರು. ಎಂದೇ ಬೆಳಕು ದೃಗ್ಗೋಚರ ವಿಕಿರಣ, ಉಳಿದವು ಅದೃಗ್ಗೋಚರ ವಿಕಿರಣ. ಈ ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗದ ಯಾವುದೇ ರೂಪವನ್ನಾದರೂ ಗ್ರಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು ವಿಶೇಷ ಉಪಕರಣಗಳು ~~ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ~~. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪ್ರಸಾರಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಶ್ರೋತೃ ಕಾಣಲಾರ, ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶ್ರುತಿಗೊಳಿಸಿದ ರೇಡಿಯೋ ಉಪಕರಣದ ನೆರವಿನಿಂದ ಕೇಳಬಲ್ಲ.

ಬಿಳುಪು ಕೆಂಪಿನಿಂದ ನೇರಳೆ ವರೆಗಿನ ಏಳು ಬಣ್ಣಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ. ~~ಬೆಳಕು~~. ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಅಲೆಯುದ್ದ ದೀರ್ಘತಮ, ನೇರಳೆ ಬಣ್ಣದ್ದು ಹ್ರಸ್ವತಮ. ಕೆಂಪಿನ ಒತ್ತಿಗೆ ಇದ್ದು ಇದರ ಅಲೆಯುದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಲೆಯುದ್ದವಿರುವ ದೃಗ್ಗೋಚರ ವಿಕಿರಣಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಅವರಕ್ತವೆಂದು ಹೆಸರು. ~~[illegible]~~ ಇದರ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಉಪಕರಣ ಅಗತ್ಯ.

ವಿಶ್ವದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ — ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹ, ಕ್ಷುದ್ರಗ್ರಹ, ಧೂಮಕೇತು, ರಜೋಮೇಘ ಇತ್ಯಾದಿ — ಅದರದರ ಉಷ್ಣತಾನುಸಾರ ಅವರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಸರ್ಗಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ತೆರದ ಹಾಗೇ ಚಲಿಸುವ ಈ ವಿಕಿರಣವು ನಮ್ಮ ವಾಯುಮಂಡಲದ ~~[illegible]~~ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣ ~~[illegible]~~. ನೆಲದಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ವಿಶ್ವದ ಅವರಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬಹುತೇಕ ಕುರುಡರೇ. ಇವನ್ನು 'ಕಾಣಲು' ವಾಯುಮಂಡಲಾತೀತ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತ ಉಪಕರಣಸಹಿತ ಹೋಗುವುದೊಂದೇ ಹಾದಿ. ಇರಾಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನೇ.

~~[illegible]~~ 1983 ಜನವರಿ 26ರಂದು ಇದನ್ನು ಉಡಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು 900 ಕಿಮೀ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇದು ಧ್ರುವೀಯ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೂಡಿರುವ ಅತಿಸಂವೇದನಶೀಲ ಅವರಕ್ತಗ್ರಾಹಕ ಉಪಕರಣ ಆಕಾಶದ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಅವರಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ.

(5)

ಸಂಭಾವ್ಯವಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತ ಈ ಅತಿ ಅಸಂಭಾವ್ಯ 'ಘಟನೆ' ಒಮ್ಮೆ ಸಂಭವಿಸಿಯೇಬಿಟ್ಟಿತು. ಸೂರ್ಯನ ಸಮೀಪಕ್ಕಾಗಿ ಹಾದುಬಂದಿದ್ದ ಆಗಂತುಕ ನಕ್ಷತ್ರ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಇತ್ತ ಸಾಕಷ್ಟು ವೇಗವಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಾರದೆ ಅತ್ತ ತಕ್ಕಷ್ಟು ವೇಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಗಂತುಕ ನಕ್ಷತ್ರದ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲಾರದೆ ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ಅಂಡಲೆಯುವ ಅಂತರಪಿಶಾಚಿಯಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ ಅನಿಲಗೋಳಗಳು ಸಂಘನಿಸಿ ಗ್ರಹಗಳು ~~[illegible]~~ ರೂಪುಗೊಂಡುವು.

ಧ್ವನಿತವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು ಅದರ ಮೌಲ್ಯಯುತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಅಲ್ಲ; ಬದಲು ಅದು ಮಾನವನ ಸ್ವ-(ಅಥವಾ ಕು-)ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ~~ವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ~~! ಸೌರವ್ಯೂಹ ಎನ್ನುವ ಸಂರಚನೆ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯವೆಂದು ಸಾಧಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಇದು ಮಾನವ ಒಬ್ಬನೇ ವಿಶ್ವದ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪ್ರಜೆ ಎಂಬ ಅಗ್ಗ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ತನಿ ಎರೆಯಿತು.

1957ರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಯುಗ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅನಂತಾಲ್ಯ ~~[illegible]~~ ಸುಳುಹು ಲಭ್ಯವಾದವು. ~~ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದವು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರ~~. ಆಧುನಿಕ ನೂತನ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಹಿಗ್ಗನ್ನೇ ಅವರಾಗಿ ಎಡವಿ ಸಂಧಿಸಿದ್ದರು. ಜ್ಞಾನದ ಈ ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಭೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾದಗಳಿಂದ ಎಂಬುದು ಬೇರೆಯೇ ಒಂದು ವಾದ ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಚಯನಗೊಂಡಿತು.

ಸಂಚಯನವಾದ   15,000,000,000

15 ಬಿಲಿಯನ್ (150 ಬಳಿಕ 9 ಸೊನ್ನೆ) ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕತೆ. ಆಗ ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯವೂ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅನಿಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದು ಅಂಡವಿಶ್ವ. ಇದರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಆಸ್ಫೋಟನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ವಿಶ್ವ — ಅಂದರೆ ದೇಶ ಮತ್ತು ಕಾಲ — ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಆದಿ ಘಟನೆಗೆ ಮಹಾಬಾಜನೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದರ ತಾಡನೆಗೀಡಾದ ಅಂಡವಿಶ್ವ ಮುಷ್ಟಿಗಾತ್ರ ಅನಿಲರಾಶಿಗಳು ಎಲ್ಲ ದಿಶೆಗಳಿಗೂ ಮಹಾರಭಸದಿಂದ ಎರಚಲ್ಪಟ್ಟುವು. ಇವು ಆದಿಮ ನಿಹಾರಿಕೆಗಳು. ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಇವುಗಳ ಒಡಲಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಶಿಗಳ ಅನಿಲಗೋಳಗಳು ಸಂಚಯಿಸಿದುವು — ಮೊಸರು ಕಡೆವಾಗ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆಗಳು ತೇಲುವಂತೆ. ಸಂಧಿಸ್ಥ ರಾಶಿ ~~[illegible]~~ ಅಧಿಕ ರಾಶಿಯ ಗೋಳಗಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಖ ವಿಕಾಸಗೊಂಡು ಪ್ರಭಾಸಿ ಆದಿಮ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಜನಿಸಿದುವು. ಕೆಲವು ರಾಶಿಯವು ಜಡಕಾಯಗಳಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡುವು — ನೀರ ಹನಿಯಲ್ಲಿ ರಾಡಿ ಕಸಕಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಬಗ್ಗಡ ಹುದುಗಿರುವಂತೆ. ಬಲಿಷ್ಠ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸುತ್ತ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಜಡಕಾಯಗಳು ಒಂದೋ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದು ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತವೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಅವನ್ನು ವಿವಿಧ ದೂರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಿಸುವ ವ್ಯೂಹಕಾಯಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ~~[illegible]~~ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಚಯನಗೊಂಡು ~~[illegible]~~ ಗ್ರಹಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಿಷ್ಟು ಸಂಚಯನವಾದದ ಸಾರ.

ಸುಮಾರು 4.6 ಬಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯ

⑥

ಇದರ ಗ್ರಹಪರಿವಾರವೇಕೆ ಈ ರೀತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತೆಂದು ಸಂಶಯವಾದ ತಿಳಿಸು
ತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಗಾಗಲಿ ಇತರ ಯಾವುದೇ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗಾಗಲಿ ಗ್ರಹಮಾಲೆ
ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು ಆಕಸ್ಮಿಕತೆಯ ವಿರಳ ಘಟನೆಯಲ್ಲ, ಬದಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ
ಗಳ ಒಂದು ಅಂಗ, ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ
ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಹಾಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಸೌರವ್ಯೂಹ ಏಕೈಕವಲ್ಲ? ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತದೆ
ಸಂಶಯವಾದ. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮುಂದಿನ
ಪ್ರಶ್ನೆ: ಇತರೆಡೆ ಬೇರೆ ಸೌರವ್ಯೂಹಗಳಿವೆಯೇ? ಇವೆ ಎಂದು ನಂಬಿ
ಇವುಗಳ ಶೋಧನೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಇರಾಸ್
ಬಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕ ವಿಜಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಅನ್ಯಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನಂಥ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಜೀವಿಗ
ಳಿವೆಯೇ? ಈ ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸರಿ ಉತ್ತರ: ಕಾದು ನೋಡಿ!

7-4-1984

ದೂರವಾಣಿ 25759
ಜಿ.ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್
ಅತ್ರಿ
ಎಂಟನೆಯ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ
ಸರಸ್ವತಿಪುರ
ಮೈಸೂರು 570009

ದೂರವಾಣಿ 26108
ಕೆ. ಮುರಲೀಧರರಾವ್
1027 ಅನುಗ್ರಹ
ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಲಾಸ ರಸ್ತೆ
ಚಾಮರಾಜಪುರ
ಮೈಸೂರು 570004

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉ

(2)

ಗ್ರಹಿಸುವ ನಮ್ಮ ಚರ್ಮ ಬಿಸಿ ಪದಾರ್ಥದ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ (ಅಥವಾ ಎಚ್ಚರಿಕೆ) ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಮವೇ ನೇತ್ರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಬರ್ಫವೂ ಶಾಖ ತರಂಗಗಳನ್ನು ಬೀರುವುದೇ? ಹೌದು. ಆದರೆ ಚರ್ಮ ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೋಧಕದ ಕರಣಗಳು ಬೇಕು.

ನೀರು ಗಡ್ಡೆಕಟ್ಟುವ (ಅಂದರೆ ಬರ್ಫದ) ಉಷ್ಣತೆ 0 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ಎಂದೂ ಕುದಿಯುವ ಉಷ್ಣತೆ 100 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ಎಂದೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಗಣನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಉಷ್ಣತೆ 0 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸಿಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ ಸುಮಾರು 273 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸಿನ ವರೆಗೂ ಇಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಈ ಪರಮಾಂತಿಮ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನ ಅಣುಪರಮಾಣುಗಳು ಪೂರ್ತಿ ಚಲನರಹಿತವಾಗಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಕಿರಣವೂ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದೇ ಈ ನೆಲೆಗೆ ಶುದ್ಧ ಅಥವಾ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಶೂನ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ತೀರ ಸಮೀಪ — ಕೆಲವೇ ದಶಮಾಂಶ ಸ್ಥಾನಗಳ ಅಂತರದ ವರೆಗೂ — ತಲಪಲಾಗಿದೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಿಸರ್ಗವೇ ಈ 'ಅತಿಕ್ರಮಣ'ವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದೋ ಎಂಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸರಿ, ಸಾಯುಜ್ಯ ಸಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತಿದೆ ಅದರ ನಡವಳಿಕೆ.

ನಿರಪೇಕ್ಷ ಶೂನ್ಯವನ್ನು ಮೂಲಬಿಂದುವಾಗಿ (ಅಂದರೆ ಸೊನ್ನೆಯಾಗಿ) ಇಟ್ಟು ಉಷ್ಣತೆ ಅಳೆಯುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೆಲ್ವಿನ್ ಮಾನಕವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಬರ್ಫದ ಉಷ್ಣತೆ 273 ಡಿಗ್ರಿ ಕೆಲ್ವಿನ್, ನೀರಿನ ಕುದಿಯುವ ಉಷ್ಣತೆ 373 ಡಿಗ್ರಿ ಕೆಲ್ವಿನ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣ

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ: ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳು, ಲೋಹ ತುಣುಕುಗಳು, ಬರ್ಫಗಟ್ಟೆಗಳು, ರಜೋಮೇಘಗಳು, ಅಂತರನಾಕ್ಷತ್ರಿಕ ಧೂಳಿಕಣಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಆಕಾಶದ ಕಡುಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿ ಅಂಡಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಇವುಗಳ ಉಷ್ಣತೆ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಶೂನ್ಯದ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ವಿಕಿರಣ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೆಳಕನ್ನಲ್ಲ, ರೇಡಿಯೋ ಅಲೆಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲ, ಬದಲು ಅತಿರಕ್ತ ತರಂಗಗಳನ್ನು — ಮೃದು ಶಾಖವನ್ನು.

ವಿಶ್ವದ ಮೂಲವಸ್ತುವಾದ ನೀಹಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಹೈಡ್ರೊಜನ್ ಮೇಘ) ಅಗಾಧ ಗಾತ್ರದ ಹೈಡ್ರೊಜನ್ ಅನಿಲಗೋಳಗಳು ಮೈದಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇದು ನಕ್ಷತ್ರಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿ. ಇಂಥ ಒಂದು ಗೋಳ ತನ್ನ ಭಾರಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮಣಿದು ಕುಸಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಮರ್ದ ಮತ್ತು ಉಷ್ಣ ಸಂಜನಿಸಿ ಪರಮಾಣವಿಕಾಗ್ನಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನಕ್ಷತ್ರಸ್ಥಿತಿ. ಹಲವು ಕೋಟಿ ವರ್ಷ ಉರಿದ ನಕ್ಷತ್ರ ವಿವಿಧ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಕೊನೆಗೆ ಉರುವಲು ಕೊರತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸಿಡಿದೋ ನಂದಿಯೋ ಹರಿಹಂಚಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಕ್ಷತ್ರೋತ್ತರಸ್ಥಿತಿ. ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯದ ಉಷ್ಣತೆ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಶೂನ್ಯದ ಸನಿಹದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ವಿಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಅತಿರಕ್ತದ ಭಾಗ ಶೇಕಡಾ 50 ಎಂದಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ನಕ್ಷ

ಇರಸ್

ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ

ಗಗನದಲ್ಲೊಂದು ಶೀತಲನೇತ್ರ — ಇರಸ್

ಇರಸ್ ಎನ್ನುವುದು Infra-Red Astronomical Satellite ಎಂಬ ಪದಗಳ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರ ಸಂಕ್ಷೇಪ ರೂಪ. ಅವರಕ್ತ ಖಗೋಳವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉಪಗ್ರಹ ಎಂದರ್ಥ.

ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತ ರೋಹಿತ

ಗಗನಕಾಯಗಳಿಂದ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬರುವ ಮಾಹಿತಿಯು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳವು: ದೀರ್ಘ ಅಲೆಯುದ್ದ (long wavelength) ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಅಲೆಗಳು, ಶಾಖತರಂಗಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ; ದೃಗ್ಗೋಚರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು (ಫೋಟಾನ್ ಕಣಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ); ಹ್ರಸ್ವ ಅಲೆಯುದ್ದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಕ್ಸ್ ಕಿರಣಗಳು, ಗ್ಯಾಮ ಕಿರಣಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತ ವಿಕಿರಣವೆಂದು (electromagnetic radiation) ಹೆಸರು. ನಿರ್ದ್ರವ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ವೇಗ ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ 3 ಲಕ್ಷ ಕಿಮೀ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬೆಳಕಿನ ವೇಗ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಬೆಳಕು 1 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುವ ದೂರಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಷವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆಕಾಶದ ಅಸೀಮ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ದೂರಮಾಪನೆಗೆ ಬಳಸುವ ಒಂದು ಅಳತೆಗೋಲಿದು.

ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತ ವಿಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದು. ಉಳಿದವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಯುಕ್ತ ಉಪಕರಣಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಹೀಗೆ, ರೇಡಿಯೋ ದೂರದರ್ಶಕ ಆ ಅಲೆಗಳನ್ನು, ಎಕ್ಸ್ ಕಿರಣದೂರದರ್ಶಕ ಆ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಬಂಧಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಮಗ್ರಿ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಕಿರಣಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಕ್ಕೆ ಆಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ನೇತ್ರ ಎನ್ನುವುದುಂಟು.

ಬಿಸಿಲ ಕಂಬಿಯನ್ನು ಅಶ್ರಗದ ಮೂಲಕ ಹಾಯಿಸಿದಾಗ ಏಳು ಬಣ್ಣಗಳ ಪಟ್ಟಿ ದೊರೆಯುವುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಕೃತಕ ಪ್ರದರ್ಶನವಿದು. ಎಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಮ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ: ಕೆಂಪು, ಕಿತ್ತಳೆ, ಹಳದಿ, ಹಸಿರು, ನೀಲಿ, ಗಾಢನೀಲಿ, ನೇರಿಳೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ರೋಹಿತವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಬಿಸಿಲಿನ ರುಜು ಅಥವಾ ಬೆರಳಚ್ಚು. ಇದನ್ನು 'ಓದಿ' (ಅಂದರೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ) ಬಿಸಿಲಿನ ಆಕರವಾದ ಸೂರ್ಯನ ರಚನೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು — ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಆತನ ರಾಜನ ಇಲ್ಲವೇ ರಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ.

ರೋಹಿತ ಕೇವಲ ಸಪ್ತವರ್ಣಗಳ ತೋರಣ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಆಚೆಗಿನ ದೀರ್ಘ ಅಲೆಯುದ್ದದ ವಿಭಾಗವೂ ನೇರಿಳೆಯಿಂದ ಆಚೆಗಿನ ಹ್ರಸ್ವ ಅಲೆಯುದ್ದದ ವಿಭಾಗವೂ ಸೇರಿವೆ. ದೀರ್ಘ ಅಲೆಯುದ್ದದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಾಖತರಂಗ ಮತ್ತು ರೇಡಿಯೋ ಅಲೆ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ರೋಹಿತದ ಅವರಕ್ತ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಹೆಸರು — ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಆಚೆಗಿನ (infrared) ಎಂದರ್ಥ. ಶಾಖವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರಕ್ತವಿಕಿರಣವಿದೆ.

ನಿರಪೇಕ್ಷ ಶೂನ್ಯ, ಚಲನರಾಹಿತ್ಯ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತ ವಿಕಿರಣದ ಕೆಲವಾದರೂ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತದೆ. ನೀವು ಓದುತ್ತಿರುವ ಈ ಪುಟ ಬೆಳಕನ್ನು (ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆದರೂ) ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆ. ಬಿಸಿ ಪದಾರ್ಥದಿಂದ ಶಾಖತರಂಗಗಳು ಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ಕತ್ತಲೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರೂ ಈ ತರಂಗಗಳನ್ನು

③

ತ್ರಗಳ [illegible] ತಿಳಿದು ವಿಶ್ವದ ನಿಜ ಚಿತ್ರ ಅರಿಯಲು ಅತಿರಕ್ತ ವಿಭಾಗದ ಅಧ್ಯಯನ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸದ ಆಕಾಶಕಾಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾವಿನ ಮೂಲಗಳಾವುವು. ಕಾವುಶೂನ್ಯ, ಅಂದರೆ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುವೇ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಎಂದೇ ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣ ಎನ್ನುವುದುಂಟು. ಇದರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದೇ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಅರಿಯಲು ಇರುವ ದಾರಿ.

ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣ ಕೂಡ ಬೆಳಕಿನ ವೇಗದಿಂದ ಅಲೆಗಳಾಗಿ ಧಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೆಳಕಿನ ಕಣಗಳಿಗೆ (ಫೋಟಾನುಗಳು) ಎದುರಾಗುವ ಹಾದಿ ನಡುವಿನ ಅಡ್ಡ ಅಡಚಣೆಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯ ಸದೃಶ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿರುವ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾಗುವ ಪ್ರತಿ 1000 ಕೋಟಿ ಫೋಟಾನುಗಳ ಪೈಕಿ 1 ಫೋಟಾನ್ ಮಾತ್ರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ. (ಭೂಮಿ-ಆಕಾಶಗಂಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಅಂತರ ಸುಮಾರು 40 ಸಾವಿರ ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಷ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಇದೇನೂ ಮಹಾದೂರ ಅಲ್ಲ.) ಉಳಿದವನ್ನು ಅಂತರನಾಕ್ಷತ್ರಿಕ ರಜಃಕಣಗಳು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವಾಗಿ ಪುನಃಪ್ರಸರಿಸುತ್ತವೆ.

ಆಕಾಶದ ಅಖಂಡ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಅಡೆತಡೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಧಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶತ, ಸಹಸ್ರ, ಲಕ್ಷ, ಕೋಟಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಷ ದೂರಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಅಕ್ರಮಿಸಿ ಬರುವ ಈ ವಿಕಿರಣ ನಮ್ಮ ವಾಯುಮಂಡಲದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ~~ಸ್ಥ~~ ಸ್ಥಗಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ, ವಾಯುಮಂಡಲ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪಾರದರ್ಶಕ. (ಎಕ್ಸ್‌ಕಿರಣ ಮೊದಲಾದ ಹ್ರಸ್ವ ಅಲೆಯುದ್ದದ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ವಾಯುಮಂಡಲ ಅಪಾರದರ್ಶಕ.) ಹೀಗೆ, ಬರಿಗಣ್ಣಿಗೆ ನಾವು ನೋಡುವ ತೆರ ವಿಶ್ವದ ಅಧಿಕ ಭಾಗ ಕುರಿತಂತೆ ಅಂಧತ್ವ. ವಾಯುಮಂಡಲ ಸೋಸಿ ಒಳಬಿಡುವ ವಿಕಿರಣ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮಾತ್ರ — ಅದೂ ಅವು ಬರುವ ವಿಕೃತರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿಶ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಸಂದೇಶವಾಹಕಗಳು.

ವಾಯುಮಂಡಲದ ಒಳಗೆ ಸಂಚಲಿಸುವ ಉಷ್ಣದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಉಷ್ಣತೆ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಅತಿರಕ್ತದ ಅತಿಶೀತಲ ವಿಕಿರಣ ಮಸುಳಿಹೋಗುತ್ತದೆ — ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಗುಲ್ಲು ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಸರಿಗಮ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವಂತೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವಾಯುಮಂಡಲದ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ನಮಗಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಉಪಕರಣಗಳಿಗಾಗಲಿ ವಿಶ್ವದ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣ ಸಂದೇಶ ಲಭ್ಯವಾಗದು. ಅಂದಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಉಷ್ಣಗಲಭೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುವುದೊಂದೇ ಅತಿರಕ್ತದ 'ಮಧುರವಾಣಿ' ಆಲಿಸಲು ಇರುವ ಉಪಾಯ.

<u>ಇರಾಸ್ ಶೀತಲನೇತ್ರದ ಪಾತ್ರ</u>

ಈ ಉದ್ದೇಶದ ಈಡೇರಿಕೆಗೆಂದು ನಿಯೋಜಿತವಾದದ್ದೇ ಇರಾಸ್. ವಾಯುಮಂಡಲಾತೀತ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪರಿಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಬರುವ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಿಂಬಿಸುವ ಮಾನವಕೃತ ಉಪಕರಣವೇ ಇರಾಸ್. ಆಕಾಶದ ಅತಿರಕ್ತ ಪಟ ತಯಾರಿಸಲು ವಿಜ್ಞಾ

(4)

ಗಳಿಗೆ ~~ಅತಿರಕ್ತ~~ ವಿಕಿರಣಗ್ರಾಹಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಬಲ್ಲ ನೇತ್ರವೇ ಇರಸ್. ಭೂಮಿಬಂಧಿತ ಮಾನವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ವಿಶ್ವಕ್ಷೇತ್ರದ ಅತಿರಕ್ತದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಬಲ್ಲ ಸಂಜಯನೇ ಇರಸ್.

ಯಾವುದೇ ಮಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನುಸರಿಸುವ ಸುಲಭ ನಿಯಮವೊಂದುಂಟು: ಮಾಪನವಸ್ತುವಿಗಿಂತ ಮಾಪಕ ಕಿರಿಯದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತೂಕ 65 ಕೆ.ಜಿ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಪನವಸ್ತು, ಕೆ.ಜಿ ಮಾಪಕ. ಮಾಪನವಸ್ತುವಿನ ಗುಣಧರ್ಮ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮಾಪಕವನ್ನು ಆಯುತ್ತೇವೆ. ಎಂದೇ ಉಡುಪಿನ ವಸನದ ಉದ್ದವನ್ನು ಸೆಂಟಿಮೀಟರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಅಗಾಧ ದೂರಗಳನ್ನು ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಳೆಯುವುದಾಗಿದೆ. ವಿಪರ್ಯಯವಾಗಿ ಅಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನೋಡಿ: ಭೂಮಿ-ಸೂರ್ಯ ಅಂತರ ಎಷ್ಟು ಸೆಂಟಿಮೀಟರ್? ನನಗೆ ಜುಬ್ಬ ಹೊಲಿಯಲು ಬೇಕಾಗುವ ಬಟ್ಟೆಯ ಉದ್ದ ಎಷ್ಟು ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಷ? ಉತ್ತರಗಳೇನೋ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಅವ್ಯವಹಾರಿಕ.

ಕೊಠಡಿ ಉಷ್ಣತೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೂರದರ್ಶಕದಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಬಲತಮ ಅತಿರಕ್ತಾಕರದಿಂದ ಬರುವ ವಿಕಿರಣದ ಕೋಟಿ ಮಡಿ ಇರುವುದು. ಅತಿರಕ್ತ ಮೂಲಗಳು ಎಷ್ಟು ಶೀತಲವಾಗಿರುವುವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ನಿದರ್ಶನ. ಎಂದೇ ಈ ಶೀತಲವಿಕಿರಣಮಾಪನೆಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶೀತಲಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ವಾಯುಮಂಡಲದ ಹೊರಗಿನಿಂದ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ಉಪಕರಣ ಅಗತ್ಯ. ಈ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಶೀತಲನೇತ್ರವೇ ಇರಸ್.

<u>ಶೀತಲೀಕರಣದ ಸಮಸ್ಯೆ</u>

ಅಮೆರಿಕ, ದಿ ನೆದರ್ಲೆಂಡ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲ ಇರಸ್. ಇದರ ಆಲೇಖ್ಯ ಮತ್ತು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮಾನವನನ್ನು ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಮೆತ್ತಗೆ ಇಳಿಸಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಸ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾದವುಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರಸಿನ ಗ್ರಾಹಕಾಂಗ (ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣಕ್ಕೆ ಸಂವೇದಿಯಾಗಿರುವ ಶೀತಲನೇತ್ರ) 2.5 ಡಿಗ್ರಿ ಕೆಲ್ವಿನ್ ಉಷ್ಣತೆಯ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ವಾಯುಮಂಡಲದ ಘಟಕ ಅನಿಲಗಳ ಪೈಕಿ ಹೀಲಿಯಮ್ ~~[illegible]~~ ಒಂದು. ಸಾಧಾರಣ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪಾತ್ರ ದಿವ್ಯ ಶೂನ್ಯ, ಔದಾಸೀನ್ಯ! ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಜಡಾನಿಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಎಂಥ ಜಡತ್ರಾಗಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟರ ಅಳ್ಳ ಎನ್ನುವ ಉತ್ತೇಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಬಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಇದ್ದೇ ಇವೆ. ಹೀಲಿಯಮಿಗೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಶೂನ್ಯದ ಸನಿಹದಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು. ಅಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನ ಜಡತ್ವದ ಮುಸುಕು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಪಟುತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. 5 ಡಿಗ್ರಿ ಕೆಲ್ವಿನ್ನಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರವ ಹೀಲಿಯಮ್ ಶುದ್ಧ ಅನಿಲಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಉಷ್ಣತೆಯು ಮಾಪಕದಲ್ಲಿ ಆ ಪಾತಾಳ ತಲುಪುವುದು ಸಾಧಾರಣ ಸಾಹಸವೇನೂ ಅಲ್ಲ. 1908ರಲ್ಲಿ ದ್ರವ ಹೀಲಿಯಮನ್ನು 1926ರಲ್ಲಿ ಘನ ಹೀಲಿಯಮನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಸಾಧಿಸಿದಾಗ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನೂತನ ಕ್ಷೇತ್ರವೊಂದು ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿತು: ಅತಿಶೀತವಿಜ್ಞಾನ (cryogenics). ನಿರಪೇಕ್ಷ ಶೂನ್ಯದ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳ ವರ್ತನೆ

ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಯನ ವಸ್ತು.

ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವಾಗ ತಣ್ಣೀರ ಮೀಹ ಹಿತಕರ. ಜ್ವರದ ತಾಪ ಏರಿದಾಗ ಬರ್ಫ ಲೇಪನ ಶಾಮಕ. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಏನು? ನೀರು ಅಥವಾ ಬರ್ಫ ದೇಹದಿಂದ ಉಷ್ಣ ಹೀರಿ ದೇಹೋಷ್ಣತೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ. ಇರಾಸ್‌ನ ಶೀತಲ ನೇತ್ರದ 'ಧಗೆ' ಅಥವಾ 'ತಾಪ' ಇಳಿಸುವಲ್ಲಿ ದ್ರವ ಹೀಲಿಯಮ್ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರ ಇದೇ. ಉತ್ಸರ್ಗದಿಂದ ಇದು ಉಷ್ಣ ಹೀರಿ ಅದನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ; ಅದೇ ವೇಳೆ ದ್ರವಹೀಲಿಯಮ್ ಕುದ್ದು ಅನಿಲವಾಗಿ ಹೊರಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಇರಾಸ್‌ನ ನಿಯೋಗಾವಧಿ 11 ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ. ಇದನ್ನು 1983 ಜನವರಿ 26ರಂದು ಕಕ್ಷೆಗೆ ಕಳುಹಲಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತ ಇದು 900 ಕಿ.ಮೀ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ 'ಉತ್ತರ ಧ್ರುವದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವಕ್ಕೆ' ಪರಿಭ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಶೀತಲ ನೇತ್ರ ವಿಶ್ವದ ಅವರಕ್ತ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ: ದಿನವೊಂದರ 70 ಕೋಟಿ ಮಾಹಿತಿ ತುಣುಕುಗಳು. ನಕ್ಷತ್ರಜನನ, ಗ್ರಹವಲಯದ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ನಾಶವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ವರ್ತಮಾನ ಸ್ಥಿತಿ, ಧೂಮಕೇತುಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರ, ಅಂತರ್ನಾಕ್ಷತ್ರಿಕ ರಜೋಮೇಘ ಮುಂತಾದ ಶೀತಲ ದೃಶ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇದರ ಆಯುಷ್ಯ ಒಂದು ವರ್ಷ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ಇದು ಆಂತರಿಕ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯ ಉಷ್ಣದಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗದೆ ಇದರ ಉಷ್ಣತೆ ಅತಿಶೀತ ಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇದಕ್ಕೆ ದ್ರವಹೀಲಿಯಮ್ ಕವಚವನ್ನು ತೊಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ 1983 ಡಿಸೆಂಬರ್ ಸುಮಾರಿಗೆ ನೇತ್ರದ ಕ್ರಿಯೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಸ್ತಬ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಪೂರ್ವ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಕಾಶದ ಅವರಕ್ತ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ ಶೇಕಡಾ 95ಕ್ಕೆ ನಿಂತಿದೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ 2 ಲಕ್ಷ ಅವರಕ್ತಾಕರಗಳು ಪತ್ತೆ ಆಗಿವೆ. ಈಗ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮುಂದಿನ ಹಲವು ವರ್ಷ ಕಾಲ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ಗಣಕಗಳಿಗೂ ವಿಪುಳ ಗ್ರಾಸ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವುವು.

<u>ಇರಾಸ್ ಕಂಡ ವಿಶ್ವ</u>

ಸದ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ವರದಿ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ರೋಮಾಂಚಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಒಂದು. 5 ಹೊಸ ಧೂಮಕೇತುಗಳು, 4 ಹೊಸ ಕ್ಷುದ್ರಗ್ರಹಗಳು, ಬಾನ ತಿರುಕುಳಿಗಳ ದಂಡು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶೀತಲನೇತ್ರದ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಆಕಾಶದ ಅಧಿಕಾಂಶ ನಿರ್ದ್ರವ್ಯ (ಅಂದರೆ ವಸ್ತುರಹಿತ) ಎಂಬ ಪ್ರಚಲಿತ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇರಾಸ್ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ರದ್ದಿ ಕಸ [illegible]. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದಂತೆ ನಾಕ್ಷತ್ರಿಕ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾದೀತು.

ಎರಡು. ಅಭಿಜಿತ್ (Vega) ಮತ್ತು ಮೀನಾಕ್ಷಿ (Fomalhaut) ಎಂಬ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಘನವಸ್ತುಗಳ (ನಕ್ಷತ್ರವಲ್ಲದ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ) ಪರಿವಾರ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ. ಅಭಿಜಿತ್ತಿನ ಪರಿವಾರ ಅದರಿಂದ 80 ಖಗೋಲಮಾನ (1 ಖಮಾ = ಸೂರ್ಯ-ಭೂಮಿ ಸರಾಸರಿ ಅಂತರ = 14,88,00,000 ಕಿ.ಮೀ.) ದೂರದಲ್ಲಿಯೂ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯ ಪರಿವಾರ ಅದರಿಂದ 100 ಖಮಾ ದೂರದಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ.

ಅಂದ ಹಾಗೆ, ಉಜ್ಜ್ವಲತೆಯ ಮಾನಕದಲ್ಲಿ ಲುಬ್ಧಕಕ್ಕೆ (Sirius)

ಮೊದಲ ಮಗ್ನೆ, ಅಭಿಜಿತ್ತಿಗೆ ಏದನೆಯದು, ಮೀನಾಕ್ಷಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟನೆಯದು. ಭೂಮಿಯಿಂದ ಇವುಗಳ ದೂರ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 8.7, 27, 23 ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಷಗಳು.

ನಕ್ಷತ್ರವೊಂದನ್ನು ಘನವಸ್ತು ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಭ್ರಮ ಕುತೂಹಲಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಹವಲಯ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರ ಲಕ್ಷಣವಿದೆಂದು ಅವರ ತರ್ಕ. ನೀಹಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬೃಹದ್ ವಿಲಗೋಳವಾಗಿ ಆದಿಮ ನಕ್ಷತ್ರ ಮೈದಳೆಯುವಾಗಲೇ ಚೂರುಪಾರು ಅವಶೇಷಗಳು ಇದರ ಸುತ್ತ ವಿವಿಧ ದೂರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಚಿಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೇಂದ್ರಗೋಳ ತನ್ನ ಅಗಾಧ ರಾಶಿಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ನಕ್ಷತ್ರತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಈ ಚೂರುಪಾರುಗಳು ಇದರ ಗುರುತ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪರಿಭ್ರಮಿಸುವ ಘನಕಾಯಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಚಯನವಾದವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಚಿಂತನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಹೊರತು ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಪುರಾವೆ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಗ್ರಹವಲಯ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಆ ನಕ್ಷತ್ರದ ಪ್ರಭೆ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ ತಂತ್ರ ಕರಗತವಾಗಿರದಿದ್ದುದೇ ಕಾರಣ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸೌರವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಇದರ ಸಕಲ 99%ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ರಾಶಿ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅತಿ ದೂರದ ಅನ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರವೊಂದರ ಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಬಹುದಾದ ಜೀವಿ ~~ಭೂಮಿ, ಗುರು~~ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಭೂಮಿ, ಗುರು ಮುಂತಾದ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಗುರುತಿಸೀತು? ಅತಿರಕ್ತ ವೀಕ್ಷಣೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸಿದೆ: ಘನವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವ ಅತಿರಕ್ತ ವಿಕಿರಣವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ. ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿ!

ಅಭಿಜಿತ ಮತ್ತು ಮೀನಾಕ್ಷಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತರಾದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸುಮಾರು 9000 ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಸಂಸಾರಗಳ ಇರವಿಗಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿದರು. ಈ ಪೈಕಿ 50 ಗಟ್ಟಿ ಕುಳಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ತಪಾಸಣೆಗಾಗಿ ಹೆಕ್ಕಲಾಗಿದೆ. ಇವನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಾಗಧ್ಯಯನ ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ, ಮುಂದಿನ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ನವದಿಗಂತಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುವುದು ಖಾತ್ರಿ. 1990ರ ಅಂದಾಜಿಗೆ ಉಡಾಯಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಅಧಿಕ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅತಿರಕ್ತ ನೇತ್ರ ಬಿತ್ತರಿಸಲಿರುವ ವಿಶ್ವರೂಪವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಲು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತವಕದಿಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರಕೃಪೆ: ಅಮೆರಿಕನ್ ಸೆಂಟರ್ ಲೈಬ್ರರಿ
ಮದ್ರಾಸು

5.5.1984

ಜಿ.ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್
ಅತ್ರಿ ಎಂಟನೆಯ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ,
ಸರಸ್ವತಿಪುರ ಮೈಸೂರು 570009
ದೂರವಾಣಿ 25759

ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್

ವಿಶ್ವಕೋಶ ದೇಜಗೌ ಮತ್ತು ನಾನು

ಎಂದಿನಂತೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮರಳಿದೆ. ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಮಿತ್ರರು ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಬರವನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. "ದೇಜಗೌ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವರಂತೆ. ನೀವು ಒಡನೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಬೇಕಂತೆ. ಏನು ಸಮಾಚಾರ?"

ನನಗೂ ಅವರಷ್ಟೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಿತರಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸಕ್ತಿ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜಿನ ಒಬ್ಬ ಅನಾಮಿಕ ಲೆಕ್ಚರರ್ ಆಗಿದ್ದ ನನ್ನಿಂದ ನಾಡಿನ ಒಬ್ಬ ಗಣ್ಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸೇನಾನಿ ಆಗಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನಾನು ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೆನಾದರೂ ~~ಮತ್ತು~~ ಅವರ ಕೆಲವು ಬರಹಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದೆನಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಇಂಥ ಯಾವುದೇ ಅನುಭವವಿರುವುದು ಶಕ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ (1968) ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರು ಸರ್ಕಾರೀ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎದುರೇ ಇದ್ದ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಆವರಣಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆದಾಟಿ ಹೋದೆ. ತುಸು ಅಳುಕಿನಿಂದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಗ್ರಂಥಪಾಲರಾದ ಗೆಳೆಯ ವಿ. ಎಸ್. ದೇಶಪಾಂಡೆ ಜೊತೆ ಅವರು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.

"Look, my lord, it comes!" ಎಂದರು ದೇಶಪಾಂಡೆ.

"Do I look like a ghost?" ನಾನು ದನಿಗೂಡಿಸಿದೆ.

"No! You are the angel we ~~are~~ have been longing to meet" ಎಂದರು ದೇಜಗೌ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸಾಲು ಮರಗಳ ತಣ್ಣನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಾವು ಬಂದಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶ ವಿವರಿಸಿದರು:

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಡಲು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದೊಂದು ಪಂಥಾಹ್ವಾನ, ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ, ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಹಸ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ನಾನು ಬರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಮುಕ್ತ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿದರು. ಅವರ ಮಾನವೀಯ ಕಳಕಳಿ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಮೋಹಕವಾಗಿದ್ದುವು. "ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನೀವು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾರಿರಿ" ಎನ್ನುವ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ.

ನಾನು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ನೇರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆ:

ಮೊದಲನೆಯದು ಅರ್ಹತೆ. ನಾನು ಕೇವಲ ಗಣಿತಾಧ್ಯಾಪಕ. ಸಂಪಾದನಾನುಭವ ಶೂನ್ಯ. ವಿಶ್ವಕೋಶದಂಥ ಮಹಾಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಸಂಪಾದಕನ ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಗುರುತರ ಹೊಣೆ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಬಲ್ಲೆನೇ?

ಎರಡನೆಯದು ಸರ್ಕಾರೀ ನಿಯಮಗಳು. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಈ ಸವಾಲನ್ನು ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರೀ ನೌಕರನಾದ ನನ್ನ ವರ್ಗಾವಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುವ ಕಡತ ~~ಯುದ್ಧ~~ ಕಾಳಗ ನನಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಒಗ್ಗದ ಕೆಲಸ. ಯಾವ ಗುಮಾಸ್ತನನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನಾನಂತೂ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡಲಾರೆ.

ಮೂರನೆಯದು ನೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆ ಮೊದಲೇ ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರು

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಗಣಿತ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮೇರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಗಣಿತ ಲೆಕ್ಚರರ್ ಆಗಿ ಸೇರಲು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೆ. ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ಕುಲಪತಿ ಮತ್ತು ಕುಲಸಚಿವರು ಕೂಡ ನನ್ನ ಸೇವೆ ಬಯಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಆಯ್ಕೆ ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕ ವಿಧಿ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾನು ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಹೋದದ್ದಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ಮುರಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಇವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದೇ ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. "ನಿಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನಗೆ ಬಿಡಿ. ಸರ್ಕಾರೀ ನಿಯಮಾವಳಿ ಭೇದನೆಯೇ? ನಿಮ್ಮಿಂದ ಅಂತ ಸಮ್ಮತಿ ದೊರೆತರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾವು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನು ಸೇವಾ ವಿಚಾರ. ಅದನ್ನ ನೀವೇ ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು: ಒಂದು ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೊಣೆಯುಕ್ತ ಕರ್ತವ್ಯ, ನೀವು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೆಲಸ; ಇನ್ನೊಂದು ಗಣಿತದ ಸಂಶೋಧನೆಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯ, ಪದವೀಧರರು ಯಾರೂ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಧಾರಣ ಕೆಲಸ. ಕನ್ನಡದ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಬರಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯ."

ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನೀವು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾರಿರಿ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಗುಣವನ್ನ ಅವರ ಔದಾರ್ಯದ ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಕ ಬಳಸಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಅಳುಕಿನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಭರವಸೆಯ ಜೀವದ್ರವ್ಯ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಅಮೃತವನ್ನು ಊಡುತ್ತದೆ.

"ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಕೊಡಿ. ಯೋಚಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ" ಎಂದೆ.

"ಒಪ್ಪಿಗೆ ಬಂದಿತೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲೇ!"

ಹಿರಿಯರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಗೌರವ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಆದ ಸಿ. ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು "ಎರವಲು ಸೇವೆ ಮೇರೆಗೆ ಹೋಗಿ. ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ. ಖಂಡಿತ ಯಶಸ್ಸು ಗಳಿಸುತ್ತೀರಿ."

ಗಣಿತ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದು ನಾನು ಅವರ ಬಳಗ ಸೇರುವುದು ಖಾತ್ರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ವಿಶ್ವಕೋಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ~~[illegible]~~ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಹೇಳಿದರು.

ಮುಂದಿನ ವಾರ ನಾನು ನೇರಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬರೆದ ಜವಾಬು ಆತ್ಮೀಯ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಆಹ್ವಾನ ಅಂಗೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ.

ಹಲವು ತಿಂಗಳು ಸಂದವು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ಮುಂದೆ ~~ನಾನು~~ ಹಾಜರಾದೆ. ಗಣಿತ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಖುದ್ದು ತಾವೇ ನನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಸಮಿತಿ ಮುಂದೆ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತ ಚಿತ್ರ ಬಿತ್ತರಿಸಿದರು. ಕುಲಪತಿ ಮತ್ತು ಕುಲಸಚಿವ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ~~ನಾನು~~ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊರನಡೆದೆ.

ಅವರೆ ಆ ಸಂಜೆ ಕುಲಸಚಿವರು ತುರ್ತಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರು "ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಕೈಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬೇರೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಆಯ್ದು ತಮ್ಮ ಹಟ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೇನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ನೀವೇ ಅವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ—

③

ಇನ್ನೊಂದು ಗಣಿತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಬರೆಯುವಂತೆ. ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ."

ಗಣಿತಜ್ಞ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀತಿ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೋಪ ಬಂತು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರೇ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರು "ನಿಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಈ ಹುದ್ದೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆಯುವುದು ಉಚಿತವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ನೀವು ಬರಬೇಕು — ಇದು ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಸಮಾನವಾದ ಹುದ್ದೆ."

"ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯ ನಿರ್ಣಯಿಸುವವನು ನಾನು — ನೀವಲ್ಲ. ನಾನು ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿಯೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನೀವೇ ಉತ್ತರಿಸಿ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ನೀತಿ ಮೌಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ವ್ಯಥೆ ಆಗುತ್ತದೆ."

ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ಡೀನ್ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ~~ಪತ್ರ~~ ಕಾಗದ ಬರೆದೆ: ನೀತಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಗೆಹರಿದಿದೆ; ಅವರ ಆಹ್ವಾನ ~~ಕಾ~~ಗಳು (ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ವಿನಾಯಕ ~~ಕಾಗದ~~ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಅರ್ಧ ವರ್ಷವೇ ಸಂದಿತ್ತು) ಸಿಂಧುವಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಿದ್ಧ. ವಿವರ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. 'ಮರುಟಪ್ಪಾಲಿಗೆ' ಎಂಬಂತೆ ನನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಗೆಳೆಯ ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟರು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಡೀನ್ ~~ಅವರ~~ ಸಂದೇಶ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿದ್ದರು: ಆ ಹುದ್ದೆ ಇನ್ನು ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿತ್ತು.

ಮುಂದಿನ ವಾರ ಡೀನ್ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ "ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಇನ್ನು ಆರಂಭ ಆಗುತ್ತದೆ, ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ" ಎಂದರು.

1969 ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಶ್ವಕೋಶದ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಸೇರಿದೆ. ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳ: ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು. ಇದರ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಡೀನ್ ಅವರೇ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಗೌರವ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು ಕೂಡ. ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಂಪಾದಕವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ನಾಲ್ವರು ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಸಹಾಯಕ ಸಂಪಾದಕರು ಇದ್ದರು.

ಆ ಒಂದು ದಿನ ಡೀನ್ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಸಾರವಿದು "ಸರ್ಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಒಂದು ಉಪವಿಭಾಗವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಬೆಳೆದು ಅಭಿವರ್ಧಿಸಿತು: ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಕಚೇರಿ, ಕೆಂಪುಪಟ್ಟಿ, ವೆಚ್ಚ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಶಃ ವರ್ಧಿಸಿದುವು, ಆದರೆ ಸಂಪುಟ ಮುದ್ರಣ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ನೀವು ಈ ಯೋಜನೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಕೇವಲ ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ~~ಮೊದಲ~~ ಒಂದನೆಯ ಸಂಪುಟ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಒಂದು ವರ್ಷ ಸಂದಿದೆ. 1970 ಜೂನ್ ಹೊತ್ತಿಗೆ ~~ಮೊದಲ~~ ಒಂದನೆಯ ಸಂಪುಟ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕು. ಇದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮರ್ಯಾದೆ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಮೆ ಪ್ರಶ್ನೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಬಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಕನ್ನಡದ ಈ ಹಿರಿಯನಾದ ಎದುರು ಯಾವ ಎಡರು ತೊಡರೂ ಅಡ್ಡ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಕಾಪಾಡುವುದು ನನ್ನ ಹೊಣೆ. ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ನಾಡಿನ ಜನತೆಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದು ನಿಮ್ಮ ಹೊಣೆ."

ಆ ವೇಳೆಗೆ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಯುದ್ಧರಂಗಸದೃಶ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದಲೂ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ~~ಮೊದಲ~~ ಒಂದನೆಯ ಸಂಪುಟದ

ಮೊದಲ ಕೆಲವು ಘಳಿಗೆಗಳು ಮುದ್ರಾರಹಂತ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾತ್ರ ಏನು? ಓಘಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ದುಮುಕಿ ಇದರ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಅರಿಯುವುದು ಮತ್ತು ತದನುಗುಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ~~ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು~~ ರೂಪಿಸುವುದು — ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿಯೂ ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕನ ದಿವ್ಯ ಉನ್ಮಾದ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಕನಾಗಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರಬದ್ಧ ಲೇಖಕನ ವೈಚಾರಿಕ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಮಯಾನುಬಂಧಿತ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸುವುದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಾಖಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಈ ಪವಿತ್ರ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅವರು ದ್ರಷ್ಟಾರರಾಗಿದ್ದರು, ನಾವು ಹೋತಾರರಾಗಿದ್ದೆವು. ಉತ್ಸಾಹದ ಸಂವೇಗ ಸರ್ವಂಕಷವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಸಾಗಿತು!

ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಅದೇ ತಾನೇ ಮಾನವ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಇಳಿದು "ಇದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬಲು ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಆದರೆ ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಹನುಮಂತ ನೆಗೆತ" ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದ (21.7.1969). ಈ ರೋಮಾಂಚಕರ ಸಾಹಸಗಾಥೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರ ಸಹಿತ ನಾವು ನಿರೂಪಿಸಿದಾಗ ದೇಜಗೌ ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಇಳಿದು ಹಿಂತಿರುಗಿದಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜಿತರಾದರು. ಒಂದನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಮಾತ~~ನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಯಸುವೆ~~ "ಚಂದ್ರಯಾನ ವರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಈ ಮೊದಲ ಸಂಪುಟ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಪಾದಕವರ್ಗದ ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಪರತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದು, ಉಪಾದೇಯವಾಗುವುದು."

ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ಸುಮಾರು 25 ಪುಟ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅದು ವಿಶ್ವಕೋಶದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸುತರಾಂ ಹೊಂದುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ; ಏಕೆ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಅಷ್ಟೆ. ಅದನ್ನು 1960ರ ಅಂದಾಜಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದರು 1945ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದ ಅಭಿವರ್ಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅದರ ಲೇಖಕರು? ತತ್ಪೂರ್ವ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಮಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದ ನಾಡಿನ ಗಣ್ಯ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು. ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ನನ್ನ ನಾನು ಇದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಬಚಾವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಪಾಕತ್ವನ ತಾಗದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪುನರ್ವಿರಚಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ~~ಇಷ್ಟವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ~~ ಉಚಿತವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪೂರ್ಣ ಮುನ್ನರಿವಿದ್ದ ಅವರು, ~~ನನ್ನ~~ ನಾನು ಗಂಗೋತ್ರಿಯ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ~~ಜೊತೆಗೆ~~ ಕಂಡು ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ~~ಪಡೆಯಲು~~ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲದ ಇವರು ಕನ್ನಡಬಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ನಾವು ಮೂವರೂ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದೆವು. ನಾನು ಎತ್ತಿದ ಬಾಧಕ ಅಭ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರಾದರೂ ಲೇಖಕರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸ್ವಭಾವ ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ತಂಟೆಗೆ ಹೋಗಲು ಹಿಂಜರಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದು ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ ಬಂದೆವು: ಲೇಖನವನ್ನು ನಾನು ನನಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ಸಂ

⑤
ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಧುನೀಕರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು; ತರುವಾಯ ಇದನ್ನು ಇಡೀ ಪುನಃ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು; ಇವರ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರ ಪೂರ್ತಿ ನೆರವು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು ಈ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ “ನೈತಿಕವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕಾನೂನಿನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಸಮಸ್ಯೆಯ ಭಾರ ಹಗುರಾಗಿ ತೋರಿತು.

1969 ನವಂಬರ್ 1ರಂದು ದೇಜಗೌ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶ ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸದಸ್ಯ ಆಗಿದ್ದ ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರೂ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಗೌರವ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರೂ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು.

ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಒಂದನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಪರ್ವದಿನ (21.11.1969). ಅದೇ ಪೂರ್ವಾಹ್ನ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಸಭೆ ಸೇರಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ಉಪಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಭೆಗೆ ಮೊದಲೇ ನಾನು ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ “ನಮ್ಮ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೇನಾದರೂ ಈ ಸಭೆಗೆ ಬಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಲೇಖನದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತಿಯೇ ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನೋವಾಗದಂತೆ ಆದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚದಂತೆ ಮೃದುವಾದ ಉತ್ತರವೀಯುವ ಜಾಣ್ಮೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ನೇರ ಉತ್ತರ, ಅದು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೋತ್ತಮರ ಅಂತಸ್ತು, ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಗಮನಿಸುವಾಗ ಸಭಾಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಭಂಗ ತರಬಹುದು. ಈ ವೃಥಾ ವಾಗ್ವಾದ ಮತ್ತು ಸಂತಾಪ ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ನೇರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಹಿಂದೆ ಕೂರುತ್ತೇನೆ. ಬಾಯಿ ಬಿಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ.”

ಸಭೆ ಸೇರಿದೆ. ಅವರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೇಜಗೌ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ಮಾತು ಅಭಿನಂದನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದಿವೆ. ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ದೂರ್ವಾಸರು ನಾನು ಊಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ತೀವ್ರತರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ “ನಾವು ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಅನುಭವ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಕುಲಗೆಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಹೊಣೆ ಯಾರದು?”

ದೇಜಗೌ “ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳಿ.”

ಮಾರಿಕಣ್ಣು ಹೋತನ ಮೇಲೆಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಅದೇ ಲೇಖನವನ್ನು ಅವರು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೇ!

ದೇಜಗೌ “ಅದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕ ದೋಷಗಳೇನಾದರೂ ನುಸುಳಿವೆಯೇ?”

“ಅವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನಿ. ಆದರೆ ಓದುಗರಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ಎಂದು ಅಂತು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿದವರು ಯಾರು? ಅವರ ಅರ್ಹತೆ ಏನು?”

"ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಕರು ಬರುತ್ತಾರೆ!" ದೇಜಗೌ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಅವರು ಗೋಡೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಎಂಬಂತೆ ನಾವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರ ಕ್ಯಾಮರಾದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ದಿಗಂತ ನೋಡಿದೆ!

ದೇಜಗೌ ಮುಂದುವರಿಸಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ ರಚನೆಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಸೋದಾಹರಣ ವಿವರಿಸುತ್ತ, ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೇರ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಬಲು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಆಕ್ಷೇಪವನ್ನು ತಣಿಸಿದರು. ತುಂಬ ಕೌಶಲದಿಂದ ಎಡೆಯಾಂತರಿಸಿ ಸಭಾನಡವಳಿಕೆಯ ಧಾಟಿಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಬರುಗಾಳಿಯಾಗಿ ಬಂದದ್ದು ತಂಗಾಳಿಯಾಗಿ ಮರೆ ಆಯಿತು.

ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಒಂದನೆಯ ಸಂಪುಟ 1969 ನವಂಬರ 21ರಂದು, ನಿಶ್ಚಿತ ಗಡುವಿಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲೇ, ಬಿಡುಗಡೆ ಆದಾಗ ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಕೋಡು ಮೂಡಿತು.

ಮುಂದೊಂದು ದಿನ (1970) ಅವರು ನೇರ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಎಂದಿನ ಸರಳತೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಮಾತು ತೊಡಗಿದರು "ನಾನು ಕುಲಪತಿ ಆಗಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ನೀವೇ ಆಗಿದ್ದೀರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ. ಯಾವುದೇ ಅಳುಕು ಆತಂಕ ಬೇಡ. ಈಗ ನಾನು ಬಂದಿರುವುದು ಬೇರೆ ಒಂದು ವಿಷಯ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡಲು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಈ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ವರ್ಧಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ವೇತನ ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ಸರಕಾರೀ ಸೇವೆಯಿಂದ ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ನಿಮಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತದಾಯಿತಿಗೂ ನಾವು ಈಗ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿನಿಯಮ ಯಾವ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಯುಜಿಸಿ ರೀಡರರ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಆಶಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಾದಿ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಯುಜಿಸಿ ರೀಡರರ ವೇತನಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಹೀರಾತು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ನೀವು ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ನೌಕರರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ನೂತನ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜಾಹೀರಾತು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ." ಕುಲಪತಿ ಒಬ್ಬ ನೌಕರನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದ ಪರಿ ಇದು.

"ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ......"

"ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೀವು ನಂಬಬಹುದು" ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಷಾದದ ಧಾಟಿ ಇತ್ತು.

"ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅರ್ಥ ಬೇರೆ. ಈಗ ನಾನು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುತ್ತೇನೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ವೇತನಶ್ರೇಣಿ ಹೆಚ್ಚೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನೂರಾರು ಇತರ ಅರ್ಜಿಗಳು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪದವಿ ನಿಧಿಗಳು ಪ್ರಭಾವ ಶಿಫಾರಸುಗಳು ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಇನ್ನು ಜಾತಿ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಂಪರ್ಕ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನದು ತೀರ ಅನನುಕೂಲಕರ ಸ್ಥಾನ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಇಲ್ಲವೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಟೀಕೆ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಗುರಿ ಆಗಬೇಕಾದೀತು. ಅದು ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಸಂಬಳ! ಈಗ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಧಾರಾಳ ಸಾಕು."

(8)

[illegible] ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ [illegible] ಮತ್ತು ಅವರ ಜಾತಿ [illegible]

[illegible]

[illegible]

⑦

"ಇವೆಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಹಾಗಿರಲಿ. ಈ ವೃತ್ತಿ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆಯೋ? ಇಲ್ಲವೆ ಸೇವೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆಗಿದೆಯೇ?"

"ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ನಾನು ತುಂಬ ಸಂತೋಷ ಆಗಿದ್ದೇನೆ."

"ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿದ ಚಿಂತೆ ನನಗೆ ಬಿಡಿ. ಜಾಹೀರಾತು ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ."

ಸಂದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದವರು ನಾಲ್ವರು. ಕೆ.ಟಿ. ವೀರಪ್ಪ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ನೌಕರರೇ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸುವುದು ಪ್ರಥಮ ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು. ಎನ್. ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾವ್ ನನ್ನಂತೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಿಂದ ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದವರು. ಎಚ್. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು (ಎಚ್ಚೆಸ್ಕೆ) ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ನೌಕರರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಸೇವೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ್ದು ತೀರ ಅಸಾಧಾರಣ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ. ತಾವು ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜಿನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ಜೊತೆ ನೈತಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಎದುರಾದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ಹೊರಬಂದು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಘನತೆ ಗೌರವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದು ತಿಳಿದೊಡನೆ ದೇಜಗೌ ಮತ್ತು ಹಾಮಾನಾ ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗೆ ಮಾನವಿಕ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಬರಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದರು.

ಜಾಹೀರಾತು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆವು. ಆಯ್ಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಕುಲಪತಿಗಳ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು ನಿಯಮ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದೇಜಗೌ ಅದನ್ನು ಮುರಿದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕೊಠಡಿಗೇ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ಬಂದಿತು.

ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ನಾನು ಹಾಜರಾದೆ. ಕುಲಪತಿ ಹೇಳಿದರು "ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವುದು! ಹೊಸ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂಬಳ ದೊರೆಯಬೇಕು?"

"ಅದು ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಈಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು."

"ಬೇರೇನಾದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುವುದಿದೆಯೋ?"

"ಇಲ್ಲ."

ನಮ್ಮ ನೇಮಕಾತಿ ವೇತನ ಶ್ರೇಣಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕುಲಾಧಿಪತಿಗಳ ಮಂಜೂರು ಪಡೆದು ಕ್ರಿಯಾನ್ವಿತವಾದ (1971) ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ದೇಜಗೌ ಹೇಳಿದರು "ನೀವು ಅಂದು ತಿಳಿಸಿದ ತೆರನಾಗಿಯೇ ಹಲವಾರು ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳು ಎದುರಾದುವು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಖುದ್ದು ಹೋಗಿ ನಿವಾರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಸಲೀಸಾಯಿತು ಬಿಡಿ."

1970ರ ಹೊಸೆಯ ತಿಂಗಳುಗಳು ನೆನಪು. ಮೈಸೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಶ್ವಸ್ತ ಮಂಡಳಿ ನಿವೇಶನಗಳ ವಿಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಕರೆದು ಜಾಹೀರಾತು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ನಾನೊಂದು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವ! ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕರು ಬೇರಾಗಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು "ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು. ಇವರಿಗೆ ನಿವೇಶನವೊಂದು ಮನೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದರೆ ಇವರ ಮನ ನೆಮ್ಮದಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ಸುಸೂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದರು.

(೮)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

25.4.1985 [illegible] 25759

ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್
ಅತ್ರಿ ಎಂಟನೆಯ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ
ಸರಸ್ವತಿಪುರ
ಮೈಸೂರು 570009

ಒಂದು ದಿನ ಕಚೇರಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಶಾಲೆಯ ಬಂದ ಬಾಲಕನು ತೆರೆದಿದ್ದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿ "ಈ ಪಾಠದ ಇದು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ. ತಲೆ ಬಿಸಿ ಆಗಿದೆ. ಬರೆದವರ ಸ್ವಭಾವ ನಿಮಗೂ ನನಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ವಿಷಯವೇನೆಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ನಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಬರೆಯುವಂತೆ ನಾಯಕರಿಗೆ ಹೇಳಿ."

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಗೌರವ ಸದಸ್ಯರು ನಾಡಿನ ಖ್ಯಾತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ಆಗಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು [illegible] ಬರೆದಿದ್ದ ಸುದೀರ್ಘ 20ಪುಟದ ಪತ್ರದ ಸಾರಾಂಶ:

ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಸಂಪಾದಕ ವರ್ಗ ನಯವಂಚಕರು, ಕಟು ಮೋಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಹಗಲುವೇಷಗಾರರ ದುಷ್ಟ ಕೂಟವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಗ್ರಾಹಕರ ಜೊತೆ ಈ ಕೂಟ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಲೇಖನ ಬರೆಯೆಂದು ಸಂಪಾದಕರು ಇವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಇವರು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರೋಲೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಅಧಿಕೃತ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ನಿಮ್ಮ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ" ಎಂಬ ಷರಾ ಇದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಕಟಿತ ಲೇಖನ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು? ನಿಜ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಕರು ಈ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಹೆಸರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ ಹಂಚುವ ಮೋಸವಿದೆಂದು ತಾನೇ? ಇದು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ ಮಾತ್ರ. ಇಂಥ ಕುಕೃತ್ಯಗಳು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ನಡೆದಿವೆಯೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು.

ನಾನು ಕೋಪದಿಂದ ನಿಗಿನಿಗಿ ಕೆಂಡವಾದೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನೇ ವ್ರತವನ್ನಾಗಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದವರು ನಾವೆಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಯಾವ ಮುಖಭಂಗವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ, ಅದೂ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ, ಹೇಳುವುದು: ಈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ನಮ್ಮನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನೂ ತೋರದೆ ನಮಗೆ ದುಷ್ಟ ಕೂಟವೆಂಬ ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ದುರದೃಷ್ಟಕರ. ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರ ಉದ್ಧತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನೇರ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಅಮಾನ್ಯಗೊಳಿಸಲು ~~[illegible]~~ ತೆಗೆದ ಹೊರತು ಕೈಗನ್ನಡಿಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟದ ಒಂದು ಅಂತ ವಿಧ.

ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಡತಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿದು ಬಂದ ಸಂಗತಿ ಇದು:

ಅವರನ್ನು ಲೇಖನ ಬರೆಯೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು ಅವರಿಂದ ಅದು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ನಿಜ. ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಆಯಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ "ಲೇಖನ ಸ್ವೀಕೃತ" ಎಂಬ ~~[illegible]~~ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ ಪದಗಳ ಅನುಕೂಲದ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಮುದ್ರಿತ ಕಾಗದವಾಗಿ "ನಿಮ್ಮ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಪಾದಕರು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಅದು ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಯೋಗ್ಯವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ~~ಆ ಲೇಖನವನ್ನು~~ ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಅದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಲೇಖನ ಬರೆಸಿಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಸಹಜವಾಗಿ ಈ ಬದಲಿಯ ಲೇಖಕರ ಹೆಸರನ್ನು ಲೇಖನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲ ಲೇಖಕರಿಗೆ ~~[illegible]~~ ತಿರಸ್ಕೃತವಾದ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಸಂಭಾವನೆಯೂ ಮತ್ತು

~~ವಿಜ್ಞಾನದ~~ ವಿಜ್ಞಾನದ

ಜಿ.ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್

ದಾರಿ ಎಲ್ಲಿಗಯ್ಯಾ ಮುಂದಕೆ?

ವರ್ತಮಾನ ಮುಹೂರ್ತದ ಅನುಕೂಲ ಮುಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭವಿಷ್ಯದತ್ತ ಹಾಯಿಸಿದ ಇಣುಕುನೋಟ

(೪) ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆ

ಆಕಾಶದ ಆಳ ಹರವು ಮತ್ತು ಅದು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ವಿಸ್ಮಯ ಕೌತುಕ ಮೇರೆ ಇಲ್ಲದವು. 1977 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ವೋಯೇಜರ್-1 ಮಂಗಳಗ್ರಹದ ಅಂಗಳ ದಾಟಿ, ಕ್ಷುದ್ರಗ್ರಹಗಳ ಹೊನಲನ್ನು ಈಸಿ, ಗುರುವಿನ ಸರ್ವನಾಶಾತ್ಮಕ ಗುರುತ್ವ ಅಂಗಣದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, ಅಂಗುಲೀಯಾಲಂಕೃತ ಶನಿಗ್ರಹವನ್ನು 1980 ನವೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನಮಾಡಿ, ಭೂಬಂಧಿತ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳತ್ತ ರವಾನಿಸಿ ಅಮೂಲ್ಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿ, ಯುರೇನಸ್ಸಿನತ್ತ ಯಾತ್ರೆ ಧಾವಿಸಿದಾಗ ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಬಂದಿತು.

ವೋಯೇಜರ್ ನೌಕೆ ಅಂತರಗ್ರಹ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಗ್ರಹದ ಗುರುತ್ವಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದರದಕ್ಕೆ ನೆಗೆ ಮೇಲೆಸೆದ ಬಿಲ್ಲೆಯಂತೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪಥಭ್ರಷ್ಟಗೊಳ್ಳದೆ ಸಾಗಿದ್ದೊಂದು ಮಹಾಸಾಧನೆಯೇ ಸರಿ.

ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಕೇಂದ್ರ ತಪನಜ್ವಾಲಕ ಸೂರ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೃತಕೋಪಗ್ರಹಗಳ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸವೆಸಗಲು ಸಮೃದ್ಧ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಪೂರೈಸುವ ಶಕ್ತಿ ಭಾಂಡಾಗಾರ ಇದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ದೂರ ದೂರ ತೆರಳಿದಂತೆ, ಅಂದರೆ ಮಂಗಳದಿಂದ ಆಚೆಗೆ (ಸೂ-ಮ ಅಂತರ 22,79,00,000 ಕಿಮೀ), ಸೂರ್ಯ ಮಸುಕು ಸೊರಗಾಗಿ ಇದರಿಂದ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವ ಶಕ್ತಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಚಾಲನೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ಉಪಗ್ರಹ ಸ್ವಂತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವೋಯೇಜರಿನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಿರಣಶೀಲ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಆಕರವಾಗಿ ಇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇವು ಕ್ಷಯಿಸಿ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಿದುವು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಮಹಾದೂರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯವಿದೂರತ್ವದಿಂದ ಒದಗುವ ಶಕ್ತಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಾಗಲಿ ಉಪಗ್ರಹದ ಯಾತ್ರೆಯಾನಕ್ಕೆ, ಅಂತೆಯೇ ಅದರ ಉಪಕರಣಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗೆ, ಅಡ್ಡಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದಂತಾಯಿತು.

ವೋಯೇಜರ್-1ನ್ನು ಉಡಾಯಿಸುವ ಒಂದೇ ಎರಡು ವಾರಗಳ ಮೊದಲು ವೋಯೇಜರ್-2 ಎಂಬ ಅವಳಿ ಯಾತ್ರಿಕನನ್ನು ಉಡಾಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಪಥ ವೋಯೇಜರ್-1ರದಕ್ಕಿಂತ ದೀರ್ಘತರ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದು 1981 ಆಗಸ್ಟ್ ಮೊದಲ ಶನಿಯನ್ನು ದಾಟುವ [illegible].

ವೋಯೇಜರ್ ನೌಕೆಗಳು 1986ರಲ್ಲಿ ಯುರೇನಸ್ಸನ್ನು (ಸೂ-ಯು ಅಂತರ 2,86,96,00,000 ಕಿಮೀ) ತಲುಪಲಿದ್ದು, 1989ರಲ್ಲಿ ನೆಪ್ಚೂನಿನಿಂದ (ಸೂ-ನೆ ಅಂತರ 4,49,66,00,000 ಕಿಮೀ) ಪಾರಾಗಿ, ~~[illegible]~~ "ದಿಗ್ದಿಂಗಂತಗಳ ಆಚೆ" ಮುಟ್ಟುತ್ತ ಆಚೆಗೆ ತಮ್ಮ ಟೊಂಟಕಗಳನ್ನು ಚಾಚುತ್ತ "ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನು ಒಡೆಯಲು" ಧಾವಿಸಬಹುದು. ಆಗಲೂ ಈ ನೌಕೆಗಳ ಉಪಕರಣಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಿನಾಡುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

(2)

ಗೆಲಿಲಿಯೋ ಯೋಜನೆ

1984ರಿಂದ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಲಿಲಿಯೋ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ~~ಇದೆ~~ ಉಂಟು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಅರ್ಧಶಾಶ್ವತ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯವೊಂದನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಗ್ರಹ ಗುರುವಿನ ಸುತ್ತ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಲಾಗುವುದು. ಮೂಲದ್ರವ್ಯ ತುಸುವೇ ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರತ್ವ ಪಡೆಯದ ಈ ಗ್ರಹ ಅಸಂಖ್ಯ ವಿಸ್ಮಯಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಆಗರ. ಇದನ್ನು ಗೆಲಿಲಿಯೋ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸಿ ತಪಾಸಿಸುತ್ತದೆ. ಸೌರವ್ಯೂಹದ, ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವಿಶ್ವದ, ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕ ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಆಗ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಭೂಮ್ಯತೀತ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಏಕಾಂಗಿಯೇ! ಅಥವಾ ಅನ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಬಹುದಾದ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವೋತ್ಪತ್ತಿ ಆಗಿರಲಾರದೇ! ಹಾಗೆ ಆದಂಥವು ಕೆಲವಾದರೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಾನವ ಏರಿರುವ ~~ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ~~ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಏರಿರಲಾರವೇ! ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅವು ಅಂತರನಕ್ಷತ್ರಯಾನವನ್ನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಂತರನಕ್ಷತ್ರ ಸಂದೇಶಪ್ರೇಷಣೆಯನ್ನಾದರೂ ಸಾಧಿಸಿರಲೇಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಭೂಮ್ಯತೀತ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಜೀವಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದಾದ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಅವುಗಳ ಇರವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದಾಗ ವಿಶ್ವವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನದು ಒಂಟಿಬಾಳಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ 1981-90ರ ವರೆಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡೀತು.

ಧೂಮಕೇತುವಿನ ಬೆನ್ನೇರಿ

ರಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕ ದೇಶಗಳ ಗಗನಯಾತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ, ವೇಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ, ಅಂತರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ, ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಜಂಟಿಸಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧನ ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ. ಮಾನವರಹಿತ ನೌಕೆ ಧೂಮಕೇತುವಿನ ಜೊತೆ ಇಂಥ ಸಖ್ಯ ಬೆಳೆಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ! 1985ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 1986ರಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಗಮಿಸಲಿರುವ ಹ್ಯಾಲಿಯ ಧೂಮಕೇತು ಮತ್ತು ಟೆಂಪೆಲ್-2 ಧೂಮಕೇತು ಅಮೋಘ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾವಿಸಿರುವರು. ಪ್ರಸಕ್ತ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಧೂಮಕೇತುಗಳ ಸಮೀಪ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಲಭಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಟು. (2)

(*) ಪುನಸ್ಸಂಯೋಜಿತ ಜೀನ್ ([illegible])

ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಆನುವಂಶಿಕತೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕಾರಕ ಜೀನ್ ಎಂಬುದನ್ನರಿತ ಬಳಿಕ ಅದರ ರಾಸಾಯನಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ~~ಹಾಗಾದರೆ ಕೃತಕವಾಗಿ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಯೋಗ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ, ಜೀನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ!~~ ಸಾಧ್ಯವೇ! ಅನಂತಾಲ್ಪ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ನಿಚಯ ಒಟ್ಟುವೇ ಜೀನ್. ನಿಸರ್ಗದ ಮಹಾಪ್ರಯೋಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಜೀವವಿಕಾಸದ ಪರಮ ಫಲ ಇದು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕೃತಕವಾಗಿ ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ!

ಜೀನಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಘಟಕಕ್ಕೆ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯೋಟೈಡ್ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಂಥ 207

(3)

ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಜೀನೊಂದನ್ನು 1976ರಲ್ಲಿ ಕೃತಕವಾಗಿ (ಅಂದರೆ ಪ್ರಯೋಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅಜೈವ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು) ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಜೀವಿಯ ಕೋಶಕ್ಕೆ ~~[illegible]~~ ಪುನಸ್ಸಂಯೋಜಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಇದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೀನಿನಂತೆಯೇ ವರ್ತಿಸಿತು. ಮಾನವನಂಥ ಸಂಕೀರ್ಣ ಜೀವಿಯೊಂದರ ಜೀನ್ ಕೋಟ್ಯಂತರ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯೋಟೈಡ್ ಘಟಕಗಳ ಜಟಿಲ ಸಂಯೋಜನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಸಿದ್ಧಿ ಹಿಮಾಲಯದ ~~[illegible]~~ ಬುಡದಡಿಗಿನ ಒಂದು ಗಟ್ಟಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ತಳೆಯಬಹುದು, ಅಷ್ಟೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಶ್ಲೇಷಿತ ಮಾನವನ, ~~[illegible]~~ ಅತಿಮಾನವನ, ಇಲ್ಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಯಾವುದೇ ಕೋಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರ [illegible] ಮುದ್ರಣ ~~[illegible]~~ ದ್ವಿಗುಣ ಆತನ ~~[illegible]~~ ತದ್ರೂಪದ ಸೃಷ್ಟಿ ~~[illegible]~~ ಅತಿ ದೂರದ ಭವಿಷ್ಯದ ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀನ್ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ರೋಗಗಳು — ಆನುವಂಶಿಕ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಊನಗಳು, ವಕ್ರಗತಿ, ಮಧುಮೇಹ ಮುಂತಾದ ಮಾರಕ ~~[illegible]~~ ಕಾಯಿಲೆಗಳು — ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಪಾಸಿಸಿ ನಿವಾರಿಸಲು ಈ ಸಂಶ್ಲೇಷಿತ ಜೀನುಗಳನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಕೆಲವೊಂದು ಬಗೆಯ ಏಕಾಣುಜೀವಿಗಳಿಗೆ (ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯ) ಸಂಶ್ಲೇಷಿತ ಜೀನನ್ನು ಪುನಸ್ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ನಾವು ~~[illegible]~~ ಇಚ್ಛಿಸುವ ಪ್ರೋಟೀನುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಂದು ಮಧುಮೇಹರೋಗಿಗಳಿಗೆ ~~[illegible]~~ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಇನ್ಸುಲಿನ್ನನ್ನು ಪುನಸ್ಸಂಯೋಜಿತ ಜೀನುಗಳ ನೆರ~~[illegible]~~ [illegible] ಏಕಾಣುಜೀವಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ಗವಾಗಿಯೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಬಸಿಯಬಹುದು. ಈ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ ಪ್ರಸಕ್ತ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗೂಡಬಹುದು.

~~[illegible] ಸಿದ್ಧಾಂತ~~ (ಬಲಗಳ ಏಕೀಕರಣ) Begin here [illegible] ① (4)

ಆಯತಪ್ಪಿದ ವಿಮಾನ ಧರೆಗೆ ಕೆಡೆಯುವುದರ ಕಾರಣ ಗುರುತ್ವ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೀಲುಗಳು ಸೂಜಿಕಲ್ಲಿನತ್ತ ಸರಿಯುವುದರ ಕಾರಣ ಕಾಂತತ್ವ. ಗೋಡೆಗೆ ಬಡಿದ ಚೆಂಡು ಹಿಂಪುಟಿಯುವುದರ ಕಾರಣ ಪ್ರತ್ಯಾಸ್ಥತೆ. ಚಲನೆಗೆದುರಾಗುವ ತಡೆತ ಘರ್ಷಣೆ. ಗುರುತ್ವ, ಕಾಂತತ್ವ, ಪ್ರತ್ಯಾಸ್ಥತೆ, ಘರ್ಷಣೆ ಮುಂತಾದವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಬಲಗಳೆಂದು ಅನುಭವದಿಂದ ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ಇಷ್ಟರ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣ ಬಗೆಯ ಬಲಗಳು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಅವರ ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯೇ ನಿಸರ್ಗದ ಚೋದ್ಯ: ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಬಲಗಳು ನಾಲ್ಕೇ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಿನ್ನ ಬಗೆಯ ಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆಂದು ಊಹಿತವಿದೆ. ಇವು ಗುರುತ್ವ, ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತತ್ವ, ಪ್ರಬಲ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ಬಲಗಳು (ಅಂತರಕ್ರಿಯೆಗಳು). ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಗುರುತ್ವ ದುರ್ಬಲತಮ ಬಲವೂ ಹೌದು.

ಪರಮಾಣುವಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ: ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯಸ್ (ಇದು ಪ್ರೋಟಾನ್, ನ್ಯೂಟ್ರಾನ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಣಗಳ ಬಿಗಿ ಗುಚ್ಛ), ಮತ್ತು ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯಸಿನ ಸುತ್ತ ಭಿನ್ನ ಕಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೂರು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳ ಸಮುದಾಯ. ಪರಮಾಣುಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಲಗಳೇ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ಅಂತರಕ್ರಿಯೆಗಳು — ಪ್ರಬಲ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ.

ಇವು ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾರವು. ಆದರೆ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ಬಾಂಬಿನಿಂದ ತೊಡಗಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಕ್ತಿಯ ವರೆಗೆ ಈ ಬಲಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರೋಕ್ಷ ಪುರಾವೆ ಲಭಿಸಿದೆ. ಗುರುತ್ವ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತತ್ವ (ಹಾಗಾದ ವಿದ್ಯುತ್ತು ಪ್ರವಹಿಸಿ ಕಾಣುವ ಬೆಳಕಾಗುವುದರ ಕಾರಣ) ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಬಲಗಳ ನಡುವೆ ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರಸ್ಯವಿದೆ: ಒಂದರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಉಳಿದ ಮೂರರ ಪಾತ್ರ ಗೌಣವೆನಿಸುವಷ್ಟು ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ~~ಕರ್ಷಣ~~ ಸಮಾಂತರವಾಗಿ ಗುರುತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ಅಂತರಕ್ರಿಯೆಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ವಿದ್ಯುತ್ತು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಏನೂ ಇಲ್ಲ; ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ಭೂಮಿ ಪರಿಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ಅಂತರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತತ್ವದ ಪಾತ್ರ ಶೂನ್ಯ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಬಲಗಳು ಏಕ ಬಲಮೂಲದಿಂದ ಮೈದಳೆದಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಊಹೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಲು ತಕ್ಕ ಪುರಾವೆಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ. ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತತ್ವ (ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋಮ್ಯಾಗ್ನೆಟಿಸಮ್) ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ಅಂತರಕ್ರಿಯೆ (ವೀಕ್ ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ಇಂಟರ್ಯಾಕ್ಷನ್) ಇವುಗಳ ಏಕೀಕರಣ 1979ರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಯುಕ್ತ ಬಲಕ್ಕೆ ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋವೀಕ್ (ವೈದ್ಯುತ-ದುರ್ಬಲ) ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದೊಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಗತಿ. ಪ್ರಸಕ್ತ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ~~ಏಕ~~ ಬಲಗಳ ಏಕೀಕರಣವನ್ನು — "ಎಲ್ಲ ಬಲಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಬಲದ ಬಲ"ವಾಗಿರುವ ಏಕ ಬಲವನ್ನು — ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಮಗ್ನರಾಗುವರು. now go to ⊗ on pg 2

ಇತರ ②

ಸೂರ್ಯನ ರಸಾಯನ ವೃತ್ತಾಂತ, ಮತ್ತು ಹವೆಯ ಮೇಲೆ ಇದರ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಹೊಳಹು ಗೋಚರಿಸುವುದು.

ವಾಯುಮಂಡಲಾತೀತ ಔನ್ನತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೂರದರ್ಶಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು. ಇದು ನೇರವಾಗಿ — ಅಂದರೆ ವಾಯುಮಂಡಲದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಕವಚದ ~~ಅಡ್ಡಗಾಲು~~ ಕಲ್ಮಷ ಇಲ್ಲದೆ — ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ವಿಶ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಿದೆ.

1980ರ ಅಂದಾಜಿಗೆ ಅನುದಿನದ ಅನುಭವವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಆಕಾಶಗಾಡಿಯು (ಭೂಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೃತಕೋಪಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನೆಲದಿಂದ ಹಾರಿ ಹಿಂತಿರುಗುವ ರಾಕೆಟ್-ವಿಮಾನ) ಪ್ರಗತಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದು ಪ್ರಸಕ್ತ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕೋಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಲಭಿಸಲಿದೆ.

ಸಾಗರಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯ 'ಬಡಬಾಗ್ನಿ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಧುನಿಕ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ತಂತ್ರಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನ್ವೇಷಣೆ ನಡೆದು ಸಮಗ್ರ ಭೂಗ್ರಹವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಲಿದೆ.

ಮಿದುಳಿನ ರಚನೆಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅರಿವು ಲಭಿಸಿ ಮಿದುಳು ಮತ್ತು ನರವ್ಯೂಹಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕಾಧಾರ ದೊರೆಯಲಿದೆ.

⊗ from next page

ಪೋರ್ಟಬಲ್ ಗಣಕ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ದೂರವಾಣಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ವಿಕಾಸ ~~ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ~~ ಬದಲಾವಣೆಗಳುಂಟಾಗಿ ಹಾಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಬರಲಿವೆ.

(5) 10/11 4

(8) ಇಚ್ಛಿತ ಅಂಗದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ~~ಕ್ರಮವಿಧಾನದ~~ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನೀಡಲು ಕ್ರಮವಿಧಾನಗಳ ಯುಕ್ತ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಂದ (ಗಂಡಿನ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ X-ಕ್ರಮವಿಧಾನಗಳನ್ನು Y-ಕ್ರಮವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಬಂದವುಗಳನ್ನು — ಇದು Y-ಕ್ರಮವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ — ಬೇಕಾದಂತೆ ಸಂಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ) ಪಡೆಯಬಹುದು.

(ಮತ್ತು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ ನಿಖರವಾಗಿ ಇಂಥವಾಗಲು.)

ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆ ಧ್ವನಿಯ ~~ಇಂಥಾ~~) ~~ಇಂಥಾ ಧ್ವನಿಕವಾದದ್ದು~~ (ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಯಂತ್ರಗಳು) ಇವನ್ನು ಕಠಿಣ ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಇದರ ಕೆಲವೆಡೆ ಯಾವ ಯಶಸ್ಸಿನ ಮೇಲಿನ ಬಗ್ಗೆಯಂತೆ ಇದು ಎರಡನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ: ಒಂದು ಕಡೆ ಪುನರಾವರ್ತನಶೀಲವಲ್ಲದ ಧ್ವನಿಯ (ಅಥವಾ ನಿಖರತೆಯ) ಸಂಧಿನಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ~~ಇದು~~ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾನವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತದೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಇದರ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮಾನವನ ಬದಿಗೆ ಇಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಬಳಕೆಯನ್ನು ~~.....~~ ~~.....~~ ವಿಷಯವಾಗಿ ~~..~~ ಬದುಕನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ~~ಮಾಡಿದೆ~~ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. 1981-90ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯ ಸಂಧಿನ ಬಳಕೆಯಂತೆ ಮಾನವ ರಕ್ತದ ರಕ್ತವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಶೇಕಡ ಮಾರ್ಗ — ಶರೀರದ ಮಾಂಸ, ಬಾಹ್ಯ ~~ಅಂಗ~~ ~~ಅಂಗಾಂಗ~~ ಮತ್ತು ಪೋಷಕ ಕಣಗಳ ಜೀವರಕ್ತ, ಹೃದ್ರೋಗದವರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ರಕ್ತ, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಇತ್ಯಾದಿ — ~~..~~ ಅನ್ವಯಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಿತು. ಈಗ ಸರಳವಾಗಿ ಮಾಡುವ ~~...~~ ಅಥವಾ ~~....~~ ವಿಧಾನಗಳು. ತಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯು ರೋಗಪ್ರವೇಶದ ಬದುಕು ಹೊಸ್ತಿಲ ಸೂಚನೆಯಾಗಬಹುದು.

~~ಈ~~ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಾಯಕತ್ವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಳಿದ ಎನಾ ಬಗ್ಗೆನಷ್ಟೆಂದರಿಂದಲೂ — ಇದನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆ — ಭವಿಷ್ಯ ಸೂಚಕವೂ.

ತಾರೀಖು 25-7-59

ಜಿ ಟಿ ನಾರಾಯಣರಾವ್

ಅತ್ರಿ

ಬಂಗಲೆಯ ರಸ್ತೆ

ಸರಸ್ವತಿಪುರ

ಮೈಸೂರು 570009

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

೧ ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದು?

ಆ ಹೆಂಗಸು

ಅಲೆಮಾರಿಗೆ ದೊರೆತ ನೆಲೆ

ದೇಶ ಸೇವೆಯೂ ಅನ್ಯಾಯವೇ

[illegible]

ಕಾಗದ ಪತ್ರದ ಪ್ರಶ್ನೆ

ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಬಾಳು

೨ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ಹುಡುಗರು

[illegible]

[illegible]

ಕಾವೇರಿಯು [illegible]?

ಕಾವೇರಿಯು [illegible]

~~[illegible]~~ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮದುವೆ

೩ [illegible] ಮುದ್ದ

~~[illegible]~~

ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದು?

ಕಾಲುಗಳು ಭರದಿಂದ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಹಾದಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಲೆಯೊಳಗೆ ಅದೇ ಚಿಂತೆ: ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದು?

ಮುಂಗಾರು ಆರಂಭವಾಗಲು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ವಾರವಾಗ್ಯ(?) ಇದ್ದರೂ ಅಲೆಮಾರಿ ಮೋಡಗಳ ಪಡಗರದ(?) ಮೆರವಣಿಗೆ ಆಗಲೇ ತೊಡಗಿತ್ತು. ನೇಸರನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಈ ದಟ್ಟ ದಪ್ಪ ಹೊದಿಕೆ ಪದರ ಪದರಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಎಷ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿವು(?) ಕಡೆಕ್ಕೆ(?) ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ~~ಅವನು~~ ನೋಡಿದ. ಅತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಳಗಿದ(?) ಗುಡುಗಿನ ಅಬ್ಬರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಆ ಕನಕ(?) ನೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಿದ್ದ ಗಾಳಿ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಆಸುಪಾಸುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡುತ್ತ ಬೀಸ ತೊಡಗಿದಾಗ, ಮರಗಿಡ ಬಳ್ಳಿ ಹುಲ್ಲು ಕತ್ತಿ(?) ಮೇಲೆ ತಲೆ ತೂಗಿದಾಗ ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪಿದ ಎರಡು ಹನಿಗಳು ಇಳೆಗೆ ಉರುಳಿದಾಗ ತನ್ನ ಮನದ ಬಿಂಬವನ್ನೇ ~~ಅವನು~~ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ. ನಿಸರ್ಗದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಅದೇ: ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದು?

ಹೊತ್ತು ಮೀಡುವಲಿಗೆ(?) ಹೊರಳಿದೆ ಎಂದು ಕಾಡು ಮುಚ್ಚಿದ ಹಾದಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿಟ್ಟೆಗಳು(?) ಹೊಂಯ್ಯೋ ಹೊಂಯ್ಯೋ(?) ಎಂದು ತಿರುತಿರುಗುವ ಎರಳೆಯುವ(?) ಸೋನ ಹೊಯ್ಲನಿ(?) ಮಳೆರಾಯನಿಗೆ ಒಲವಿನ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದವು; ಉದುರುವ ರಂಜದ ಹೂಗಳು ಅತಿಸರ(?) ಪಂಪಳದ(?) ಸಮೇತ ಸೇರಿ ತೇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದವು; ಗಾಳಿಗೆ ಹಾರಿದ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನ ದೂಳು ಹಸಿರಿನ ಹಚ್ಚ ಹಕ್ಕಿ(?) ಅಂಟಿಸಿದ(?) ಬೆಚ್ಚಿರ(?) ಹಚ್ಚ ಮುಂದಿ ಯಾವುದೇ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆಗೆ ಇಳಿದು ಬರಲಿರುವ ಗಂಗೆಗೆ ಮುಂಗಳಿಕರ(?) ಪಥವನ್ನು ಕಂಬಿಸಿತ್ತು(?). ಆದರೆ ನಿಸರ್ಗದ ಈ ಉತ್ತೇಜಕ ಕೇಳಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದಿಸುವ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಆಗ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಿದುಳನ್ನು ಚಿಂತೆಯು ಕುರುವಾಯ(?) ಕೊರೆಯುತ್ತಿದೆ: ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದು?

ಕಾಲುಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದವು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾದಿಯು ಒಂದು ತಿರುಗಾಸು(?) ಮುಗಿಯಿತು. ಮುಂದಿನ ತಿರುಗಾಸಿನ ವರೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ನಡಿಗೆಯಾದರೂ ಅವನು ಈಗ! ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಎರಡು ತಿರುಗಾಸುಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೆ ಇತ್ತು: ಅವನ ನೆಳಲಿಂದ, ~~ಅವನ~~ ತಕ್ಕಿಲೆ(?) ~~ಅವನ~~ ಪಾಪಲೇಪೃತ್ಯ(?), ~~ಅವನ~~ ರಾಗಾವಿ(?) ಎಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಗಮವಾಗಿದ್ದವು. ಹಳ್ಳಿಗರ ಪರಳ(?) ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಮೇ(?) ದೂರಿನ ಪಿಗಳ ಮರ(?). ಸುತ್ತಲಿಂದ ಕವಿದು ಮುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಲಂಟಾನದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಾರದೆ ಅದರ ಮಾಡು ಕುಸಿದಿತ್ತು. ಇರಚಲಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಅದರ ಗೋಡೆಗಳು ಸವೆದು ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದವು.

ಬೇಲಿಯಿಂದ ತುದುಗಳ ಕಡಮೆಗಳು ಅದರ ಹೊರ ಭಾವದಿಯನ್ನು
(2) ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಎಂದೋ ಬರೆದಿದ್ದ ಕ ಸ
ಕುಗುರುಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ಆ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಮಂದಿರದ ಪವಿತ್ರ ನಾಮಧೇಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಕಠಿಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ: ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ನೋಡಿದರು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು ಬೇರೆಯೇ. ಆ ಬೋಧಿವೃಕ್ಷದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಬುದ್ಧನಾದ.

ಗೆದ್ದಲು ತಿಂದು ಕುಂಬಾಗಿ ಮುರಿದು ಕುಸಿದಿದ್ದ ಬಾರಗೋಲನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣವನ್ನು ~~ಅವನು~~ ಹೊಕ್ಕ. ಅದರ ಜಗಲಿಯ ಚಿಟ್ಟೆ ~~ಚಿಟ್ಟಿ~~ ಮೇಲೆ ಕಾಲುಚಾಚಿ ಕುಳಿತ. ಸಂದು ಹೋದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಲು ತೊಡಗಿದ.

ಐಗಳ ಆನೆ ನಡೆ

ಅವನಿಗಾಗ ಬಹುಶಃ ಮೂರು ಇಲ್ಲವೇ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿರಬಹುದು. ಬುದ್ಧಿ ಇನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದ ದಿನಗಳು. ಆದರೆ ಕುತೂಹಲ ಮಾತ್ರ ಎಡೆ ತಡೆ ಇಲ್ಲದ ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. "ಅದು ಎಂತ! ಇದು ಎಂತ! ಅದು ಹಂಗೇಕೆ? ಇದು ಹಿಂಗೇಕೆ?" ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಅವನ ತಂದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ನರಜೀವವನ್ನು ಕಂಡ ನೆನಪು ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯೇ ಬೆಳಗಾತ ಎದ್ದು ಮನೆಗೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂಜಾನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಅಪ್ಪ ಮಗನನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಏರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಒಂದಿಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆದು ಈ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಐಗಳು. ಇವರು ಬಂದು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ಬಳಿಕವೇ ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು. ಆಗ ಶುರುವಾಗುತ್ತಿತ್ತು "ಆಗಸ ಆಲ... ಮಿನುಗಿಲೆ ಮಿನುಗಿಲೆ ನಕ್ಷತ್ರ... ಒಂದೊಂದಲ್ಲೊಂದೇ ನಿಂಬೆಗಳ ಹಂದೇ..." ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಾಮೂಹಿಕ ಗಾನ. ಸಂಜೆ ~~ನೆರಳು~~ ಬತ್ತಿಲ ಲಗಾಮು ತೀರ ಸಿಳ್ಳ ~~ಕೆಂಪಾ~~ಗುವಾಗ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ರಾವುತ ಕುದುರೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ.

ದಿನ ಉರುಳಿದಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ತಂದೆಯು ಜೀವನವನ್ನು ಶಾಲೆ, ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ ಎಂದು ಇವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇವನಿಗಾದರೋ ತಂದೆಯೇ ಎಲ್ಲವೂ. ಅವರು ಇವನಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ ಭಾಗವತ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಭಾರತದ ವೈಭವಯುಕ್ತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಲಿಸಿದ ಆ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧ ಶಿಶು ರಾಮನಾಗಿ ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ; ಹನುಮಂತನಾಗಿ ಕಷ್ಟಸಾಗರವನ್ನು ಹಾರಿದ; ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ; ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದನಾಗಿ ಭಾರತದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ದೇಶ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿದ.

ಶಾಲೆಯ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಬಂತೆಂದರೆ ಅದೇ ಅವರಿಂದಲ್ಲ

ಐಗಳ ಉತ್ಸವಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನದ ಏರ್ಪಾಡು ನಡೆಯು
(೨) ತ್ತಿದ್ದುದು ವಾಡಿಕೆ. ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಅದು ನಾಡ ಹಬ್ಬ, ಹರುಷ.
ಅವರದೇ ವಂತಿಗೆ, ಅವರದೇ ಸಹಕಾರ. ಜಾತಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದೇ
ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತು ಉಂಡು ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು
ಕಂಡು ಶಾಲೆಗಳ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ದೊರೆಗಳು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯ ಆದರ್ಶ
ನಾಡಿನ ಈ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ತುಂಬ ಸಂತಸ
ಪಟ್ಟರು. ಅವರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಮೋದೂರು ಹಳ್ಳಿಗರ
ಈ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಪಟೇಲರು
ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಇದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು "ನಮ್ಮ ಐಗಳು
ನಡೆಸಿದ ಪವಾಡವಿದು, ಸ್ವಾಮೀ. ಅವರೇ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯಂತ
ಇದ್ದಾರಂತೆ. ಅವರ ಕತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಇವರು ನಮಗೆ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು
ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಇವರೇ ಮಹಾತ್ಮ
ಗಾಂಧಿ, ಸ್ವಾಮೀ."

ಆದರೆ ಐಗಳು ಮಾತ್ರ ಖಿನ್ನರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ದೊರೆಗಳು
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಕಾರಣವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದರು.
"ಏನು ಸಾಧಿಸಿದರೇನು ಸ್ವಾಮೀ, ನಾವಿನ್ನು ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹೊರ
ಅಂಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಗ್ರಾಮದ ಅರ್ಧಾಂಶ ಹರಿಜನರು. ಅವರು
ನಮ್ಮಿಂದ ಬಹಳ ಬಹಳ ದೂರ ಇದ್ದಾರೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಮನ
ಒಲಿಸಲು ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಅವರು ಮಾತ್ರ ಅದೇ
ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ 'ಸವರ್ಣೀಯರೊಡನೆ ನಾವು ಬೆರೆತರೆ
ನಮಗೆ ಕೆಡುಕಾಗುತ್ತದೆ; ನೀವು ನಮ್ಮ ಗುಡ್ಲಿಗೆ ಬರಬಾರದು.'
ಅವರ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವಂತಾಗಬೇಕು. ಒಂದೇ
ನೆಲದ ಸಾರ ತಿನ್ನುವ ನಾವು ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳುವಂತಾಗಬೇಕು.
ಆಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾದೀತಷ್ಟೆ."

ಇವನು ಆ ಶಾಲೆಯ ಅಂತಿಮ ತರಗತಿಗೆ (ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿ)
ಬಂದ ವರ್ಷ ಐಗಳ ಆ ಕನಸು ನನಸಾಯಿತು. ಆ ವರ್ಷದ ಗಾಂಧಿ
ವರ್ಧಂತಿಯ ಊಟದಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮೋದೂರಿನ
ಸಮಸ್ತರೂ ಭಾಗಿಗಳಾದದ್ದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಘಟನೆ. ಅಂದಿಂದು
ಕಾಣದಿದ್ದ ಆವೇಶ ಉತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ಇವನು ಆ ಸಲ ತನ್ನ ತಂದೆ
ಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ.

ಕೊನೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬಂತು. ಅದು ಇಡೀ ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ
ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆ. ಆರು ಮೈಲು ದೂರದ ಮಡಿಕೇ
ರಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವ ಉನ್ನತ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ
ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಇವನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದು ಮರಳಿದ. ಮಡಿಕೇರಿ ಏನೂ
ಇವನಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಲ್ಲ. ತಂದೆಯೊಡನೆ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ
ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಾಟಕ ಸರ್ಕಸ್ಸು
ಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ನೋಡಿದ್ದುಂಟು. ~~ಅಲ್ಲಿನ~~ ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿಯ

ಅರಮನೆ, ದೇವಾಲಯ, ಗದ್ದುಗೆ, ಪೇಟೆ, ಸಂತೆ ಮುಂತಾದ ವೃ[illegible]
ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದ ಅಮರಾವತಿಯನ್ನೇ ಅವನ ನೆನಪಿಗೆ
(4) ತರುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿದು ಬೇಸಗೆ ರಜೆ ಬಂತು. ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಸರೀಕರೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಕೊಡಗಿನ ಉದ್ದಗಲ ಸಂಚರಿಸಲು ತೆರಳಿದ. ಇಂಥ ಅನುಭವ, ಮೇಲಾಗಿ ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ತೀರ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಂದೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಬಸ್ಸುಗಳು ಬಲು ಅಪರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಅವೂ ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಆ ದಿನಗಳಂದು ಈ ಬಡ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒದಗುತ್ತಿದ್ದ ಸುಲಭ ವಾಹನವೆಂದರೆ ಅವರ ಚೇ[illegible] ಕಾಲುಗಳೇ. ಬಚ್ಚುವ ವರೆಗೆ ಅಥವಾ ಹೊತ್ತು ಕಂತುವ ತನಕ ನಡೆಯುವುದು, ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದು, ಮರುದಿನ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು — ಇದು ಕ್ರಮ. ಉಣಿಸಿಗಾಗಲಿ ವಸತಿಗಾಗಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಮುಜುಗರ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಕಿ ಪಂದರ ಅಲ್ಲಿ: ಫಲಸಮೃದ್ಧ ಮರಗಳು ತಿಳಿನೀರ ಬುಗ್ಗೆಗಳು ಹಚ್ಚ ಹಸಿರಿನ ಪರಂಬುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ರಾಮನ ಬಂಟರು ತಾವು, ಸುಗ್ರೀವಾನುಚರರು ತಾವು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪಯೋಜನೆ ಭಾಗಮಂಡಲ, ತಲಕಾವೇರಿ, ನಾಪೋಕ್ಲು, ಕಕ್ಕಬೆ ಕಡೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಒಂದು ಸಂಜೆ ಅವರು ಇಗ್ಗುತಪ್ಪ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬರಸಿಡಿಲಿನಂಥ ಆಘಾತ ಎರಗಿತು: ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಐಗಳ ಮಾಚಿ ಶಿಷ್ಯ ಸುಬ್ಬನ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಲಕ್ವ ಬಡಿದು ಸ್ವಯಂ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ; ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವುದು ತೀರ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದ.

ಅನ್ನ ನೀರು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೊರೆದು ಎರಡು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಹಗಲು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅಲೆದು ಅಂತೂ ಮನೆಗೆ ಅವನು ಮೇದೂರಿನ ಮನೆ ತಲಪಿದ. ಆ ಭವ್ಯಗಾತ್ರ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಒರಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಎಂದೂ ಅವರು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಇಂದು ಹಾಗೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಹೊರಲೋಕದ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲ. ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು ಮಗ ಬಂದದ್ದನ್ನು. ಐಗಳಿಗೆ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಗಂಜಿನೀರನ್ನು ಅವರ ಬಾಯಿಗೆ ಎರೆದಳು. ಅವನು "ಅಪ್ಪಾ ಅಪ್ಪಾ" ಎಂದು ಹಲುಬುತ್ತ ಅವರ ಕೈಕಾಲು ಪಾದವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಕ್ಕತೊಡಗಿದ.

ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದಂತೆ ತುಟಿಗಳು ಅರಳಿದಂತೆ ಇವನಿಗೆ
(5) ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದೇ ಅವರ ಕೊನೆಯ ಉಸಿರಾಟವಾಯಿತು.

ಆ ಹೆಂಗಸು

ಆ ಹೆಂಗಸು ವಿಧವೆ ಅಕ್ಕ, ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ ಅತ್ತೆ. ಅವಳ ಕತೆಯನ್ನು ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗರಿಂದ ಕೇಳಿ ಇವನು ಪುನಃ ರಚಿಸಿಕೊಂಡ.

ಎಳೆ ಹರೆಯದಲ್ಲೇ ಅವಳು ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ತವರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಏಕಮಾತ್ರ ತಮ್ಮನ ನೆರಳಿಗೆ ಮರಳಿದಳು. ಬಡತನದ ಬವಣೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದ ಈ ತಮ್ಮನಾದರೂ ಮಾಡುವುದೇನು? ಇದ್ದ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೆಲವನ್ನು ಆದರದ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಗಾಂಧೀ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತರಬೇತು ಪಡೆದು ಬಂದಿದ್ದನಂತೆ. ಇದರಿಂದ ಇವನ ಬಡತನ ಹಿಂಗದಿದ್ದರೂ ಬಲ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ವರ್ಧಿಸಿದ್ದುವು. ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರ, ಮದ್ಯಪಾನನಿಷೇಧ, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಸಾರ ಎಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಹಾರಾಡಿದನಂತೆ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಮತ್ತು ಬಂಧು ಬಾಂಧವರ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಬಹಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಇವನು ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ ಮಾಸ ಬಂದಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ~~ಆಸರೆ~~ ರಕ್ಷಣೆ ಕೋರಿ ಅಕ್ಕ ಬರಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಪಾಳುಮಂದಿಯ ಜೊತೆ ಆ ಮುದಿವಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಪಾರೇ! ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯದೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಸ್ವಗ್ರಾಮವನ್ನು ಇವನು ತೊರೆದು ದೂರದ, ಬಲು ದೂರದ, ನಗರದ ಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿದ. ಮಹಾತ್ಮರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶಾಲೆಗೆ ವಿಗ್ರಹ ನೀಲಮನ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಹಾಗೆ ಅಕ್ಕ ತಮ್ಮ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದರು.

ಮುದಿವಂತೆ ಅಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕ ತಮ್ಮ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಿದರು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಹಿರಿಯ ವಿಗ್ರಹನಾಗಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ~~ಅಕ್ಕಗೆ~~ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಆ ~~ವರ್ಗ~~ ಕನಕ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದುದು. ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯು ಇವನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ಒಳಗೆ ಅತಿಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ~~ಅ~~ ಆ ಮುದಿವಂತೆಗೆ ಬಾಳು ಕೊಳ್ಳುವ ಆಗಲಿಲ್ಲ: ರೀತಿ ನೀತಿಯ ~~ಆಸರೆ~~ ಗತಿ ಇಲ್ಲದ ಎಳೆ ವಿಧವೆ ~~ಹುಡುಗಿಯನ್ನು~~ ಯುವತಿಯನ್ನು ~~ತಮ್ಮ~~ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸದ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ತಮ್ಮನ ~~ಮನೆ ತೊರೆದು~~ ಮನೆಯಿಂದ ಸಿಡಿದು ಹೊರಬಿದ್ದಳು. ಮುಂದೆ ಮುದಿತನದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಪಾಗಿ ಶ್ರಮದಾನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತ ಬಾಳು ಕಳೆದಳು

(6)

ಕೊರಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದಳು. ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆ ಬಾಳ್ಕ ಮೊದ
ಲಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣ
ಹೀಗಿದ್ದವು ಈ ತರನಾಗಿ ಅವಳ ಬಾಳ್ವೆ ಮತ್ತೆ ಉಳಿದ ಸಮಯ
ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಇವಳ ಗಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಧ್ಯ
ವಾದ ನೆರವು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವಳು ಅವನ್ನು
ಮೃದುವಾಗಿ ಒಲ್ಲೆಂದು ಅವಳು ನಿರಾಕರಿಸಿದಳು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅವರು
ಪದೇ ಪದೇ ಬರುವುದನ್ನು ಕೂಡ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಮುಂದೆ
ಚೊಚ್ಚಲ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತಿ ಬೇನೆ ಬಂದು ಆ ಹುಡುಗಿ
ಸತ್ತೇ ಹೋದಳು — ಉಳಿದದ್ದು ಅವಳ ದುಃಖತಪ್ತ ತಂದೆ
ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕು ಕಾಣದ ~~ಗ~~ ಗಂಡು ಶಿಶು. ತಮ್ಮ ಬಂದು
ಅಕ್ಕನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಮರಳಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ
ತುಂಬಿದ್ದ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡಲು ಕೂಡ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಹೀ
ಗಾಗಿ ~~ಮ~~ ಹಸುಳೆಗೆ ತಂದೆಯೂ ತಾಯಿಯೂ ತಾನೇ ಆಗಿ ಬೆಳೆಸ
~~ಅವನನ್ನು~~ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಮಗ ತಿರುಗಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಎರಡು ವಾರಗಳಾದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ.
ತಿಂಗಳಿಗೆ ಕಾತ್ರವಾಯಿತು. ಜನ ಕೇಳಿದರು. ಮಗ ಇರಬಹು
ದಾದ ಜಾಗಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಲಾಯಿತು. ಅಕ್ಕನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ
ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಒಬ್ಬ ಸಹಚರ ಮುಟ್ಟಿದ.

"ಅಂಥ ಹಾಗೆಯೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ಅವನದೇ ಹಠ.
ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಹಾಡಿನ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಾಂಟು!"

"ಹಾಗ್ಯಾಕೆ ಹೇಳುತ್ತೀ ನೀನೇ! ಅವನಿನ್ನೂ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ
ಮಗು. ಎಲ್ಲೋ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದೆ."

"ಅಂಗುಲ ಅಂಗುಲ ಬೆಳೆಸಿದವನು. ಇವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿ
ಬಂದಂತೆ, ಅವನಿಗೆ ದಾರಿಯೂ ಅರಿಯದಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ
ನ್ಯಾಯದ ಒಂದು ಈ ಮುಂದಿನದಕ್ಕೆ?"

ಮರುದಿನ ಒರ ಬೆರಗಾಗಿ ~~ಹ~~ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ.
ಅದರೆ ಆ ನಿಲ್ದಾಣದ ಬಳಿಯ ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಶವ
ತೇಲಿದ್ದು ಹೊರಗಿರಬೇಕು, ಸನ್ನಿವೇಶದ ದಾರುಣತೆ ಅವನ ಸುತ್ತ
ಅನುಕಂಪದ ತಂತುವನ್ನು ಎಳೆದಿರಬೇಕು, ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದ
ಕಣ್ಣು ಹುಡುಗನ ಕೈ ತಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕನ ನಡೆಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಅವಳಿಗೆ
ಕೇಳಿರಬೇಕು. ಮೊದಲಿಗೆ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಸೋತಳು ಹಿಡಿದಿದ್ದ
ಮೇಲೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಳು.

ಅವನು ನಾಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಗಾಗಿ ಕಂಡದ್ದು ಅವಳನ್ನು,
ಆ ಹಂಗಿನ್ನು, ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯನ್ನು. ಅದೇ ಅವರ
ಮೊದಲ ಭೇಟಿ.

ಮನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳು ಎಲ್ಲ
ಸ್ವಂತ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಅತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದು

(7) ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೇವಲ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ — ಅವನನ್ನು ಸಂದಾರಿ ತಪ್ಪದಂತೆ ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸುವ ದಾರಿ ದೀವಿಗೆಯಾಯಿತು, ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಭಾಷ್ಯವಾಯಿತು, ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯದ ಮುಖ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಾಯಿತು.

ದೇಶ ಸೇವೆಯ ಅನ್ವೇಷಣೆ

ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಕೊನೆ ತರಗತಿಗೆ ಅವನು ಸೇರುವ ವೇಳೆಗೆ ಮಡಿಕೇರಿಯಂಥ ತಣ್ಣಗಿನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದ ಕಾವು ತಟ್ಟತೊಡಗಿತು. ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಬಾವುಟವನ್ನು ಹಿಡಿದ ದೇಶಸೇವಕರು ತ್ರಿವರ್ಣಧ್ವಜ ವಂದಿ ದಾಂಡಿ ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ. ಅವರ ವಿಚಾರಣೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲು ಜನಸ್ತೋಮ ಪೊಲೀಸರ ಇರವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ "ಭಾರತ ಮಾತಾಕೀ ಜೈ, ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧೀಕೀ ಜೈ" ಎಂದು ಉಚ್ಚ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗರ್ಜಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ರೋಮಾಂಚಿತನಾದ. ಅವನು ಸಹ ಅವರೊಡನೆ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ದನಿಗೂಡಿಸಿ ದೇಶಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ನಚ್ಚಿನ ಜನನಾಯಕರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದಾಗ ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟ. ತನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದು ನಿನ್ನಾಯಕರಿಗೆ ಅನಿಸದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದು ಎಂದು ನೆನೆದ.

ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದ ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಘಟ್ಟದ ಮತ್ತು ದಾರದ ತಪ್ಪಲಿನ ಕೆಲವು ಊರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮುಂದಿನ ಓದಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳು ಗಾಡಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ, ಆದರೆ ನಡೆಯುವುದೇ ಈ ಪರಿವ್ರಾಜಕನಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹವ್ಯಾಸ. ನಡೆವಾಗ ಅಂದವಾಗುವ ನಿಸರ್ಗದ ಮಂಗಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಜನತೆಯ ನಾಡಿ ಮಿಡಿತ ಇವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಾಗ ಸುಖ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದ. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲದ ಹಣವನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಅಪವ್ಯಯ ಮಾಡಿ ಕೆಡಿಸಿಯುವುದೇನು!

ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಜ್ವಾಲೆ ಸರ್ವಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿ

ಹಬ್ಬುತ್ತಿತ್ತು. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ತಾರಸ್ಥಾಯಿಗೆ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಜನತೆ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲದು, ಸಂಘಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಮಹಾಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸುಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವನು ಮುಂಗಳೂರು, ಕಲ್ಕತ್ತೆಗಳಂಥ ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ನೋಡಿದ. ಈ ದೃಶ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ಮಹತ್ತರ, ಅಪೂರ್ವ ಒಂದು ಹರವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಶಿಶುಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಈ ದೇಶವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರಕಿಸಲು ಯಾವುದೇ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಹೋರಾಟದಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಮಂತ್ರ ಎಂಬ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಮರಳಿದ.

ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಅಳಿಯನಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ ಕಂಡದ್ದು ಹೊಸ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು. ಹಳೆ ಹುಡುಗ ಇವನಲ್ಲ. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ದೇಶದ ಚಿಂತೆ, ಕನವರಿಕೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ತಲೆಯಾದ ಉತ್ತರಗಳು. ಮನಸ್ಸು ಬರುವಾಗ ದೇಶ ಹಾಳಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಅಂಥ ಬದಲಾವಣೆ ಏಕೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಯಾವುದೋ ದೈವವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹಾಳಾದ. ಇಲ್ಲ ಈ ಅಳಿಯ ಬಾಳುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾನೋ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಮಾಮೂಲನಂತೆ ತಂದೆಯು ಕಡತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದನ್ನು ತೆರೆದು ಓದಲು ತೊಡಗಿದ. ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಓದಿದ್ದೇ. ಆದರೆ ಈಗ ಅದಕ್ಕೊಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥವಿದೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಭಾರೀ ಗೋಪುರವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಅಡಿಪಾಯದಿಂದ ತೊಡಗಿ ಗೋಪುರದ ತುದಿಯ ವರೆಗು ಕೆಲಸಗಾರರು ಇರುವೆಗಳಂತೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೊರಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಗೋಪುರದ ಮೇಲಿನ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮಾತ್ರ. "ಆಹಾ! ಎಂಥ ಅಪಾಯದ ಸ್ಥಳವು, ಅದೆಂಥ ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ!" ಎಂದು ಈ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬುಡದಲ್ಲಿದ್ದವರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗೋಪುರದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಎಂಬುದು ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಅವನವನ ಪಾಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ದೇಶದ ಅಡಿಪಾಯ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆಗ ದೇಶದ ಕೀರ್ತಿಕಳಶಕ್ಕೆ ಮೆರುಗು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಅರ್ಥ ಬರುವ ಮಾತನ್ನು ಮೋತಿಲಾಲ ನೆಹರುರವರು ಆವತ್ತು ಹೇಳಿದ್ದ ಕೆಲವು ತರುಣ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ತಂಡದ ಕಿರಿಯ ಇವನು ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದ. ದೇಶಸೇವೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದ

(11a) ಕಿಂ ಕರ್ಮ ಕಿಮಕರ್ಮೇತಿ ~~ಕವಯೋಪ್ಯತ್ರ ಮೋಹಿತಾ~~

ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದಾಗ ಹುಬ್ಬೇರು ಹುಬ್ಬೇರಗಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಪುನಃ ಇವನಿಗೆ ಕೆನರಾ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ. ಕಾಲೇಜು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವಾದಲ್ಲಿ ~~[illegible]~~ ಅರ್ಥ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನ ಸಕಾರದಿಂದ ಡಿಗ್ರಿಯು ಪದವಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಒಂದು ಕಡೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದ ಕರೆ: ದೇಶಸೇವೆ, ಭಾರತ್ ಮಾತಾಕೀ ಜೈ, ವಂದೇ ಮಾತರಂ, ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಕೂಗಿ ಇದೇ ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರ ಬರೆಸುವ ಮಂತ್ರಗಳು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ~~[illegible]~~ ದೇಶದ ಒಂದೊಂದು ರಾಜ್ಯಗಳು ಅದರದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗುಂಪು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ವಿನಾ ಹಾಗೆ ಆದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಗುಂಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ವಿನಾ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಬರುವುದು; ಲಭಿಸಿದರೂ ಅದು ಸುರಾಜ್ಯವಾಗದು; ಸುರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಆದದ್ದು ಎಂಬ ಕಠಾಣ್ಯ ವನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ನುಡಿಗಳು. ನಾಯ್ಕ ವಿಚಾರ ~~ಇವನು~~ ಎಳ್ಳುಗಾಯಿ. ಅವರೊಡನೆ ತನ್ನ ಚಡಪಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡ. ತಂದೆಯು ಹಿರಿತನಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ. ವಿವೇಕಾನಂದರ ಗ್ರಂಥ, ಭಗವದ್ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯರು ಆತ್ರೇಯರ ಆಗದೇ ಗುರುಗಳ ಮಾನವತನ್ನು ಬಲು ಕಾಡಿದ. ಅವರು ಹಿತವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದರು "ನೀನಿನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆಗಿರುವ ಇದು ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗ. ಆತುರದ ಮಾರ್ಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಹೋರಾಟ ಬೇಡ. ಇನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಸೂತ್ರ, ಬಲ ಬೇಕು ಸೂತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯಬೇಡ. ಅದನ್ನು ~~[illegible]~~ ~~ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ~~ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥವಿಸಿ ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೇಶಸೇವೆ. ನೀನು ಮುಂದೆ ನೀಯು ಪ್ರಥಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ

118

ಸಂಗ್ರಹಿಸು

ಮಾರ್ಗ. ಹೀಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಉಳಿಯುವುದು ಸರ್ವನಾಶ
ಕೃಪ: ನಿನ್ನ ಮಾತು ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗೆಗಾದರೆ,
ಎಳೆಯನಾದ ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವ ತರಹದ ದೇಶಸೇವೆಯೂ
ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಇನ್ನೊಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಇದನ್ನು
ಮುಂದುವರಿಸು."

ಕರ್ತವ್ಯದ ನಿರ್ಬಂಧ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು.
ಭ್ರಾಂತಿಯು ದೂರ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಇವನು
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವನ್ನು ಸೇರಿ ~~[illegible]~~ [illegible]
೨೦ನೆಯ ವರ್ಷದ ಇಂಟರ್ಮೀಡಿಯಟ್ ತರಗತಿಯನ್ನು
~~[illegible]~~ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಆಗಿನ ಬರಹವು ಮಹಾತ್ಮ
~~[illegible]~~ ಅಧ್ಯಯನದ ಜೊತೆ ಸಮಗ್ರ
ರಾಷ್ಟ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಘೋಷಣೆಯು
ಘೋಷವನ್ನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು: "ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು
ತೊಲಗಿ" ಎಂದು, ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಮುಂತಾದ
ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರ ಬಂಧನ, ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಸಾವಿರಾರು
ಮುಖಂಡರುಗಳು, ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಿಂದ ಹಿಂಸಾಚಾರ
ಗಳು, ಅನೇಕರ ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಇವೆಲ್ಲವು
ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಹೋರಾಡಿದ ~~[illegible]~~
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟದ ಆಕ್ರಮಣದ ಫಲ.
ಭಾರತೀಯರ ~~[illegible]~~ ಹಕ್ಕಿನ ತರಹ, ಅದು ತಿಳಿದದ್ದೇ,
ಅಂತಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಎನ್ನುವುದು!
ಸ್ವಂತ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಿಡುಗಡೆ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದು
ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಇವರ ನೀತಿಯನ್ನು
ಯಾತನೆ, ಕೊನೆ ಎಂದು! ~~[illegible]~~ ಆ ಕ್ಷಣ ತನ್ನ
ಎದುರಿದ್ದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ
ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ
ತಾನು ನೀಡಬಹುದಾದ ಉಪಕಾರ ಎಂದು ಇವನಿಗೆ
ದಿನ ದಿನ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಇಂಟರ್ಮೀಡಿಯೆಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿದ ವೇಳೆಗೆ ಅವನ ಒಲವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ಕಡೆಗೆ ವಾಲಿತ್ತು. ಅವನು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಪದವಿಗೆ ಓದಲು ~~ಭೌತ~~ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಅಂಕಗಳು ಎಂದಿನಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ತರಗತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯಿತು. ಸೇರಿದ್ದು ಆಗ ಮದ್ರಾಸಿನ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜು. ಆಯ್ದ ಮೇಧಾವಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ನಿರ್ದೇಶನ, ಬೇಕಾದಂತೆ ಪ್ರಯೋಗ ~~ಮಾಡಲು~~ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ — ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಭೌತ ಪ್ರಪಂಚದ ನಿಗೂಢ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ತವಕಿಸಿದ. ಬುದ್ಧಿಗೆ ಎದುರಾದ ಈ ಸವಾಲುಗಳು ~~ಆ~~ ಆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವನಿಂದ ಬೇರೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ಪರಿವೆಯನ್ನೇ ದೂರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಅವನ ಅಸಾಧಾರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಈತನನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರು (ಇದೊಂದು ತೀರ ವಿರಳ ಸನ್ನಿವೇಶ — ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆ ನಿಲಯದ ಬಾಗಿಲು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಿತ್ತು) ಎಂದರೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಂತಿಮ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ~~ಮನೆ~~ ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದ ಮರಳಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ: ಅಧ್ಯಯನ, ಕ್ರೀಡೆ, ಕಾರ್ಯಗಳ ಒತ್ತಿಗೆ ಸಮಯ, ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ರೀತಿಗೆ ಹೀಗೆ ತಾನು ಬೆಳೆಸಿದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಂದಿ ಬೆಳೆಸಿದರು, ಬಾಳುವ ದಿನಗಳು ಸಿಹಿಯಾಗಿದ್ದವು, ಬದುಕು ಸುಖವಾಗಿ

118 ವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಈ ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ

ಅವನು ಹಿಂದಿನವನೇ ಆಗಿದ್ದ. ಅವರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಒಂದಿತ್ತು:

ಆಗ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧ ತಿಳಿಯದೇ ಪರಿಸುತ್ತಿದ್ದ,

ಈಗ ಇದನ್ನು ಅರಿತು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಈ ಶುಕ್ರವಾರವಾದರೂ ~~ಅವನು~~ ಮಾಡಿದ್ದು ಇದನ್ನೇ: ~~ಇದು ಕೇಳಿದವನ್ನು~~: ಸಂತೆಗೆ ಹೋದ, ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿದ, ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಇನ್ನೇನು ನಿದ್ದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಪೇದೆ ~~ಆ~~ ಇವನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ಬಂದು ~~ಒಂದು~~ ಲಕೋಟೆ ~~ಯನ್ನು~~ ಒಪ್ಪಿಸಿದ.

ಕಾಗದ ಪತ್ರದ ಪ್ರತಿ

ಮದ್ರಾಸು-5
4-6-1947

ಡಾ|| ಪಿ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್
ಎಂ.ಎ., ಡಿ.ಎಸ್‌ಸಿ.,
ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು
ವಿಭಾಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು,
ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜ್,

ಆತ್ಮೀಯ ರಘುವೀರನಿಗೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಮಾಡುವ ಅನಂತಾಶೀರ್ವಾದಗಳು,

ನಿನ್ನ ಕ್ಷೇಮದ ಕ್ಷಿಂತಯ್ಯ ಹೇಳಿದನು

ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ನನಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಬಂದಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ 1935ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಯಾರೂ

ಗು ಎ 12

(11) ಹೊರ ಬರುವುದಾಗಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ತರುಣನಿಗೆ ಮೇಷ್ಟರು ಹೇಳಿದ್ದರು "ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿ. ನೀವು ಈಗ ಬರುವ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗ ಇದರ ~~ಮುಂದಿನ ಮುಂದಿನ~~ ಸೇವೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತರಾಗುವವರು ನಿಮ್ಮಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರು ತಾನೆ ದೊರೆಯುವರು! ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಮರ ಪಡೆಯುವ ನಮಗೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ." (x) go to (11a)

~~ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣ.~~

ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತ. ಪುನಃ ಇವನಿಗೆ ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ. ಕಾಲೇಜು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವುದಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಅಧಿಕ ಮೊತ್ತದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿತ್ತು.

ದೇಶಸೇವೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರ, ಭಾರತ ಮಾತೆಯ ಶ್ರೀ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಮನಸ್ಸು ಬಂಧಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿತು. ಇವನು ಮಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಕಾಲೇಜು ತರಗತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯಟ್ ಮತ್ತು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಪದವಿ ಮುಗಿದಿದೆ. ಎಂದಿನಂತೆ ಈ ರಜೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅತ್ತಿಗೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಡಿಕೇರಿಯ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಾವು ಬೆಳೆಸಿದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಮನೆವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಜಿನಸು, ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ತರುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಇಂದಾದರೂ ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದು ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು.

ಸಂತೆಯಲ್ಲೇ ಅಂಚೆ ಪೇದೆ ಇವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಇವನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ.

ಡಾ|| ಬಿ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್, ಎಂ.ಎ., ಡಿ.ಎಸ್ಸಿ., ಮದ್ರಾಸು-5
ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ತಾ|| 4-6-1947
ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜು
~~ಮದ್ರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ~~

ಆತ್ಮೀಯ ರಘುವೀರನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಬರೆಯುವ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು,

ನೀನು ಕಳಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ನನಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಬಂದಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ 1935ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಇದ್ದ

(12) ಪಡೆಯುವಿರುವ ಪ್ಪು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನೀನೊಂದು ~~ಮಾ~~ ~~ಲೆ~~

ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು,

ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ ~~ಪ್ರ~~ ವಿಶೇಷವಾದ ಹರ್ಷಭರಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ನನಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ: ಅಲ್ಲದೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಇದನ್ನು ನೀವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಇದು ಅವರ ಮಾತು. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸಂತಸ ಹೆಮ್ಮೆ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾರೆ. ನಿನಗೆ ಹಾರ್ದಿಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಈಗ ನಾವು ಭವಿಷ್ಯದತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ನಿನಗಾಗಿ ಬಂದು ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ~~ಸಾ~~ ನೀಡಲು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ~~ಯಾವ ತೊಂದರೆಯು ಆಗದು.~~ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭವಿಷ್ಯ ಈಗ ಅದರ ಕೈಕೆಳವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಮುಂಬರುವ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳಗಿ ವಿಕಸಿಸುವುದು ಖಂಡಿತ. ನೀನು ಆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರ ~~ಮುಂದೆ~~ ಮುಂದೆ ದೇಶ ಕಟ್ಟುವ ಭಾರೀ ಹೊಣೆ ಬರಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಿಂದಲೇ ತಯಾರಾಗುವುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾರೆ. ಬೇಗನೆ ಹೊರಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಮಿಕ್ಕ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ.

ನಿ. ಶುಭಾಶಯಗಳೊಡನೆ

ಇಂತಿ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು

ವಿ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್

ನಿಶ್ಚಯವಾದ ದಾನ

ರಘುವೀರನಿಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಸಂತಸದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಬಲೂನಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋಗಲು ಕಾರಣಗಳು ತುಂಬ ಇದ್ದವು. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಡೆದು ಬಂದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಅದ್ಭುತ ಯಶಸ್ಸು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ~~ಕಾ~~ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮುಂದಿನ ಹಂತಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಪುನಃ ಅದೇ ಯಶಸ್ಸು ಅವನನ್ನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಅವನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ, ಅವನ ಆದರ್ಶ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರ ಚಿಂತನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಹಂತದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ತಲುಪಿ ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ~~ಸ್ವೀ~~ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ~~ಅತ~~ ಅವನ ದೃಢ ಕಾಯ, ದೃಢ ಮನಸ್ಸು ಆಗಿದ್ದವು. ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ~~ಅ~~ ವೈಚಾರಿಕ ಅವನ ನಿಲುವು ಘನೀಭವಿಸಿತ್ತು. ಅವನ ಚಿಂತೆಯ ಕಾರಣ ಮನಸ್ಸಿನ ~~ಆ~~ ದೃಢ ಮನಸ್ಸು, ~~ಅ~~ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿಲುವು, ~~ಆ~~ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಗುರಿ. ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ

(13) ಅವನಿಗೆ ಚಿಂತೆ ತಪ್ಪುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಸರಿ ಈ ಹಾದಿ, ಅಲ್ಲ ಎಂದವರೆ ಆ ಹಾದಿ; 'ಮುಖ್ಯ, ಹಾದಿ ಆದರಾಯಿತು - ಗಾದ ಎತ್ತಿಗೆ ಗಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದರೇನು ಹೆಬ್ಬ ಹೊಡೆದರೇನು ಗಾಗ ಎಳೆವುದೊಂದೇ ಅವರ ಧರ್ಮ (ಕರ್ಮಕಾಂಡ). ರಘುವೀರ ಹೀಗಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ~~ಅವನು~~ ಸ್ವಂತವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಾನು. ಹಾಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಧಾರಗಳು ~~ಬೇಕು~~ ಬೇಕಾದಾವು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ~~ಸ್ವಂತ ಬದಲು~~ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಾರ.

ನಮ್ಮ ಜನ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಬೇಕು; ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವರು ವಿಚಾರವಂತರಾದಾರು. ಇದೊಂದೇ ದೇಶದ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಡತನವನ್ನು ಅಗಾಧವಾದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಿಸಲು ಇರುವ ಸರಿಯಾದ ಹಾದಿ ಎಂಬ ಪ್ರಥಮ ಉಪದೇಶವನ್ನು ರಘುವೀರ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಅವರ ಸಮಸ್ತ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಭಾವನೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದನ್ನು ~~ಅವನು~~ ಗಮನಿಸಿದ್ದ.

ಜನರನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತ~~ರನ್ನಾಗಿ~~ರಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ದೇಶದ ಉತ್ತಮ ಮೇಧಾವಿಗಳು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ~~ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾದೀ~~ ಅದು ಕೈಗೂಡೀತು. ಆದರೆ ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇನು! ಬೇರೆ ಯಾವ ಫಲವಂತ ವೃತ್ತಿಯೂ ದೊರೆಯದಾಗ ಮುಕ್ಕಿ ಹಿಡಿ ಎಂಬ ಕೊನೆ-ತಾಣ ನೀತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾನಂತೂ ಸ್ವಂತೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವುದು ಸರಿ ಎಂಬ ನಿಲುವಿಗೆ ರಘುವೀರ ಇಂಟರ್ಮೀಡಿಯಟ್ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನು ಓದಿದ್ದ ಮಡಿಕೇರಿಯ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಹಿರಿಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಮಂಗಳೂರ ಸ್ವಾಮಿ ~~ರ~~ ಅವರು ಆ ಕಾಲೇಜಿನ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಇದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ಅವನ ~~ಅ~~ ವೃತ್ತಿ~~ಗೆ~~ಗಾಗಿ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಹಿರಿಯರನ್ನು ತಂದಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ~~ಅವನು~~ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದ. ಅಂಥ ಬದುಕನ್ನು ತಾನು ಬಾಳಬೇಕು, ಆದರ್ಶವನ್ನು ತಾನು ತೋರಬೇಕು ಎಂಬುದು ~~ಅವನು~~ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದ.

ತಾನು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಹಿರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಆದುದಾದರೆ ಗೌರವದ ಮಾತಿರಲಿ, ಅದ್ದರಿಂದ ಜನಮನವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ, ಬೆಳಕಿನ ಕಡೆಯ ಕೆಲವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಬದಲು ಅದೇ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಪಕ ~~ಕಲ್ಪನೆ~~ ಕಲ್ಪ ಭವ್ಯಪಡಿಸಲು ಬಳಸಿ

(14) ನಿದ್ದುದಾದರೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದುಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ...ಯ
ವಾದ ಗಾಂಪುರ ಬಂದ್ದ ಬಂದು ಬಿದನು. ಪ್ರಶ್ನೆಯಾದ
ಕಳ್ಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ರಘುವೀರ ತರ್ಕಿಸಿದ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ
ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರ ಈಗ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ
ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ತಡೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಹೂಗ
ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳ, ಶೀಘ್ರ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಾಗ
ನೀವೇ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ.

ಮೋದೂರಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಹೊರ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಘುವೀರ ಎದ್ದ. ಮೋಡಗಳೆಲ್ಲ ಚದರಿ ಹೋಗಿ ಬಾನಂಗಳ ತಿಳಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಏರಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮರಗಳ ತುತ್ತತುದಿಯ ಚಿಗುರುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಂಗದಿರ ಕಿರಣಗಳು ಆಡುತ್ತಿದ್ದು ಕೆಂಬಣ್ಣದ ರಂಗು ಮತ್ತಷ್ಟು ಏರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಮಂಗಳಮಯ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಭಾರವನ್ನು ಕಳೆದು ಗಂಟೆಗಳ ಹಗುರಾಗಿದ್ದ. ರಘುವೀರ ಸಂತೃಪ್ತ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮೋದೂರಿನ ಸ್ವಂತ ಕುಟೀರದೆಡೆಗೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿದ.

ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದೊಡನೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಎರಡು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್‌ರವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ವಂದನೆಗಳನ್ನು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಅವರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಹಾರೈಸಬೇಕು, ತಾನು ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ಮುಂದುವರಿದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿವರವನ್ನು ಬರೆದ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಕೊಡಗು ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡಗಿನ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೊಂದು ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಬರೆದ. ಮರುದಿನ ಇವನ್ನು ಅಂಚೆ ಡಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಹಾಕಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಮನದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ.

ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿನ ಹೋರಾಟ

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕೊನೆಯ ಮಜಲನ್ನು ಏರಿದ ವೇಳೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಹೊಸ ಹುರುಪಿನ ಹರಿಯಲು ಹರಡಲು ತೊಡಗಿತು. ಅದು ತನಗೆ ಯೋಗಾಗ್ನಿ ಬಾಲ್ಯಕ್ಕೆ ದ್ಯುತಿ ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಂದಿ ಸಾಂಗ್ಲಿಗಳು ಈಗ ತೀರ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ತಾವೇ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂತರಂಗ ಪರಿಶೀಲನೆ ತೊಡಗಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಗಡುವಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ದೇಶದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಮೇಲಾಗ

(15) ತೊಡಗಿದ್ದು. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ನಾಯಕರ ಸುಸಂಘಟಿತ ಸೇವೆ ತ್ಯಾಗ ಪ್ರಭಾವ ಎಲ್ಲವೂ ಯುಕ್ತ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದುವು. ಇಂಥ ಸಂಭ್ರಮದ ವೇಳೆ ಕಲ್ಪಾಂತರಗಳ ಜಡನಿದ್ರೆಯನ್ನು ದೇಶ ಕಳಚಿದಾಗ ನವಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತದ್ದು ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಜನತೆಯೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡದ್ದು, ಅದರ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಕಾರ್ಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದು ತೀರ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಸಹಜ ವೀರರು ಸಮರ್ಥರು ಉತ್ಸಾಹಶೀಲರು ಆದ ಈ ಜನತೆಗೆ ಈಗ ಹೊಸತೊಂದು ಗುರಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು — ನಮ್ಮ ಕೊಡಗಿದು ನಮ್ಮದು, ಇದನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿ ಬೆಳೆಸುವವರು ನಾವು, ಆಗ ತಾನೇ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಬಂಗಾರವಾದೀತು ಎಂದು ಇವರು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಬಗೆದರು. ಇಂಥ ಹೊಸ ಆಶೆಯು ಒಂದು ಪ್ರಕಟಿತ ರೂಪವಾಗಿ ಕೊಡಗಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ — ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ, ನಾಪೋಕ್ಲು, ಪೊನ್ನಂಪೇಟೆ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ — ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ~~ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು~~ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು. ಆವರೆಗೂ ಮಡಿಕೇರಿ ಮತ್ತು ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ (ವಿಸ್ತೃತ ಗ್ರಾಮಗಳೆನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕ) ಮಾತ್ರ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದುವು; ಇನ್ನು ಕಾಲೇಜುಗಳಾದರೋ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದುವೆಂದರೆ ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ನಗರಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಡಗಿನ ಬಹುಮಂದಿ ತರುಣ ತರುಣಿಯರು ಪ್ರೌಢ ^ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಕಾಡ ಬಲು ತ್ರಾಸ ಪಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು — ತೀರ ಬಡವರಿಗೆ ಅದು ಎಟುಕುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮುಂಬೆಳಗಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆದರ್ಶವಾದಿಗಳಾಗಿ ರಂಗು ರಂಗಾದ ಹೊಂಗನಸುಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಪೋಕ್ಲಿನ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರಾದರೂ ಇದೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು — ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚೇ ಬೀಗಿದರೆ.

"ರಾಜರ ಕಾಲದಿಂದ ತೊಡಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳಿದ ~~ವರೆಗೆ~~ ತನಕವೂ ನಮಗೇನು ದೊರೆತದ್ದೇನು? ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ~~ಪ್ರವಾಹ~~ ಮಹಾಪೂರ, ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಕಾವು, ಬರ. ಈ ನೆಲದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೆಳೆದದ್ದು ಜಳ್ಳು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಪಕ್ಷಪಾತ ಧೋರಣೆ ಸಲ್ಲದು" ಎಂದವರು ಗರ್ಜಿಸಿದ.

"ನಾವಿಲ್ಲಿ ನಾಳೆ ಕಟ್ಟಿ ನೂರುಗಳಲ್ಲ ಸಾವಿರಗಳಲ್ಲ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯಂದಿರನ್ನು, ಇಲ್ಲ ಅವರ ಸಂತಂದಿರನ್ನೂ ತಯಾರು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ~~ನಮ್ಮ~~ ಕೆಸ್ತ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ

(16) ಕಾವೇರಿಗೆ ಕನ್ನಂಬಾಡಿಯು ಅಡ್ಡನಿಂತು ಬಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿನಿಂದ,
~~ಸಾಧ್ಯ~~ ಕೆಲವು ದೀಪವನ್ನು ನಂದನವನವಾಗಿ ~~ವನ್ನಾಗಿ~~ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ
ಎಲ್ಲ ಬಲ ಮಾರವಾಡಿಗಳ ಸಾವಿರ" ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ತಿಳಿದವ
ಉಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿ ದನಿಗೂಡಿಸಿದ.

[illegible]

ಇದು ಹಿಂದಿನ ೭೦೦ - ೬೦ ವರ್ಷ [illegible]

[illegible]

(17) ನಿನಗೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಯಶಸ್ಸು ಕಾದಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಶಿವರಾಗಿ ಅವನ ಕೆಲಸದ ಅರ್ಜಿ ಕಂಡಾಗ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ವಿಚಿತ್ರ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅವರದನ್ನು ನಂಬಲು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬರವಣಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ, ಮದ್ರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲೇ ದಾಖಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರ ಬೇರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಗಳಿಸಿದವ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇಕೆ! ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಇಬ್ಬರೆ ಕೇವಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಯುವಕರು ಪಾಸು ಇರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಇಂಥವನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಲು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ! ಆದರೂ ಎಲ್ಲರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆತನೇ ಯೋಗ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ~~ಅದೆಂಥ~~ ಎಂಥ ಅವಿವೇಕ! ಇವನಿಗೇನು ಆಗಿದೆ! ಕರೆದು ತಿಳಿ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು.

ಆದರೆ ರಘುವೀರನ ದೃಢ ನಿಲುವಿನ ಎದುರು ಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಏನನ್ನು ಮಾಡದಾದರು. ಅವನ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅವರು ಮನಸಾರೆ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಅವನ ತರ್ಕವನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ~~[illegible]~~ ಇಷ್ಟು ಬಂದಿರುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯದಾದರು. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುದ್ದೆಗಳು ಖಾಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ~~ಅವರು~~ ರಘುವೀರನ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥ ನಾಸಿಕ್ಕಿನ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದರು.

ನಾಸಿಕ್ಕಿನ ~~ಪ್ರಯೋಗ ಮಂದಿರ~~ ಹೊಸ ಹಸಿರು

ಕಾಡು ಬೆಟ್ಟ ಕಣಿವೆ ತೊರೆ ಗದ್ದೆ ಗುಡ್ಡ ಹಳ್ಳ ಹಳ್ಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯೂ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಮನೆಗಳ ಸಮುದಾಯ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮನೆಗಳು ಪ್ರಧಾನತಃ ಬೇಸಾಯದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊಲಗಳ ನಡುವೆ ತಲೆ ಎತ್ತುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ನಾಸಿಕ್ ನಗರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಒಂದು ದೃಶ್ಯ: ಹಸಿರು ~~ಸಮುದ್ರದ~~ ಕಡಲಿನ ತರಂಗಿತ ವಿನ್ಯಾಸ, ಅಲೆಗಳು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಮಲೆ ~~[illegible]~~ ಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ತಗ್ಗಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವಲ್ಲಿ ಕಣಿವೆ ಕಂದರಗಳು ಬಾಯ್ದೆರೆದಿವೆಯೇನೋ ಎಂಬ ತೆರದಲ್ಲಿ ಬಾಗು, ಬಳುಕು. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ವರ್ಷಾಕಾಲ, ಹಸುಗಳ ಹಿಂಡಕ್ಕೆ ~~ತಟ್ಟಿ ಸಾಲಾಗಿ~~ ~~ನಿಬ್ಬೆರ~~ ಹಬ್ಬಿ ಹತ್ತು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಮರಗಳ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲೆ ~~[illegible]~~ ಬೆಳಗಿದ ಹಾಗೆ ಮತ್ತೆ, ಗದ್ದೆಗಳ ಅಲ್ಲಿ ತೆನೆಗಳು ಕಂಡರೆ ಅಚ್ಚರಿಯ ವಿಶಾಲ ದೃಶ್ಯ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ಇದು ಇದೇ ಹಳ್ಳಿ ಎಂದು ಬೆಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ರಾಜಮಾರ್ಗದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾದಿರುವ ಕೈಗಂಬ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲುವ ಹಳ್ಳಿಗಳ್ಳಾ ಇಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿಂತಿರುವ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿ

(18) ಶರಾಣಂ ಕಳ್ಳರು ಈ ಹಣ್ಣು ಯುಗವು ಎಲ್ಲಿಯುತ್ತದೆ.

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿ, ಬ್ಯಾಂಕು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾ-

ಲೆ ಇವಿಷ್ಯ ಬಂದು ಹಣ್ಣು ಅವಿಲ್ಯ ಅಂಗಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಂತು ~~ಕೆಂಬು ಬಂದಿರಲು ಕಿರಾಕ ಅಂಗಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲುಗಳು~~

ಇರುವುದು ಅವರವ ಮಾನ್ಯ. ರಾಜಮಾಗಾದ ಇಕ್ಕೆಲ ಗಳು

ಇವು ಹರಡಿ ಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಬಿಸಿಲ್ಲ ಬಂದಾಗ ಎರಡಾಗ ಗಂಟಿ ವಸ್ತು

ಈ ರಾಬಿಯು ಮೇಲೆ ಹರಿಯುವಾಗ ~~ಅಷ್ಟು~~ ಈ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಎಲ್ಲವದ ಚೇತನ

ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಬಳ ದಾರ~~ಿಂದ~~ಗಳಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಆಕ್ಕಿಗೆ ಆಗ

ಬರುವುದುಂಟು: ಬಸ್ಸು ಸೇರಲು, ~~ದಿನ~~ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದ

ಅಧುನಾತನ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯಲು (ಇದು ಆಗಲ್ ಯುರು ಬಿವನ

ಹಣಿ ನಾಲ್ಕು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಇವರಿಗೆ (~~ಆ~~ ದಿನ್ನು ಅಧುನಾತನವು ವೇ),

ಶಾಸನ ಅಂಗಡಿ ಬಾಯಾ ಹೋರಲು, ಕಡಿಗಿ ಮನಸ್ಸಿಂದರೆ

ಬಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ದ್ಯಾನ್ನ ಬಂದು ತಿಳ್ಯು ವಿಂಯ್ಯ

ಯುವ ~~ಬೇರಾಗು ಸ್ಥಳವು ರಸ್ಸು~~. ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಲು.

ನಾಕ್ಟರ್ಸ್ನ ಕಾರು ಇವ ತಿರನಾದ ಬಂದು ಹಣ್ಣು. ಕೆಲಸ

ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಬಸುವಾಗವಾಗಿ

ರಂಗನ ಎರಡನೆ ಯ ವಿಭಾಗವಾದ ವಿರಾಜಪೇಟೆ ಮೇಲೆ

~~ಹೋಗುವಾಗ~~ ನಿಲ್ಲು ತಾಗುತ್ತವೆ. ~~ನಾನು~~ ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ

ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ

ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಬಯಲು ನೀರು ಯಾವ

ಮಾತಿನ ಇದು ನದಿ. ನಾಕ್ಟರ್ಸ್ ನಲ್ಲಿ ಇದು ನಿಜವಾಗ ತೀರ.

ಬ್ರಿತವಾಗಿ ಇದು ಕಿರಿದಾದರು ಇದರ ವಾವಿಷ್ಯ ಮಹಿಮಾ

ಅಪಾರ ~~ವಾದದ್ದು~~ ಕೆಲವರ ದಾವರು ಕಾವೇರಿ. ಅದು

ಇವರಿಗೆ ಕಾವೇರಿ ತಾಯಿ. ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲ ಕಾವೇರಿ

ಯಾಕ ನಿಂತಿರ ಮಗು ಹಾಲ ಅವರ ~~ಆ~~ ಬಂಗಾಳದ

ಮೇಲೆ ಅಂಚೆ ಗಾಡಿ~~ಯಾತ್ರ~~ ಮುಕ್ತ ಅದ್ದು ವಾಯುಪ್ರಮ ವಾಳ್ಯ.

ಹಾಗಿಂದು ನಿಲ್ಲು ಆಕೆಯು ಪ್ಲೇನಾದಂತ ತಿಪ್ಪರ ವಾಡಿಬಿಡು

— ಬಂದು ನೋಡಿ ಕಾವೇರಿಯು ರುದ್ರಯುಂಕರ ತ್ಯವನ್ನು

ಪ್ಯಗಳಿರಾ, ಆಶ್ರಾ ಮಳೆಗೆ ಮುಸಲಧಾರೆಗೆ ದಿನಗಳಿಂದ.

ಅವಳು ~~ಆ~~ ಯುಧ್ದ್ರ ನಿಲ್ಗಾಡಿದು ಯಲ್ಪ ಅಗ್ರ ಹರಿನಾಲ

ಹಳ್ಳಿ ಸೇರಿಗಳನ್ನು ಕಳ್ಳಿ ಕೆಂಬನ್ನು ವನ್ನು ಕಳೆದು

ಮುಂದೆಗಾಲುಯಾಗಿ ನಾಗುತ್ತರುತ್ತಿ. ಇಂಥ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ

ಮಡಿಕೇರಿ- ನಾಕ್ಟರ್ಸ್ ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣ ಬಂದ್ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಜನ ಗಾಸುವಾರು ಎನಿದ್ಯರ ಹೋಗಿಗೆ ಮೇಲೆ

ಜಂಗಲ್ಲಗೆ ಮೇಲೆ ಕಾವೇರಿ ಮಾತೆಯು ಎಲ್ಲ ಹರವನ್ನು

ದಾಟಬೇಕಷ್ಟು. ಮಳೆಗಾಲವಿಡೀ ನಾಕ್ಟರ್ಸ್ ಮಹಾರಾಣಿಕೆ

ಅಂದ ~~ಮಾನ~~ ಮಾನ ವಾಸಿ. ಆದರೆ ~~ಈ~~ ಅದು ಅವರ ಅತಿ ಬರುವಿನ

(೯) ಪ್ರಾಯ — ಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳ ಕೆಲಸ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿಸಲಾದ, ಮುಂದಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ. ನಿಲುವನ್ನು ಉದಗ್ರತೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಚಾರವು. ವ್ಯಾಪಾರ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ~~ಯಂ~~ ಯಂತ್ರ ಬೆಳೆಗಳ ಸಾಗಣೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೈ ಕೈಗೆ ತಂದುಕೊಡುವಂತೆ ಒಂದು ~~ಬಂಡಿ~~ ಗಾಡಿ ಉಳಿದ ನಡಿಗೆ ~~ಉದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆ~~ ಕರುಬಂಡಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಮಂತ್ರ ಮಾಡುವ ನಮಗದಂತೆ ~~ನಡೆ~~ ನಡೆ ಯಾತ್ರೆಯ ಪಕ್ಕಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿ ಕಟ್ಟುತ್ತೆ.

ಶಾಲೆಯ ಬೆಳೆ ನಿಂತಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ನೆತ್ತಿಗೆ ~~ಕ್ರೀ~~ ಕ್ರೀಡೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆ ದಿನವಾದ ಹಬ್ಬದ ಕಲೆ ಕೊಡುವುದು ಕಾರಣ. ವ್ಯಾಪಾರದ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ತಂದ ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣ ಬೆಳೆ ಸಂಪಾದನೆ ಹಣ ಅಧಿಕ ಹಣ ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಒಪ್ಪವಾದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಹಿಂದೆ ಬಳ್ಳ ಕೊಡುವ ಹಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾರಣ ~~ಕಾ~~ ಕಾರಣ ~~...~~ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಬರುವಿನ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ತಪ್ಪುತ್ತಿದೆ. ಒಬ್ಬರ ಮುಂದಿನ ತಪ್ಪು ಹರಿವು ನಾಟಕಗಳು.

ಊರ ಜಾತ್ರೆ, ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ, ಸಾವು — ಇವಿಷ್ಟರ ಹೊರತು ನಾಟಕಗಳು ಜನತೆಯ ಜನಜೀವನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಧಾನ ವಿನಿಮಯಗಳು ~~...~~ ಹೊಸದು ತಂದಿದ್ದವು. ನಾಟಕ, ನಟನೆ ಸಂವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಈ ಜನ ಮನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಯು, ಹಾಡುಗಳು ಹೊರ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಥ ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ಪ್ರಥಮ ಬಂದು ಒಬ್ಬ ~~ನ~~ ಯು ಜನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿಂದ ಬಂದ ಬದ್ಧಂತ ಚೇತನವನ್ನು ಜೀವ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಂದ ನಾಯ ~~...~~ ಕಗೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಳ್ಳಿಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮರು ಬಂದ ಸ್ಥಳ ಸ್ಮರಣೆಗಳು ಎನ್ನಿಸಿದರು. ಈ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರಾದರು ಎಂಥವರು! ಹಳ್ಳಿಯ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆ ಮಧ್ಯಂತರ ಒಂದನ್ನು ಅರಿತ ಅವರ ಕಾಲಿಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವಿರತ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಂಥ ಚೇತನದ ಚಿಲುಮೆಗಳು. ಇದರ ಹಾಗೆಯೇ ನಾಟಕದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರಣ ಈ ಕಾಲ ~~...~~ ಮತ್ತು ಇವರ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷ~~...~~ರು. ನಾಯಕ ಜನ ಸೇರಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ. ಮಗು ಕಾಲಿಯದೆ, ಅಧ್ಯಾಪಕರಿದ್ದರು. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯ ಮೇಲು ತರಗತಿಗೆ ಅವರ ತಾನೇ ಸೇರಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ~~...~~ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಗುಣಗಾನ ಅರಿತಿದ್ದ ತಂದೆ ತಾಯಿ

(28) ಯಾರಿಗೆ ಇನ್ನು ಹಿರಿಯನ ಮಾತುಗಳು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳ
ಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಅ ಮಕ್ಕಳು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಠಗಳ ಪುನರಾವರ್ತನೆ, ಅವರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳ
ಅನುಕರಣೆ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದು
ನೂತನ ಭಾಗವತ ಕಥಾ ಪಾರಾಯಣ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅನ್ನಿಸು
ತ್ತಿತ್ತು.

ಕಚ್ಚೆ ಪಂಚೆ ಬಿಳಿಯ ಷರಟು ಕಂಠ ~~ಮಾಲೆ~~ ಕೌಪೀನ (ನೆಕ್‌ಟೈ)
ತೆರೆದ ಬಟನ್ ಸರ್ಜ್ ಕೋಟು ಕಿರೀಟವಿಟ್ಟಂತೆ ತಲೆಗೆ
ಮೈಸೂರು ಜರಿ ರುಮಾಲು ಈ ಭವ್ಯ ಪೋಷಾಕಿನಿಂದ ಸದಾ
ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ, ಹೊತ್ತ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಭಾರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂ
ದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿ ನಡೆವ ಆ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರಾಕೃತಿ ಗಾತೆಯ
ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಎ. ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯ, ಬಿ.ಎ. ಬಿ.ಟಿ.
ಅವರದು. ಪುಸ್ತಕಂ ಹಸ್ತ ಭೂಷಣಂ ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ
ಅವರ ಪಾಣಿ ಹಸ್ತ, ಸದಾ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ
ಘನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಕೀರ್ತಿ ಅಧ್ಯಾಪನೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರೆಲ್ಲ ಮುಂತಾದವರ
ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರತಿವಂದಿಸು
ವಾಗಲೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ವಿನಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲ್ಲಿ
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಿಯ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು
ಕಂಡದ್ದು ರಾಜಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನೇ. ಈ ನಾಡಿಯ ಉದ್ಯೋ
ಗಿಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಬೋಧಕ ಕಲುಷಿತರ ದೊರೆಗಳ ನಾಯಕರಿಗೆ
ಆಗಲೇ ಇದ್ದಾಗ ಅವರೊಡನೆ ನೇರವಾಗಿ ದೇವಭಾಷೆಯಾದ
ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಸರಸರನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿ ಅವರ
ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದಂಥ ರಾಮಚಂದ್ರ
ಯ್ಯನವರು ನಾಡಿನ ಬುದ್ಧಿ ಭಂಡಾರವಾದದ್ದು ನಿಶ್ಚಿತವು.
ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ
ಹಾಗೆ ಅವರು ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಯಾವುದೇ ಚರ್ಚೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾ
ಗಲೀ ಯಾ ಅವರು ನಿಂತಲ್ಲೇ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ
ವಾಗ್ಧಾರೆಯನ್ನು ಹರಿಸಬಲ್ಲ ಆಶುಭಾಷಿಗಳು. ಪ್ರಾಚೀನ
ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ~~ಪಾಂಡಿತ್ಯ~~
ಪ್ರವೇಶವಿತ್ತೆಂದರೆ ಸ್ವತಃ ವ್ಯಾಸರಿನ ಈ ಮಹಾನ್
ಹಾರ್ದಿಕರು ತಮ್ಮ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು
ಆಗ ಈಗ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯು
ತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ವದಂತಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಅರಮನೆಯ
ಮುದ್ರಾಂಕಿತ ಲಕೋಟೆ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ
ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಸಲ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಇದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡು
ವುದಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲದೆ ~~ಪಾಠದ~~ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಯಾರ ~~ಸ~~ ಅವರೆ

(21) ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರ ಆಮಂತ್ರಣದ ಮೇರೆಗೆ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ರೂಢಿ ಆಗಿತ್ತು. ನಾಗರಿಕ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆದವರು ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಗೌರವ ಭಕ್ತಿ ತಳೆದಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದ ನೀತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ನಾಡು ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾಗುತ್ತದೆ, ಆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಜನರೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅವರು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದರು.

ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರ ನಿಕಟವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಕೆ. ಎಲ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾವ್, ಬಿ.ಎ., ಎಲ್.ಟಿ. ಅವರು. ಇವರು ಇತಿಹಾಸ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಪ್ರೊ. ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರ ನೇರ ಶಿಷ್ಯ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಿದ್ದ ಇವರು ಪಾಠದ ಮಾತಿಗೆ ಲಾಸ್ಕಿ, ಕೇನ್ಸ್, ಮುಂತಾದವರ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವರು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲ, ಜನರೊಡನೆ ಮಿಳಿತವಾಗುವವರಲ್ಲ. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬಲು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು, ಶ್ರದ್ಧೆ. ನೀತಿಯ ಅಳತೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಿಡಿ ವಿವರವನ್ನು ತುಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ತಂದೆತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾಯರ ವಿಚಾರ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವ ಭಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಯವೇ ಇತ್ತು. ಹಾಗೆಂದು ಇವರು ಎಂದೂ ಯಾರಿಗೂ ಬಿರುನುಡಿ ಆಡಿದವರಲ್ಲ. ಇವರ ಮೌನವೇ ಆ ಹೆದರಿಕೆಯ ಮೂಲವಾಗಿರಬಹುದು.

ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರೂ ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾಯರೂ ನಡುಹರೆಯ ಕಳೆದವರು, ಸಂಸಾರವಂದಿಗರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳ ಸಮೇತ ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಹೂಡಿದ್ದರು. ಮೂರನೆಯ (ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ) ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೇ ನಮ್ಮ ರಘುವೀರ. ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತರ ಹರೆಯ ತುಂಬಿದ್ದ ಈ [illegible] ತರುಣನನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಪದವಿಗೆ ಏರಿಸಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಬಿಳಿ ಪೈಜಾಮ ಜುಬ್ಬವನ್ನು (ಅಥವಾ ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆ) ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವನ ರೂಪ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ತೀರ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಳೆಯ ಉದ್ಘಾಟನೆಯ ದಿನ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಾಂತದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಜನ ರಘುವೀರನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೂಕವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸನಿಗೆ ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು

(22) ಅಚ್ಚರಿ ಪಡುವಂತೆ. ರಘುವೀರ ಶಿಷ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳು - ಗಣಿತ, ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇವನೊಂದು ನಾಯಕ ಶಿಬಿರ (ಮಕ್ಕಳ ಶಿಬಿರ), ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬಂದರೂ ಧರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರುವಂತೆ. ಶಾಲೆಯ ಒಳಾಂಗಣದ ಮತ್ತು ಹೊರಾಂಗಣದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಇವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು.

ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗಗಳು

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಆ ವರ್ಷ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ನವಚೈತನ್ಯ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಕೈಗೆ ಬರಲಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಎಂಥ ಪ್ರಮಾದವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆವು ಎಂಬುದಾಗಿ ಜನನಾಯಕರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು: ಧರ್ಮಗಳ ಆಗಮನದಿಂದ ನಂತರ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮವು ಕಲಿಸಿದ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಕವಿಗಳು ಕಂಡ ಜೀವನ ಶಿಲ್ಪದ ಕಾಲು ಹಾದಿ ಬಿಡಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ವಿಜ್ಞಾನ ಒಂದೊಂದು ಆಗಲೆ ಆ ತೆರೆಗಳಿರುವ ಆಕೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಿದರು! ಇಂಥ ಮಂಗಳ ದಿನಗಳು ಹಾಳಾಗದಿದ್ದ ಹೊತ್ತು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಮಂದಗಮನದಿಂದ ಪರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2 ಬಂದೇ ಬಂತು. ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತನ (ಅವರನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು) ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನವೆಂದು. ಸ್ವತಃ ಅವರೇ ಎಲ್ಲರ ದೂರದ ಭೂಗತ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಕೊಟ್ಟವರು ಕಲಕತ್ತ ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದ ಆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಂತರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತರುವ ತಿರುವು ತ್ಯಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಪಾರ ಜನ್ಮದಿನೋತ್ಸವವನ್ನು ಸಂಭ್ರಮ ವೈಭವಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ~~ರಾಷ್ಟ್ರದ~~ ಊರಿನ ಮುಂದಾಳುಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ಯಾರದ್ದೋ? ಬಂಡಿತ ಒಬ್ಬ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಟ್ಟರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ನಡೆಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದೇಶಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ~~ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿ ಹಂಚು~~ ಹೃದಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಜಯಘೋಷಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ಮುಂದಾಳುಗಳು ನಾವು ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಯಾವ ಭಾವನೆ ತಮ್ಮ ಗಂಟಲು ಧಾರೆಯನ್ನು ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಹರಿಸಿದರು. ಆಗ ತಾನೇ ಹೊರಬಂದಿದ್ದ ಅವರು ಕಂಡಿದ್ದ ~~ಧ್ವಜ~~ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕದ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಆಟ ತಮ್ಮ ಸ್ವರದಿಂದ ಗಾನ ಪುಳಕಿತರಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ

(2) ಹಿಂದಿನ್ನೊಂದು ಹಿಂದಿನ ವಿಭಾಗದಿಂದ [illegible] ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಗಂಟಲು ಧ್ವನಿ [illegible]! ಕಣ್ಣಾಲಿ ತುಂಬಿ ಬಂದವು! ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ [illegible] ಬಂದಾಗ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಎಂದಿನ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸಂಯಮದಿಂದ ಬಲು ಶಾಂತವಾದ [illegible] ನುಡಿದರು.

"ಯಾವ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾವು ಇಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸುಖವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಆ ಮಹಾಪುರುಷನ ಬಲಿದಾನದಿಂದ ಈ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸ [illegible] ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ [illegible] ಮನುಷ್ಯತನ [illegible] ನಮ್ಮ [illegible] ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ [illegible] ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ [illegible] ಯುಗಪುರುಷನ [illegible] ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾವಿಂದು [illegible]." ಈ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು [illegible] "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. [illegible] ದೇಶವನ್ನು [illegible]. ಈ ದೇಶವನ್ನು ಧರ್ಮದ [illegible] ನ್ಯಾಯದ [illegible] ಮೇಲೆ [illegible] ನಾವಿಂದು [illegible]. ನಾವು [illegible], ನಾವು [illegible], ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ [illegible] [illegible]. [illegible] ಮಹಾತ್ಮರ [illegible]. [illegible] ನಾವು [illegible] ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು [illegible]."

ಜನ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ [illegible] ಮಾಡಿದರು. ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ [illegible] [illegible]ರಾದರು. ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ [illegible] ಮಾಡಿದರು. [illegible] ಹೇಳಿದರು.

ಮುಂದಿನ ಮೂರು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ [illegible] ರಜೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು [illegible] ಹೋದರು. [illegible] ಮಹಾರಾಜರಿಂದ [illegible] ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಸುದ್ದಿ.

(24) ಕರ್ನಾಟಕದ ಗುಡಿ ~~ಗೋ~~ ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದರು. ~~ಕೆತ್ತಿದ ಹಲವು ಮೂರ್ತಿಗಳ~~
ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ರಘುವೀರನ [illegible] "ಇಂದೇ ನೀವು
ನಿಮ್ಮ ವಿಭಾಗದ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ಒಂದು [illegible] [illegible] [illegible]
ಮತ್ತೆ ನಾನು ಮೈಸೂರಿಗೆ [illegible] ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷ [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವನ್ನು ~~[illegible]~~ [illegible] ತಂದಿದ್ದೇನೆ. [illegible]
ಇದರ ಚಿತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ನೀವು ನೋಡಿ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ನನಗೆ [illegible]" ಎಂದರು.
ತನ್ನ ಚೀಲದಿಂದ ಅದ್ದುಂದು [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ಆದದ್ದು ನೋಡಿ ರಘುವೀರನಿಗೆ ತುಂಬ
ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ [illegible]
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು [illegible] ನೋಡಿದಾಗ
ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು.
ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು [illegible]
[illegible] ಇರುತ್ತ. ನಿಜಕ್ಕೂ [illegible] ಅತಿ [illegible]
ಅದಕ್ಕಾಗಿ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ಎಂದು ಅವನಿಗೆ [illegible]. ಇಲ್ಲಿ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. ಇವನು ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ಅದು
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. ತನ್ನ ಮೊದಲ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ರಘುವೀರ
[illegible] ತಂದ. ~~[illegible] ಅವನು [illegible]~~ [illegible]
[illegible] ಅವನು [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] ಅಧ್ಯಕ್ಷರು [illegible] [illegible].
"ನೋಡಿ ರಘುವೀರರವರೇ! ಒಂದು [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ದೇಗುಲ ~~[illegible]~~ [illegible] ಎಂದು
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]! ಅದರ ಒಂದೊಂದು
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ಎಂಬ [illegible]. ಆಶ್ಚರ್ಯ!"
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು [illegible] [illegible] [illegible]
"ನೀವಿಲ್ಲಿ [illegible] ನನಗೆ [illegible] [illegible]
ರಘುವೀರರವರೇ. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಮೈಸೂರಿಗೆ [illegible]

(25) ~~ಮೇಲೆ~~ ನಿಮಿತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು ಈ ಹೊಸ ಮಳಿಗೆ ಹತ್ತಿ ಕುಂತೆ ಅಷ್ಟೆ. ಆ ಬದಿಯಾಚೆ ಅಂಗಡಿಯವನು ತನ್ನ ಮಾಲ ಮಾರಿರಬಹುದು. ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಾರರೆಲ್ಲರ ಮಳಿಗೆಯೂ ಹೀಗೆ. ನೀವೇನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿ. ನೀವು ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಅಲ್ಲದ್ದು ಕಾಗದ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನನ್ನ ವಶ ಕೊಡಿ. ನಾನು ಅಂಗಡಿಯವನೊಡನೆ ಜಿದ್ದು ಕಾದಾಡಿ ಇದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತೇನೆ."

"ಹಣ ಒದಗಿಸಿದ್ದು ಸುಲಭ ಅಲ್ಲ ಅವರ ವಿಳಂಬ" ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮೆಚ್ಚುನುಡಿ ಆಡಿದರು.

"ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಜೀವನ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತಿಯ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲವೇ. ಇದು ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಜೀವನದ ಮಂತ್ರ" ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ಮರು ನುಡಿದರು.

ರಘುವೀರ ಕ್ರಮ~~ಾ~~ವಾಗಿ ತನ್ನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. "ಆ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೀವು ಬಳಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನು ಇವುಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದಾರನಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಸಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ವ್ಯವಹಾರ ಸರಿ ನಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಧರ್ಮಾತ್ಮರಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಬೆಂಬಲ ನಮಗಿರುವಾಗ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ರಘುವೀರನಿಗೆ ಅಭಯ ನೀಡಿದರು.

"ಬೇಕಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು!"

"ಅವು ಅಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಾಗ ಓದುಗರು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆವರು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥರಹಿತ ಸೇವೆ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹೇಳಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರಿ, ಅಲ್ಲವೇ ಸ್ವಾಮೀ!"

ತಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರೆದ ಪ್ರಶಂಸೆಗಳಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ತಲೆದೂಗಿ ಸೂಚಿಸಿದರು. ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು "ಅಲ್ಲದೆ ಬಳಿಯಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಾನು ಜಮಾ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗೆ ಸುಭದ್ರವಾಗಿ ಸೇರಿದಂತಾಯಿತು."

ಮುಂದಿನ ~~ಸಲ~~ ಸಲ ರಘುವೀರನ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉಪಕರಣಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹಣ ಒದಗಿ ಬಂದಾಗ ಅವನನ್ನೇ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಯಾದ ~~ಒಂದೆರಡು~~ ಅಂಗಡಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಂದ ಉಪಕರಣ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ತರಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ರಘುವೀರನಿಗೆ ತುಂಬ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ಅವನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣ ಪುಸ್ತಕ ~~ಸಾಮಗ್ರಿ~~ ಮುಂತಾದವನ್ನು. ~~ಅವುಗಳ~~ ಖರೀದಿಸಿ ಬಿಲ್

 ಪಡೆದು ಮತ್ತೆ ಪೇಟೆ ನೋಡಲು ಹೊರಟ. ಅವನು ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಹೊಸಬ.
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳಂದು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಒಂದು ಹತ್ತಿಗೂತ ಪತ್ರ
ಅಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ನಗರ ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಸತೆಂದು ಅನ್ನಿಸು
ತ್ತಿತ್ತು. ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ಉಪಕರಣಗಳ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅಷ್ಟು ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು.
ಇಲ್ಲೇನೋ ಎಡವಟ್ಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮೊದಲು ತಾನು ಸಾಮಗ್ರಿ
ಗಳನ್ನು ಕ್ರಯ ಮಾಡಿದ್ದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು
ವಿವರಿಸಿದ. ದರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ತಪ್ಪಾಗಿರಬಹುದು,
ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಬಾಕಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ.
“ಓ ಹಾಗೋ! ನೀವು ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದು
ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಎಂಥ ಪ್ರಮಾದವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ನೋಡಿ.
ಹಳೆಯ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೀವು ಇಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ. ದರಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ
ಮಾಡಿ ಹೊಸ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅಂಚೆಯಲ್ಲಿ ರವಾನಿಸುತ್ತೇವೆ.
ಮಾಲುಗಳನ್ನು ನೀವು ಸಂಗಡ ಒಯ್ಯಬಹುದು.” ‘ಗಿರಾಕಿ ಸದಾ ಸರಿ’
ಎಂಬ ಅಂಗಡಿಯವನ ಈ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ರಘುವೀರನಿಗೆ ತುಂಬ
ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ತೃಪ್ತನಾದ ರಘುವೀರ ಮಾಲುಗಳ ಸಮೇತ ನಾಸಿಕ್ಕಿಗೆ ಮರಳಿದ.
ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಹತ್ತಿರ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಾಗ
ಅವರೆಂದರು “ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಸ್ವಭಾವ
ಹಾಗೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬಾಕಿ ಹಣ ಮರಳಿ ರವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ
ನೋಡಿ.”

ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷದ (ಅಂದರೆ ಈಗ ಐದ
ನೆಯ ಫಾರ್ಮ್ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು) ಗಾಂಧೀಜಯಂತಿಗೆ ವಿಶೇಷ
ಮಹತ್ವವಿತ್ತು. ಅದೇ ಹಿಂದಿನ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಹಂತಕನ
ಹತಿಗೀಡಾಗಿ ಅಸುನೀಗಿದ್ದರು. ಈ ಸಲದ ಗಾಂಧೀಜಯಂತಿಯಲ್ಲಿ
ಸಭೆ ಭಾಷಣಗಳ ಕಡಮೆ, ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿರ
ಬೇಕು, ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನಡೆಸ
ಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚಿಂತನಧಾಟಿ ಆಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ
ನಾಸಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨ರಿಂದ ೧೦ ತನಕ ಒಂದು ಸಮಾಜ
ಸೇವಾ ಶಿಬಿರವನ್ನು ನಡೆಸುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.
ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ನೂರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು,
ಇದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಶಾಲೆಯ ಆವರದ ವ್ಯವಸಾಯದ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಬೇಕು
ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಶಿಬಿರದ ಸಮಸ್ತ
ಖರ್ಚನ್ನು ಭರಿಸಲು ಕೊಡಗು ಸರ್ಕಾರ ಉದಾರ ಧನಸಹಾಯ
ನೀಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಚಿಂತನ
ದಲ್ಲಿ ರಘುವೀರನ ಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಶಿಬಿರ

(27) ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಬಲುಮೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈತನ ಸೃಷ್ಟಿ ಆದದ್ದಾಗಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಕಾಣುವಂತೆ ರಘುವೀರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅತಿ ತನ್ಮಯವಾಗಿ ಹರಿಯಿತು.

ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲೇ ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಾಸ ಮತ್ತು ಆಹಾರ. ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹತ್ತು ಮೈಲು ಸಾಗರದಿ ದೊರೆತ ಬೋಳು ಹರವು ಅದನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಿಗಾಗಿ ಆಹಾರ ಕೊಡುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸ. ಆ ಕಾಲದ ವೇಳೆ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ತಂಡಗಳ ಸಮೀಪದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನ, ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಆ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಯೋಜನವಾದರೂ ಅದೇ ತುಂಬ ಭರವಸೆ ರಘುವೀರನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರ ತಾತ್ವಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಬೇರೆಯೇ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ಹಳ್ಳಿಗರ ನಿಕಟ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಂಪರ್ಕ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನೈಜ ಅರಿವು. ಹಳ್ಳಿ ಭಾಗಗಳ ಕೃಷಿ ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಬಂದ ದತ್ತ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ ಮುಂದಾಳುತನವೂ ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡಿತು (ಆಗ ಗ್ರಾಮದಾನ ಎಂಬ ಪದ ಇನ್ನೂ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ) ~~ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ~~ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮೀರಿದ ಭರದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಶಿಬಿರವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳು ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದುವು. ಹಾಡುಗಾರರು, ಕೊಳಲುಗಾರರು, ಬಡಬಡಿಕೆಗಳು, ಹಾಸ್ಯ ಕತೆ ಹೇಳುವವರು, ಏಕಪಾತ್ರಾಭಿನಯಕಾರರು – ಒಂದೊಂದು ಸಂಜೆ ಒಂದೊಂದು ರಸಮಂಜರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆದು ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳು ನೋಡಬಂದ ಊರವರೂ ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಶಿಬಿರದ ನಿರ್ವಾಹಕ ರಘುವೀರನೇ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಇದ್ದ; ಪುನಃ ಅದೇ ಮಾಯಾವಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೂ ಇದ್ದ.

ಶಿಬಿರದ ಆಹಾರದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದೇ ಶಿಸ್ತು, ಅದೇ ಮಿತವ್ಯಯ. ದಿನ ದಿನವೂ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಭಾಗಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾದ ಗ್ರಾಸ. ಪ್ರತಿ ಊರವರು ದೊಡ್ಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳದ ಹಾದ ನೆರವಿನಿಂದ ಇಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ರಘುವೀರ ವಿಶೇಷದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದು ಬಾಬನ್ನೂ ಸಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು ಇಂಥ ಅವನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಭೇಟಿಗಳಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿ ವಿಚಾರವೂ ಇತ್ತು. ಮೊದಲ ಉದ್ದೇಶ ನಿಮಿತ್ತಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾದ ಅಂಕೆ ಅಂಶ – ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ

(28) ಮುಂದುವರಿದುವು. ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಬಾರಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನ ವಹಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೆಲಸದ ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾರ್ಯಗತಿಸ್ತದ ಹೊಣೆ ಹಿಡಿತ ಬೆಳಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಪೂರ್ವ ಯೋಜಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಗಲಾಗ ಹಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ರಘುವೀರನಿಗೆ ಒಪ್ಪ ಸಂಶಯದ ಒಂದು ನೆರಳು ಮೂಡಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಅದು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಅದರ ಕಾರಣವಿಷ್ಟು (ಎಲ್ಲ ಮಹಾ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಹಾಗೆಯೇ) ತೀರ ಸರಳ. ಶಿಬಿರದ ಐದನೆಯ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟದ ವೇಳೆ. ಭಾಗಿಗಳಿಗೆ ಊಟಗಳನ್ನ ಒಂದನೆಯ ಸಲ ತಲಾ ಒಂದರಂತೆ ಬಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಮಿತ ಊಟಗಳನ್ನ ಇನ್ನು ಬೇಕು ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಲಾ ನಾಲ್ಕರ ತನಕ ಇದು ಬರುವುದು ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿ ಹಾಕವನ್ನು ಗಳನ್ನ ಒದಗಿಸಿದ್ದರು. ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಕೇಳುವಾಗ ನಮೂನೆಯೇ ಊಟಗಳು ಬರಮಾಡಿಗಿದ್ದವು. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಊಟವೇನೋ ರಂಜಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು. ರಘುವೀರ ಅಡುಗೆಯವರನ್ನ ಕೇಳಿದಾಗ ಸಕ್ಕರೆ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬಂತು. ಸಕ್ಕರೆಯ ದಾಸ್ತಾನನ್ನ ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಖರ್ಚಾಗಿತ್ತು; ~~[illegible]~~ ಇಡೀ ಶಿಬಿರಾವಧಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನ ಗ್ರಾಂ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದರು ಐದನೆಯ ದಿನವೇ (ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಪೂರ್ತಿ ದಿನಗಳಿವೆಯಲ್ಲ!) ಅದು ಖರ್ಚಾದುದರ ಕಾರಣವೇನು! ಪ್ರಧಾನ ಬಾಣಸಿಗ ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನ ಉಗ್ರಾಣದವರಿಂದ ದಿನದಿನ ತರ್ಕ ಬರೆದು ಕೊಡುವುದು ಕ್ರಮ. ಉಗ್ರಾಣಿಯು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನ ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ದಾಸ್ತಾನಾಗಿದ್ದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಂಗತಿ ಹೊರಬಿತ್ತು. ಒಬ್ಬರೇ ಉಗ್ರಾಣವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಇಬ್ಬರು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಗಡಿಬಿಡಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅಡಿಗೆ ಮನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಾಣದಿಂದ ದಿನದಿನ ಪಡೆದು ತಂದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನ ಅಂದಂದೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಈಗ ಎಂಟೇ ಜನ ಅಡ್ಡವಂತರು ತಯಾರಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪಡೆದು ತಂದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ~~[illegible]~~. ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಆ ಐದು ದಿವಸಗಳ ಬಿಡಿ ವಿನಿಯೋಗಗಳನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ರಘುವೀರ ಒಡ್ಡಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ. ವಿಷಯ ಇಂತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು— ಸಕ್ಕರೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಖರ್ಚಾಗಿದೆ, ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಬೇಳೆ ಪಡಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಆದಾಗ ಸಾಧಕ ಬಾಧಕ ತಾನು ಹೇಗೆಯೋ ಎಲ್ಲೋ ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾಗ

(29) ತಪ್ಪೊತ್ತಿಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ದಿಗಿಲುಗೊಂಡಿದ್ದ ಗಂಗಾ
ಲಾದ. ರಘುವೀರನ ತಪಾಸಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ತಥ್ಯ,
ಪದವೀಧರ ಯುವಕನಾಗಿ ಇದ್ದ ಅವನಿಗೆ, ಬೇರೆ ಬಗೆಯಾಗಿ
ಬಡಿಯಿತು. ಅವನು ಬಳಿ ನಿಂತ ಎತ್ತು, ಪಾತ್ರಧಾರಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸ
ಬಿಟ್ಟ. "ನೀವು ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಬಾರದು.
ತಪ್ಪು ನನ್ನದೇ. ಆದರೆ ಬಲಿ ನಡೆದದ್ದು ನಾಲ್ಕು. ಇದರ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು
ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ಮುಂದುವರಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರೆ
ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ."

"ಯಾವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನಾನು ನೀಡಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆ
ಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು."

"ಅಂತ ನ್ಯಾಯ! ಹೇಳುವುದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನೀವು
ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಬೇಕು. ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿರಿ."

"ಆಯ್ತು, ಹೇಳಿ."

"ನ್ಯಾಯ! ಏನು ಹೇಳಲಿ! ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ? ಬಡವನಾದ ನಾನು
ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ಜನ ನಂಬಲಾರರು. ಆದರೆ ನಿಜಸಂಗತಿ
ಇಷ್ಟು ಕತ್ತಿನ ಆಗಿಯೂ ಇದು: ಹಿಡ್ಡನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಾಡಿ
ಅಗುವದು ನಿಜ್ಜರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಅತ್ತೆ ಬಂದದ್ದು ಆಕಸ್ಮಿಕ
ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಳಿ ಹೋಗಿವೆ. ಅವರ ಬುದ್ಧಿ ಅತ್ಯಾಸೆಯನ್ನು
ಪದುಮಿನಿ ನನ್ನ ಜಾತಕ ಅದು ತಪ್ಪಿಂದು ಗೊತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಈ
ಬಹುವನಿಗೆ ದೆಯಿ? ~~ನನಗಿದ್ದು~~." ಮನ್ನಿಸಬೇಕು."

ಬರೆ ಕುಸಿದು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಅನುಭವ. ರಘುವೀರ
ಏನು ಮಾಡದೆ ಅಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟ. "ಇದನ್ನು
ಮುಂದುವರಿಸಬಾರದು ಮುಂದುವರಿಸಬಾರದು" ಎಂದು
ಅಡುಗೆಯವ ಅಂಗಲಾಚುತ್ತ ಬಂದದ್ದು ಬಾರ ಹಿಂಬಾಲಿ
ಮತ್ತೆ ನಿಂತ.

ಕಿಬಿರುವೇಳೆ ಯಾತ್ರೆಯಾಗಿ ಮುಗಿಯಿತು. ರಘುವೀರನ
ಒಳಮನಸ್ಸು ಬಿಟ್ಟು ತಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಕಳುಕನ್ನು ಬಾಧಿಸಿತು
ಆ ದಿಂದಿನ ವಿಲ್ಲಕ್ಷಣೆಗಳು ಹವಾ ಯುದ್ಧ ತಪ್ಪಿಸಿ, ತುಣುಕುಗಳು
ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೀಸಿ, ಮುಂದುವಂತೆ —
ಅಂದರೆ ತುಂಡು ಚಿತ್ರದ ತುಣುಕು ~~(...)~~
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗುವಂತೆ — ಈಗ ತಿಳ ಸಂಗತವಾಗಿ
ಹೊಂದಿಕೊಂಡವು. ಆಯಗ್ಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವೆಂದು
ತೋರಿದ ಅವರ ವರ್ತನೆ ನಡೆ ನುಡಿಗಳೆಲ್ಲ
ಬಂದಾಗ ಮನದ ಗ್ರಹ ಅದ್ವಿತೀಯ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ
ಮನವರಿಕೆ ಆಗಿ ಮಹಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗ ನಿಜ ಬಗ್ಗೆ ಬಯಲಾ
ಯಿತು. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಏನು? ನೇರ ಚಿಂತನೆ, ನೇರ
ನಡೆ, ನೇರ ನುಡಿ ಇವೇ ಮೈದಳೆದಂತೆ ಇದ್ದ ರಘುವೀರ ಈಗ

(30) ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಬಂದ. ತಿಳಿಯದೆ ತಾನು
ಕೂಡ ಈ ಮಹಾಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ವಂಚನೆಯ ಸಂಚಿಗೆ
ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೊತ್ತಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಎಸಗಿದಂತಾಗಿದೆ.
ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇನು! ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಲ್ಲ
ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ತಳೆಯುವುದು ಸುಲಭ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಮಾನಸಿಕ
ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಸಿಗದು. ಅಲ್ಲದೆ ಇದರಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿತ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ
ಬಲಿಬೀಳುವ ನಷ್ಟ ಹೋಗಿ ಯಾರು! ತಂದವರೇ ಹೋಗಲಿ, ಅವರಿಂದ
ನಾನು ಬಲಿಪಶು ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದೆ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಬಿಡಬಹುದು.
ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ತನ್ನ ಪಾತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲ್ಲ! ತಾನು ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ವಹಿಸಿದ್ದು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ! ಈ ವಿಷವರ್ತುಲದಿಂದ ಈ ಯಾವ
ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ರಘುವೀರನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. "ಅದು
ಗೆಳೆಯ ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿಯೆಂದು ಈಗ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ! ಹಿಂದಿ
ನ್ನು ಹಿಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ತಗ್ಗಾಗಿ ಬಿಡ
ಬಹುದು ಎಂದು ಬರೆದು ಸಾಗಿಸುವಾದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆವರ
ಅಂದಿನ ಸಭೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ ಸಮಗ್ರವಾದ
ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೀಗೆ
ಇದೆ. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಈಗ ಹೇಳುವನಲ್ಲ. ಯಾವ
ಹುಡುಗನೂ ಈಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ
ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಾನು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಜವಾಬು
ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಇತ್ಯರ್ಥ ಪಡಿಸಬಹುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.
ಮರುದಿನ. ಹಿಪ್ಪನ್ನು ಗೆರಡಿ. ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ
ರಘುವೀರ ಅಪ್ಪನೇಲಿ ಬಿಡಿ ಹಾಕಿದ "ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ
ವಾದವಳೆ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬೇಕೆಂ
ದಿದ್ದೇನೆ." ಬಹು ಗಂಭೀರವಾದ ಮುಖಮುದ್ರೆ, ~~[illegible]~~ ಹೇಳ
ಮಾಡಿ ಆಡಿದ ಮಾತು.

"ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆತಂಕ,
ಬಿಡಿ! ಸಾಕ್ಷ್ಯ. ಮಹಾರಾಜರೇ ~~[illegible]~~ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆ
ಗಳನ್ನು ~~[illegible]~~ ಚರ್ಚಿಸಲು ~~[illegible]~~ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಕೇಳು
ತ್ತಿರುವಾಗ ನೀವು ಸಂಕೋಚ, ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನು ಇದ್ದರೂ
ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ ರಘುವೀರರೇ."

"ಇದು ಅಂಥ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ-ನನ್ನ-
ನಾಳೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ."

"ಅಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ! ನಾಳೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ, ನಾನು ಬೇರೆಯಲ್ಲ,
ನೀವು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಕಟಿತ ನೀತಿ. ಇದನ್ನ
ಈ ಹುಡುಗರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿರುವ
ನೀವು ಯಾವ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮ
ಮನದ ~~ಆತಂಕ~~ ಅಳಲನ್ನು."

(31)

"ಶಾಲೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ, ನಾನು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ನಾನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿಸುವುದನ್ನು ನೀವು ಒಪ್ಪುವಿರಾ!"

"ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ?"

"ಶಾಲೆ-ನಾನು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ನೀತಿಯ ಅಂಗ ~~ನಾನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿಸುವುದನ್ನು ನೀವು ಒಪ್ಪ~~ ವಾಗಿ ನಾನು ಶಾಲೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ಸೊತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನೀವು ಸಮ್ಮತಿಸುವಿರಾ !"

"ಏನು ? ಏನು!" ಹೆಡ್ ~~ಮಾಸ್ತರು~~ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಹಠಾತ್ ಕೆಂಬಣ್ಣ ತಳೆದರು, ತುಟಿಗಳು ಅದಿರಿದುವು ಮಾತು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ....

"ಏನೆಂದಿರಿ! ಒಗಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿ."

"ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾವು ನಡೆಸಿದ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅದರ ಉಗ್ರಾಣದಿಂದ ಸಕ್ಕರೆ, ಅಕ್ಕಿ, ಕಾಫಿಪುಡಿ ತಿಂಗಳಾನಗಟ್ಟಲೆ ಎಲ್ಲ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಸೋರಿ ಹೋಗಿವೆ ಅವು ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಸೇರಿವೆ ಎಂದು ನಾನು ಅಂತೆ. ಇದು ನಿಜವೇ! ನ್ಯಾಯವೇ!"

"ಮಿಸ್ಟರ್ ರಘುವೀರ!" ಹೆಡ್ ~~ಮಾಸ್ತರು~~ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟರು. ~~ಬಿಡದಿಂದ~~ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿದ್ದ ವಾತಾವರಣ ಸಡಿಲವಾಯಿತು. "ರಘುವೀರರೇ! ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಅಷ್ಟೇ, ಬಂದಿಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದರೆ, ಮುಖ್ಯದವನಾದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಈ ನೇರ ಆರೋಪವನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾರೋ ನನಗಾಗದವರು ನಿಮ್ಮ-ನನ್ನ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಹಿಸದವರು ಈ ಕೊರೆ ಹುಳುವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯವು ಅಷ್ಟೇ ಕಹಿಯಾಯಿತು, ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಉತ್ಸವ ಅಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯಯವಾದದ್ದು — ಹೀಗಾಗಿ ನೀವು ಕೇಳಿದ ಈ ವಿಷಯ ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನನಗಿದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ನೇರವಾದ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕಡೆಯ ಬಾರಿ ಹಾಗೆ ಲೆಕ್ಕಗಳು ಹೊರಗಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಗುಟ್ಟುಗಳು ಇಲ್ಲ. ಲೆಕ್ಕಗಳು ಹೊರಗೆ ಬರಲಿ ಎಂದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀವೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇ? ಅಷ್ಟೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದು — ಕೆಲಸದ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನೀವೇನೋ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ ಮರೆತುಬಿಡಿ ಎಂದ"

ರಘುವೀರ ಹುಬ್ಬು ಎತ್ತರಿಸಿದ, ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರ

(32) ಮುಂದುವರಿಸಿದರು "ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತಿನ ಈ ಸಂಗತಿ ಹೊಳೆಯಿತು. ಆದರೆ ನಾನು ಅಭ್ಯಾಸ ಆಗಾಗ ಈ ಒಮ್ಮೆ ಜಿಗನೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಟ್ಟು ಹಾಕುವಂತೆ ಅರಿಯಬಲ್ಲೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ನಿಜವೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದವರು ಎಂದು. ರಘುವೀರರೇ! ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ನಾನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠ ಬಂದಿದೆ: ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಒತ್ತಾಯದ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಒತ್ತಾಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸಿದವರು ಬಂದಷ್ಟು ದಿನ ನಮ್ಮ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಿಗೆ. ಇವತ್ತಿಂದ ನಮಗೆಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿತು. ನಾವು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರ ಕಾಳಜಿ [illegible] ನನಗಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸ ಇದೆ. ಸದ್ಯ ನಾವೆಲ್ಲ ನಿಂತಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ರಘುವೀರರೇ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬಾರದು."

ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ರಘುವೀರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಯಾರು ಹೋರಾಡಿ ಎಂದು ಕಿರಿಚಾಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪೂರ್ತಿ ಕದಡಿ ಹೋಯಿತು. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ನಾನು ಕಂಡ್ಯ ಯಾವನವರು ಎದ್ದರು. ರಘುವೀರ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಆಗಿ ಎದ್ದ. ಅವರು ಅವನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತ ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತ ಮಾತಿನ ಹುರಿದುಂಬಾಲಿ ಎಂದು ~~[illegible]~~ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು. ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಧನಂತೆ ಅವನು ನಡೆದ. ಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿ ಧಾರೆ ಒಳಗ ನೆತ್ತ ಮೇಲೆ ಬರೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮಾಗಿ ಧಾರೆ ಒಳಗ ಎದುರಿನ ಕಣ್ಣಿನ ಬಿದ್ದಿತು.

ನಾವುಗಳು ~~[illegible]~~ ಪಾತ್ರವಿಲ್ಲ ಕರೆ ಬರಬೇಕಿದ್ದು ಸುಳ್ಳು, ಹೊಡೆ ~~[illegible]~~ ಮನೆಗೆ ಅದು ಹೋಗಿದ್ದು ಸುಳ್ಳು, ಗಾಡಿನ ಆರ್ಭಟ ಕಂಡು ಬಂದದ್ದು ಸುಳ್ಳು, ಶಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಬಿಸಿಕರ ಗಲ್ಲ ಪರಬಾಜಿನಲ್ಲಿ ಗೌರವಂಗಳಾದದ್ದು ಸುಳ್ಳು, ತಾನು ಈ ಧಾರಕಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇ ಸುಳ್ಳು — ಎಲ್ಲಾ ಮಾಯೆ. ನಿಜವಾಯಿತೋ ಹಗಲು ನಿಜ್ಜದ ಮಾಯೆಯೋ! ಅಂತೂ ರಘುವೀರ ನಡೆದೇ ಇದ್ದ, ಬಗೆಹರಿಯದ ~~[illegible]~~ ಘಟನೆ ಒಡನೆ ಅರಿತು.

ಶಾಪೇಂಏಯ ಜುಗ ತಿಂತು?

ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯ ಯಾತ್ರೆ ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಷ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದರು. (ಈ ವೇಳೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಶಾಲೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡು ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದರು.) ಈ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ~~[illegible]~~ ಉಪಸ್ಥಿತ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಎಂದಿನಂತೆ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು

(33) ಮಂಡಲಿಯು. ಅಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರು ಅಷ್ಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಬಂದು ಯಥೋ
ಚಿತ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಆ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರದ ಪವಿತ್ರದ
ವಿಚಾರ ಗಂಭೀರವಾದ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ
ಗುರುವಾಗಿ ಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಮಾಮೂಲಿ
ವರದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಪಚಾರಗಳು ಹೊಗಳಿಕೆಗಳು ಮುಗಿದವು
ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅಂದಿನ ಸಭೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾದ ಸಹಕಾರ
ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಎತ್ತಿ, ಇದರ ವಿಚಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಕುಲಪತಿಗಳು
ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಸಹಕಾರ ತತ್ವದ
ವಿಚಾರ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವೆನ್‌ನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಪೌರಸ್ತ್ಯರ
ಮೂಲಕ ಸಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈಗಿನ ಪರಿಣಾಮದ ಬಿಂಬವು
ವರೆಗಿನ ಧ್ಯಾನಂ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಸಾರಾಂಶವಿಷ್ಟು: "ಸಾರ್ವ
ಜನಿಕ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ
ಹೊರತು ದೇಶ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದೇ
ಅತಿ ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದು ತುಂಬ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ; ಈ
ಪರಂಪರೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಾಲ್ವಡಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಮಯ ಈಗ
ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ; ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ಶಿಕ್ಷಣ
ವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು ಅತ್ಯವಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬಲ್ಲದು;
ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯುಕ್ತರಾಗಬೇಕು."

ಮುಂದಿನ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯು
ವಂತೆ ಆ ತನಕ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹಾಡಿಸಿದ್ದ ಗಾನದ ಹಾಳೆಯ ಮರುನುಡಿ
ಸಿಕೆ ಆಯಿತು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನೂ ಸಹಕಾರ ರಂಗದಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ
ಅಮೂಲ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ರಂಗುರಂಗಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದೇ. "ನಾ ರಂಗಪುರ
ಸಹಕಾರ ದವಸ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ನಾನಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ವಿವಾದವೇ
ನಡೆದು ಹೋಯಿತು" ಎಂದೊಬ್ಬ ಶಾರದಾಸ್ಥಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗ ಆತನ
ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅದೇ ದವಸ ಭಂಡಾರದ ಕಾರಣ ದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಇದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ಸದಸ್ಯ ಮಂದ್ರಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದ "ವಿವಾದ ನಡೆದದ್ದು ನಿಮಗೆ, ಸಂ
ಘಕ್ಕಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣವೇ ನೀವಲ್ಲಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟನೆಗೊಂಡದ್ದು"
ಸಭೆ ಹೋಳಿಕಟ್ಟದ ಅಂಚಿಗಾಗಿ ಇದೇ ಇದೇ ಒದಗಿ ಬಂದ ಸಿದ
ಶಾನಗಳು ಹಬ್ಬಿದವು. ಒಂದೊಂದು ಸಲವು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಸ್ತದಿಂದ
ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಡಿವಾಣಗೆ ಎಳೆದು ತರಲು ತುಂಬ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗು
ಗುತ್ತಿತ್ತು...... ಕೆ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿಡುವ ವರೆಗೆ ಹಾಕ್ಕೊ ಹಾಕು;
ಮತ್ತೆ? ಹೀಗೆ ಆ ಸಭೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದ ತರುವಾಯ
ಮುಂದಾದ ವಿರುದ್ಧ ಬಲಗಳು ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಅಳ ಸಂಘ
ರ್ಷಣೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೂ ಕಡಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಗೆದ ತರುವಾಯ
ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಈ ಮುಂದಿನ ಠರಾವು ಮಂಜೂರಾಯಿತು.

(34)

"ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಸಂಘ, ಮೈಸೂರು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಂಘವನ್ನು ಮುಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರ ಪದವಿಯಿತ್ತ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ರಾಯರು ಖಜಾಂಚಿ ಆಗಿಯೂ ಶ್ರೀ ಎಂ. ರಘುವೀರರವರು ~~[illegible]~~ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಆಗಿಯೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಯ್ದು ಹೆಸರಿಸುವ ಇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ~~ಒಂದು~~ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ; ಮೇಲಿನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಿತಿ~~ಯು~~ ಒಡನೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವುದೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ."

ಈ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ರಘುವೀರ ಅಗ್ರಜನಿಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ನಿಜ ~~[illegible]~~ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು ಎಂಬುದರ ವಿಚಾರ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರನ್ನು ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಸರ್ವರಕ್ಷಕರೂ ಆಗಿದ್ದ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಸಂಘವೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಸರ್ವಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರು ಚಂದ್ರಶೇಖರ ರಾಯರು ರಘುವೀರನನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕು, ಪ್ರಚಾರ ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಇ~~ನ್~~ನಿಶ್ಚಯ ಹಾಗು ಸೂಚನೆಗಳ ಸರವನ್ನು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಸ್ವಂತ ಸದಸ್ಯರ ಸೇರ್ಪಡೆ, ಹಣ ಸಂಗ್ರಹ, ನಿಯಮಿತ ಸಭೆಗಳ ಕರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಹಣವನ್ನು ಖಜಾಂಚಿಯವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಪಡೆದು ನಂತರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಚಾರ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಲಾಗುವ ಖಾತೆಗೆ ಜಮಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘ~~ದ~~ ಪ್ರಚಾರ ಸಂಘಗಳ ಸಹಾಯಕ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ ಹೊಂದಾಯಿತು ಸಭ್ಯರ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಜನ್ಮ ತಳೆಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತಡವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನ ಆಗುವ ಮುನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಬಳಿ ಮುಂಗಡದಿಂದ ಬಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ಕೆಲವರಿ ಇರುವ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯೋಜಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸಂಘಟನೆಯ ಅನುಮತಿ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾಪನ ಸಡಿಲ ಒಲವು ಮೂಡಿತು. ಈ ಹೊಸ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ರಘುವೀರ ಸಂತೃಪ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ. ಅವನ ಜೊತೆ ಮಾಡಿದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ರಾಯರು ಕೂಡ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು

35

ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು ಮೊಳಕೆಗಳು ನೆಲವನ್ನು ನೆನೆಸುವಾಗ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಕಾವೇರಿ ದಡದಾಟಿ ಹರಿಯುವ ಪರಿಯನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಕೈತೋಟದ ಮತ್ತು ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳ ಹಿಂದೆ "ಹೇ ಹೇ ಹೇ ಹೋ ಧ್ಯಾ..." ಆಲಾಪನೆಯನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾಟ್ಯಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಶಾಲೆಯ ಮೂರನೆಯ (ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ) ವರ್ಷದ ತರಗತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಂತರವಾಗಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘವು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯುಕ್ತವಾಯಿತು. ಶಾಲೆಯ ಒಂದು ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆ ಅದರ ನೆಲೆ. ಅದರ ಸ್ಥಾಪಕರೊಂದಿಗೆ ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ರಘುವೀರ. ಗ್ರಾಹಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಇವನ ಕೆಲಸ. ಹಾಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಸಹಾಯಕರು ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಸಂಘ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೆಯೂ ಆಯಿತು: ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಲು ಆರಿಸಲು, ಇತರ ಅವಶ್ಯಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ನಯವಾದ ಮಾತುಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ತುಂಬ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಯಾವ ಗಡಿಬಿಡಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ತೆಗೆದು ಕೊಡುವ ವಿನಯ ಮಾತುಗಳು ಹೊಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಈ ಒಂದಂಶ ನಾಟ್ಯಶ್ರೀ ಶಾಲೆಯ ನವರಸಾನುಭವ. ಅದರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಸ್ವಂತ ಜಾಗೃತ ವಿದ್ಯಮಾನ. ಇಷ್ಟು ಗಮನಾರ್ಹ ರಘುವೀರ ಚೆಲ್ಲಿ ಸಂತಸ ತರಗತಿ ನಡೆಯುವ ವೇಳೆ. ಸಂಘದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಎಂಥ ಸೌಜನ್ಯ ಮುತ್ತಿರುವ. ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಇನ್ನಿತರೆ ಗಣ್ಯರಂತೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಂಚಿಕೆ ನೆರವೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಾಧೀನತೆಯಾದ ಈ ವರ್ಷವಂತೂ, ಸಂಘದ ಪ್ರಗತಿ ಸಂಘಟಿಸಿ ದುಡಿದಂತ ಅವರ ಕೆಲಸ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಸಹಕಾರ ಇಲಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಅಧಿಕೃತ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯ ನವರು, ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ರಘುವೀರನ ಈ ನವನವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಈ ಹೊಸ ರೀತಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತ ಕಂಠದಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು. ಶಾಲೆ, ಸಂಘ, ಇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೀಗೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಅವನು ಬೆಳಗಿದ.

ಆ ವರ್ಷದ ಗಾಂಧೀಜಯಂತಿಯ ವೇಳೆ ನಡೆಸಿದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಿಬಿರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು, ರಘುವೀರನ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ, ತರುಣ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯೊಬ್ಬರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಇವನಿಗೆ ಸಂಘದ ಭಾರ ಇದ್ದರೂ ಇತ್ತು. ಶಿಬಿರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ರಘುವೀರನ ಪ್ರಸ್ತುತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಎಂದಿನಂತೆ ಇದ್ದವು.

ಉತ್ತರ ಹಬ್ಬ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಶಾಲೆಯ ಮೂರನೆಯ

(36) ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಧ್ಯೇಯ ತಲೆದೋರಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯ
ಯನ್ನೂ ತರೆಗಂದಂತೆ ಪಾಠಾಂತರ ಚರ್ಚೆಗಳು
ತರೆಗಂಡದ್ದು. ~~...~~ ವಿವರಣೆಗಳ ಸಮೃದ್ಧ
ಸಂಗಮ ~~...~~ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಎರಡನೆಯ ಪುಟ
ಪ್ರಯೋಜನದ ಪಾಠಾಂತರಗಳ ಸಮಾರಂಭಗಳು. ಈ
ಸಮಾರಂಭಗಳಾದವು ಬಳಿಕ ಮಾಗಿದ ~~...~~ ಹೊಸದರ ಮತ್ತು
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಿಂದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ
ಬರುವು. ಅದು ಈ ~~...~~ ಸಲ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಥಮ ತಂದ
ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಅಕ್ಕ ತರಂಗಕ್ಕೆ ಯನ್ನು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಎಡಾಂಶ
ತ್ತರುವುದು. ನಾಲ್ಕು ಯುಗದ್ದಿನ ~~...~~
~~...~~ ನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಪ್ರಶ ತರಂಗಯನ್ನು
ಕುಮುದನಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ವಿದ್ಯಾರಾಗಲು
ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾವ್ಯಕಾರ ಲೇಖಕ ಎಂಬ ಅರಿವಿನಿಂದ ಈ
ಪ್ರಕಾರದ ಪಾಠಾಂತರವನ್ನು ಜನತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅರಿವು
ಮೂಡುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅದರ ಸಂತ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರ
ಶಿಫಾರಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಅನುಮೋದಿಸಿತು.

ಇಂಥ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಎಂದರೆ
ಪಾಠ ಮತ್ತು ಪಾಠಾಂತರ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಗಳಿಸಿದವರಿಗೆ
ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಯಾರ ನಾಡ ಹರಿಗನ
ಅಧ್ಯಾಪನದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಧನಸಹಾಯ ಒದಗಿ
ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಬಹುಮಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿರಿಯರ ಹಾಡನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಸಮಸ್ತ ಬಹುಮಾನ
ಗಳನ್ನು — ಗ್ರಂಥಗಳು, ಚಿತ್ರಪಟಗಳು, ಪದಕಗಳು, ಅಥ
ವಾ ಸ್ತ್ರೀ ನಾಮಗಳು — ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒದಗಿಸ
ಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಪತ್ರ ಬಂದಿತು. ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸಂದ ಸಹಾಯ ಗೌರವವಿದು
ಎಂಬುದಾಗಿ ರಘುವೀರ ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ. ಅದೇ ವೇಳೆ ಸ್ವತಃ ನಾಮ ಚಂದ್ರಯ್ಯನವರ
ಸಂಘದ ~~...~~ ಕೊಡುಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ರಘುವೀರನಿಗೆ
ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರು "ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭ ಬರುವುದೆಂದು
ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಒಂದೇ ಸಲ ಮ್ಯಾನೇಜ
ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಡೆ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥ
ಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಅತ್ತ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ,
ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಇಳಿದು ಹೊದ್ದ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದ
ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.
ಅವೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಬಹುಮಾನ ಕೊಡಲೆಂದೇ
ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿದ್ದು. ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಿ, ರಘುವೀರರೇ, ನಾಳೆಯೇ

(37) ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಿಯರು, ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಿಯರಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಹಿರಿಯಾಸೆ."

[illegible] ~~[illegible]~~ ಪ್ರ [illegible] ರಘುವೀರ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ [illegible] ಡಿಕನ್ಸ್, ಥ್ಯಾಕರೆ, ~~[illegible]~~ [illegible] ಅವರುಗಳ [illegible] [illegible] [illegible] ಗ್ರಂಥಗಳ [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] ಪುಸ್ತಕವನ್ನು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಲ್ಯಾಂಬ್ ~~[illegible]~~, [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible].

"[illegible] ನಿಮ್ಮ [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]. ಈ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು [illegible] ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು [illegible]," ರಘುವೀರ [illegible].

"ನಿಮಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಆಯಿತೇ! [illegible] ನಿಮ್ಮ ಕೆಲವು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ನೋಡಿ. ಬಹುಮಾನ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]!"

"ಸರಿ. ಈಗಲೇ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಟ್ಟಿ!"

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ಕೆಲವು [illegible] [illegible], ಕೆಲವು [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. ಈಗ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. ಈ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ರಘುವೀರ?"

"[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] ಬಹುಮಾನ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! ಇದರ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

"[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ಈ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ನನ್ನ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] ಇದ್ದವು!"

"ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಸರ್. ನೀವೇ ಒಂದು ಬಗೆ ತಯಾರಿಸಿ [illegible] ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಕೊಡಿ. ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ [illegible] ನಿಮಗೆ [illegible] ಮಾಡಲು ಇದು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ."

"ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಪೂರ್ತಿ ನಿಜ, ರಘುವೀರ. ಆದರೆ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಅದಕ್ಕೂ ಘನವಾದದ್ದು. [illegible] [illegible] ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಅದು ಎದ್ದು ಕಾಣಬಾರದು. ಅಲ್ಲದೇ ನಾಳೆ ಮುಂದಿನ ಯುವಕರು ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಆರ್ಥಿಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಇದು ಮೂಲ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಮಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು, ನನಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು. ನೀವು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ನನ್ನದೊಂದು ಸೂಚನೆ ಇದೆ."

"ಹೇಳಿ ಸರ್."

"ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಒಂದು ಕಂಪನಿಯ ಹಣಕಾಸಿನ ನಾನು ಬೇರೆ [illegible] ಮಾಡಿ [illegible] ನಿಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ನಿಮಗೆ ನನಗೆ [illegible] ಮಾತ್ರ [illegible] ಕರ್ತವ್ಯ — ಮುಂದಿನ ಯುವಕರು [illegible], [illegible] ಸಹಿತ, ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸರಿ ತಾನೇ?"

"ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಾವು [illegible] ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಅವಶ್ಯ ನಮಗಿದೆ!"

"ರಘುವೀರರೇ! ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ [illegible] ನನ್ನ 20 [illegible] [illegible]! ನಿಮ್ಮ [illegible]."

ಮೂವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳು. ಇನ್ನೂರ ಐವತ್ತು [illegible] ಗಳಿಗೆ [illegible] ಒಂದು ಕಂಪನಿಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬೇರೆ [illegible]. ನನಗೂ [illegible] [illegible], [illegible] ರಘುವೀರನ [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible].

ವಾರ್ಷಿಕ [illegible] [illegible] ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು [illegible] ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು [illegible] [illegible] ಸುಂದರ [illegible] ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆಲವು ವಾರಗಳು ~~[illegible]~~ ಉರುಳಿದುವು. ಬರುವಾಗ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯುವಕ ರಘುವೀರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಗ್ರಾಂಟ್ ಬರೆದಿದ್ದ "[illegible] ಯುರ್ [illegible] ಚರಿತ್ರೆಗಳು" ಅವನಿಗೆ ~~[illegible]~~ ದೊರೆತಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರತಿ ಒಂದು. ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತ, [illegible] [illegible] ಕೆಲವು ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ಕೇಳುವುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶ. ರಘುವೀರ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು

(39) ಇಸಕೊಂಡು ರಮ್ಯನ ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ "ಕಾಂಪ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಕಾಪಿ/ರಿವ್ಯೂ ಕಾಪಿ" ಎಂಬ ರಬ್ಬರ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಪ್ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಂಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಚಕಿತನಾದ ರಘುವೀರ "ಇದು ನಿನಗೆ ಸ್ಕೂಲಿನವರಿಂದ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ದೊರೆತ ಪುಸ್ತಕವೆಂದು ಹೇಳ್ದೆ!"

"ಹೌದು ಸರ್! ಇದರ ಮೇಲೆ ಅಂಟಿಸಿದ್ದ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದೇನೆ."

ಅಂದಿನ ಪೀರಿಯಡ್ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ರಘುವೀರ ಸ್ವಲ್ಪ "ಸಂಶೋಧನೆ" ಮಾಡಿದ. ಬಹುಮಾನ ವಿಜೇತರಾದ ಇತರ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಎಂಬಂತೆ ತರಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ. ಒಂದೆರಡರಲ್ಲಿ ಇದೇ ನಾಟಕದ ಪುನರಾವರ್ತನೆ. ಚಕ್ರವರ್ತನೆಯಲ್ಲ ಕಡೆ ಕಿರುನಾಟಕಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ರಘುವೀರನಿಗೆ ಹೇಸಿಗೆ ಆಯಿತು. ಇಂಥ ದಗಾಬಾಜಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಧೈರ್ಯ ಬಯಲಿಗೆಳೆವ ಸಾಹಸ ತನಗಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಹೊರಟರೆ ಕಾಗದದ ಮೇಲಿನ ಅಂಕೆ ಅಂಶಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ತಾನೇ ತಪ್ಪುಗಾರನೆಂದು ಸಾಬೀತಾದೀತು. ತನಗೇಕೆ ಪರರ ಉಸಾಬರಿ ಕಾರುಬಾರು? ತಾನು ಸರಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ತಾನು ಇಂಥ ಹಗರಣ ದಂಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿ ಆಗಿರುವೆನಲ್ಲ! ಕಾಣದ ತೆರದ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಬೇರೆ ಯಾರ ಬಳಿಯೂ ಹೇಳಲಾಗದೆ ಒಳಗೊಳಗೆ ಕುದಿಯುತ್ತಾ ಮಾನಸಿಕ ವೇದನೆ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಕಡೆಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವನ ಯೋಚನೆ ಹರಿಯಿತು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಿಂದ ಆಡಿಟ್ ಮಾಡಿಸಿ ಜನರು "ಅತಿ ಯಶಸ್ವಿ" ಮಾಡಿದರೆಂದು ಬರೆದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ.

ಆ ವರ್ಷದ ಆಡಳಿತ ಆಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಾಭದ ಅವಧಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿ ಲಾಭ-ನಷ್ಟ ತಖ್ತೆ ತಯಾರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವೇ ಎಂದು ರಘುವೀರ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರನ್ನು ಮುಖತಃ ಕಂಡು ವಿನಂತಿಯ ಮಾಡಿದ.

ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ತೀವ್ರ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯಿತು — ನಂಬಲು ಅಶಕ್ಯ ಆಶ್ಚರ್ಯದಾಯಕ ಅಂಶ. ಅದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯಾಂಶ ರಘುವೀರನನ್ನು ಚಿಂತೆಗೆ ಈಡು

(40) ಮೂಡಿತು. ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಹಣಕ್ಕಿಂತ ಸಾವಿರದ ಐನೂರ ಅರುವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದವು. ಈ ಕೊರತೆ ಪ್ರಕಾಶ ಅವನ 'ಮುಂಡಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಮಾಡಿ' ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದರ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೈ ಇವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು: ಈತನ ಹಾಗೆ ಇದರ ಲೆಕ್ಕ ಇಲ್ಲ, ಖಜಾಂಚಿ - ಅಧ್ಯಕ್ಷ - ಖ್ಯಾಂಕ್ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಈ ಬಗೆಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು. ಮುಂದಿನ ವಾರ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಚಿಕ್ಕ ಪಂಗಡದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು ಕಡೆಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾಲ್ಕು-ಮೂರನ್ನು ತಪ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲದ ಕಡೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು! ಸಾವಿರದ ಐನೂರ ಅರವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನ ಒಂದು ಕಂಪನಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಸಾಲದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣವಾಗಿ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಕಾಶನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಇದು ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ಅಂದ ಹಾಗೆ, ಈ ಕಂಪನಿಯು ಹೆಸರು ಆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಾನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನನ್ನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿದ ಕಂಪನಿ ಯಾರ ಆಗಿದ್ದುದು ರಘುವೀರನ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬರದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಾವೇರಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಸಂಗಿತು

ಚಿಕ್ಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತೋರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಗಿಯೂದ ಅನೇಕ ತೆರೆದ ಹಲವಾರು ವಿಧದ ಉಪಾಯಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೇ ಸರಳ; ವಿದ್ಯಾವಂತ, ಶೀಲವಂತ, ಬುದ್ಧಿವಂತನಿದ್ದು, ಜನಪ್ರಿಯ ಈ ಹಲವಾರು ವಿಶೇಷಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಒಂದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು: ಅವನ ಉಪಾಯಾಕರ ಪ್ರತೀತಿ ಅಪ್ಪು ಹಬ್ಬಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಇವೆಲ್ಲವು ಒಬ್ಬನಲ್ಲೇ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮುಗಿದೇ ಹೋಯಿತು: ಹೊಗಳಿ ಹೊತ್ತವರ ಗೃಧ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದು ಅವರ ಆಸೆಯ ಭಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗದು. ನಗರದ ಜನ ಸಾವಿರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ; ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ; "ಬಾನ್ಸರ್ಗೆ ಹಾಗಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡವಾಯಿತು ಬೇಕಲ್ಲ"ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಹಾಗೆ ಹಾಡಿ ಹರಸಿ ರಂಗು ರಂಗಾದ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳ ಬಳಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುಕ್ಕಾಲಷ್ಟು ಗಾಳಿ ತೆಗೆದಿಂಗೆ ರಘುವೀರನ ವಿಷಯ

(41) ದಲ್ಲಿ ತಪ್ರಾಸಕ್ತಿ ಮೆಲ್ಲೆಯೂ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರಿಗಳು
ಇದ್ದವು. ತಮ್ಮ ಸುಪುತ್ರಿಯು ಕೈ ಹಿಡಿಯುವ ಅವನು
ಯೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಹ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಆಗದಿದ್ದವರ ಪ್ರತೀಕೆ ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿ
~~ಯಾವಾ~~ ~~ಕೊಡದಿದ್ದರೆ~~ ಅಪ್ಪಾದಕಿಯಾದರೆ ಅವನನ್ನೇ ಮದುವೆ ಆಗುವೆನೆಂದು
ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಳು.
ಮಕ್ಕಳ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಕಾರರಾಗಿ (ಪೂಜಾರಿ) ಇದ್ದ ಗಣಪತಿ
ಭಟ್ಟರದು ತುಂಬು ಸಂಸಾರ, ಬಡತನದ ಜೀವನ. ~~ಪತ್ನಿ~~ ಒಬ್ಬಳೇ
ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ. ಹಿರಿಯಮಗಳು ಶಾರದಾ. ಅವಳ ಚಿಕ್ಕ ಇಬ್ಬರು ಎಂಬುವವರಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ
ಮೂರು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು. ಭಗವಂತ ಅವರಿಗೆ ಪುನ್ನಾಮ್ನೋ
ನರಕಾತ್ ತ್ರಾಯತೇ ಇತಿ ಪುತ್ರಃ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ
ಇಲ್ಲ. ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿ ಇತರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ
ಪುತ್ರೀರತ್ನಗಳೇ ಇವರ ಸಂಪತ್ತು. ಶಾರದೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು
ತುಂಬಿ ಹೋಗಲು ಮದುವೆಯ ವಯಸ್ಸು ತೀರ ಮೀರಿತೆಂದು
ಭಟ್ಟರು ಪರಿತಾಪಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿರಿಯಳ ಕಾಟ
ಸಹಿಸಲಾದರೆ ಇಲ್ಲದವರದು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಮಹಾಶಯರು ಪಿಸಪಿಸ ಪಿಸ ಎಂದು ಮಾತಾಡಿ
ಹಂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಆ ಪಿಳ್ಳೆಗೆ ಅವಳು
ನಾಚಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಕಾಲ ಇಲ್ಲ ಯಾವರ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹಾಗೆ
ಕ್ಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿ
ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮುಂದೆ ಓದಿಸಲು ಅವನನ್ನು ಮಾರಲಿಗೆ
ಕಳಿಸಿ ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು ಬರುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವರ
ಮಗಳಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಬಂಧಿಕರು
ಯಾರೂ ~~ಇವರಿಗೆ~~ ~~ಇ~~ ಇಲ್ಲ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಶಾರದಮ್ಮನವರ
ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆ ಕಲ್ಲಿಸ್ಸದರು ಬಯಸುವುದು ~~ಆ~~ ಆ ಮಕ್ಕಳ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಭೀಕರವಾಗಿತ್ತು.
ಶಾಂತಕಾರರ ಜೀವನವು ಸಹಜವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಸಹ
ನೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯವರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದವರು ಇಂಥವರು ಇದ್ದರು
ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತೆ ಜಾಣೆ ರೂಪಸಿ ಆಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮಗಳು
ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಬಿಟ್ಟಿಯೂ ಮಾಳಿಯೂ ಗುಡಿಯು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ
ಗುಮ್ಮ ಬಿಡುವ ಮುಕ್ತಿಯದೆ ಆಗುವುದು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನಿಗೆ
ಬೇಡ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ದೇವರ ಅರ್ಚಕರು
ಅದ್ಭುತದ ಸಮಾಚಾರ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲೆ ಸಮಾಜ
ತಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ! "ಮುದುಕ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನಿಗೆ
ಬಾಲೆ ಈ ಭಟ್ಟ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ." ಎಂದು ನಿತ್ಯವಾಗಿ
ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೂತ್ಯ ಮಾಡಿದಾಗ. ಎಂಥೆಂಥ ಮಾಡಿದ್ದರ
ದಗಾವರರ ಮುಂದೆ ಪೇದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ~~ಕಲಿಯಲು~~ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ
ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದ ಪ್ರಾದ ಕೆಡುಕಾಗುವುದು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ
ಈ ಮುಪ್ಪ ಕನಸು ಕನಸಾಗಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ

ಇಬ್ಬರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಕಾವೇರಿಗೆ ತನ್ನ ಅಗತ್ಯ ಎಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ ಎಂದು ಗಾಯತ್ರಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿಹೋದುವು. ಇವರ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಮಗಳೇ ತನ್ನನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ತರಬೇತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರು [illegible] ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬಹುದು, ಇದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಮನೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸೀತು ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ದಂಪತಿಗಳು ಇದನ್ನು ಕಿವಿ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಹಿಂದಿ ಕಲಿತಳು, [illegible] ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳಿಂದ ತರಿಸಿ ಓದಿದಳು, ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿದಳು. ಕಪ್ಪೆ ಎಷ್ಟು ಉಬ್ಬಿದರೂ ಆನೆ ಆಗದು— ಮತ್ತೆ ಮೂಲೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಹುಡುಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಲಿತಾಳು, ಏನು ಕಲಿತಾಳು!

ಇಂದು [illegible] ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು. ಕಾವೇರಿಯ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಇದು ಹೊಸ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದ ಗಾಯತ್ರಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆ ಮೊದಲ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು— ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಷರತ್ತಿನ ಮೇರೆಗೆ: ಯಾವ ಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವರ ದೊರೆತರೂ ಒಡನೆ ಇದನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಬಹುದೆಂಬ ಷರತ್ತಿನಲ್ಲಿ. ಹುಡುಗಿಯ ಬದುಕಿನ ಪರಮೋದ್ದೇಶ, ಸಾರ್ಥಕ್ಯ ಮದುವೆ ಅಲ್ಲವೆ! ಕಾವೇರಿ ಒಪ್ಪಿದಳು (ಈ ವಾದವನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲ), ತನ್ನ ಜೀವನದ ಹಾದಿಗೆ [illegible] ಒದಗಿದ ಈ ನೂತನಾವಕಾಶವನ್ನು ಬಹಳ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು.

ನಾಟಕೀಯ ಕಲಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಲವಿದ್ದ ಬಹುಗಂಭೀರ ಪತ್ನಿಯ ಕಾವೇರಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಗಾಯನ ಕಲಿಸಲು ನಿರತಳಾದಳು. ಆತನ [illegible] ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಳಿಕ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ವಿದ್ಯಾ ವಾತಾವರಣ ತೀರ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಚಿಂತನಶೀಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿತು. ಅಧ್ಯಾಪಕರೊಡನೆ ನೇರವಾಗಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡಿ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು

40) ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮತ್ತು ಆಯಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮಕ್ಷಮ ಬರೆ-
ದಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ
ಇಂಥ ಆಚರಣೆ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಿನ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ, ಅಂತೆಯೇ ~~ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ~~ ~~ಗುರುಗಳ~~
ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರ ವಿಚಾರವಾಗಿ~~ಯೂ~~
ನಿಕಟ ಬಾಂಧವ್ಯ ~~ಶ್ರೀ ಆದರ ಗೌರವ~~ ಇಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ
ವಾಗಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಂತೆ, ಬಾಲಾಪರಾಧಿ
ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚೇ, ನಾಲ್ವತ್ತಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೂಡ ತಮ್ಮ
ಗುರುಗಳನ್ನು ತರಗತಿಗಳ ಹೊರಗೆ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ)
ಅನುಕರಿಸಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾವೇರಿಯೂ ಈ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ
ವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನ ದಿನ ಅವಳು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಂಗಿಯರ
ಮುಂದೆ ಹುಡುಗ~~ರನ್ನು~~ ಕುಂದ್ಯ, ಗುರುರಾಯರನ್ನು ಮತ್ತು ರಘುಪತಿರ
ನನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಠಗಳನ್ನು
ಈ ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳ ~~ಎದುರು ತೋರಿಸಿ~~ ಎದುರು ಪುನರುಕ್ತ
ಗೊಳಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಮೆಚ್ಚಿನ ಗುರುವೆಂದರೆ ರಘುಪತಿರ. ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ
ಬರೆದ ಭಾಷ್ಯದಂತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಗಳು
ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ದೇವರ ಪದವಿಗೆ ಏರಿಸಿದ್ದುವು.
ಅವನಾದರೋ ~~ಕಾಲೇ~~ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಹುಡುಗರು,
ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ತಾನು ಬೋಧಿಸಿದ್ದರೂ
ಕಾವೇರಿಗೆ ~~ಅವನ ವಿಚಾರ~~ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು
ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು. ಮುಗ್ಧಳಾದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ರಘುಪತಿರನ
ಗುಣಗಾನ ~~ಈ~~ ಆಲಿಸಿದ ತಾಯಿಗೆ ~~ಅವನ~~ ಅವನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ
ಸಹಜವಾಗಿ ಆದರ ಅಭಿಮಾನ ಬೆಳೆದವು.
ಜಾತಿಯೂ ಒಂದೇ, ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಈ ತಾಯಿ ಇವನೇ
ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾಗಲಿ ಎಂದು ಮನದಲ್ಲೇ ಕಂಡಳು.
~~ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಒಳ ತನ್ನ~~
~~ಅವಳ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದದ್ದು ಬಯಕೆಯು~~
~~ಕಾವೇರಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಬಳಿ ಬಳಿ ಬಳಿ ಉಳಿದಾಗ~~
~~ಆ ತಾಯಿಗಾದ ಸಂತೋಷ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಈ ಕನಸನ್ನು ನನಸು~~
~~ಮಾಡಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಮುಂದು ವರಿಯುವುದೇ~~
ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಖಚಿತವಾಯಿತು.

ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದಳು "ನಮ್ಮ ಕಾವೇರಿಗೆ ಈ ವರ್ಷ
ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಯಿತು. ವಯಸ್ಸು ಹದಿನೆಂಟು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು!
ಇನ್ನು ಅವಳ ಮದುವೆಯನ್ನು ನೀವು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ
ನಾಳೆ ಅವಳು ನಾವು ಮಾಡದೆಯಿಂದ ಹಾಳಾದುದು ಹೇಗೆ."
"ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ನಾನಾದರೆ ~~ಮಾಡು~~ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯ

(44) ಕ್ಷಣಗಳು! ಎಲ್ಲ ಫಲ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ ಹೇಳಿ!"

"ಹೇಳಿಯೂ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕಿ ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಆಯಿತೇ! ಇನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಬಿಡಬಾರದು. ಬಂಡಿತ ಆತನ ನಿರ್ಧಾರದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನನಗಂತೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ನಿಂತಿಲ್ಲ."

"ನೀನೇನೋ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀಯ ಅಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಬಾರದೇ!"

"ನಾಳೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಬದುಕಿನ ಸ್ವಾಗತ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಹುಡುಗರು ಹೊಸ ಕೆಲಸಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೊಂದು ಮಲಿಂದ ಗಂಡುಗಳು. ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೊಂದನ್ನು ಪತ್ರ ಮಾಡಿ ಮನೆಯ ಮರಿಸುವುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ."

"ಹೌದಲ್ಲ, ನೀನು ಹೇಳುವುದು! ನಾನು ಆಗಲೇ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಇದ್ದೆನಲ್ಲ. ನೀನೇನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆಯಾ!"

"ಸರಿ ಹೋಯಿತು. ಬೇಡ, ಹೊರಗಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಎಲ್ಲ ಮಾಡುವ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ!"

"ಹುಡುಗರ ಪ್ರಪಂಚ ಬೇರೆ ಪದ್ಧತಿಯದ್ದು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳು."

"ಅಂದ ಹಾಗೆ ಆ ರಘುವೀರ ಮತ್ತು ವಾಸು ಹೇಗೆ!"

"ಮಕ್ಕಳ ಜನ, ಅವರು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ, ಹುಡುಗ ಅವರಿಂದ ~~[illegible]~~ ಅಂತ. ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ನಾನು ನೋಡಿದಾಗ ಹಾಗೇ ಅಲ್ಲವಿದೆ. ಅವರೆ ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ~~[illegible]~~ ಕುಲವಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ."

"ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಫಲ ನೀಡುವುದು ಆ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ."

"ಸರಿಯಾದ ಮಾತು. ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಮುಖ್ಯ. ಇದೇ ಜೀವನ ಸಾರ."

"ಮದುವೆ ಕಟ್ಟಲೆ, ದುಡುಕಬೇಡಿ. ಮೊದಲು ಅವರು ಬಂದ ಜನ, ಬೆಳೆದವರು, ತಂದೆ ತಾಯಿ ನೆಂಟರು ಇದ್ದರು, ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಯಾರು ಎಂದೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಮುಂದೆ ಈ ಮಾತು ತಪ್ಪದು ಬಾರದು."

"ಅವರ ಮದುವೆ ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ, ಅಲ್ಲ!"

ನಾಡಿ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಗಣಪತಿ [illegible] ಪ್ರತಿಕ ಪ್ರಿಯ 'ಗುಪ್ತ ಸಂಘಟನೆ'ಯಿಂದ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿತ್ತು; ರಘುವೀರನಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲ. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯವರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದರಂತೆ. ನಾಳೆಗೆ ರಘುವೀರ ನೇಮಕಗೊಂಡು ಬಂದಾಗ

(45) ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಕಾಯುವ ತೀರಿಸಿದ್ದ ಮದುವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ~~ಇದ್ದ ... ...~~ ಇದ್ದರಂತೆ. ಅವನನ್ನು ಇವನು ಅತ್ತೆ, ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಮುದುಕಿಯದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಈಗ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಮುದುಕಿ ತೀರಿಹೋಯಿತಂತೆ. ಸಧ್ಯ ರಘುವೀರ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ~~ಇವ~~

ಇವರ 'ಸಂಶೋಧನೆ' ಎಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಲು: ಸ್ವಾರ್ಥ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಇವನ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗವೂ ಯಶಸ್ವಿ! ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಇರುವ ಈತನ ವಿಚಾರ ಇನ್ನೂ ಏಕೆ ಜನರ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬಾರ ದಿದ್ದುದು, ಅದರಿಂದ ನಡೆಸಿದಂತಾಯಿತು ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ತಮ್ಮ ಮಗನ ಹಾವಳಿ ತೀವ್ರಗತಿಯ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಳೆದು ಅಂತಿಮ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರು ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವರಿಗೆ ಮಹಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಪೂಜೆಯ ತದನಂತರದ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರು ರಘುವೀರನಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಹಾಗೆ ಹೋಗಲು ರಜೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ರಘುವೀರ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಸ್ವಂತ ಪಾಕದ ನೀರಸ ಭೋಜನತೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ನಾಲಿಗೆಯು ~~...~~ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡಲು ಇದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಇತ್ತು.

ಪೂಜೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತ ಮಕ್ಕಳ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ತಲುಪಿದ. ತನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು, ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬಹುದು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಅವನಿಗೆ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಇವನಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಭಟ್ಟರ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಕೆಲವರು ಸೇರಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ಭಟ್ಟರು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ರಘುವೀರ ಈ ಹೊಸಬರೊಂದಿಗೆ ಆರಾಮವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಇವನಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಪಾನಕ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರೆಂದರು "ನಮ್ಮ ಹಾವಳಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಎಂದರಂತೂ ಅವನಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ, ಅವನಿಗೆ ಊಟ ಬೇಡ ಎಂದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಅವನು ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ."

ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದ್ದರೆ, ಸದಾ ವಿನೋದಶೀಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವನಾದ ರಘುವೀರ, ಈ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ನಗುವಿನ ಒಂದು ತೆರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ "ಅಂತಹ ಹುಡುಗರು ತರಗತಿ

(46) ಯಜ್ಞರುದ್ರಮ ಹಾಡ ಎಂಥ ಅಪಾಯವೆಂದು ಈಗ ಖಾತ್ರಿ ಆಯಿತು"
ಎಂದರೆ "ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ರಾಧಿಕಳ ಬಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ
ಅಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿ ಹಾಗೆ ಎಂದು ~~[illegible]~~ ಈಗ ತಿಳಿಯಿತು"
ಎಂದರೆ ಹೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ~~ಹಾಗೆ~~ ಆದರೆ ಈಗ ಹಾಗೆ
ಹೇಳದೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ "ಮುಖ್ಯ ಆಕೆಯು ಪೂಜೆಯು ಸಹ
ಮುಖ್ಯವಂಥದ್ದು" ಎಂದ.

ಶಾಯಿಯು ನೆರಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾವೇರಿ ಕಣ್ಣು ಬಳಿಸಿ ಕಣ್ಣ
~~[illegible]~~ ಅರಳಿಸಿ ನಾಚಿಕೆ ಸೂಸಿದಳು.

ಪ್ರಾತಃ ಮಂಗಳಾರತಿ ಪ್ರಸಾದ ವಿನಿಯೋಗ ಆದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರೂ
ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಪುಟ್ಟರ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
ಊಟ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಕಾವೇರಿ ಬಡಿಸಲು ನಿಂತರು. ರಘುವೀರನನ್ನು
ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು.

ಊಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗಣಪತಿ ಪುಟ್ಟರು ಸಹಜವಾಗಿ
ಉಪಕಾರದ ಮಾತು ಹೇಳಿದರು" ~~ನೀವು~~ "ನನ್ನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಬೇಡ
ಸ್ವಾಮೀ! ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಊಟ
ಮಾಡಬೇಕು." ~~ಬಡವರ ಮನೆಗೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಂದಂತೆ ಬಂದಿ
ದ್ದೀರಿ. ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ."~~

ಹೊರಾಡಿದವರು ಗಣಪತಿ ಪುಟ್ಟರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರು
ಹಾಸ್ಯರಸಾಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೆಂದು ರಘುವೀರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ
ದ್ದರಿಂದ, ಊಟದ ರುಚಿಕರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬಡಿಸುವವರ
ನಾಜೂಕಿನ ಮತ್ತು ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಇನ್ನೂ
ಅತಿಯ ಮಾನವಾಗಿ ಹಸಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಆಗ ಹುಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ
ರಘುವೀರ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಮನಸು ನುಡಿದ" ಬಂದಿತು ಬಂದಿತು
ನನ್ನ ಮನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಬೇನ ಕಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.
ಹೇಗೂ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆ ನಮ್ಮದೇ ತಾನೆ!

"ಬಡವರ ಮನೆಗೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಂದಂತೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ,
ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ."

"ಹೇ ಹೋ ಮಾರಾಯ್ರೆ! ಇಂದು ನೀವು ಕರೆದಾಗಲೇ
ಈ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಗಂಡಾಂತರದ ಅಂಚು ನಿಮಗಾಯ್ತೇ ಇಲ್ಲ್ವೇ!
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಈ ಪಾಪಿಗೂ ಹತ್ತಿಸಬೇಡಿ?"

"ನೀವು ಮಾತು ಬಲ್ಲವರು, ನಾವೇ..."

"ರುಚಿಕರವಾದ ~~[illegible]~~ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮಂಥ
~~ಹ~~. ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಸಿಹಿಯುಂಡೆ ಬಡಿಸಬಲ್ಲ ಜನರು.
ಅದರಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಪುಟ್ಟರೇ! ನನಗಿನ್ನೂ ಮಾತ್ರ ಈ
ಅದ್ಭುತ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿರುವಂತಿದೆ?"

"ಮತ್ತೆ ನೀವೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೇ? ಯಾವ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ
ಕಡಿಮೆ? ಗುರುಗಳ ಸಂಗ ನೀವೆಂದು ನಮ್ಮ ಕಾವೇರಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು

(47) ನಿಮ್ಮ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಲದು."

"ಹೌದೇನಮ್ಮ! ಇಂಥ ಅಪವಾದವನ್ನು ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹೊರಿಸಬಹುದೇ!" ರಘುವೀರ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ನಾಚಿ ಬಳುಕಿದಳು. ಅವಳ ಅಂದ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ, ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಂತಿ ಇವನಿಗೆ ಕಾಣದಿರಲಿಲ್ಲ.

"ನೋಡಿ ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರೇ! ಪಾಠ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಗಿ ಅವರು ಮುಂಬಂದರೆ ಅದೇ ನಮಗಿರುವ ನಿಜವಾದ ಸಂತೃಪ್ತಿ."

"ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ನಿಮ್ಮಹಾಗೆ ಅರಿತು ಅನುಭವಿಸಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ! ನಿಮ್ಮ ಒಂದು ಪಾಠ ಎಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಪುಸ್ತಕದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯವಲ್ಲವಂತೆ – ಅದಕ್ಕಿಂತ ಆಚೆಗೆ ಇರುವ ಜೀವನದ ಸಮಗ್ರ ಪಾಠವಂತೆ."

"ನಮ್ಮ ಕಾವೇರಿಗಂತೂ ನೀವೆಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟ" ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಈ ಮಾತು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇದರ ಧ್ವನ್ಯರ್ಥದ ಅರಿವು ~~[illegible]~~ ಆದೊಡನೆ ಮುದಿ [illegible] ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು "ಅಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ ಪಾಠವೆಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಅವಳಿಗೆ."

ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು "ಸುಧಾಂಶುವ" [illegible] ಇನ್ನಷ್ಟು "ಜಟಿಲ" ಗೊಳಿಸಿತು. ಆಗ ರಘುವೀರ ~~ಮಾತನ್ನು~~ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ "ಪಾಯಸ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ರಸಪಾಕ ಎಂದೂ ನಾನು ತಿಂದಿಲ್ಲ" ಎಂದ.

"ನಮ್ಮ ಕಾವೇರಿಯ ಕೈ ಎಂದರೆ ಹಾಗೆ, ನೋಡಿ! [illegible]" ಎಂದು [illegible] ಅಂದರು.

"ಅಂದರೆ ಭೋಜನ ಕೈರುಚಿಯಂತೆ ಉತ್ತಮ ಎಂದೇನು ನೀವು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?"

ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಗಂಡನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ~~ಬಂದರು~~ ಬಂದರು "ನಿಮ್ಮ ಹಾಸ್ಯದ ಚಟಾಕಿಗಳನ್ನು ಇವಳು ನಮಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಗುರುಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಶಿಷ್ಯವೃಂದ ~~ನಮ್ಮ~~ ನಮಗಿರುವ ಹಾದಿ."

"ಸರಿ, ಸರಿ! ಸದ್ಯ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಿಯ ಎಂದೇನು ಅವರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಬಚಾವ್."

"ಪಾಯಸವೊಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಇವತ್ತಿನ ಇಡೀ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವಳು ನಮ್ಮ ಕಾವೇರಿಯೇ" ತಾಯಿ ಮಾತು ಸೇರಿಸಿದರು.

ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಗಳು ಹುಸಿ ಮುನಿಸಿನಿಂದ ತಾಯಿಗೆ "ಛೇ ಸುಮ್ಮನಿರಮ್ಮ" ಎಂದು ~~ಹುಸಿ~~ ಗದರಿಸಿದಾಗಿನ ವಿಶೇಷ ಭಾವ ~~ಭಂ~~ ನಿಲುವನ್ನು ರಘುವೀರ ಗಮನಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ಓದಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಭಾವಂತೆ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.”

“ಹೌದು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಅವಳು ಮುಂದೆಯೇ ಬಲು ಚುರುಕು ಹುಡುಗಿ.”

“ಅಂದ ಹಾಗೆ ಇವಳಿಗೆ ಈ ವರ್ಷದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮುಗಿಯಿತಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಓದನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆ ಏನಾದರೂ?” ರಘುವೀರ ಮಾತನ್ನು ~~ಮು~~ ಬೇರೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದ.

“ಮುಂದಿನ ಓದನ್ನು ಬರೆದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಷ್ಟಾದರೂ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳಿಸಲು ನಾವೇನು ಶ್ರೀಮಂತರೇ! ಇವಳಿಗೊಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿದ ಹಾಗೆ” ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರ ನೇರವಾದ ಉತ್ತರ.

“ಆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬೇಡ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಘುವೀರ ಅಂದುಕೊಂಡ. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಊಟವೂ ಮುಗಿದಿತ್ತು.

ಊಟವಾಗಿ ಕೈತೊಳೆದ ಕೂಡಲೇ ರಘುವೀರ ಹೊರಡಲು ಅಣಿಯಾದ. “ಸಂಜೆ ಐದೂವರೆ — ಸ್ಟೇಶನ್. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ~~ಬಸ್ಸು ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ~~ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಬಸ್ಸು ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ ಹೊರಡುವಿರಂತೆ. ಮತ್ತೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ನಿಮ್ಮ ಭೇಟಿಯು ಈ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೇ?”

~~“ಓ~~ “ನೋಡಿ ಗಣಪತಿ ಭಟ್ರೇ! ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ನನಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬಸ್ಸು — ಐದು ಐದೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ. ಹದಿನೈದು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತು ... ಕಾದೀತು! ನಮ್ಮ. ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗ ಸಿಗುವುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ!”

ಅವಳು ನಾಚಿದಳು. “ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರದ ಋಣ” ತಾಯಿಯೂ ರಕ್ಷಣೆ.

“ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಋಣ ದೊಡ್ಡದು. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ದೊಡ್ಡದು. ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆ ದೊಡ್ಡದು. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆ ಇರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ಇರಲಿ” ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರು ಹೇಳಿದರು.

“ನೀವು ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರು, ಹಿರಿಯರು, ಅಂದಮೇಲೆ ಹಿರಿಯರಾದವರು ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ನನಗೆ ಸದಾ ಇರಲಿ” ಎಂದು ರಘುವೀರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೊರಳಿದ.

ದೂರದ ತಿರುಗಾಟಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುವ ಮುನ್ನ ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ — ಕುಟುಂಬದವರು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರು ಕೈಬೀಸುತ್ತಾ ಕಾವೇರಿ ಇದ್ದಳು ಎಂದು ಇವನಿಗೆ ~~ಆ~~ ಭಾಸವಾಯಿತು.

~~ಕಾವೇರಿಯ ಕರ ಹಿಡಿದವನು~~

~~ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅಗತ್ಯವನ್ನು~~

ನಡೆಯದಿದ್ದ ಮದುವೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ತನ್ಮಯತೆ ತಳೆದಿದ್ದು ಅದು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅದರ ಗೊಡವೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಬಾಳುವ ಸ್ವಭಾವ ರಘುವೀರನದು. "ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬಾಳಿ" ಎಂದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುವುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಯ ಊಟದ ಪ್ರಸಂಗ ಅವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚಿಂತನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅವನು ಎಂದೂ ಅನುಭವಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸದ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳೆಂದು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅರಿಯದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿತ್ತು.

"ಅವರೇಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದರು! ಅವರ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧ ಏನು! ಅವರೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಸರಳತೆಯಿಂದ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಅವರ ವರ್ತನೆ ಅದೆಂಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು! ತಾವು ಬಡವರು ಎಂದುಕೊಂಡರು, ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಂದಂತಾಯಿತೆಂದು ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನುಡಿದರು. ಇಂಥ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಹುಡುಗಿ ಕಾವೇರಿ ~~ಇಲ್ಲ~~ ಅರಳಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅವಳು ನಾಚಿದ ಆ ದೃಶ್ಯ, ಕತ್ತನ್ನು ಅರಸಂಚೆಯಂತೆ ಕೊಂಕಿಸಿದ ಆ ನಿಲುವು ಅದೆಂಥ ಆಕರ್ಷಣೆಯದಾಗಿತ್ತು! ಬಡಿಸುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅದೆಂಥ ಕಾಳಜಿ. ಅಡುಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳೇ ಮಾಡಿದ್ದಂತೆ. ಎಂಥ ಜಾಣೆ ಹುಡುಗಿ ಇವಳು. ನಾನು ಹೊರಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ತಿರುಗಾಣಿಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದಾಗ ಅವಳು ವನದೇವಿಯಂತೆ ನಿಂತು ಸ್ಮಿತಿಯ ಹೂವನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವಾದವರಾರು? ಕಾರಣವೇನು ಬಂತು? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯವರು. ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೋ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಕಂಡು ಕರೆದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿ" ಎಂದುಕೊಂಡ ರಘುವೀರ.

ಈ ಚಿಂತನದ ಮೆಲುಕಾಟದ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಯೋಚನೆಯೂ ಬಂದು ಸೇರಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ನೆಮ್ಮದಿ ತಪ್ಪಿತು.

ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಪುನಃ ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರ ಆಗಮನವಾದಾಗ ರಘುವೀರನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರೇ ಮಾತನ್ನು ತೆಗೆದರು "ಈಗ ನಾನು ಬಂದಿರುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲೆಂದು."

"ಹೇಳಿ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ."

"ನಮ್ಮ ಮಗಳು ಕಾವೇರಿ ಇದ್ದಾಳಲ್ಲ. ಅವಳ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ."

"ಸರಿ, ತಿಳಿಯಲು ತುಂಬ ಸಮಯ ಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ."

(50) "ಈಗ ನೀವು ಒಬ್ಬಂಟಿಗರಾಗಿಯೇ ಇರುವಿರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ."

"ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂಧು ಬಳಗ ಯಾರೂ ನನಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗತಿಯೇ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬ."

"ಆದರೆ ನಿಮ್ಮದೇ ಕುಟುಂಬ ಹೂಡಲು ಈಗ ಯೋಗ್ಯ ಕಾಲ ಅಲ್ಲವೇ?"

"ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಸೂಚನೆ ಏನು?"

"ಹಿರಿಯರಾದ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ಈ ಸಂಸಾರ ಪಾವನವಾದೀತು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಂಕೆ."

ಇದು ಹೀಗೆ ತಿರುಗೀತೆಂದು ರಘುವೀರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಒಡನೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

"ಯಾಕೆ? ನಾನೇನಾದರೂ ಆಡಬಾರದ್ದನ್ನು ಆಡಿ ನಿಮಗೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಯೇ? ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು."

"ಹಾಗಲ್ಲ, ಹಾಗಲ್ಲ. ಮದುವೆ ವಿಚಾರ ನೀವು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಎತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಮೌನನಾದೆನಷ್ಟೆ."

"ಮೌನಂ ಸಮ್ಮತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಎಂದು ~~ಹ~~ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವರಲ್ಲ!"

"ದಯವಿಟ್ಟು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಬೇಡಿ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಬೇಕು; ಅದರಿಂದ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು."

"ಹೇಳಿ."

"ಈ ಮದುವೆಯ ಯೋಚನೆ ನೀವು ಮರೆತುಬಿಡಿ. ಪ್ರಾಪ್ತೆಯಾದ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ವರ ಕಂಡು ನೋಡಿ."

"ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇರೆ ಯಾರಿಂದಾದರೂ ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ನೀವೇ ಆಕೆಯ ಗುರುಗಳು."

"ನೋಡಿ; ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರೇ! ನಾನು ಈ ಮದುವೆ ಯಾಕೆ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರೆ ಅದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವೇದನೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ; ಆಗ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ನಾನು ಕೂಡ ಕೊರಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬೇಡ. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಡಿ."

ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಬಾರದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವ ವರೆಗೂ ಕೇಳಬಾರದ್ದನ್ನು ಕೇಳುವ ವರೆಗೂ ~~ಪಕ್ಷಗಳು~~ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಂತ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ [illegible] ~~ಹಿಡಿತವನ್ನು~~ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಮಾತು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲ ಅದೇ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತಿದಂತೆ ರಘುವೀರನೇ ಆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದ

(51) "ನನ್ನ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ನಿಮಗೆ ತುಂಬ ನೋವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ."

"ಹೇಳಿ. ಅದು ಎಂಥ ಕಾರಣವಾದರೂ ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ ಈ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ."

"ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಜನ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿರುವುದು, ಸರಿಯಷ್ಟೆ?"

"ಅದರಲ್ಲೇನು ಸಂದೇಹ!"

"ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಾದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯ ಜಾತಕವನ್ನಾಗಿ ನೀವು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ವಿಷಯ. ಈಗ ನೀವು ನಂಬಿರುವ ರೀತಿಯ ಜನ ನಾನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ!"

"ಏನು ಸ್ವಾಮೀ ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ! ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನೀವು ಬೇರೆಯಾಗುವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿ [illegible] — ಕೋಟು, ~~[illegible]~~ [illegible] ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹೋಟೆಲ್, ಕಾಫಿ ಇನ್ನು ಏನೇನೋ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೂ ಹಾದಿತಪ್ಪಿ!"

"ಅದೇ ನಾನು ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿರುವುದು. ನೀವು ತಿಳಿದಿರುವಂಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಾನಲ್ಲ."

"ಅಂದರೆ?" ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರು ಈಗ ಗಂಭೀರರಾದರು.

"ನನ್ನ ತಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಯಾವ ಜಾತಿಯವಳೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಾಲ ವಿಧವೆಯಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆ ~~[illegible]~~ ಮದುವೆಯಾದರು. ಅವರ ಮಗ ನಾನು."

ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರು ~~[illegible]~~ [ಹಾತೆಗೆ ಎರಗಿದ ಹಾಗಾ] ತತ್ತರಿಸಿದರು. ಅವರ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ನಿಲುಕದಂತೆ ಮಾನಸಿಕತೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಅವರೇ ಇದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಡಿಸಿದವರು. ಈಗ ಅವರೇ ಇದರ ಭಾರ ಹೊತ್ತ ಮಾತೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದವರಾಗಿದ್ದರು.

ರಘುವೀರ ಮುಂದುವರಿಸಿದ "ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರೇ! ನಿಮ್ಮ ವೇದನೆ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ~~[illegible]~~ ನನ್ನನ್ನು ಅವರು ಕ್ಷಮಿಸುವಂತೆ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿ ನೋಯಿಸಬೇಡಿ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಕಪ್ಪನಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲರ ವರಸಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ತುಂಬ ನೋಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದೊಂದು ದುಷ್ಟ ಭಾವನೆ ಎಂದು ಮರೆತುಬಿಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಆಳವಾದ ಸಹಾಯ ಸದಾ ನನಗಿರಲಿ" ಎಂದು ಹೊರಟನು.

ನಿಶ್ಚೇತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಭಟ್ಟರು ಎದ್ದು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಹೊರನಡೆದರು.

ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳ ಮುದ್ದೆ

ಬೇಸಿಗೆಯ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ದಿವಸ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ಮೇ ತಿಂಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿದರು. ಅವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಅಂಚೆಯಲ್ಲಿ ~~ಬಂದ~~ ಬಂದು ಬಿದ್ದು ಅವರ ಆಗಮನವನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಕಾಗದಗಳ ನಡುವೆ ರಘುವೀರನ ಕಾಗದವೂ ಇತ್ತು. "... ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 31-5-1950ರ ಅಪರಾಹ್ನದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಶಾಲೆಯ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿ ಈ ರಾಜೀನಾಮೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ...."

ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಇದನ್ನು ನಂಬಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯ ಗುಮಾಸ್ತರನ್ನು ಪೇದೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ರಘುವೀರ ತಾನಿದ್ದ ಮನೆಯನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ನಾಡೊಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಹಲವಾರು ವಾರಗಳೇ ಸಂದುಹೋಗಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ರಘುವೀರ! ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳ ಮುದ್ದೆ. ಮಹಾಮೇಧಾವಿ ವಿದ್ಯಾಧರ, ಹಿಡಿದದ್ದು ಬಿಡದ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾತ. ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿ ದೃಢಕಾಯ ತರುಣ, ಒಳ್ಳೆಯ ಋಷ್ಯಶೃಂಗನಂತೆ. ಸಂಸಾರ ಬಂಧು ಬಳಗ ಇಲ್ಲದ ಒಬ್ಬಂಟಿಗ, ಶಾಲೆ ಒಂದೇ ಅವನ ಪ್ರಪಂಚ. "ಧನವಂತ್ರಿದ" ಹತ್ತು ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವೇಳೆಗೆ ದುಡಿಮೆ, ~~[illegible]~~ ಎಳೆಯರ ದುಡ್ಡು ಕಸಿದ (ಮಾತ್ರ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಿಂದ ಹಣ ಕಸಿಯುವ ಕಾಟ) "ವ್ಯವಹಾರ" ಅರಿಯದ ಮಳ್ಳನು! ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ. ಇಂಥವರು ಬಿಟ್ಟು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಇತರರಿಗೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾದಿ ಬೀದಿಯ ಮುಳ್ಳು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೊಲಗಿ ಹೋದರೆ, ಸರಿ, ಮುಂದಿನ ದಾರಿ ಸರಳವಾಯಿತು. ~~ಎನ್ನ~~ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಅವರ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. "ಆನೆ ಬರೆದಂತೆ, ಸರ್, ಬರೆದಂತೆ, ಹಿಡಿದ ಪಟ್ಟು ಬಿಡ. ಹುಳಿ ಬಾಯಿ ಗಟ್ಟಿ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಠವಾದಿ ಪೂರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಾನೇನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ಭದ್ರ ಮಾಡುವುದೊಂದೇ ದಾರಿ." ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ನೆರಳಿನ ಹಿಂದಿನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಬಲದ ಸಾಚಿಸಿದ ಉಪಾಯದಿಂದ ತಾನು ಬಚಾವ್ ಆದದ್ದು ಅವರ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಯಿತು.

ರಘುವೀರನ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜೀನಾಮೆಯಿಂದ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಬೇಸರ ಆಗದಿದ್ದರೂ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯವರಿಗೆ "ಸರಿಯಾದ" ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ~~[illegible]~~ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ (ಅಂದರೆ ತನ್ನ) ಬಿಂಬ ಮಸುಕಾಗದಿರುವಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ~~ಅವರು~~ ಆ ಕುರಿತು ಶರವೇಗದಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದರು. ಎಂಥ ದುರ್ಭರ

(53) ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಯುಕ್ತ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಸನಾದ ಶೈಲಿಯ ಕಟ್ಟು ಸ್ವಂತಾನುಭವ ತೆಗೆ ತರುಣರುವ ಕಲೆ ಹಿರಿದಾಗಿ ವ್ಯಮನ ತಹಿದ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರ ಕವನ ಗಾಯನವಾಗಿತ್ತು. (ಅವರನ್ನು ಕಥೆಯ ತಿರ ಕಲದ ... ನೆಯ್ಯ ಅವರ ಪ್ರವಾಸ್ಯದ ನಾಗಿ ದ್ಯಂಥ ಬಲಸಾಧಾರಣ ವಿರಳ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅವರು ಅದೆಂಥ ಹಿಂದು ಮಲು ಬಂದ ವಾಗವಾಗ ಪಠವತಿನಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿತ್ತು!)

"ಇದರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀ ಎಂ. ರಘುವೀರರವರ ರಾಜೀನಾಮೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ನಾನಾ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುವ ಪಡೆದ ಮನೆತರದ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಹಿರಿಯ ಹಿರಿಯರು ಪಡೆದಿರುವುದು ಅವರ ಹಾಲಿ ವಿಚಾರ ನಮಗೆ ಯಾರೂ ತಿಳಿಯದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಬರೆದಿಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರಘುವೀರರ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ನನ್ನ ಗುರುತಿನವರು ಕೆಲ ಹಿರಿಯರಾಗಿದೆ. ಅವರಂಥ ಸಮರ್ಥ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸಹೃದಯರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಬಡವನಾಗಿದ್ದೇನೆ..." ಎಂದು ವಿಷಾದ ಬರೆದು ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ರಘುವೀರನ ರಾಜೀನಾಮೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ರವಾನಿಸಿ ತಾವೂ ಸೋತರು.

ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟ ರಘುವೀರನ ಮನಸ್ಸು ಬಾಲಕಿತ್ತು – ಬಾಲಕಿಯ ಕಡೆಯಂತೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಒಂದು ಗುರಿ ಬೇಕು. ರಘುವೀರನಿಗೆ ಆ ಗುರಿ ಯಾವ ಗುರಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದು ಬರಿಯ ನಾಟಕದಿಂದ ಪಾರ, ಬಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ ಒಂದು ಗುರಿ ಪಡೆದಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಸಮಂಜಸ. ಆ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಆ ದ್ವೇಷವೂ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು. ನಾಟಕನ್ನು ಅವನು ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ. ಈಗ ಅದೇ ನಾಟಕವನ್ನು ಅವನು ಅತಿಯಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ್ಡ ಪ್ರಕಟಣ ತಾಡನದ: ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಬರೆದ ನಾಟಕ ... ೨೪ ವರ್ಷದಿದೆ. ಅಂದು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆ. ನನ್ನ ಗ(ಮ)ನವನ್ನು ಮರೆತು ೨೪ ವರ್ಷದಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ ಸಂತೃಪ್ತಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರವಾಸ. ಆದರೆ ಅದು ನನಗೆ ೩೪ ಯವರಂತೆ ನಾನು ಎರಡು ಒಂದು ... ವೇಳೆ ನನಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡೆ! ... ಪ್ರಕಟಣ ಅವರದ ಕಾಟದ ಕಾರಣ. ... ಇವರ ನನ್ನ ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ... ಕಡುಗೆ ನಾ ... ಮುಂದು ವಾರಿ ... ಇವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತು ... ಮುಂದು ವಾರಿ ಅಲ್ಲ ... ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಹೇಳುಗುವ. ಮನಃ ಶಾಂತಿ ಯಾರ ನನಗೆ ದೊರಕೀತು! ... ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳಿ ಇರಲಿ? ಹೀಗೆ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ಹಾಗೆ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಇರಲಾರ ... ನನ್ನ ಗತಿ ... ಹೇಳು ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲುವುದೇ? ನಾನು ತಂದೆ ತಾಯಿಯರನ್ನು ... ಅವರ

(54) ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವಳ ಮುಂದುಗಡೆ ಹೇಳು
ಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ನನ್ನ
ನಿಲುವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಬಲ್ಲೆನೆ! ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ಮುಂದುವರಿಯಲು
ನಾನೇಕೆ ಹಿಂಜರಿಯಲಿ. ಈ ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಇದೀಗ ಸಮಯವೊದಗಿ
ಬಂದಿರುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರು ತಡೆಯಬಲ್ಲರು. ಇನ್ನೇಕೆ ತಡ
ಬೇಡ — ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ನಾನು ಹೊಸದು ಹುಡುಕುವೆ.

ನಾಯಕಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವನನ್ನು ಹೀಗೆಳೆಯಿತು!
ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ತಾರಾ
"ಓ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ನಿನ್ನ ಬದುಕು
ಹಾಳು! ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಒಡೆದು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಬದುಕು
ಬಂಗಾರವಾಗಲಿ ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ ಎಲ್ಲ ಸುಖ ಶಾಂತಿ ನಿನಗೆ
ಸಿಗಲೆಂದು ನಿನ್ನ ಹಾರೈಕೆ ನನ್ನದು. ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನಂಥ ಬೆಳ್ಳಿಯ
ಸಿಗದೆ ನಿನ್ನ ಹಾರೈಕೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಈ
ಜನ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಲು ನಾಯಕನಾಗಿ ಬರುವವನಲ್ಲ! ನಿನಗೆ ಈ
ಗಂಡನ ಸ್ನೇಹ ನಾಚಿಕೆಯಾಗದ ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಚ್ಚಿದ ದಿವ್ಯ
ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಅದ್ಭುತವಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಇದನ್ನು
ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡುವೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ, ಹೃದಯದಿಂದ ಪುನಃ ಬರುತ್ತದೆ"

ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅವನು ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಬಸ್ ಹತ್ತಿದ. ಹಾಗೆಯೇ ಗುಡ್ಡ
ಬೆಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತ ಬಸ್ಸಿನ ಅರ್ಧಭಾಗ ಸಂಬಂಧ
ಇದ್ದು ಕೊರಗಲು ಸತ್ತ ಮಾಲೆ ಧ್ವನಿಸುತ್ತ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂದೆ
ಬಿಟ್ಟು ಗಲಿಬಿಲಿ ಮಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹಾರಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ; ಬಾಗಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದನು. ಮತ್ತೆ ಬದುಕು ಗಂಟೆಯು
~~ಮಾಲೆ ಆ ಬಸ್ಸು ಅವನನ್ನು ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಸ್ವಭಾವ~~ ಮುಂದಿನ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯದೆ ಬದುಕಿನ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾಯಿತು. ಮರೆಯಾದ ಆಕಾಶ?
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಬಾಳು ಮುಗಿದಿದೆ. ನನಗೆ ಬರುವಂಥ ಬದುಕು
ವಿಧಿಯಾಟವನ್ನು ನೋಡಲಿ! ನಾಯಕಿಯ ಕತೆಯನ್ನು, ಅವನ ಹಾಗೆ ಸಂಬಂಧ
ನಿಧನನ್ನು. ಅವರ ಮುಂದೆ ಬದುಕು ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ನಾಶವಾದ
ದಾರಿಯು! ನಾನಾಗ ಪುನಃ ಅವಳ ಜೊತೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ.
ಅದ್ಭುತ ಅವರನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವೆನು ಅವನ ನ್ಯಾಯ.

ರಾಜಾಸೀಟಿನ ಗುಡ್ಡ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿ ಇತ್ತು.
ಅವನ ಪಾದ ಇದ್ದದ್ದು ಬದುಕಿನ ಹರಿದು ಹೋಗಿದ್ದ ಗಡಿ
ಗುಡ್ಡದ ಕೊನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತು. ಇನ್ನು
ಹತ್ತು ಅಡಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರೆ ~~ನಾಯಕಿ ಕೊನೆಗೆ~~
ಬಾಳಿನ ಬದುಕು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳಿತು
ಅವನ ಕಣ್ಣೀರು. ಮನಸ್ಸಿನ ಆಸೆಗಳು ಆ ಪ್ರೀತಿಯ
ತಿರುವು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಬಗೆಬಗೆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು
ಮಾಡುವ ಬದುಕನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ
ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ. ಮನಸ್ಸು ಹೇಳಿತು ಇದು ಬೇಡ
ಈ ಬದುಕು ಕ್ಷಣಿಕ ಮಾಯವಾದ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮ ಪ್ರೇಮದ ಬಂಧನ

(53) ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಯುಕ್ತ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಸನಾದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುವ ~~ಚಾತುರ್ಯ~~ ಕೌಶಲ ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರೊ. ಮನ ಪಡೆದ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರ ಅವತಾರವಾಗಿತ್ತು. (ಅರಮನೆ ಕಛೇರಿಯು ತೀರ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಗುಮಾಸ್ತನಿಲ್ಲ ಇವರ ಘನವ್ಯಕ್ತಿಯನಾಗಿದ್ದಂಥ ಬಲ ~~ಸಾಮಾನ್ಯ~~ ಸಾಧಾರಣ ನೀರಸ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಇವರು ಅದೆಂಥ ರಂಗು ಮೂಲ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸುತ್ತಿಲ್ಲ!)

“ಇದರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀ ಎಂ. ರಘುವೀರ ಅವರ ಗಾಡಿನಾವು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ನಾನು ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಮಾದರಿ ಮನೆ ತೆರೆದು ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ~~ಇವ~~ ಇವರ ಕಲಾ ಪ್ರತಿಭೆ ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನು ಮಾಡದಂಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀ ರಘುವೀರರ ನಿರ್ದೇಶನದಿಂದ ನನ್ನ ಸುಂದರಿಗೂ ಕಳೆ ಬರುವಂತಾಗಿದೆ. ಅವರಂಥ ಸಮರ್ಥ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ...” ಎಂದು ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ ಬರೆದು ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ರಘುವೀರನ ಗಾಡಿನಾವು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪುಟದ ಮುಂದಲೆಯ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ರವಾನಿಸಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡರು.

ಕುಲಗೌರವದ ಕುಲಪತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ನಾಟಕವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟ ರಘುವೀರನ ಮನಸ್ಸು ಖಾಲಿ ಆಗಿತ್ತು — ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾವೇರಿಯಂತೆ. ಕಾವೇರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಒಂದು ಗುರಿ ಉಂಟು. ರಘುವೀರನಿಗೆ ಅಂಥ ಯಾವ ಗುರಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದರ ಬದಲು ನಾಟಕದಿಂದ ದೂರ, ಬಲು ದೂರ, ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಒಂದೇ ಗುರಿ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು, ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಮಂಜಸ. ಅತಿಪ್ರೀತಿಯೂ ಅತಿದ್ವೇಷವೂ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಂತೆ. ನಾಟಕವನ್ನು ಅವನು ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ. ಈಗ ಅದೇ ನಾಟಕವನ್ನು ಅವನು ಅತಿಯಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಅದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ದೂರ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾಟಕವನ್ನೇ ಕೇಳುವರೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ? “ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ನಾನು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಬಳುಕಿ ಬದಲಾಗಿ ನಿನ್ನ ~~...~~ ಬಯಕೆಯ ಬಂಗಾರವಾಗಿ ಅನುವಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದುದರಿಂದ. ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನಂಥ ಒಬ್ಬನ ಸ್ವತ್ತು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೋದರೆ ನಾಟಕವಾಗಿ ಉಳಿದೇನೆಯೇ? ನನಗೆ ಈ ~~...~~ ಗಹನ ಸತ್ಯದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದಾಗ ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಬ್ಬಿನ ದಿವ್ಯ ಚಕ್ಷುಸ್ಸಾಗಲಿ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ!

(54) ಇದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ನನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸ ತೊಡಗಿರುವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ದ್ವೇಷದಿಂದ ದುಃಖವಾಗುವುದಿಲ್ಲ."

ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅವನು ಮಡಿಕೇರಿ ಬಸ್ ಏರಿದ. ಹಳೆಯ ಗುಡ್ಡ ಇಳಿದು ಕೇರಳದ ರಸ್ತೆ ಮೇಲೆ ದಾಟುತ್ತ, ವೇಗಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಗುಟುಕು ಮಾಡುತ್ತ, ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಂತೆ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು; ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾವೇರಿ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ~~ಮಡಿಕೇರಿ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ~~ ಆ ಬಸ್ಸು ಅವನನ್ನು ಮಡಿಕೇರಿಯ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿದಾಗ ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ದಿಗ್ಭ್ರಮನಾಗಿ ನಿಂತ. ಯೋಚಿಸುವ ಅವಕಾಶ! ಏನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ನೆನಪನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡಿದ. "ಮಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಬಸ್ ಕಂಡಕ್ಟರನ ಗಂಟಲುಗಾಣದ ಅರಚು ಕೇಳಿಸಿತು. ಪುನಃ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಡೆದು ಆ ಬಸ್ಸನ್ನು ಏರಿ ಕುಳಿತ. ಸಮಯ ಹೋಗಲು ಇನ್ನೊಂದಷ್ಟು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವೇ ಆಯಿತು.

ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳ ಹೊನಲಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಇಳಿದ. ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ನಗರವೇ ~~ಇದು~~ ಅಲ್ಲವೆನ್ನುವ ತೆರನಾಗಿ ~~ಇದು~~ ಅದು ವರ್ಧಿಸಿತ್ತು. ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದ ಸಮೀಪವಿದ್ದ ಹೋಟೆಲೊಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ. ಮರುದಿನ ಅವನ ಹಳೆಯ ಕಾಲೇಜಿನ ಸ್ನೇಹಿತ ... ಕಾರ್ಯಾಲಯವನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ಗುಡ್ಡವೇರಿ ನಡೆದ. ಅಲ್ಲಾ ಏನು ಅದೆಂಥ ಬದಲಾವಣೆ! ಹಳೆಯ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಆ ದಿಬ್ಬದ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ಆಗಸಕ್ಕೆ ನೋಡುವ ಮಾತುಗಳಂತೆ ದಿಟ್ಟನೆ ನಿಂತವೆ. ಹಳೆಯ ಬಯಲುಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಡಿ ಹೋಗಿರುವುವು. ತಗ್ಗಿನ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳ ಗರಿಗಳು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಬಡಿದು ಕೊಂಡು ಹಸುರು ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ನಗರಕ್ಕೆ ಹೊದಿಸಿದ್ದುವು. ಈ ಒಂದೊಂದು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ನೋಡುತ್ತ ಅವನು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದ.

"ಏನು? ನೀವು ಎಂ. ರಘುವೀರರಲ್ಲವೇ!" ನೇರ ಎದುರಿನಿಂದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡಿದಾಗ ಅವನು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಡೆಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ.

(55)

ಶ್ರೀ "ಗುರುಕುಲದ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ!

ಅದೇ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಗುರುಗಳು. ಅವರ ಪಾಠದಿಂದ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ದಿಂದ ಮಾರುಹೋಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದವನೆ ಅವರ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕ ಶೋಭಿತವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಮಾರು ಹೋಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ ಎಳೆಯ ರಘುವೀರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಯವರು. ಅವರ ಪ್ರವಚನಗಳು, ~~[illegible]~~ ಸಂಜೆಯ ಇತರ ಹರಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿತ ನಿಲುವು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ರಘುವೀರ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರನ್ನು ಅನುಕರಿ ಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಇತ್ತು. ಹಿಂದೆಯೂ ಅನೇಕರು ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರನ್ನು ಕಾಲೇಜಿನ ಜೀವಾಳ, ಕಾಲೇಜಿನ ತಿಲಕಪ್ರಾಯ, ಕಾಲೇಜಿನ ಹೃದಯದತ್ತ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

"ನಮಸ್ಕಾರ ಸರ್. ಹೌದು ಸರ್, ನಾನೇ ರಘುವೀರ."

" ~~ಗೊತ್ತು~~ ಇರಲಿ, ~~ಗೊತ್ತು~~ ಇರಲಿ. ~~ನೀವು~~ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದು 1942-44ರಲ್ಲಿ. ನಮ್ಮ ಬೆಸ್ಟ್ ಸ್ಟೂಡೆಂಟ್. ಮುಂದೆ ~~ನೀವು~~ ನೀನು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇ ಜಿನಲ್ಲಿ ಫಿಸಿಕ್ಸ್ ಆನರ್ಸ್ ಓದಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ರ್ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದೆ ಎಂದು ~~ಕೇಳಿದ್ದು~~ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೆ. 1947ರಲ್ಲಿ ನೀನು ಪಾಸಾಗಿರಬೇಕು. ಈಗ ಏನು ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀಯ? ಅಥವಾ ಬೇರೆಲ್ಲಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀಯ! ~~ನಿಮ್ಮ~~ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು."

ಎಂಥ ಮಾನವ ಗಣಕಯಂತ್ರ, ಇವರು ಎಂದು ರಘುವೀರ ನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ತಾನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ಶಿಸ್ತುವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆಗಿದ್ದರೂ (ಬಹುಶಃ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ) ಯಾವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಜೊತೆಯೂ ಎಂದೂ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಇವರ ಕೈ ಕೆಳಗೆ ತರಬೇತಾಗಿ ಹೋಗುವ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬನಾದ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿವರಗಳ ಭಂಡಾರ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಮತೆಯೇ. ಅನಾಥನ ವಿಚಾರ ಅದೆಷ್ಟು ಅನುಕಂಪ.

ರಘುವೀರನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒದ್ದೆಯಾದುವು. ತುಂಬಿ ಬಂದ ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡಿದ "ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಮ್ಮೂರಿನ ಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿ ಈ ಮೂರು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ."

"ಯಾಕೆ ಯಾಕೆ ಏನಾಯ್ತು?. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಇತ್ತೇ!"

(56)

"ಸರ್, ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಬಾರದ್ದೇನಿದೆ! ನನಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆಯವರಿಂದ ಪಡೆದ ಸಂಪದ ಅದಷ್ಟೇ, ನಿಮ್ಮಂಥ ಹಿರಿಯರ ಕೃಪೆ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ನಾನೇ ಬದುಕಿನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕೊಂಡಿದೆ."

"ಸರಿ ಹೋಯಿತು. ನಿನ್ನ ಕಥೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಬಯಸಿದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾದರೆ ತಪ್ಪಾಗಿಲ್ಲ..."

"ಈಗ ನಾನು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿರವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಹೊರಟು ಈ ಕಡೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ."

ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ರಘುವೀರನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಆ ನಾಗರಿಕ ಬದುಕಿನ ದೃಢವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಆಸರೆಯು ಬೇಕು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಕಲ್ಮಶವನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕಲು ಅವರು ಹಿತವಚನ ಹೇಳಿದರು. ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದರು.

ಹುಡುಗನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂತಸದ ಛಾಯೆ ಮೂಡಿತು. ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಹೇಳಿದರು: "ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ? ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ನಿನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಪಾದನೆಯ ದಾರಿ ಇದೆಯೋ ಮುಂದಿನ ಬದುಕಿಗೆ ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳು" ಎಂದಾಗ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತ.

"ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೊಂದು ಹೇಳಲೇ? ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಾಲೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಈಗ ~~ಇದೇ ವರ್ಷದಿಂದ~~ ಅದರ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ."

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅಪ್ಯಾಯಮಾನವಾದ ಸುದ್ದಿ ಬೇರೇನು ತಾನೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ? "ತಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹದುಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ, ಸರ್."

ಅಂದೇ ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ರಘುವೀರನನ್ನು ಶಾಲೆ ಕಛೇರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಖ್ಯೋಪಾ

(55) ಪಂಡಿತ ಎಂದು ಕರೆಸಿದ. ಅವರ ಆ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರೆರೆದವರು [illegible]
ರವರು. [illegible] ಪ್ರತಿಗೆ [illegible] ಕರೆಯಿಸಿದರು. ಎರಡನೇ
[illegible] ಬರುತ್ತದೆ. [illegible]

ರಘುವೀರ ಎದ್ದ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮುಂದಿನ ದಾರಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನ ತಳೆದದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇದ್ದ. ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ [illegible] ಬಲು ಹಗುರಾಗಿ ಇದ್ದ.

ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್‌ರವರು ರಘುವೀರನನ್ನು ಎಂದಿನ ಹಾಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. "ನೀನು [illegible] ಹೇಳಿದಂತೆ ಮತ್ತೆ ನನಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು [illegible] ಕಾಗದ ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ!" ಎನ್ನುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡರು.

ಗುರುಗಳ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರದ [illegible] ತನ್ನ [illegible] ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದ. "ಮುಂದೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೆಳೆಸಿ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ನನ್ನದು. ಸಂಶೋಧನೆ [illegible] ಮಾರ್ಗದ ಹಂಬಲವಿದೆ ನನಗೆ."

"ನಿನ್ನ ಈ [illegible] ಧ್ಯಾನವನ್ನು [illegible] ಮೇಲೆ ನಿನಗಿರುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. [illegible] ನಿನಗಿರುವ [illegible] ವ್ಯಕ್ತಿ [illegible]. [illegible] ನಿರಂತರವಾಗಿ [illegible] ನಾವೆಂದು [illegible] ಬದುಕಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು [illegible]."

"ಅಂದರೆ ನನ್ನ [illegible] ಬೇಕಾದರೆ [illegible]!"

"ಪಂಡಿತ [illegible]. ಅವರ [illegible] ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ನೀನು [illegible] ನಿಂತಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. [illegible] ನಾವು [illegible]! [illegible] ಬೇಕು [illegible] ನಿನ್ನನ್ನು [illegible] ತಂದರೆ [illegible]. [illegible]. [illegible], [illegible] ನನಗೆ [illegible] ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ."

"ಈಗ [illegible] ನಿಮ್ಮ [illegible]?"

"ನಮ್ಮ [illegible] ಸಂಶೋಧನ [illegible]. ಅವರ [illegible] ನಿನಗಿರುವ [illegible] ನಾನು [illegible]. [illegible] ಈಗ [illegible] ಸಂಪರ್ಕ [illegible] ಕೊಡುತ್ತದೆ. [illegible] ಭೌತ ವಿಜ್ಞಾನ [illegible] ಈಗ ಅದರಲ್ಲಿ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ವಿಜ್ಞಾನಿ

(57) ~~ನಿಮ್ಮಾಗ ವಾಗುತ್ತ, ರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ರಘು ವಿರನಿಗೆ ಆರವಾಕೂ ವಾಂಟು ತು.~~

(56) ಕೆಲಸ ವಾದಯ ತಯಾರಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬಂದ ನಿನ್ನ ಜಿರವಾಗ ವಿಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ."

"ವಾಡ, ವ್ಯ ವಕನ!"

"ಏಂಕಟ್ಟನೆ, ಆದನ್ನ ನಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳು, ಯುಂಬ್ರಿಯಕಲಾ ಬಂದಿ ಬಂದ ಯುಂದಾದ ಕೆಲಸಗಳು ಎಲ್ಲ ನಡೆಯುವ ಯಂಥವು. ವಾಠ ವೃಬಕನ ವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕರಗಳು ವಂತು. ಬಿಟ್ಟರೆ ಯುಂಡೆ ಎಬಲ ಶಬಯ ಯುಜ್ಞ ಜಬಯಾಯ ತಬ್ಬ. ಆದರೆ ಈಗ ಆಡು ಬಡ ಯಂಡ [illegible] ನಿನ್ನ ವೃ [illegible] [illegible]. ಈ ಕಾದ್ಯಕ್ಕೆ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]."

"ಏರ [illegible], ನಿಜವಂದ ಮಾತು - ನನಗಾಗ [illegible] ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿಜ್ಞ ವತಿ."

(57) ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ರಘುವೀರನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಆಗಾಗ ತಿರುಗಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ಹಾಗೆ ಮುಂದೆ ಆಗಿದ್ದ, ಆದರೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮುಂಬಯಿ ಈಗ ಅಲ್ಲಿಯವರು ಸುಂದರ ಸೌಧಗಳು ಆಕಾರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿದ್ಯಾಸಮಿತಿಯ ಕಛೇರಿಯ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕರು ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರನ್ನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅರವತ್ತರ ಆಚೆ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಹೊರಳಿದ್ದ ಆ ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರಿಗೆ ರಘುವೀರ ತಲೆಬಾಗಿ ಕರ ಜೋಡಿಸಿದ.

“ನಾಯಕರೇ! ಈ ಜನ ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ವರ್ಗದವರು, ಬಲು ಆತ್ಮೀಯರು ~~ಮು~~ ಅದರ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಉನ್ನತ ಪದವೀಧರರು. ~~ನಿಮ್ಮ ವಿ~~ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಇಬ್ಬರು ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬ ಇವನೇ.”

“ನೀವು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಸರಿ. ಒಂದು ಫಾರಮ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್, ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ರೆಕಮೆಂಡೇಶನ್...”

ರಘುವೀರನೆಂದ “ಇಂದಿನಿಂದ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದರಾಯಿತೇ!”

“ಅದಕ್ಕೆ ಯಾಕಿಷ್ಟು ಆತುರ?” ನಾಯಕರೆನ್ನುತ್ತ, ಮುಂದುವರಿಸಿದರು “ನಿಮ್ಮ ಬಯೋಡೇಟಾವನ್ನು ಈ ಚೀಟಿಯ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಿ ಇತ್ತ ಕೊಡಿ. ಒಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಆರ್ಡರ್ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದ ಹಾಗೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರೇ! ನನಗೆ ಇದೀಗಲೇ ಕಲೆಕ್ಟರರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೀವು ~~ಇವ~~ ಇವರ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ~~ಕೊ~~ ಫೈಲ್ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಗುಮಾಸ್ತರ ಹತ್ತಿರ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿ. ಜೂನ್ 16ರಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಇವರಿಗೆ ಹುಕುಂ ಹೋಗುತ್ತದೆ.”

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕರು ~~ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ~~ ತೆರಳಿ ಹತ್ತು ~~ನಿ~~ ನಿಮಿಷಗಳಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಘುವೀರನ ಆರ್ಡರ್ ತಯಾರಾಗಿ ಬಂತು (ಟೈಪ್ ಆಗಿ). ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ರಘುವೀರ ಮತ್ತು ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಗುಮಾಸ್ತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ~~ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಕಾಲೇಜಿನ ಪೂರ್ತಿ ನಿವೇಶನವನ್ನು ರಘುವೀರನಿಗೆ ಮತ್ತು ರಘುವೀರರು~~ ಅವರು ಕಾಲೇಜಿನ ವಿಸ್ತಾರ ನಿವೇಶನವನ್ನು ತಿರುಗುತ್ತ, ~~ಇದ್ದರು~~ ಕಳೆದರು. ಕಾಲೇಜಿನ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತ, (ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಲಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ) ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು.

“ಅವರು ಮೂಲತಃ ಮಂಗಳೂರಿನ ಹತ್ತಿರದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯವರು. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿದ ವೇಳೆಗೆ ಬದುಕಿನ ಬವಣೆ ಅವರ

(58) ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಭೀಕರವಾಗಿ ಅಲುಗಾಡಿಸಿತ್ತು. ಎಂಥ ಕಷ್ಟದ
ನಾಯಕರು ಆದರೆ ಎಂಥ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಹೊರಗುತ್ತ ಮುಂಬಯಿ
ಸೇರಿದರು. ವಿದೇಶೀ ರಫ್ತು ಕಂಪನಿಯ ಗುಮಾಸ್ತಗಿರಿ, ಅವರಿಗೆ
ಇಂದಿಗೆ ಗುಮಾಸ್ತನ ಕೆಲಸ ದೊರೆಯಿತು. ಇವರ ತನ್ಮಯತೆ
ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕಂಪನಿಯ
ಮಾಲೀಕರು ನಾಯಕರಿಗೆ ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಬಡ್ತಿ ನೀಡುತ್ತ ಮುಂದಿನ
ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಕಂಪನಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ
ದರು. 1930ರ ಆರ್ಥಿಕ ಕುಸಿತದ ಕಾಲದಿನಗಳಿಂದಲು
ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದು,
ಅದರಿಂದ ಎಂದೂ ನಷ್ಟ ಆಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡದ್ದು
ಮತ್ತು ಇದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕಂಪನಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಲಾಭ
ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇದು ಕಂಪನಿಯ ವಿದೇಶೀಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ಶಿವಾನಂದನಾಯಕರ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.
ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು
ಪರಿಗಣಿಸಲು ಇವರ ಮುಂದಾಳುತನ ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ
ಎನಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ. 1940ರ ವೇಳೆಗೆ ವಿದೇಶೀ
ವಿದೇಶೀಯರು ಆ ಕಂಪನಿಯ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯವಹಾರ
ವನ್ನು ನಾಯಕರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ
ಮರಳಿದರು. ಮರುವರ್ಷವೇ ಅವರು ಕಂಪನಿಯ
ಹಣವು, ವ್ಯವಹಾರ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ಶಿವಾನಂದನಾಯಕರಿಗೆ ಮಾರಿ
ಬಿಟ್ಟರು. ಇವರು ಅದನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡರು. ಅಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಂಪನಿಯನ್ನು
ಬಲವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಭಾರತದ ಹಿರಿಯ
ರಫ್ತು ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಈ
ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಗಳಿಸಿದ ಬಹುಪಾಲನ್ನು
ಸಂಪತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದು, ಇದರೊಂದಿಗೆ ಅವರು
ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದ ದಾನಗಳು
ಹಲವಾರು. ವಯಸ್ಸು ಅರವತ್ತು ದಾಟಿದ ಬಳಿಕ ಈಗ ಅರವತ್ತರಲ್ಲಿಂದ ಅವರು
ಕಂಪನಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಹಿಸಿ
ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ
ಕುಂದಾಪುರದ ಜನರನ್ನು ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನ ಸ್ಪಂದನ
ತೊಡಗಿದೆ. ಶಿವಾನಂದನಾಯಕರ ತ್ಯಾಗದ, ಸೇವೆಯ,
ಔದಾರ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಸರಸ್ವತೀ ಮಂದಿರ ಸಂಸ್ಥೆ
ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ
ಮುಂದೆ ತರಲು ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಬೃಹಸ್ಪತಿ
ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತೇನಲ್ಲ" ಎಂದು
ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ನಾಯಕರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು
ರಘುಪತಿಯ ಮುಂದೆ ಬಿಡಿಸಿದರು.

(59) ಇಷ್ಟಾಗುವಾಗ ಸ್ವತಃ ನಾಯಕರ ~~ಬರುತ್ತ~~ ಕಣ್ಣು ಹನಿಗೂಡಿ
ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಂದು ಕಾವ್ಯದ ಹರಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ
ನಿಂತು ಈ ಮಾತ್ರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವಿಚಾರನ ನಿಜವುತ್ತಿದ್ದುದು
ಇವರಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಅವರು ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ "ಸ್ವಾಮೀ!
ಬನ್ನಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ. ನೀವಿನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀರಾ!" ಎಂದು ಕರೆದರು.

"ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲೇ ನಾವು ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯ
ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇವರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ" ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರೆಂದರು.

"ಅಂದ ಹಾಗೆ ಈ ಸ್ಥಳದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆ
ಆಗುವಂತೆ ನೀವು ಕಾವ್ಯದೃಶ್ಯ ರಚಿಸಿರುವುದು ಬಹಳ
ಸಾರ್ಥಕ ಸರಿ" ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು.

"ನಿಸರ್ಗದ ಚೆಲುವು ಅಂದರೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ
ನೀವು ಮುಂಬಯಿಯ ~~ಸ~~ ಕಾಂಕ್ರೀಟುಗಳ ನಡುವೆ ನಾಶವು
ಕಾಣಬಾರದು. ನನಗಂತೂ ಅಲ್ಲಿನ ನಿಸರ್ಗ ಕಾಂಕ್ರೀಟ
ಬೆಳಗಾಗು ನಿಯಾನ್ ಲೈಟ ಹಿಡಿದು ಕಡಿವಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ
ಅದನ್ನೇ ಹೆತ್ತು ತಂದು ಇಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ!
ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳದ ಸಹಜ ಎಷ್ಟು ಕೆಡದಂತೆ ಕಾವ್ಯ
ವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿದೆ."

ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು. "ಈಗ
ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ. ಬರೆ ಬರಿದು ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಅನಾವ
ಶ್ಯಕವಾಗಿಯೂ ಇದೆ: ಇದನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಲ್ಲ ಕತ್ತಿ ಕತ್ತಿ
ಇದ್ದರೆ ಬದಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ
ಇಲ್ಲಿಂದು ನೋಡಿದರೆ ಕೆಳಗಿಂದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸ್ಥಳ ಬಹು
ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಅಂದವಾಗಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ." ~~ನೋಡಿ~~

ಅವರು ಮತ್ತೂ ಮುಂದೆ, ಯಾವ ಗುರಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ,
ಸಾಗಿದರು. "ಅಲ್ಲಿಂದು ಗಾಳಿ ಮರಗಳ ತೋಪು ಇಲ್ಲ.
ಅದನ್ನು ಕಡಿಸಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಂದೆ ಬಂತು. ನಾನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.
ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕುವುದು ಬಲು ಸುಲಭ. ಬೆಳೆಸುವುದೇ!
ಆ ತೋಪು ಕಂಡವುದಾಗಿರುವಂತೆ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಇನ್ನಷ್ಟು
ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅಲ್ಲೊಂದು ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನೇ
ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ."

"ಹಾಸ್ಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯತ್ನ ಒಳ್ಳೆ, ಸರ!" ರಘುವೀರನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

"ಈಗಾಗಲೇ ಬಂದವರು ಕನರಿಗೆ ~~ರ~~ ಅದನ್ನು ಬಯಸಿದೆ.
ಮತ್ತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಡಲ ಎಂದು ~~ಒಂದೆ ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನು~~ ಸಿಂಗಲ್ ರಮ್ಯಗಳನ್ನ
ಕಟ್ಟಿಸಿದಂತೆ ಹಬ್ಬುವ ~~ಹ~~ ರಮ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಳಿದವರಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿದೆವು. ಮೊದಲಿನವರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಗಳಿಕೆ
~~ಸ್ವ~~ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಕಂಡರೆ ಎರಡನೆಯವರಲ್ಲಿ
ನೈತಿಕ ಅಧಃಪಾತಗಳೂ ಹೊರಡುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

(60) ಕಂಡು ಬಂತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಎಂದು
ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣತರನೇಕ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ನಡೆ-
ಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ [illegible]
[illegible] ಇರುವಂಥ [illegible]
[illegible] ಧರ್ಮ ಮೂರು [illegible]
ನಮ್ಮ [illegible], ತತ್ತ್ವ, [illegible], ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದ
ಕ್ಷೇತ್ರ[illegible] ಎಲ್ಲ ವಿಶೇಷ [illegible] ಬದ್ದಿದೆ.
ಅದು ಎನು [illegible] ಹತ್ತಿರ ಇದೆಯೇ?"
"ಅದು ಎಂಥ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೆ."
"ನೀವೇನಾದರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೀರಾ!" [illegible]
ನಾಯಕರ ~~[illegible]~~ ಪ್ರಶ್ನೆ.
"ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಒಂದೊಂದು
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~. [illegible] ಆ ಸಂದರ್ಭ [illegible]
ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದು [illegible] ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲೇ
[illegible] ಮಂತ್ರ, ಶಕ್ತಿ, ~~[illegible]~~ [illegible] ಎಂದು ನಾವು
ನಂಬುತ್ತೇವೆ ಅಷ್ಟೆ."
"ಹಾಗಾದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ~~[illegible]~~ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ
ಬಂದಿದೆ?"
"ಈಗ ನಮ್ಮ ಮತ, ಧರ್ಮ, ರಾಜ್ಯ ಮುಂತಾದವು ಎರಡರ
ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮನುಷ್ಯನ ಅಥವಾ
ಒಂಥವರ [illegible] [illegible] [illegible]. ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗೆ
ವಿಶೇಷ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ನಾವು ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ
ನೋಡುವ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]. ಇಂಥ
[illegible] ಕೆಲವು [illegible] ನೋಡಿ: [illegible],
ರಾತ್ರಿ - ಎರಡು; [illegible], [illegible] - ಎರಡು; [illegible], [illegible] -
ಎರಡು. [illegible] ಬೆಳೆಸಬಹುದು
ಸಂಖ್ಯೆ[illegible] [illegible] [illegible]."
"ನೀವು ತುಂಬ ಜಾಣರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೀರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಎರಡರ
ಸಂಖ್ಯೆಗೆ [illegible] ನಾನು: ಏಳು, ಆರು" ನಾಯಕ [illegible].
"ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೆ [illegible]. ಇದರ [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible] ಎಲ್ಲ [illegible] [illegible].
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] ವಿಶೇಷ ಘಟನೆಗಳನ್ನು [illegible] ನಾನು
~~[illegible]~~ ಈಗ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ಏಳು, ಏಳೇ ಏಳು, ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳು ~~[illegible]~~ ವೆ!

(61) ನಮ್ಮ ಒಂದೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಬೆರಳುಗಳಷ್ಟು!"

"ಒಪ್ಪಿದೆ, ಒಪ್ಪಿದೆ. ಆರು!"

"ಸಂಖ್ಯೆ ಆರರ ಅಪವರ್ತನಗಳು 1, 2, 3 ಎಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಗುಣಿಸಿದಾಗ 6 ಬರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲ. ಈಗ ನೋಡಿ ಒಂದು ಅಚ್ಚರಿ: ಈ ಅಪವರ್ತನಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದಾಗ ಸಹ ಅದೇ ಸಂಖ್ಯೆ 6 ದೊರೆಯುತ್ತದೆ! (ಇದು ಸ್ವಗುಣಿತ ಪೂರ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ, ಲಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲ.) ಈಗ ತಾನೇ ನಾವು ಹೇಳಿದ ಕ್ಯೂಬ್ ಮಾದರಿಯ ಐದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಮ ಘನಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲವೆಯೇ. ಅವುಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗಾತ್ರದ ವಸ್ತು ಆಯ್ದು ಒಂದರ ಹೊರಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪದರ ಪದರವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಅಳವಡಿಸಿದಾಗ ಪ್ರತಿ ಹೊರಗಿನ ಘನಾಕೃತಿಯೂ ಒಳಗಿನದರ ಶೃಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವಂತೆ ರಚಿಸಿದ ಗೋಳವು ಒಳಗಿನ ಘನಾಕೃತಿಯನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರ ನಿಖರ ಮರೆತ ಬೆಂತೆ ಇಲ್ಲ - ನಿಮಗೆ ಈಗ ಆರು, ಮೂರು, ಆರು ಮಾತ್ರ, ಗೋಳಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ!"

"ಸರಿ ಸ್ವಾಮಿ! ನಿಮ್ಮೆದುರು ವಾದಿಸಿ ಗೆಲ್ಲುವ ತಾಕತ್ತು ನನಗಿಲ್ಲ" ನಾಯಕರೆಂದರು.

"ನೀವು ಹಾಗೆಯೇ, ಸರ್. ನಿಮ್ಮೆದುರು ವಾದಿಸಲು ನಾನಾರು? ನನಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ತಿಳಿದದ್ದನ್ನು ಒದರಿ ಬಿಟ್ಟೆ, ಅಷ್ಟೇ. ನಿಮಗೆ ನೋವಾಗಿರಬಹುದು. ಮನ್ನಿಸಿರಿ."

"ಛೇ ಛೇ ಎಂಥ ಮಾತು! ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ! ನಿನ್ನಂಥವರೇ ದಿಗ್ಗಜರು!"

"ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ನೀವು ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೇವಲ ನನ್ನ ಮಾತಿನಂದರ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ ಎಂಬ ಒಂದು ಅಳುಕು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ದೂರವಾಗಿ ಮಾಯವಾಯಿತು!"

ಹೀಗೆ ಅಂದಿನ ಆಟ್ಟಿ ಭೇಟಿ ಬರಖಾಸ್ತಾಯಿತು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಹೊಟೆಲಿನ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ರಘುವೀರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ - ಜುಲೈ 16ರ ವರೆಗೆ ನಾನು ಹೀಗೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದು? ಇನ್ನು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರ ಮನೆಗಲ್ಲ; ದುಡ್ಡಿನ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಆದರೆ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥ ಕಳೆಯಬಾರದು, ಅದೂ ನಾಯಕರಂಥವರ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಬಳಿಕ. ಆತನು ಮರುದಿವಸ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದ "ನಾನು ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ನಾಯಕರ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಸತ್ಸಂಗದಿಂದ ನಾನು ಪಡೆಯುವ ಸೇವೆ. ಯಾವ ಸಂಬಳ

(62) ನನ್ನ ಅವರು ನನಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗವರು ಅಲ್ಲೇನು
ನಿಲೆ ಲದಗಿನಿ ಎಷ್ಟು ಕಿಲನಿ ಯಾದು ಎಂದು ಹೇಳುವರೆ
ಮಹದನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ~~[illegible]~~ ಬಹುವೇಳೆಯಲ್ಲಿ
ಹೇಗೆ ಛತ್ರಿ ಬಂದಿತು."

ರಘುವೀರನ ಈ ಸಮಾಚಾರ ಬಳಿಕ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಗೆ ಅತನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದುವು. "ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ" ಎಂದು ಅವರು ~~[illegible]~~ ಪುನಃ ಕೂಲ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಘುವೀರನ ಸಮೀಕ್ಷೆ ತೆರಳಿದರು. ನಾಯಕರಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ಕೇಳಿ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವರೆಂದರು "ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಒಂದು ಕೊರತೆ ನೀಗಿತು. ಛತ್ರಿಯ ತುಂಬ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಛತ್ರಿಯನ್ನ ಮೇಲುಕಾಗಿ ನಡೆಸು ಎಷ್ಟು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾರಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಆ ತನಕ ಛತ್ರಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ."

ಜೂನ್ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ತೇದಿಯಿಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶಾಲೆಯ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಪಾಲರು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾದರು. ಅವರು ಆ ದಿನದಲ್ಲೇ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಛತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಪಾಲರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾದವರು. ಅವರ ಅನುಭವ ಬಹು ವಿಶಾಲವಾದದ್ದು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶಾಲೆಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ವಿಚಾರ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪನೆ ಇದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಪ್ರಥಮ ಸಾರಿ ದ್ವಾರ ಬಂದರು "ಇಲ್ಲಿಂದು ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗುವ ಕಲ್ಪು ಮೇಲುಗರ ಎರಬೇಕು. ಮೊದಲು ಈ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ."

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕರು ಗ್ರಂಥಪಾಲರನ್ನು ಸ್ವತಃ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ರಘುವೀರನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು - ಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೋಡಣೆ ವಿಷಯಸೂಚಿಗಳು ಅವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವಿಧ ಮಾಹಿತಿಗಳು ~~[illegible]~~ ಮುತ್ತು ಸಾಲದ ಸ್ಥಳ ಪರಿಮಾಣಗಳು — ಕಂಡ ಗ್ರಂಥಪಾಲರಿಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆದವು.

"ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಅಧಿಕೃತ ಗ್ರಂಥಪಾಲರಿಲ್ಲದೆ ಇದು ಈ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಶ್ರೀಗಣೇಶವಾಗಿದೆ, ನಿಜ. ~~ತುಂಬ ಸಮರ್ಥ~~ ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ತಂದವರು ತುಂಬ ಸಮರ್ಥರಾಗಿರಬೇಕು" ನೂತನ ಗ್ರಂಥಪಾಲರು ನಾಯಕರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

"ಈಗ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನೀವು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು — ಆಗ ನಾವು ತುರ್ತಾಗಿ ಇದನ್ನ ಸಕಲ ಗೌರವ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದು. ಇನ್ನು ಎರಡು ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ ಬರ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡನೇ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಗೌರವಾರ್ಥ ಪಾರ್ಟಿ ಈ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ."

(63)

"ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದು ವಿನೋದವೇ."

"ಶ್ರದ್ಧೆ, ದುಡಿಮೆ, ಕಷ್ಟ, ಎಲ್ಲವೂ ಯಶಸ್ಸಿನ ಸೋಪಾನಗಳು" ಎಂದರು ನಾಯಕರು.

~~ಆ ಬಂದಿನ ವರ್ಷ ಅನಿವಾಸ ಶಾಲೆ~~

ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅನಿವಾಸ ಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ವಿಚಾರ ಅನಿವಾಸ ನಾಯಕರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಾಗ ಆಗಲಿ, ~~[illegible]~~ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಈ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಆಗಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬಂದಿತಾದರೂ ತಾವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅದೆಂಥ ಕಣಜಗಳ ಗೂಡಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ಸುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು, ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತೆ "ಕುದುರೆ ಓಡಿದರೆ" ಕಾಲಕ್ಕೆ "ನೆಗೆ"ಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ವ್ಯಾಪಾರ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಅವರು, ಪ್ರಪಂಚದ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯರ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವವಿದ್ದ ಅವರು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಅವರಲ್ಲೂ ಇದ್ದ, ಒಂದು ಕುರುಡು ಬಿಂದು ಕಾರಣ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್‌ಗಿಂತ ಮೇಲಿನ್ನು ಓದಲು ಆಗದಿದ್ದ ನಾಯಕರಿಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಾಗೂ ಆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ, ದೇವತ್ವ ಸನ್ಮಾನವಾದ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಡಾ|| ಆರ್ಕಾಟ್ ಮುದಲಿಯಾರ್, ಸಿ. ವಿ. ರಾಮನ್, ಡಾ|| ಎಸ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಅವರು ಕೇಳಿ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿ, ತಿಳಿದಿದ್ದರು — ತಿಳಿದು ಬೆರಗಾಗಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದೇವತ್ವಕ್ಕೆ ಏರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅನಿವಾಸ ನಾಯಕರು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದರು.

ಇಂಥ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ನಾಯಕರು ಅನಿವಾಸ ಶಾಲೆಯ (ವಿದ್ಯಾ ~~ಮಂದಿರದ~~ ದೇಗುಲದ) ~~ಶಾ~~ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರು. ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ತತ್ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪರವಾನಿಗೆ ~~[illegible]~~ ಪಡೆಯಲು ಮದ್ರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶ್ರೀ|| ಗುರುಶಂಕರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾಯಕರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲ

(64) ಯುದ್ಧ ಕುಲಪತಿಗಳು ಶ್ರೀಮತ್ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರು ಆದ ಡಾ.
ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ವಾಮಿ ಮುದಲಿಯಾರರು ನ್ಯಾಯ ಅಂಬಾಲಾಗ
ಹಿರಿತನವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ನಾಯಕರ
ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಕುಲಪತಿಗಳು
ಈ ಜನರ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹಿಂಗಾಯ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು
ಕೊಡುವ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಆಗಬೇಕಾದ
ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಂಬಲ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಸುದೀರ್ಘವಾದ
ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಒಂದನೆಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ಯಾವ ಅಡೆತಡೆಯು ಇಲ್ಲದೆ ಪಾಸಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ॥ ನಾಗರಾಜ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರನ್ನು ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ಬರಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಾಯಕರು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. "ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಕಾಲೇಜು ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿತನ ಈ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬೇಕು ಇದು ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಕರೆ"

ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಕಾಲ ಮೌನವಾಗಿದ್ದು ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು "ನನಗೆ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬನ್ನಂಜೆ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ತೆರೆದು ಇದ್ದ ಯಾವುದೇ ಬೇರೆ ಒಂದು ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲನಾಗುವುದು ನೈತಿಕ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ನಾನು ಸ್ನೇಹಿತರು. ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹ ನಾವಿರುವ ವರೆಗೂ ಇರಬೇಕು. ಇದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು. ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಇದರ ಮುಂದೆ ಗೌಣ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆಪ್ತರ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ನಾವು ಇದ್ದರೆ ಆಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ವಿಷಯ ಮರೆತು ಬಿಡಿ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ನೆರವಾಗಿ ಬೇಕಾದಾಗ ಎಲ್ಲ ಸಹಾಯವು ನಾನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ."

"ನಿಮ್ಮ ಎರಡನೆಯ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಮಗೆ ನೀಡುವುದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲವು ನಾವು ಸೇರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ನಾನು ಇದರಿಂದ ಹೊರಗಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಆದರೆ ಒಂದನೆಯದರ ಕಾರಣವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಿತಚಿಂತನೆ ನನಗೆ ಬೇಕು."

ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಾಲೇಜಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಕೊನೆಯ ದಿನಾಂಕದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಅರ್ಜಿಗಳು, ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು

(65) [illegible] ಸ್ವತಃ [illegible]
ನಾಯಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದು [illegible]. ಇವನ್ನು
[illegible]
[illegible]
ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. [illegible]
[illegible] ನೆರವಿನಿಂದ [illegible]
[illegible] ಮಂತ್ರಿ ನಗರದ ಕೆಲವು [illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] ಜೂನ್ 10ರ
ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ [illegible]
ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಯಿತು.

ಮದ್ರಾಸಿನ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ
ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಪ್ರೊ.
[illegible] ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾಂಶು
ಪಾಲರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. [illegible]
[illegible]
[illegible] ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ [illegible]
[illegible] ಪ್ರೊ. ರಾಯರು ಮಂಗಳೂರನ್ನು
[illegible]. [illegible] ನಾಯಕರನ್ನು [illegible]
[illegible]
ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ರಾಯರಿಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ
[illegible]
[illegible]. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ [illegible]
[illegible]
[illegible]
ಈ ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರದ [illegible]
[illegible]
ನಾಯಕರ [illegible], ಕಾಲೇಜಿನ [illegible]
[illegible]
[illegible] ಪ್ರೊ|| ರಾಯರ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ಅವರಿಗೆ [illegible]

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ [illegible] ಸ್ವಾಮಿ [illegible] ಬಿ. ಎಸ್. ಶಿವಕುಮಾರ್,
ಎಂ. ಎ., ಪಿಎಚ್. ಡಿ., ಎಲ್ ಎಲ್. ಬಿ. ([illegible]),
ಎಂ. ಎ. (ಮದ್ರಾಸ್), ಪಿಎಚ್. ಡಿ. (ಲಂಡನ್), ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ [illegible]
ಮಠ.

ಜೂನ್ 16ರಂದು ರಘುವೀರ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ಜೂನ್ 16ರಂದು ರಘುವೀರ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ [illegible] [illegible] [illegible].

ಜೂನ್ 16ರಂದು ರಘುವೀರ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]